

ကျပ်)

အမည်

အရှင်: ကိုဦး ဝဏ္ဏ

သီရိပျံချီ-ဦးဘိုးဝန် ရေးသည်

ကျောင်းသုံးစာအုပ်

သမဝါယမ ဓါရင်းကိုင်ပညာ

တွဲဖက် သမဝါယမမင်းကြီး (ပညာရေး) နှင့်
နိုင်ငံတော်သမဝါယမ ကျောင်းအုပ်ကြီး
သီရိပျံချီ - ဦးဘိုးဝန်ရေးသည်

ပြန်မာနိုင်ငံဘာသာပြန်စာပေကောင်း

စီစဉ်
အိုး

စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်၊

၃၆၁-ပြည်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။ (၂၁-၅-၅၀-၁၁,၀၀၀)

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ပုံနှိပ်သည်။

မာတိကာ

အခန်း	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
။	နိဒါန်း	။
၁	စာရင်းကိုင်ပညာ တတ်အပ်ခြင်းအကြောင်း	၁
၂	စာရင်းကိုင်ပညာ စကားအသုံးအနှုန်းများ	၃
၃	တပက်သွင်းနည်း ငွေချေးအသင်း၏ စာရင်း	၁၀
၄	ကုန်ဆိုင် အသင်း စာရင်း	၃၁
၅	လေ့ကျင့်ရန် ပုစ္ဆာများ	၄၅

ဒုတိယတွဲ

။	နိဒါန်း	။
၁	မူလ ရေးသွင်းသော စာရင်းအုပ်များအကြောင်း	၁
၂	ဂျာနယ်စာရင်း	၁၀
၃	ဂျာနယ်စာရင်း ရေးသွင်းချက်များကို လယ်ကျာချုပ်သို့ ပို့ခြင်းအကြောင်း	၂၃
၄	အစမ်းရှင်းတမ်း အကြောင်း	၃၉
၅	ကုန်ကူးစာရင်းအကြောင်း	၄၃
၆	ကုန်လုပ်စာရင်းအကြောင်း	၅၀
၇	အရှုံးအမြတ်စာရင်းအကြောင်း	၆၄
၈	ပစ္စည်းတန်ဖိုးယုတ်လျော့ခြင်းအကြောင်း	၇၆
၉	လက်ကျန်ရှင်းတမ်းအကြောင်း	၇၉
၁၀	လက်ကျန်ဟောင်းများနှင့် ဆက်လျက် တွက်ပုံ ပြခြင်း	၉၅
၁၁	ကုန်လုပ်အသင်း၏ လက်ကျန်ရှင်းတမ်း	၁၀၆
၁၂	ဘဏ်စာရင်း	၁၂၉

သမဝါယမ - စာရင်းကိုင်ပညာ

Co-operative Accountancy.

နိဒါန်း

မြန်မာတိုင်းရင်းသား များတွင် ဂဏန်းသင်္ချာ အတတ်ကို ကောင်းစွာ တတ်မြောက်သူ ဟူ၍ ရှေးအခါက မရှိသလောက်ပင် ရှားခဲ့၏။ မြန်မာဘုရင်၊ တလှိုင်းဘုရင်များ၏ လက်ထက်များတွင် ရှေးဟောင်းနည်းများ အားဖြင့် ဂဏန်း သင်္ချာရေးနည်း၊ ဖတ်နည်း၊ တွက်ချက်နည်းများ ရှိခဲ့သည် မှန်၏။ ထိုရှေးဟောင်းနည်းများသည် ရှေးခေတ်များတွင် အသုံးချ၍ ရခဲ့သည်လည်း မှန်၏။ သို့သော်လည်း ထိုရှေးဟောင်းနည်းများသည် ယခုခေတ် လူများအဘို့ မလုံလောက်တော့ကြောင်း ရှေးဟောင်း ကျောက်စာများကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် သိနိုင်ကြကုန်၏။

အင်္ဂလိပ်များသည် အထက်အောက် မြန်မာနိုင်ငံကို စိုးမိုးအုပ်ချုပ်ခဲ့သည့် အခါ မြန်မာနိုင်ငံ တဝှန်းလုံးတွင် လောကဓာတ်ပညာဟူ၍ မြန်မာဘုန်းတော်ကြီးများ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့သော ခေတ်မှီ စာပေသင်နည်းများကို စတင် တည်ထောင်ပေးခဲ့လေသည်။ ထိုသင်နည်းများတွင် ဂဏန်းသင်္ချာ၊ အက္ခရာသင်္ချာ ဟူ၍ ပါဝင်ရကား အင်္ဂလိပ်မြန်မာစာသင်ကျောင်းများနှင့် မြန်မာစာ သက်သက် သင် ဘုန်းကြီးကျောင်း နှင့် လူကျောင်းများတွင် ထိုအတတ်များကို မြန်မာများသင်ကြားကြရကုန်သဖြင့် အနောက်တိုင်း ဂဏန်းသင်္ချာ အတတ်ကို မြန်မာတို့သည် နှစ်သက်လိုလားစွာ အများအပြားလေ့လာ သင်ယူခဲ့ကြသည်မှာ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၅၈ ခုနှစ်လောက်ကစ၍ ပင်ဖြစ်ခဲ့၏။

သို့ပင် ဖြစ်သော်လည်း ရှေးအခါက မြန်မာဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများတွင် သင်ကြားရသော “ကိုးကြောင်း” ဂဏန်း သင်္ချာအတတ်မှာ မြန်မာ သက္ကရာဇ် ၁၂၅၆ ခုနှစ်လောက် အထိ မပျောက်ပျက်သေးပေ။ မြို့နှင့် ဝေးကွာသော အရပ်ဒေသများ၌ ရှိကြသော ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းများတွင် သင်ကြားလျက်ပင် ရှိသေးပေသည်။

အထက်တန်းစားနှင့် လူလတ်တန်းစား မြန်မာများ၏ သားသမီးများမှာ မိဘတို့က ငွေကုန်ခံနိုင်ကြသဖြင့် ဥပစာ၊ ဝိဇ္ဇာ၊ မဟာ ဝိဇ္ဇာ အတန်းများ အထိ တက္ကသိုလ်ကျောင်း၊ သိပ္ပံကျောင်းများတွင်

တက်ရောက် သင်ယူနိုင်ကြသောကြောင့် သင်္ချာနှင့် ဆိုင်သော အတတ်များကို အခေါင်အထွတ်ရောက် အောင်ပင် တတ်မြောက်ကြကုန်သည် ဖြစ်သော်လည်း အောက်တန်းနှင့် လူလတ်တန်းစား၏ အောက် ဆုံးတန်းမှ လူများ၏ သားသမီးများမှာ သော်ကား မြန်မာစာ သက်သက်မျှ သင်ပေးသော မြန်မာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း၊ လူကျောင်းများတွင် ဘုန်းလောက် အောင်မြင်အောင်ပင် သင်ယူနိုင်သူ အလွန်နည်းပါးခဲ့လေသည်။ ဤမျှလောက်ချို့ငဲ့သော ပညာရေးစံနှစ်တွင် စာရင်းကိုင်ပညာကို မြန်မာ များ အားတိုက် အင်တိုက် သင်ယူနိုင်ကြရန်မှာ လွန်စွာပင် ခဲယဉ်းခဲ့၏။

ဂဏန်းသင်္ချာ အတတ်သည် စာရင်းကိုင် ပညာလုံးလုံး မဟုတ်ပေ။ သို့သော်လည်း စာရင်းကိုင် ပညာတတ်မြောက်ရေးတွင် ဂဏန်းသင်္ချာသည် များစွာ အကူအညီပေး၏။ သင်္ချာဂုဏ်ထူးဖြင့် မဟာ ဝိဇ္ဇာတန်းအထိ သင်ယူဆည်းပူး ထားသူပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း စာရင်းကိုင် ပညာကို တသီးတခြား သင်ယူ ဆည်းပူးလေ့လာခြင်း မပြုလျှင် မတတ်မြောက်နိုင်ပေ။

မြန်မာများသည် ဂဏန်းသင်္ချာကို စတင်၍ ၁၂၅၀ ခုနှစ်လောက်ကပင် သင်ယူခဲ့ကြသော်ငြားလည်း စာရင်းကိုင် ပညာကို သင်ယူဆည်းပူးရန် လိုအပ်ကြောင်းကိုမူ ၁၂၆၆ (၁၉၀၄) ခုနှစ် လွန်မှသာလျှင် သိမြင်ကြလေသည်။ အကြောင်းသော်ကား ၁၉၀၄ ခုနှစ်၌ အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံများ ဆိုင် ရာ သမဝါယမအက်ဥပဒေကို ပဌမဦးဆုံးအိန္ဒိယနိုင်ငံအစိုးရက ထုတ်ပြန်ပြီးနောက် ၁၂၆၇ (၁၉၀၅) ခုနှစ် က၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သမဝါယမ အသင်းများကို တိုင်းသူ ပြည်သားများ တည်ထောင်ကြရလေရာ ထိုအသင်းတိုင်းတွင် စာရင်းကိုင် တယောက်ကျစီ လိုအပ်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။

အသင်းတိုင်းတွင် စာရင်းကိုင် တဦးကျစီ ထားရှိရမည်သာ မဟုတ်သေး။ ထိုစာရင်းကိုင်များ၏ ခရီးမှတ်ခြင်းများကိုလည်း မှန်မမှန်စစ်ဆေးရန် တာဝန်ယူရမည့် အင်စပက်တော်များမြို့အုပ်ဝန်ထောက် များလည်း ရှိရမည်ဖြစ်ရကား ထိုသူများသည် စာရင်းကိုင် ပညာကို ကောင်းစွာ တတ်ကျွမ်းနားလည် ရန် လိုအပ်လျက်ရှိပေသည်။

အရေးပိုင်တန်းတွင် ခရိုင်ဝန် အဖြစ်ဖြင့် ပင်စင်အငြိမ်းစား မရှိကွာခံယူသော မစ္စတာ ဒဗလျူ-အယ် ဗာရက်တို သည် ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် အစိုးရ သမဝါယမဌာန၌ ပြောင်းရွှေ့ပြီး သမဝါယမဝန်ထောက်အဖြစ် အမှုထမ်းရစဉ်တွင် ဤအရေးကို ကိုယ်တိုင် ကြံတွေးရသဖြင့် သမဝါယမ စာရင်းကိုင် နိဿည်း၊^၁ ဟူ၍ ပဌမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ နှစ်အုပ် ပြုစီရင်ခဲ့ပြီးလျှင် ၎င်းကိုယ်တိုင်ပင် သမဝါယမ အမှုထမ်းများစွာတို့ အား သင်ကြားပေးခဲ့သည် ဖြစ်သောကြောင့် သမဝါယမ လုပ်ငန်းနှင့် သက်ဆိုင်သူ အများ အပြားပင် စာရင်းကိုင် ပညာကို လေ့လာဆည်းပူးခဲ့ ကြလေသည်။

သမဝါယမ လုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်သော စာရင်းကိုင်ပညာကို သမဝါယမ လူထုအတွက် မစ္စတာ ဗာရက်တိုက တဖက်တလမ်း မြန်မာစာဖြင့် ရေးသားပြီး ကျမ်းများ ထုတ်ခဲ့သည့် အချိန်တွင် အစိုးရ

၁။ W.L. Barretto. ၂။ Co-operator's Manual of Accountancy.

လက်မှတ်ရ စာရင်းစစ် ဩဇာတော်အရာရှိ “ဆရာစိန်-ကူးသန်းရေးနှင့် စီးပွားရေး ပညာသင်ကျောင်း” ဆရာကြီး ဦးဘိုးစိန် အက်-စီ-အာ-အေ-အက်-ဗီ-တီ-အက်-စီ-အိုင်-ကလည်း “စာရင်းကိုင် ပညာ အမေး အဖြေကျမ်း”^၁ ဟူ၍ ကျမ်းတကျမ်း ပြုစီရင်လေသည်။ ဦးဘိုးစိန်သည် ၎င်း၏ ကျမ်းကိုသာမည စာရင်း ကိုင်နည်းကိုပြသော အင်္ဂလိပ် ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေသည့် စာရင်းကိုင် ကျမ်းများအရ ပြုစီရင်ထား သဖြင့် ၎င်း၏ ကျမ်းသည် အခါကာလ အားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ် နေသော ပညာအရည် အချင်း နည်းပါး လှသေးသည့် မြန်မာများ အတွက် အလွန်မြင့်လျက် ရှိလေသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ဦးဘိုးစိန် သည် ၎င်း၏ ကျမ်းတွင် သာမည စာရင်းကိုင် ကျမ်းများ၌ ပါဝင်ခြင်း မရှိသော တဖက်သွင်းနည်း အ ကြောင်းကို လုံးလုံးဖော်ပြခြင်း မပြုပေ။

လွတ်လပ်သော ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်သည် အနောက်-အရှေ့နိုင်ငံကြီးများနှင့် အစစ အရာရာ၌ ရင်ဘောင်တန်း လိုက်ရန်အလို့ငှါ မြန်မာတိုင်းရင်းသားများသည် ကုန်ထွက်ရေးနှင့် ကုန် ကူးသန်းရေးတွင် ကေန အဆများစွာတိုး၍ လုပ်ကြရပေမည်။ ထိုသို့လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုရသော စံနှစ် များမှာ အစုစပ်ကုမ္ပဏီ သို့မဟုတ် ပါတနာရှစ် သို့မဟုတ် သမဝါယမ သို့မဟုတ် တကိုယ်ကျိုး နှစ်ကိုယ် ကျိုးစံနှစ်များသာဖြစ်ရာ၊ စံနှစ်တိုင်းတွင် စာရင်းကိုင်ပညာသည် များစွာအရေးတကြီး လိုအပ်လှ ပေသည်။

ယခုကျမ်းကို ပြုစီရင်သော ကျွန်ုပ်သည် အစိုးရ သမဝါယမဌာနတွင် နှစ်ပေါင်း ၂၅ နှစ်ကျော် အမှုထမ်းခဲ့စဉ်အတွင်းမှာပင် သမဝါယမမြို့အုပ်များ၊ ဩဇာတော်များနှင့် အင်စပက်တော်များအား သမဝါယမဥပဒေ၊ သမဝါယမဝါဒများနှင့် သမဝါယမစာရင်းကိုင်ပညာကို သင်ကြားပေးခဲ့ရသူ ဖြစ် သည်သာမဟုတ်သေးဘဲ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံသစ် တည်ထောင်စအခါ တွင် ဖ၊ဆ၊ပ၊လ၊ ဟုအမည်တွင်သော ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးနှင့် ပြည်သူ့ လွတ်လပ်ရေး အဖွဲ့ချုပ်က ဦးစီး၍ ဖွင့်လှစ်ပေးသော သမဝါယမ သင်တန်းများတွင်လည်း အကြီးအမှူးကထိကအဖြစ် ဆောင်ရွက် ခဲ့ရသူ ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့အားဖြင့် တပည့်များအား လက်တွေ့သင်ကြားပို့ချရာတွင် တပည့်များ တွေ့ကြရသော အခက်အခဲ အရှုပ်အထွေးများကို မိမိကိုယ်တိုင် နားလည်မှုရခဲ့သဖြင့် အစစအရာရာ သင်ယူရာတွင် တပည့်များ လွယ်ကူမှုရရှိရေးကို ချင့်တွေးပြီးလျှင် ဤကျမ်းကို ပြုစီရင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤကျမ်းကို ပြုစီရင်ရာတွင် မစ္စတာ ဗာရက်တို၏ကျမ်းကဲ့သို့ သမဝါယမ အသင်းများသာလျှင် အသုံးပြုနိုင်ခြင်းကို ရှေ့ရှုခြင်း ပြုသည်မဟုတ်မူ၍ သမဝါယမလုပ်ငန်း၏ အပူဖြစ်သော လုပ်ငန်းများ နှင့် တကိုယ်ကျိုး နှစ်ကိုယ်ကျိုး လုပ်ငန်းများ၌ပါ အသုံးပြုနိုင်စေခြင်းအလို့ငှါ စီစဉ်လိုက်ပါသည်။

၁။ F.C.R.A, F.B.T.F.C.I. ၂။ Catechism on Book-keeping.

ဤနိဒါန်းစကားကို အဆုံးမသတ်မီ ဤစာရင်းကို ပညာကျမ်းအားဖြင့် စာရင်းကိုပညာကို တတ်မြောက်ကျွမ်းကျင်လိုသော သူများအား သွန်သင်လိုသည်မှာ ဤကျမ်းတွင်ပါရှိသော လေ့ကျင့် ခန်းများကို မပျင်းမရိဘဲ ကြိုးကြိုးစားစား တွက်ချက်ကြစေလိုပါကြောင်း။

နောက်တချက် သတိပေးလိုသည်မှာ နိုင်ငံခြားသားများ ရေးသားထုတ်ဝေထားသော စာရင်း ကိုင်ပညာကျမ်းဟူ၍ ကြီးကြီးငယ်ငယ် အရွယ်အမျိုးမျိုးဖြင့် ပါရဂူအမျိုးမျိုးက အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားပြုစုထားကြပါသည်။ ထိုကျမ်းများကို အခြေခံ သင်တန်းစာပြုပြီးလျှင် ကူးသန်းရောင်းဝယ် ရေး ပညာသင်ကျောင်းများဖွင့်ကာ စာရင်းကိုင်ပညာကို သင်ကြားပေးလျက် ရှိကြပါသည်။ သမဝါ ယမ အသင်းသားများနှင့် သမဝါယမ လုပ်ငန်းအတွင်း၌ အမှုထမ်းလိုသူများအဖို့မှာ ထိုကျောင်းများ မှ တတ်မြောက်ကြမည်ဖြစ်သော စာရင်းကိုင် ပညာသည် လိုအပ်လှသော ပညာများ မဟုတ်ကြောင်း နှင့် ထိုကျမ်းများနှင့် ထိုကျောင်းများ၌ သင်ကြားသော ပညာများသည် အရင်းမဲ့ သူဆင်းရဲများ ရုတ် ခြည်းတတ်မြောက်နိုင်သော ပညာမဟုတ်ကြောင်းပင် ဖြစ်ပါကြောင်း။

ဘိုးဝန်

၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၁၆ ရက်

စာရင်းကိုင်ပညာ တတ်အပ်ခြင်းအကြောင်း

“စာရင်းကိုင် ပညာ” ဟူ၍ မြန်မာဝေါဟာရ စကား ဖြစ်ပေါ်သည်မှာ နှစ်ပေါင်း -၄၀- ကျော်မျှ ရှိပေဦးမည်။ စင်စစ်သော်ကား စာရင်းများကို မှန်ကန်စွာရေးသွင်းခြင်းကို စာရင်းကိုင်ခြင်းဟု ခေါ်ဆို ထားခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် ငွေပေးငွေယူ ကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ် အမှုကိစ္စများကို မှန်ကန်စွာ နေရာ တကျ သက်ဆိုင်ရာ စာရင်းစာအုပ်များတွင် ရေးသွင်းမှတ်သားတတ်သော ပညာကို “စာရင်းကိုင် ပညာ” ဟူ၍ ခေါ်၏။

စာရင်းကိုင်ပညာဟူ၍ ကမ္ဘာပေါ်တွင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်မှာ အနောက်နိုင်ငံ ရှေးကဏ္ဍမတိုင်းဟု အမည်တွင်သော ယခုအခါတူတူလီပြည် ဗင်းနစ်မြို့၌ ဖြစ်၏။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ကျော်အခါ၌ ၎င်းရေမတိုင်းသည် ကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ် လုပ်ငန်း၌ အလွန်ပုံ့ ပြီးပြီးလျှင် များစွာ ကြီးကျယ် ခမ်းနား ခဲ့လေသည်။ ထိုစဉ်အခါ၌ ဂဏန်းသင်္ချာ အတတ်ကို ကောင်းစွာ တတ်မြောက် ကျွမ်းကျင်သော “လူ ကာပက်ကျီလီ” အမည်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုစာရင်းကိုင် နိသျည်းကျမ်းတစောင်ကို ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၄၉၄ ခုနှစ်တွင် စီစဉ်ရေးသားလေသည်။ ၎င်းပက်ကျီလီ၏ ကျမ်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ဆိုပြီးလျှင် အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ၁၅၄၃ ခုနှစ်ရောက်မှ စာရင်းကိုင်ပညာ ထွန်းကား ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ အခြား သော ပညာရှင်များကလည်း ၎င်းနည်းကို မှီးပြီးလျှင် ပြုပြင်မွမ်းမံကာ စာရင်းကိုင် ပညာကို အရေး တကြီး ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ကြလေသည်။

ကူးသန်းရောင်းဝယ်သော အလုပ်တခုကို စာရင်းရေးသွင်းခြင်း၌ အလုပ်ရှင်မှာ အခြေခံ ရည်ရွယ် ချက် ၄ ခု ရှိသည်ကား-

- (၁) မိမိတို့၏ အရင်းငွေသည် မည်မျှ တိုးလာသည်၊ မည်မျှ လျော့သွားသည်ကို သိလိုခြင်း။
- (၂) အရှုံးအမြတ်တွင် မည်သည့် နေရာက ရှုံးသည်၊ မည်သည့် နေရာက မြတ်သည်ကို သိလိုခြင်း။
- (၃) မိမိက သူတပါးအား ပေးရန်ရှိသော ငွေများနှင့် ၎င်းတို့၏ မြီရှင် အသီးသီးကို သိလိုခြင်း။
- (၄) မိမိ၏ ပိုင်နက်ရှိ ပစ္စည်းအရပ်ရပ်နှင့် မိမိက ရရန်ရှိသော ကြွေးမြီများနှင့် တကွ မြီစား အသီးသီးတို့ကို သိလိုခြင်း။

ထိုအခြေခံ ရည်ရွယ်ချက် ၄ ခုမှာ အလုပ်ရှင်တိုင်း၌ ရှိသော ရည်ရွယ်ချက်များ ဖြစ်ကြ၏။ တဦး ကောင်းအကျိုး အတွက် ဖြစ်သော အလုပ်တွင် ထိုမျှနှင့်ပင် လုံလောက်ပြီဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း အများ

စုပေါင်း၍ လုပ်ကြသော ကုမ္ပဏီလုပ်ငန်း-သမဝါယမ လုပ်ငန်းများတွင် ထိုအခြေခံ-၄-ချက်ကို မှီသော အကျိုး-၅-ချက်နှင့် ပြည့်စုံရမည်။ ၎င်းအကျိုး-၅-ချက်ကား-

- (၁) လူအများ နားလည်နိုင်အောင် ရှင်းလင်းစွာ ရှိစေခြင်း။
- (၂) သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ ရေးသားခြင်း။
- (၃) တိတိကျကျ မှန်ကန်စွာ ရေးသားခြင်း။
- (၄) အချိန် မကုန်စေဘဲ သက်သာစွာ ရေးသားရခြင်း။
- (၅) အမှားရှိလျှင် ချက်ခြင်းသိပြီး ပြုပြင်နိုင်ခြင်း။

စာရင်းကို ပညာကို မတတ်သော သူများသည်လည်း မိမိတို့ နားလည်သမျှ ရေးသွင်း မှတ်သားခြင်းကို ပြုကြမည်သာ ဖြစ်၏။ သို့သော် စာရင်းကို ပညာကို မတတ်ဘဲ ရေးသွင်း မှတ်သားခြင်း အားဖြင့် အထက်ပါ ရည်ရွယ်ချက်-၄-ပါးနှင့်အကျိုး-၅-ပါးကို မည်သည့် နည်းနှင့်မျှ ပြည့်စုံနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ လူပင်ပန်း၊ အချိန်ကုန်ပြီး အဘိုးမတန်သော အကျိုးကိုသာ ရနိုင်ပေမည်။

တိုင်းပြည်နိုင်ငံ သာယာဝပြောခြင်း၏အကြောင်းမှာ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဖွံ့ဖြိုးခြင်း ပေါ်တွင် အခြေခံ ပြု၏။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး တွင်ကျယ်မှုတွင် ဤစာရင်းကို ပညာသည် များစွာ အရေးပါ အရာရောက်သော အချက် တခု ဖြစ်၏။ အလုပ် တခု၏ တိုးတက်ရေးကို ဂဏန်းအားဖြင့်သာ စိစဉ်ရသည်။ ထိုသို့ စိစဉ်ရာတွင် မှန်သော ဂဏန်းကို အခြေပြုမှသာလျှင် စိစဉ်သော လမ်းစဉ်သည် မှန်ကန်ပေမည်။ မှန်ကန်သော ဂဏန်းကို အချိန်မကုန် လူမပင်ပန်းဘဲ ရနိုင်စေရန်မှာ စာရင်းကို ပညာအားဖြင့်သာ ရနိုင်ပေမည်။

ထိုကြောင့် နိုင်ငံရေး ချုပ်ချယ်မှုများမှ လွတ်ကင်းပြီး ဖြစ်သော လူမျိုးများသည် စီးပွားရေးတွင် ရှေးကထက် ပိုမို၍ အလုပ် လုပ်ကြမှုသာလျှင် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ထင်ရှားသော လူမျိုးတမျိုး အနေနှင့် တည်တံ့ နိုင်ပေမည်။ စီးပွားရေးတွင်လည်း ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုသည် အဓိက ဖြစ်၏။ ထိုကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု၏ နယ်တွင် ပါဝင်သော အလုပ်မှန်သမျှသည်လည်း စာရင်းအင်း ရေးသွင်း မှတ်သားခြင်းနှင့် ကင်းနိုင်သော အလုပ်တခုမျှ မရှိပါသောကြောင့် ဤစာရင်းကို ပညာကို လွယ်လင့် တကူ တတ်သိ နားလည်နိုင်သော နည်းစံနစ်များကို ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းရှိ လူငယ် လူရွယ်များ တတ်သိ နားလည်အောင် ဆည်းပူးသင့်ကြပြီ ဖြစ်ကြောင်း။

စာရင်းကိုပညာ စကား အသုံးအနှုန်းများ

စာရင်း။ ။ ငွေ အပေး-အယူ၊ ကုန်ပစ္စည်းအပေးအယူတို့ကို ကြာရှည်ပြည့်စုံစွာ မှတ်သားမိစေရန် ရေးမှတ်ထားသော အရာဝတ္ထုကို စာရင်းဟု ခေါ်၏။ ကျောက်တုံးကျောက်ပြား၌ မှတ်သားခြင်း၊ သတ္တုအမျိုးမျိုးကို အပြားခတ်၍ မှတ်သားခြင်း၊ သစ်သားအတုံး-အပြားတို့၌ မှတ်သားခြင်း ဟူ၍ ရှေးခေတ်များက ရှိခဲ့ကြရာကား ယခုနောက်ဆုံးသောနည်းမှာ သစ်သားဖြင့် လုပ်သော စက္ကူ သို့မဟုတ် ဝါးဖြင့်လုပ်သော စက္ကူများပေါ်တွင် မင်နှင့်ရေး၍သော်၎င်း၊ နှိပ်၍သော်၎င်း မှတ်သားခြင်း ဖြစ်၏။

စာရင်းအမျိုး။ ။ စာရင်းကိုပညာအရ စာရင်းနှစ်မျိုး ခွဲခြားထားသည်မှာ-

- (၁) လူနှင့် သက်ဆိုင်သော ပုဂ္ဂလစာရင်း။
- (၂) လူနှင့် မသက်ဆိုင်သော အ-ပုဂ္ဂလစာရင်းများဖြစ်ကြ၏။

ထိုအနက် အပုဂ္ဂလစာရင်းကို (က) ပစ္စည်းစာရင်း (ခ) စရိတ်စာရင်း ဟူ၍ နှစ်မျိုး ခွဲခြားထားပြန်၏။ ပုဂ္ဂလစာရင်း ထားခြင်း၌ အကျိုး -၃- မျိုး ရှိရကား-

- (၁) မိမိနှင့်ပတ်သက်သည့် မြီစားများနှင့် မြီရှင်များ၏ အမည်များကို သိရခြင်း။
- (၂) ၎င်းမြီစားများနှင့် မြီရှင်များ၏ ရရန်-ပေးရန်ရှိသော ငွေများနှင့် ပစ္စည်းများ၏ တန်ဖိုးများကို သိရခြင်း။
- (၃) မည်သည့် နေ့ရက် အချိန်ကာလတွင် မည်သည့်အလုပ်မျိုးကို ပြုလုပ်သည်ဟု သိရခြင်း။

အ-ပုဂ္ဂလ စာရင်းများအနက် ပစ္စည်းစာရင်းကို ထားခြင်းအားဖြင့် ကုန်သည် တဦးတယောက်သည် မည်သည့်အခါ၌မဆို ပစ္စည်းမည်မျှဝယ်သည်၊ မည်မျှရောင်းသည်၊ လက်ကျန် မည်မျှရှိသည်ကို သိလိုသည့်အချိန်၌ သိနိုင်၏။

စရိတ်စာရင်းကို ထားခြင်းအားဖြင့် အရှုံးမည်မျှ၊ အမြတ်မည်မျှ၊ မည်သည့်စရိတ်က မည်မျှ ကုန်ကျသည် စသည်တို့ကို အသေးစိတ်၎င်း၊ အချုပ်အားဖြင့်၎င်း သိနိုင်၏။

မှတ်ရန်။ ။ ငွေစုငွေချေးအသင်းများ၊ သို့မဟုတ် ဘဏ်များ၌ ထားသော ချေးငွေစာရင်းများနှင့် အစုစာရင်းများသည် ပုဂ္ဂလစာရင်းများ ဖြစ်ကြ၏။ သို့သော် ထိုငွေချေးအသင်းနှင့် ဘဏ်များတွင် ယခုထားရှိကြသော ပစ္စည်းများမှာ ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်နှင့် သက်ဆိုင်သော ပစ္စည်းများမဟုတ်ပေ။ ပရိဘောဂ စာရင်းများသာ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း။ ။ရရှိသော ငွေများနှင့် ထုတ်ပေးသော ငွေများကို နေ့စဉ် ပေးသူ၏ နာမည်၊ ရသ့၏နာမည်များနှင့် တကွ ရေးသွင်းမှတ်သားသော စာအုပ်ကို ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်း စာအုပ် ဟူ၍ ခေါ်၏။

လယ်ဂျာစာရင်းချုပ်။ ။အလုပ်တစ်ခု ရှေးမှတ်သော စာရင်း ဟူသမျှတို့ကို အမည် ခေါင်းစဉ် တပ်ပြီးလျှင် အချုပ်ဂဏန်းများကို သာနေ့စဉ်နှင့်ပြလျက် စုပေါင်းရေးသွင်းထားသော စာအုပ်ကို လယ်ဂျာစာရင်းချုပ်ဟု ခေါ်၏။

လယ်ဂျာထောက်။ ။လယ်ဂျာစာရင်းချုပ်တွင် ဖော်ပြသော စာရင်းတမျိုးစီအတွက် အချုပ် ဂဏန်းများ၏ အသေးစိတ်အကျယ် အကြောင်းအရာများကို ရေးမှတ်သော စာအုပ်များကို လယ်ဂျာ ထောက်စာရင်းများဟု ခေါ်၏။

ဂျာနယ်။ ။အရောင်းအဝယ်ပြုရာ၌ဖြစ်စေ၊ ကုန်များလုပ်ရာ၌ဖြစ်စေ၊ ငွေချေးရာ၌ဖြစ်စေ၊ နေ့စဉ် ရက်စွဲအလိုက် မြီစား မြီရှင် ပိုင်းခြားလျက် လယ်ဂျာစာရင်းချုပ်သို့ လွယ်လင့်တကူ ရေးသွင်းနိုင်စေ ရန် စီစဉ်ရေးသွင်းထားသော စာရင်းစာအုပ်ကို ဂျာနယ်ဟုခေါ်၏။ ထိုဂျာနယ်စာရင်းတွင် ယခုအခါ၌ ငွေပေး-ငွေယူ ကိစ္စများကို ရေးမှတ်ခြင်း မပြုဘဲ စာရင်းပြောင်း စာရင်းလွှဲကိုသာ ရေးမှတ်လေ့ ရှိကြ တော့၏။

မြီစား မြီရှင်။ ။“မြီ”ဆိုသည်မှာ အကြွေးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အကြွေးယူသော သူသည် မြီစား ဖြစ်၏။ အကြွေးပေးသော သူသည် မြီရှင် ဖြစ်၏။ သို့သော် စာရင်းကို အလိုအားဖြင့် ငွေကို ဖြစ်စေ၊ ပစ္စည်းကို ဖြစ်စေ၊ အပေး အယူ လုပ်သော ကိစ္စတစ်ခုတွင် ယူသူသည် မြီစားဖြစ်၏။ ပေးသူသည် မြီရှင် ဖြစ်၏။ စာရင်းရေးသွင်း ရာတွင် ထိုသဘောကို လိုက်၍ ယူသော (ဝါ) လက်ခံသော စာရင်းသည် “မြီ စား” ပေးသော (ဝါ) ထုတ်သော စာရင်းသည် “မြီရှင်” ဖြစ်၏။ စာရင်းတိုင်းတွင် အဝင်ဖက်-အထွက် ဖက်၊ သို့မဟုတ် လက်ခံဖက်-လက်ပေးဖက် ဟူ၍ နှစ်ဖက်ရှိရာ လက်ခံဖက်တွင် (စာရင်းရေးသူ၏ လက် ဝဲဖက်ကိုဆိုလိုသည်) အယူ သို့မဟုတ် လက်ခံခြင်းကို ပြရသဖြင့် မြီစားဖက်ဟု ခေါ်၏။ စာရင်းထိပ် တွင် အတိုကောက်အားဖြင့် “စား” ဟု ရေးမှတ်ရ၏။ လက်ပေးဖက်တွင် အပေး သို့မဟုတ် အထုတ်ကို ပြရသဖြင့် မြီရှင်ဖက်ဟု ခေါ်၏။ စာရင်းထိပ်တွင် အတိုစာလုံး “ရှင်” ဟု ရေးမှတ်ရ၏။

နိုင်ငံခြား စာရင်းကိုပညာကျမ်းတို့၌ ပေးထားသော အဓိပ္ပါယ်ကား “တစ်ခုတစ်ခုကို ရပြီးဖြစ်၍ ပေး ရန် ဝတ္တရားရှိသူကို မြီစားဟု ခေါ်၏။ တစ်ခုတစ်ခုကို ပေးထားပြီး ဖြစ်၍ ရရန် ဝတ္တရားရှိသူကို မြီရှင်ဟု ခေါ် ၏။” ထိုသို့သော အဓိပ္ပါယ်များသည် များစွာ ရှင်းလင်းခြင်း မရှိပေ။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် တစ် ခုတစ်ခုကို ရပြီးတိုင်းလည်း ပြန်ပေးရန် ဝတ္တရား မရှိနိုင်။ ပေးပြီးတိုင်းလည်း ပြန်ရရန် ဝတ္တရား မရှိနိုင်။ အကြွေးသဘောနှင့် ရခြင်း ပေးခြင်း သာလျှင် ပေးရန် ရရန် ဝတ္တရားများ ရှိရပေမည်။

ဤမြီစားနှင့် မြီရှင် ကိစ္စသည် တဖက်သွင်း စာရင်းကို နည်းတွင် အရေးကြီးသည်ထက် နှစ် ဖက်သွင်း စာရင်းကို နည်းတွင် အလွန်ပင် အရေးကြီးလှ၏။

တဖက်သွင်းနည်း။ ။ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းတစ်ခုကို အခြေခံထားပြီးလျှင် အလုပ် တစ်ခု၏ အပေးအယူ ကိစ္စများကို မှတ်သားသော နည်းဖြစ်၏။ ထိုနည်းတွင် ငွေသား အမှန်ဝင်ခြင်း ထွက်ခြင်း မရှိသော်လည်း စာရင်းဖြောင့် နည်းအားဖြင့် ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းမှာပင် ရေးသွင်းရ၏။

နှစ်ဖက်သွင်းနည်း။ ။အလုပ် တစ်ခုတွင် ငွေကို ဖြစ်စေ အခြား ပစ္စည်းကို ဖြစ်စေ အပေးအယူ ရှိသမျှကိုမှတ်သားရန် စာရင်းသီးခြားဖွင့်၏။ ထိုသို့ဖွင့်သော စာရင်းများကို စာအုပ်တစ်ခုတွင် ခေါင်းစဉ် တပ်လျက် ဆိုင်ရာ ခေါင်းစဉ်အောက်တွင် ဆိုင်ရာ စာရင်း၏ လုံးပေါင်း ဂဏန်းများကို ရေးထား၏။ ထိုစာအုပ်ကြီးကို လယ်ဂျာစာရင်းချုပ်ဟု ခေါ်၏။ မည်သည့် အပေးအယူ ကိစ္စမဆို ပေးသော စာရင်း၊ ယူသော စာရင်းဟူ၍ နှစ်ခုရှိမြဲ ဖြစ်၏။ စာရင်းတစ်ခုက ပေးလျှင် စာရင်းတစ်ခုက ယူရမည်။ အခြားနည်းဆိုသော် စာရင်းတစ်ခုက မြီရှင်ဖြစ်လျှင် ၎င်းအတွက် မြီစားစာရင်း ရှိရမည်။ ဤသို့ ရှိသဖြင့် မြီရှင်ဖက် မြီစားဖက် နှစ်ဖက်တွင် တချိန်တည်း ရေးသွင်းခြင်း ကို နှစ်ဖက်သွင်းနည်းဟု ခေါ်၏။

စာရင်းပြောင့်။ ။အလုပ် တစ်ခု၏ အပေးအယူ ကိစ္စတစ်ခုတွင် ငွေသားအမှန် ပေးယူခြင်းမပြု ပါဘဲ သျက်ငွေသား အမှန်ပေးယူသည်နှင့် မခြား အကျိုး သက်ရောက်စေရန် ဆိုင်ရာ စာအုပ်များကို ရေး သွင်းခြင်းကို စာရင်းပြောင့်သည်ဟု ခေါ်၏။ တဖက်သွင်းနည်းအားဖြင့် စာရင်းကိုပညာ အလုပ်များ တွင် ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းတစ်ခုထည်းတွင်သာ ရေးသွင်းပြီး ပြောင့်ရ၏။

(ဥပမာ) အသင်းသား မောင်ဘသည် အသင်းတွင် ငွေ ၁၀၀ အပ်ထား၏။ ၎င်းအသင်းမှ ငွေ ၃၀၀ လည်း ချေးယူထား၏။ ၎င်းချေးငွေကို ပြန်ဆပ်သည့် အခါ ငွေ ၂၀၀ နှင့် အတိုးသား ငွေသားပေး ဆပ်ပြီး ငွေရှင်း ၁၀၀ ကို ၎င်း၏ အပ်ငွေမှ ခန့်မယူပါဟု ပြော၏။ ထိုအခါ စာရင်းကို လုပ်သူသည် အပ် ငွေ ၁၀၀ ကို ငွေသားထုတ်ပေးသော်လည်း ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းတွင် အထွက်ပြရ၏။ ချေးငွေ ၁၀၀ ကို ငွေသား မဆပ်သော်လည်း ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းတွင် အဝင်ပြရ၏။ နှစ်ဖက်သွင်းနည်း အားဖြင့် စာရင်းကိုပညာ အလုပ်တွင်သော်ကား ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းတွင် လုံးလုံးမရေးသွင်းဘဲ ထိုငွေ ၁၀၀ ကို အသင်းသား ချေးငွေ စာရင်း၌ မြီရှင်ပြုပြီးလျှင် အသင်းသား အပ်ငွေ စာရင်း၌ မြီစားပြရ၏။

မြီစားလက်ကျန်နှင့် မြီရှင်လက်ကျန်။ ။စာရင်းတိုင်းတွင် မြီစားဖက်၊ မြီရှင်ဖက် ရှိရာ မြီစား ဖက်၌ ရေးသွင်းသော ငွေပေါင်းက မြီရှင်ဖက်၌ ရေးသွင်းသော ငွေပေါင်းထက် များနေလျှင် ထိုသို့ များသော ခြားနားငွေကို မြီစားလက်ကျန်ဟု ခေါ်၏။ မြီရှင်ဖက် ငွေပေါင်းက များနေလျှင် ထိုသို့ များသော ခြားနားငွေကို မြီရှင်လက်ကျန်ဟု ခေါ်၏။ (ဥပမာ) မြီစားဖက်၌ ငွေပေါင်းသည် ၅၀၀ ဖြစ်၏။ မြီရှင်ဖက်၌ ၃၀၀ ဖြစ်၏။ ခြားနားငွေ ၂၀၀ သည် မြီစား လက်ကျန် ဖြစ်၏။

အစမ်း လက်ကျန်ရှင်းတမ်း။ ။လယ်ကျာစာရင်းချုပ်တွင် ရှိသောစာရင်းအသီးသီးတို့မှ မြီစားလက်ကျန် အသီးသီးကို ထုတ်၍ စာရင်းအမည်နှင့် တကွ စာရင်းလုပ်၍ မြီစားဖက်တွင်ရေး၊ မြီရှင်လက်ကျန် အသီးသီးကို ထုတ်၍ မြီရှင်ဖက်တွင်ရေး၊ ၎င်းစာရင်း၏ မြီစားဖက်ရှိ ဂဏန်း အားလုံးကို ပေါင်း၊ မြီရှင်ဖက်ရှိ ဂဏန်းအားလုံးကိုပေါင်း၊ နှစ်ဖက်၏ ပေါင်းခြင်း နှစ်ခုကိုက်ညီလျှင် ၎င်းလယ်ကျာစာရင်းချုပ်၏ ရေးသွင်းချက်များ၊ မြီစား မြီရှင် မှန်ပြီဟု စိတ်ချရ၏။ ထိုကြောင့် လယ်ကျာ စာရင်းချုပ်၏ စာရင်းအသီးသီးတို့တွင် မြီစားလက်ကျန် များကို တဖက်၊ မြီရှင် လက်ကျန်များကို တဖက်ချ၍ ပေါင်းပြသော စာရင်းကို **အစမ်းလက်ကျန် ရှင်းတမ်း** ဟု ခေါ်၏။

မသဲကွဲ စာရင်း။ ။ရသော ငွေသည် ၎င်း၊ ပစ္စည်းသည်၎င်း၊ ပေးသော ငွေသည်၎င်း၊ ပစ္စည်းသည်၎င်း၊ လက်ကျန်ရှင်းတမ်း ပြုလုပ်နေသောနေ့တွင် မည်သည့် အတွက် ရရှိသည်၊ ပေးရ သည်ကို အသေ အချာ မသိသေးသော ငွေ၊ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းများ မှတ်သားသော စာရင်းကို **မသဲကွဲ စာရင်း** ဟု ခေါ်၏။

လက်ကျန် ရှင်းတမ်း။ ။စာရင်းရေးသွင်းချက်များကို ပိတ်ပြီးနောက် ပေးရန် ကျန်သော ငွေ၊ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းတန်ဖိုးများက တဖက်၊ ရရန် ကျန်သော ငွေ၊ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းတန်ဖိုးများက တဖက် ရေးသွင်းသည့် အခါ ပေးရန် လက်ကျန်ပေါင်းထက် ရရန် လက်ကျန်ပေါင်းက များနေလျှင် ခြားနားသော ငွေသည် အသားတင် အမြတ်ငွေ ဖြစ်၏။ ပေးရန် လက်ကျန်ပေါင်းက များနေလျှင် ခြားနားသော ငွေသည် အရှုံးငွေ ဖြစ်၏။

သို့သော် လယ်ကျာစာရင်းချုပ်မထားသော အလုပ် တခုတွင် ငွေငင် ငွေထွက် စာရင်း၊ အစုငွေစာရင်း၊ ချေးငွေ စာရင်း၊ အကြွေးစာရင်း စသည်တို့မှ ချွာဖွေထုတ်နုတ်ပြီးလျှင် ပေးရန်များ၊ ရရန်များနှင့် အရှုံးအမြတ်ကို တွက်ယူရသည်။ ဤသို့ တွက်ချက်ရရှိသော ဂဏန်းများကို ချုပ်၍ ပြသော စာရင်းချုပ်သည် **လက်ကျန် ရှင်းတမ်း** ဖြစ်၏။

ထိုကြောင့် လယ်ကျာစာရင်းချုပ် ထားရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မထားရှိသည်ဖြစ်စေ၊ သတ်မှတ်သောနေ့၌ ပေးရန်ရှိသော တန်ဖိုးအသီးသီး၊ ရရန်ရှိသော တန်ဖိုးအသီးသီးနှင့် အရှုံး၊ သို့မဟုတ် အမြတ်ကိုပြသော စာရင်းကို **လက်ကျန်ရှင်းတမ်း** ဟုခေါ်၏။ ၎င်းရှင်းတမ်း၌ ဖော်ပြသော အရှုံးငွေသည်၎င်း၊ အမြတ်ငွေသည်၎င်း၊ အရှုံးအမြတ်စာရင်း၌ပြသော အသားတင်အရှုံး၊ သို့မဟုတ် အသားတင် အမြတ်ငွေနှင့် ကိုက်ညီရမည်။

အရင်းငွေ။ ။ ကုန်သည်တဦးသည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရန်ဖြစ်စေ၊ ကုန်များလုပ်ရန်ဖြစ်စေ၊ အလုပ်၌ ထည့်သွင်းထားသော ငွေကို အရင်းငွေဟု ခေါ်သည်။

၁။ Trial Balance. ၂။ Balance Sheet. ၃။ Suspence Account.

ဖိုလိယို။ ။ စာရင်းတခု၏ မြီစားမြီရှင်ပါဝင်သော စာမျက်နှာတခုကို ဖိုလိယိုဟု ခေါ်၏။ အဓိပ္ပါယ်မှာ စာရင်းမျက်နှာဖြစ်၏။

တန်ဖိုးလျှော့ခြင်း။ ။ အသင်းများ၏ အရင်းငွေဖြင့် ဝယ်ယူထားသော အိမ်-အဆောက်အဦ ပရိဘောဂနှင့် အခြားစက်ကိရိယာများမှာ တနေ့တခြား တန်ဖိုးဆုတ်ယုတ်ကြသဖြင့် တနှစ်တကြိမ် တန်ဖိုးလျှော့ပြရ၏။ အကောင်းဆုံးနည်းမှာ ခံမည့်နှစ်အရေအတွက်နှင့် တန်ဖိုးငွေကို စားရန်ဖြစ်၏။ ရသောရလဒ်သည် လျှော့သောတန်ဖိုးဖြစ်၏။ တနှစ်မပြည့်လျှင် တန်ဖိုးမလျှော့ရ။

အရှုံးအမြတ်စာရင်း။ ။ မိမိကပေးပြီးသော ငွေ ဝိ သည်ငွေသားအဖြစ်ဖြင့်သော်၎င်း၊ ငွေ ဝိ တန်သော ပစ္စည်းတစ်ခုခု အဖြစ်ဖြင့်သော်၎င်း၊ မိမိထံသို့ ပြန်ဝင်ရန် အကြောင်းမရှိဘဲ မိမိ၏ငွေရင်းမှ လျှော့ရမည့်ငွေဖြစ်လျှင် ၎င်းငွေ ဝိ သည် အရှုံးငွေဖြစ်၏။ အရှုံးအမြတ်စာရင်းတွင် မြီစားဖက်၌ ရေးသွင်းရ၏။ မိမိက ရထားပြီးသော ငွေ ဝိ သည် ငွေသားအဖြစ်ဖြင့် သော်၎င်း၊ ပစ္စည်းတန်ဖိုးအဖြစ်ဖြင့် သော်၎င်း၊ မိမိထံမှ ပြန်သွားရန် အကြောင်းမရှိဘဲ မိမိ၏ အရင်းငွေတွင် တိုးလာသည့်ငွေဖြစ်လျှင် ထိုငွေ ဝိ သည် အမြတ်ငွေဖြစ်၏။ အရှုံးအမြတ်စာရင်းတွင် မြီရှင်ဖက်၌ ရေးသွင်းရ၏။

ငွေချေးအသင်းများနှင့် ဘဏ်များတွင်ရရှိသော အတိုးငွေများ၊ ပေးရသော အတိုးငွေများ၊ ဆုံးရှုံးသော ချေးငွေများသည် အရှုံးအမြတ်စာရင်း၌ ဝင်ကြ၏။ ရက်မစေ့သေး၍ မရသေးသော အတိုးငွေများနှင့် ရက်စေ့သော်လည်း မရသေးသော အတိုးငွေများကို အမြတ်ဟူ၍ အမှတ်မပြုရပေ။ သို့သော် မလဲကေန်ရနိုင်မည်ဖြစ်သော အစိုးရစာချုပ်ပေါ် သင့်သော အတိုးများ၊ စာတိုက် ငွေစုဘဏ်နှင့် အခြားထင်ရှားသောဘဏ်၌ အပ်ထားသော အပ်ငွေများပေါ်မှ ရရန်သင့်သော အတိုးငွေများကိုမူ မရသေးသော်လည်း ရရန်ရက်စေ့နေလျှင် အမြတ်စာရင်းတွင် ဖော်ပြနိုင်၏။ ထိုသို့ရရန်ရှိသော အတိုးအားလုံးကို အမြတ်မပြုရသော်လည်း ပေးရန်သင့်သော ရက်မစေ့သေးသော အတိုးအားလုံးကို အရှုံးပြုရမည်ဖြစ်၏။ ။

ကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ်လုပ်သော အလုပ်အကိုင်များတွင် ကုန်ကူး စာရင်းအရသိရသော ကုန်ပေါ်အရှုံး၊ ကုန်ပေါ် အမြတ်များကို အရှုံးအမြတ် စာရင်းသို့ လွှဲပြောင်းပို့ရ၏။

ကုန်ကူးစာရင်း။ ။ ကုန်ကူး စာရင်းဆိုသည်မှာ ကုန်အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်သော အလုပ်တခု၏ အကျိုးအပြစ်ကို ပြသော စာရင်း ဖြစ်သည်။ ကုန်ကူးစာရင်း ပြုလုပ်ရာမှာ ၎င်း၏ မြီစားဖက်တွင် အထက် လက်ကျန်ရှင်းတမ်း ရှိက ၎င်း၌ ဖော်ပြသော ကုန်ကျန်တန်ဖိုးများကို ဦးစွာ ရေးသွင်းပြီးနောက် သက်ဆိုင်ရာ ကာလအတွင်း ဝယ်ယူသော ကုန်များ၏ တန်ဖိုးများကို ရေးသွင်းရ၏။ မြီရှင်ဖက်တွင် နောက်ဆုံးစာရင်းပိတ်သော နေ့၌ ကျန်ရှိသော ကုန်များ၏ တန်ဖိုးကို ပြုပြီးလျှင် သက်ဆိုင်ရာကာလ အတွင်း ရောင်းသော ကုန်များ၏ တန်ဖိုးများကို ရေးသွင်းရ၏။ နောက် မြီစားဖက်ဂဏန်းများ၏ ပေါင်းခြင်းနှင့် မြီရှင်ဖက် ဂဏန်းများ၏ ပေါင်းခြင်းကို ယှဉ်ကြည့်သည့်အခါ မြီစားဖက်

က များလျှင် ၎င်းအလုပ်မှာ ရှုံး၏။ ခြားနားသော ငွေသည် ကုန်ပေါ် အရှုံးငွေ ဖြစ်၏။ မြီရှင်ဖက်က များလျှင် ခြားနားသော ငွေသည် ကုန်ပေါ် အမြတ် ဖြစ်၏။ ၎င်းစာရင်းက ပြသောအမြတ်၊ သို့မဟုတ် အရှုံးကို အရှုံး အမြတ် စာရင်း၏ သက်ဆိုင်ရာ ဖက်သို့ ကူးပြောင်းရေးသွင်းရ၏။ အရှုံးကို ၎င်းစာရင်း ၏ လက်ျာ၊ အမြတ်ကို လက်ဝဲဖက်၌ ရေးရ၏။ ၎င်းတို့ကို အကြမ်းရှုံး သို့မဟုတ် အကြမ်းမြတ် ဟူ၍လည်း ခေါ်၏။

မှတ်ရန်။ ။ စာရင်းပိတ်သောနေ့၌ ကျန်သောကုန်များကို ထန်တိုးသင့်လျှင် ကာလပေါက်ဈေး၊ သို့မဟုတ် ဝယ်ရင်းဈေး (နည်းစာအလိုက်) ဈေးနှုန်းနှင့်တွက်၍ သင့်ရ၏။

စာရင်းပိတ်ခြင်း။ ။ စာရင်းပိတ်ခြင်းဆိုသည်မှာ သတ်မှတ်သောနေ့တွင် စာရင်းအသီးသီး တို့၏ မြီစားဖက်ရှိ ဂဏန်းများကို ပေါင်း၊ ထိုနောက် မြီရှင်ဖက်ရှိ ဂဏန်းများကို ပေါင်းပြီးသော် နှစ်ဖက်ရှိ ပေါင်းခြင်းကို ယှဉ်ကြည့်သည့် အခါ တွေ့ရသော ခြားနားငွေကို မြီစားက များလျှင် မြီရှင်ဖက်၌ ရေးချခြင်း၊ မြီရှင်က များလျှင် မြီစားဖက်၌ ရေးချခြင်း ဖြစ်၏။ မြီရှင်ဖက်၌ ရေးချသော ဂဏန်းကို မြီစား လက်ကျန်ဟုခေါ်၏။ မြီစားဖက်၌ ရေးချသော ဂဏန်းကို မြီရှင် လက်ကျန်ဟု ခေါ်၏။

စာရင်းသေ အပ်ငွေ။ ။ အပ်ငွေ ဆိုသည်မှာ မိမိက ယုံကြည်စိတ်ချသဖြင့် သူတပါးထံ၌ သွားရောက် အပ်နှံထားသော ငွေကို ခေါ်၏။ ၎င်းငွေကို တနှစ်ကြာမှ ပြန်ထုတ်မည်။ နှစ်နှစ် သုံးနှစ် သေဖြင့် ကြာမှ ပြန်ထုတ်မည်ဟု ကာလကန့်သတ်၍ အပ်သော ငွေကို စာရင်းသေ အပ်ငွေဟု ခေါ်၏။

ငွေစုဘဏ် အပ်ငွေ။ ။ ထိုသို့ အပ်သောငွေမှာ မိမိအပ်လိုသမျှ မအပ်နိုင်။ အပ်ငွေ လက်ခံသော ဘဏ်၊ သို့မဟုတ် အသင်းက သတ်မှတ်သော အများဆုံး ငွေအထိသာ အပ်နိုင်သည်။ ပြန်ထုတ်လိုလျှင် လည်း မထုတ်မီက ကြိုတင်၍ သတ်မှတ်သော ရက်ပေါင်း ခွဲပြီး အကြောင်းကြားရ၏။ ၇ ရက် တပတ် လျှင် တကြိမ်သာ ထုတ်ခွင့် ရ၏။

စာရင်းရှင် အပ်ငွေ။ ။ အများဆုံး အပ်နိုင်သော ငွေကို မကန့်သတ်၊ အနည်းဆုံး ငွေကိုသာ ကန့်သတ်၏။ ကုမ္ပဏီ ဘဏ်များတွင် ငွေ ၁၀၀၀ အနည်းဆုံး အပ်ရ၏။ ထုတ်သည့်အခါ ချက်လက် မှတ်နှင့် ထုတ်ခွင့် ပြု၏။ ငွေ ၁၀၀၀ အောက် လျော့လျှင် ဘဏ်က စရိတ်ငွေ တောင်းယူလေ့ရှိ၏။ စာ ရင်းရှင်အပ်ငွေ လက်ခံသော သမဝါယမဘဏ်ဟူ၍ မြန်မာပြည်တွင် အလွန်နည်းပါးခဲ့၏။

မှတ်ရန်။ ။ အပ်ငွေ၏ အတိုးနှုန်းကို ငွေလက်ခံသူကသာ ကန့်သတ်လေ့ရှိ၏။

အကာ အရံငွေ။ ။ သမဝါယမဘဏ်များမှာ အပ်ငွေ လက်ခံလျှင် ထိုသို့လက်ခံရရှိသော ငွေ များကို အပ်ငွေရှင်က အလိုရှိ၍ ပြန်တောင်းသည့် အခါ လက်ခံသော ဘဏ်၊ သို့မဟုတ် အသင်းက ပြန်ပေးနိုင်ရန်အလို့ငှါ အကာအရံအဖြစ်ဖြင့် ၎င်းဘဏ် သို့မဟုတ် အသင်း၏ ပြင်ပ၌ အပ်နှံထားရသော ငွေကို အကာအရံငွေဟု ခေါ်၏။

၁။ Gross profit.

၂။ Fluid Resource.

ထိုသို့ အပ်နှံထားရမည့် အချိုးအစားကို မြန်မာပြည်အသင်း မင်းကြီးကကန့်သတ်ထားသည်မှာ စာရင်းသေ အပ်ငွေ အတွက် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ ငွေစုဘဏ် အပ်ငွေအတွက် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း၊ စာရင်းရှင်အပ် ငွေအတွက် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်၏။

ကာလရှည် ချေးငွေ။ ။ သမဝါယမ ငွေချေးအသင်းများ၊ ဘဏ်များသည် လယ်မြေယာမြေ၊ ခြံမြေ၊ နေအိမ်များကို လူ့အာမခံအပြင် အပေါင်ပူ၍ အသင်းသားများအား ၄ နှစ် ၅ နှစ် စသဖြင့် အရစ်ကျ ပြန်ဆပ်ရန် ထုတ်ချေးသော ငွေကို ကာလရှည် ချေးငွေ ဟုခေါ်၏။

ကာလတို ချေးငွေ။ ။ လူ့အာမခံ အပြင် သီးနှံကို အပေါင်ပူ၍ တနှစ်အတွင်း ပြန်ဆပ်ရန် ချေး သောငွေကို ကာလတို ချေးငွေဟု ခေါ်၏။ မြို့မအသင်းများ၊ ဘဏ်များတွင် ၈ လအတွင်း ပြန်ဆပ်ရ ၏။ သို့သော် ၈ လစေ့၍ အားလုံး ကို မဆပ်နိုင်လျှင် ငွေတိုးအပြေနှင့် ငွေရင်း ၄ ပုံ ၁ ပုံကိုဆပ်လျှင် ကျန်ငွေကို နောက်ထပ် ၄ လခွင့်ပြု၏။

စာရင်းရှင် ချေးငွေ။ ။ မြီစားတဦးအား ၎င်း၏ အခြေအနေ အလိုက် လူ့အာမခံမျှနှင့် ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် လူ့အာမခံအပြင် ပစ္စည်းပေါင်နှင့် ဖြစ်စေ၊ ရွှေ ၁၂ လအတွင်း ၎င်းသူအားချေးငွေ မည်မျှ အ ထိ ခွင့်ပြုမည်ဟု ဘဏ်က သတ်မှတ်၏။ ထိုသို့ သတ်မှတ်သော ငွေအတွင်း အကြိမ်ပေါင်း မည်မျှ မဆို ချေးငွေ ထုတ်ယူနိုင်၏။ ပြန်၍လည်း ပေးဆပ်နိုင်၏။ အချို့ဘဏ်များသည် ချက်လက်မှတ်ဖြင့် ထုတ် ခွင့်ပြု၏။ အတိုးကို သတ်မှတ်သော နှုန်းအတိုင်း နေ့စဉ် ကျန်သော ချေးငွေပေါ် တွင် တွက်ယူ၏။

၁။ Long Term Loan.

၂။ Short Term Loan.

အခန်း (၃)

တဖက်သွင်းနည်း ငွေချေးအသင်း၏စာရင်း

(၁) ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း

မြန်မာပြည်တွင် ၁၉၀၄-ခုနှစ်မှစ၍ ကျေးလက် တောင်သူလယ်သမားများ၏ သမဝါယမ ငွေစု ငွေချေးအသင်းများကို အစိုးရက ကြီးကြပ်တည်ထောင်ပေးခဲ့၏။ ထိုအသင်းများသည် အားလုံး လျော်ရန် တာဝန်အကန့်အသတ် မရှိသော အသင်းများဖြစ်ကြ၏။ အသင်းသားဦးရေမှာလည်း ၁၀၀-ကျော်သော အသင်းနည်းပါး၏။ များသောအားဖြင့် ၁၅-ယောက်မှ ၅၀-လောက်အထိသာ ပါဝင်ကြ၏။ အလုပ်အကိုင်မှာလည်း တနှစ်ပတ်လုံး အများဆုံး ၁၀ ကြိမ်လောက်မျှသာရှိ၏။ ထို့ကြောင့် စာရင်းကိုင်ညွှန် လိုအပ်သောနှစ်ဖက်သွင်းနည်းကိုအသုံးမပြုစေဘဲ၊ တော ကျေး လက် သားများ နားလည် လွယ်လောက်သော တဖက်သွင်းနည်း ကိုသာ သင်ကြားခဲ့ကြ၏။ ထိုသို့ ထွင်ပေးရာတွင် ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းပုံစံကစ၍ သာမန်အလုပ်အကိုင်များ၌ အသုံးပြုကြသော ပုံစံ မဟုတ်ဘဲ ဇယားများ အပိုသွင်း၍ ပေးရ၏။ အောက်ပါပုံစံသည် အဆိုပါ ကျေးလက်ငွေချေး အသင်း၏ ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းပုံစံဖြစ်၏။

အောက်ပါ ပုံစံအတိုင်း ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းစာအုပ်များကို အသင့်လုပ်၍ ရောင်းချကြသဖြင့် ထိုစာအုပ်များကို သာမန်ဈေး များမှာလည်း ဝယ်ယူရရှိနိုင်ကြ၏။ သို့သော် ထိုပုံစံသည် ငွေချေး အသင်းများနှင့် ဘဏ်များအတွက် မဟုတ်ဘဲ၊ သာမည ကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ် အလုပ်အကိုင်များ၌ အသုံးပြုရန် ရည်ရွယ်ပြုလုပ်သော ပုံစံဖြစ်၏။ ဇယားအမှတ် ၄ နှင့် ၉ တို့သည် ငွေချေးအသင်း၊ သို့မဟုတ် ဘဏ်များနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိပေ။ သို့သော်လည်း ဈေးဆိုင်များ၌ ရောင်းသောစာအုပ် များမှာ အထက်၌ ဖော်ပြသော ပုံစံကဲ့သို့ ဇယားအမည်များကို ရေးမှတ်ထားခြင်း မပြုသဖြင့် အသုံး ပြုလိုသူများ ဝယ်ယူအသုံးပြုနိုင်ကြ၏။ ဤသို့အသုံးပြုလျှင် လျော့ငွေအတွက် ဇယား၌ အလီလီ အသေးစိတ် ငွေများကိုမရေးသွင်းသင့်၏။ ထိုသာမန် ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်း ပုံစံကို သုံး၍ ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းသွင်းနည်းကို အောက်ပါ ကံသာ အသင်း၏ အလုပ်အကိုင်အားဖြင့် ပြပါအံ့။

မြို့စား

ငွေဝင်

ငွေထွက်

မြို့ရှင်

နေ့စွဲ	မည်သူ ထံက ရသည်	အနုငွေ	အခြားနည်းငွေ		ပေါင်း	နေ့စွဲ	မည်သူ သို့ ပေးရသည်	ချေးငွေ	အခြားနည်းငွေ		ပေါင်း
			မည်သည် အကြောင်းကြောင့်	ငွေမည်မျှ					မည်သည် အကြောင်းကြောင့်	ငွေမည်မျှ	
၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၁၀	၁၁	၁၂

အထက်ပါ ပုံစံ၏ ဇယားကွက်များကိုတောက်ခြင်းအားဖြင့် အလုပ်အကိုင်မည်မျှလောက် သေးငယ်သည်ကိုမှန်သိနိုင်ပေမည်။ မြို့မငွေချေးအသင်းများအတွက် စိမ်းလေးသောပုံစံသည် အထက်ပါပုံစံထက် ဇယားများစွာပို၍ ထားရ၏။ ဤသို့ ဇယားများစွာထားခြင်းအားဖြင့်နှစ်ဖက်သွင်းနည်းကို မလိုက် လယ်၍ စာရင်းချုပ်မရှိဘဲအလုပ် လုပ်နိုင်ကြ၏။ သို့သော်လည်း ငွေဝင် ငွေထွက်စာရင်းစာအုပ်ကြီး၏အကျားမှာ ငွေဝင်ဘက်၌လည်း ၁၀ လက်မ၊ ငွေထွက်ဘက်၌လည်း ၁၀ လက်မခန့်ရှိတော့၏။ သာမန်ကုန်သွင်းရောင်းဝယ်ရေးအတွင်း၌အသုံးပြုကြသော ငွေဝင် ငွေထွက်စာရင်းပုံစံမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

မြို့စား

ငွေဝင်

ငွေထွက်

မြို့ရှင်

နေ့စွဲ	မည်သူ ထံမှ	ပို့လိမ့်	လျော့ငွေ	ငွေ	နေ့စွဲ	မည်သူ သို့	လျော့ငွေ	ထွက်ငွေ	
									၁

ကံသာ အသင်း အလုပ်စသော နေ့သည် ၁-၇-၃၁ ဖြစ်၏။ ထိုနေ့တွင် အသင်းသား ၁၅ ယောက် ရှိလေရာ အောက်ပါအတိုင်း အလုပ်ဖြစ်၏။

(၁) အစုငွေ ထည့်ဝင်ကြသည်မှာ မောင်မဲ-၁၀၊ မောင်ဖြူ-၂၀၊ မောင်နီ-၃၀၊ မောင်ဝါ-၂၀၊ မောင်နက်-၁၀၊ မောင်ညို-၃၀၊ မောင်ရဲ-၁၀၊ မောင်ပု-၅၀၊ မောင်ရှေ့-၁၀၊ မောင်ပိန်-၂၀၊ မောင်တုတ်-၁၀၊ မောင်လှ-၂၀၊ မောင်ဆိုး-၁၀၊ မောင်ကောင်း-၂၀၊ မောင်ညံ-၁၀ ဖြစ်ကြ၏။

(၂) ရွာသူကြီး ဦးတုတ်ကအသင်းကို အားပေးလိုသဖြင့် ငွေ ၁၀၀၀၊ တနှစ်-၁၀၀ လျှင် ၁၅ တိုးနှင့် ၂-နှစ် စာရင်းသေအပ်၏။

(၃) အောက်ပါ အသင်းသားများအား ချေးငွေများ ထုတ်ပေး၏။
မောင်ပိန်-၁၅၀၊ မောင်ဖြူ-၁၀၀၊ မောင်နီ-၂၀၀၊ မောင်လှ-၃၀၀၊ မောင်ပု-၂၀၀၊ မောင်ညို-၁၅၀၊ မောင်မဲ-၁၀၀၊ မောင်ညံ-၅၀။

(၄) မင်အိုး၊ စက္ကူ၊ ကလောင်တံငယ်၍ ကုန်ကျငွေ-၅၀။

(၅) ဥက္ကဋ္ဌ၏ ခရီးစရိတ်-၇၀။

(၎င်းတို့ကို ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းရေးသွင်းနည်းမှာ စာမျက်နှာ ၁၃ ရှိ ဇယားအတိုင်း ဖြစ်၏။)

သမဝါယမ ဌာနမှ စီစဉ်ပေးသော ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း စာအုပ်ပုံစံ အရမှာ ငွေဝင်ဖက်တွင် အစုအတွက် ဇယားသတ်သတ် ပါရှိသဖြင့် ရရှိသော အစုငွေများကိုသက်ဆိုင်ရာ ဇယားတွင် ရေးလျှင် စာရင်းရေးသောနေ့၌ ရရှိသော အစုငွေပေါင်း ဖော်ပြပြီး ဖြစ်၏။ အထွက်ဘက်တွင် အသင်းသား ချေးငွေပေါင်း ပေါ်ပြီး ဖြစ်၏။ ယခု သာမန်ပုံစံတွင် အစုငွေ ခေါင်းစဉ် အတွက် ဇယားသီးသန့် ပါရှိ သဖြင့် အကျိုးတူပေ၏။

ငွေဝင်ဖက်တွင် အစုငွေပေါင်း-၂၀၀-ရှိ၏။ စာရင်းသေ အပ်ငွေ-၁၀၀၀- နှစ်စုပေါင်း ငွေဝင်ဖက်၌ ၁၂၀၀-ဖြစ်၏။ ငွေထွက်ဖက်တွင် ချေးငွေပေါင်း-၁၅၀။ စရိတ်ငွေပေါင်း-၁၅၀- နှစ်စုပေါင်း- ၁၂၅၀ ဖြစ်၏။ ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်း၌ ငွေဝင်သည် မြီစားဖက်။ ငွေထွက်သည် မြီရှင်ဖက် ဖြစ်သောကြောင့် မြီစားငွေပေါင်း-၁၂၀၀၊ မြီရှင် ငွေပေါင်း -၁၂၅၀-ကျပ် ဖြစ်ရာ၊ မြီစားက များသဖြင့် ခြားနားသော ငွေကို မြီစားလက်ကျန်ငွေဟု ခေါ်၏။ ၎င်းကို ရေးသည့်အခါ အောက်ပါ စာရင်းအတိုင်း မြီရှင်ဖက် တွင် စာရင်းပိတ် လက်ကျန်ငွေဟု ရေးရ၏။ နောက်တနေ့ စာရင်းကို ဆက်လက် ရေးသွင်းလျှင် ၎င်းသည် စာရင်းဖွင့် လက်ကျန်ငွေဟု အမည် ပြောင်းရ၏။

မြီစား

မြီရှင်

နေ့စွဲ	မည်သူထံမှ	စက္ကလွှာ	ရငွေ ကျပ် ပြား	ရငွေ ကျပ် ပြား	နေ့စွဲ	မည်သူထံသို့	စက္ကလွှာ	ပေးငွေ ကျပ် ပြား	ပေးငွေ ကျပ် ပြား
၁-၇-၃၁	အစု				၁-၇-၃၁	ချေးငွေ			
	မောင်မဲ		၁၀			မောင်ပိန်		၁၅၀	
	" မြူ		၂၀			" မြူ		၁၀၀	
	" " " " " " " " " " " "		၃၀			" " " " " " " " " " " "		၂၀၀	
	" " " " " " " " " " " "		၂၀			" " " " " " " " " " " "		၃၀၀	
	" " " " " " " " " " " "		၅၀			" " " " " " " " " " " "		၅၀	
	" " " " " " " " " " " "		၁၀			" " " " " " " " " " " "		၁၀	
	" " " " " " " " " " " "		၂၀			" " " " " " " " " " " "		၂၀	
	" " " " " " " " " " " "		၁၀			" " " " " " " " " " " "		၁၀	
	" " " " " " " " " " " "		၂၀			" " " " " " " " " " " "		၂၀	
	" " " " " " " " " " " "		၁၀			" " " " " " " " " " " "		၁၀	
	အစု		၁၀၀၀			စာရေးကရိယာ		၅	
	ဦးတုတ်		၁၀၀၀			ခရီးစရိတ်		၇၀	
	စုစုပေါင်း		၁၂၀၀			ပေါင်း		၁၂၅၀	
	စုစုပေါင်း		၁၂၀၀			စာရင်းပိတ်လက်ကျန်		၁၂၅၀	
	စုစုပေါင်း		၁၂၀၀			စုစုပေါင်း		၁၂၀၀	

စာရင်းပိတ်သည်ဆိုသည်မှာ မြီစားဖက် ဝင်သမျှသောငွေအားလုံး မြီရှင်ဖက် ထွက်သမျှသော ငွေအားလုံးကို တဖက်စီ ပေါင်း၍ နှစ်ဖက်ပေါင်း ဂဏန်းများကို ခြားနားပြီးလျှင် လက်ကျန်ငွေကို ရှာကာ ရေးသွင်းခြင်း ဖြစ်၏။ ငွေဝင် ငွေထွက်စာရင်းတွင် မြီစားဖက် ပေါင်းခြင်းသည် မြီရှင်ဖက် ပေါင်းခြင်းအောက် မည်သည့် အခါမျှ မလျော့နိုင်ပေ။ အကြောင်းသော်ကား ဝင်ငွေရသည်ထက် ပို၍ မထွက်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ကျေးလက် ငွေချေးအသင်းကလေးများတွင် အလုပ်အလွန်နည်း၍ တကြိမ်အလုပ်ကို တခါတည်း ပိတ်နိုင်၏။ စာရင်းပိတ် လက်ကျန်ငွေကိုလည်း တခါတည်းဖော်ပြရေးသွင်းနိုင်၏။ မြို့မအသင်း၊ မြို့မ ဘဏ်များတွင် နေ့စဉ် အလုပ် ရှိနေသဖြင့် နေ့စဉ်ပိတ်ဘဲ တလလျှင် တကြိမ်ကျ လက်ကျန်ငွေ နေ့စဉ် ပိတ်လေ့ရှိကြ၏။ တဖက်သွင်းစာရင်းကို နည်းကို သုံးသော အသင်းများတွင် လစဉ်လက်ကျန်အစမ်း ရှင်းတမ်းပြုလုပ်ရန် မလွယ်ကူသော်လည်း နှစ်ဖက်သွင်းနည်းကို သုံးသော အသင်းများ၊ ဘဏ်များ၌ ၎င်းအစမ်းရှင်းတမ်း ပြုလုပ်ရန် မခဲယဉ်းပေ။ ဤစာရင်းပိတ်ခြင်း၌ အရေးကြီးသော အချက်သည်ကား ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း၌ ဖော်ပြသော စာရင်းပိတ် လက်ကျန် ငွေသည် ငွေထိန်းလူကြီး၏လက်၌ ထိန်းသိမ်းထားသော ငွေနှင့် အမြဲကိုက်ညီနေရမည် ဖြစ်၏။

ယခု ကံသာအသင်းကို ဆက်၍ အလုပ် လုပ်ပြအံ့

၁-၉-၃၁-နေ့တွင်

- (၁) အသင်းသား-၅-ယောက်က အစုငွေများ ထည့်ပြီး အသင်းဝင်ကြ၏။ ရရှိသော အစုငွေ ၁၅၀ ဖြစ်၏။
- (၂) မောင်ဖြူ မည်သော အသင်းသား သေဆုံး၍ ၎င်း၏ အစုငွေ-၂၀၀-ကို ပြန်ပေးပြီးလျှင် ၎င်း၏ မယားထံမှ ချေးငွေ-၁၀၀-နှင့် အတိုး ၂-၅၀-ပြားကို တောင်းယူ ရရှိလေသည်။
- (၃) အသင်းသား မောင်ရဲသို့ ချေးငွေ ၁၀၀၊ အသင်းသား မောင်ရွှေသို့ ချေးငွေ ၁၀၀ ထုတ်ပေးလိုက်သည်။
- (၄) စာရင်း စာအုပ် ဝယ်၍ ငွေ-၁၀- ထုတ်ပေးရသည်။
- (၅) (၎င်းတို့ကို ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းသွင်းနည်းမှာ စာမျက်နှာ ၁၆ ရှိဇယားအတိုင်း ဖြစ်၏။)

သာမန်စာရင်းကိုပညာအရ စာရင်းများ ရေးသွင်းကြသည်မှာ နှစ်ဖက်သွင်း နည်းကိုသာ အသုံးပြုကြသဖြင့် အပေး အယူ ကိစ္စတိုင်းမှာ ပေးသော စာရင်းနှင့် ရသော စာရင်း တချိန်တည်း ရေးသွင်းသည်ကို ဖော်ပြရန်အလို့ငှါ မြီစားဖက်တွင် ရေးသွင်းလျှင် စာရင်းအမည်တိုင်း၏ ရှေ့မှ ကပ်လျက် “ကို” ဟူသော စကားလုံးကို ရေးရ၏။ အဓိပ္ပါယ်ကား ရရှိသော ငွေသည် မည်သူ “ကို” ပြန်ပေးရန် ဖြစ်ကြောင်း ပြရန်တည်း။ မြီရှင်ဖက်တွင် ရေးသွင်းလျှင် စာရင်းအမည်တိုင်း၏ ရှေ့၌ “က” ဟူသော စကားလုံးကို ရေးရ၏။ အဓိပ္ပါယ်ကား ထုတ်ပေးသောငွေသည် မည်သူက ပြန်ပေးရန် ဖြစ်ကြောင်း ပြရန်တည်း။

သမဝါယမလုပ်ငန်းတွင် အစအဦးကပင် တဖက်သွင်းနည်းကိုသာ အသုံးပြုခဲ့သဖြင့် ထို “ကို” နှင့် “က” ဟူသော စကားလုံးများကို မည်သည့် အခါကမျှ အသုံး မပြုခဲ့ပေ။ နှစ်ဖက်သွင်းရေးနည်းကို ကိုင်သည့် နိုင်ငံဘဏ်၊ ဒီစကြိုတ် ဗဟိုဘဏ်များတွင်သာ အသုံးပြုခဲ့ ကြ၏။ စင်စစ် အားဖြင့်လည်း ထိုစကားလုံးများကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် ထူးကဲသော အကျိုးတစ်စုံတရာ မရှိသဖြင့် သမဝါယမ အသင်းများတွင် ရှင်းရှင်းပင် ၎င်းစကားလုံး များကို မသုံးဘဲ စာရင်းများကို ရေးသွင်းခဲ့ကြ၏။

ကံသာ အသင်းတွင် ၁-၇-၃၁ နေ့ အလုပ်လုပ်ပြီး စာရင်းပိတ်လေရာ လက်ကျန်ငွေ-၁၀၀-ရှိ၏။ နောက်တကြိမ် အလုပ်များကို စာရင်းမရေးမီ ၎င်းစာရင်းပိတ် လက်ကျန်ငွေနှင့် ဖွင့်ရမည်ဖြစ်သော ကြောင့် နောက်တကြိမ်စာရင်း ဖွင့်လျှင် ထိပ်ဆုံးက စာရင်းဖွင့် လက်ကျန်ငွေ -၁၀၀-ဟု ရေးသွင်းလေ့ ရှိကြ၏။ ၎င်းအလေ့ကို စာရင်းကို ပညာ စာအုပ်များတွင် ညွှန်ပြ၏။ ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာနိုင်ငံ သမဝါယမ လုပ်ငန်းတွင် ထိုနည်းကို မလိုက်ခဲ့ပေ။ စာရင်းဖွင့် လက်ကျန်ငွေကို ထိပ်ဆုံးက မထားဘဲ ငွေဝင်

နေ့စွဲ	မည်သူထံမှ	ရငွေ		နေ့စွဲ	မည်သူသို့	ပေးငွေ	
		ကျပ်	ပြား			ကျပ်	ပြား
၁-၉-၃၁	အစု			၁-၉-၃၁	အစု		
	မောင်ဘ	၅၀			မောင်ဖြူ	၂၀	၂၀
	။ ခ	၃၀			ချေးငွေ		
	။ လုံး	၂၀			မောင်ရဲ	၁၀၀	
	။ ပျား	၂၀			။ ရှေ့	၁၀၀	၂၀၀
	။ ဝိုင်း	၃၀	၁၅၀		စရိတ်		
	အရင်းဆပ်				စာအုပ်ဘိုး	၁၀	၁၀
	မောင်ဖြူ	၁၀၀	၁၀၀				
	အတိုးဆပ်						
	မောင်ဖြူ	၂	၅၀				
	ပေါင်း....	၂၅၂	၅၀		ပေါင်း....	၂၃၀	၂၃၀
	စာရင်းဖွင့်				စာရင်းပိတ်		
	လက်ကျန်				လက်ကျန်		၄၀ ၅၀
	စုစုပေါင်း....		၂၇၀ ၅၀		စုစုပေါင်း....		၂၇၀ ၅၀

ဖက် စာရင်းပိတ်ပြီးမှ မြီစားဖက်က ဖွင့်၍ ပြန်၏။ (အထက် ၁-၉-၃၁ နေ့တွင် ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း ရေးသွင်းချက်များကို ကြည့်ပါ) ဤသို့ ရေးသွင်းခြင်းအားဖြင့် အကျိုးရှိသည်ကား နောက် အကြိမ် လုပ်သော အလုပ်တွင် ဝင်ငွေပေါင်း မည်မျှ ရှိကြောင်းကို တခါထည်း သိနိုင်၏။ သာမန် စံနစ် အရမှာ စာရင်းဖွင့် လက်ကျန်ငွေကို နှုတ်၍ ကြည့်မှ သိနိုင်ပေမည်။

၁-၉-၃၁ နေ့ ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း၌ မြီစားဖက်ပေါင်းကိုပြထားပြီး ဖြစ်၍ ထိုနေ့၌ ဝင်ငွေပေါင်း ၂၅၂-ကျပ်-၅၀- ပြားရှိကြောင်း တခါထည်း သိရ၏။ စာရင်းဖွင့်လက်ကျန်ငွေ-၁၀-ကို ထိပ်၌ ရေးပါလျှင် ၎င်းငွေပါ ပေါင်းခြင်းထဲ၌ ပါသွားမည် ဖြစ်၍ ပေါင်း-၂၇၀- ၅၀- ပြား ဖြစ်နေပေလိမ့်မည်။ ထို-၂၇၀- ၅၀- ပြား သည် ၁-၉-၃၁ နေ့၏ သတ်သတ် ဝင်ငွေ မဟုတ်ပေ။

ကံသာ အသင်း၏ နောက်အကြိမ် အလုပ် လုပ်ခြင်းမှာ-၂၇-၂-၃၂ နေ့ ဖြစ်၏။ ၎င်းနေ့၌ အသင်း သားများ အားလုံး အရစ်ကျ အရင်းငွေများနှင့် အတိုးငွေ အားလုံး အကြေပေးဆပ်ကြရ၏။

(၁) အောက်ပါအတိုင်း ငွေရင်းငွေတိုးများဆပ်ကြ၏။

လူအမည်	အရင်း	အတိုး	ပေါင်း
မောင်ပိန်	၅၀	၁၅-၀	၆၅-၀
။ နီ	၈၀	၂၀-၀	၁၀၀-၀
။ လှ	၁၀၀	၃၀-၀	၁၃၀-၀
။ ပု	၈၀	၂၀-၀	၁၀၀-၀
။ ညို	၅၀	၁၅-၀	၆၅-၀
။ ဝဲ	၄၀	၁၀-၀	၅၀-၀
။ ညံ	၅၀	၅-၀	၅၅-၀
။ ရဲ	၄၀	၂-၅၀	၄၂-၅၀
။ ရှေ့	၄၀	၂-၅၀	၄၂-၅၀
ပေါင်းငွေ	၅၃၀	၁၃၀-၀	၆၆၀-၀

- (၂) စာရင်းသေအပ် ငွေရှင်ဦးတုတ်သို့ အတိုး(၈)လအတွက် ငွေ-၁၀၀၀ ပေးရသည်။
- (၃) စားပွဲ၊ ကုလားထိုင်ဝယ်၍ ငွေ-၁၀၀ ကုန်ကျ၏။
- (၄) ခရီးစရိတ်-၂၂ ကုန်ကျ၏။
- (၅) ချေးငွေများ ထုတ်ပေးရာ
 - မောင်နက်သို့ ၂၀၀။
 - မောင်ဆိုးသို့ ၂၀၀။
 - မောင်ကောင်းသို့ ၁၅၀။
 - ပေါင်း ၅၅၀။

ထိုနောက် သမဝါယမ နှစ်ကုန်သော ဇွန်လ-၃၀-ရက်နေ့အထိ အသင်း၌ အလုပ်အကိုင် မရှိ ဖြစ်၏။ ၎င်း ၃၀-၆-၃၂ နေ့၏ အခြေအနေသည် ၂၈-၂-၃၂ အခြေအနေအတိုင်း ဖြစ်၏။ ၁၉၃၁-၃၂ ခုနှစ် အတွက် စာရင်းများကိုချုပ်၍ နှစ်ချုပ်လုပ်ရမည် ဖြစ်၏။

အထက်ပါ ဖေဖော်ဝါရီလ-၂၈-ရက်နေ့ အလုပ်ကို ဦးစွာငွေစာရင်းသွင်းလျှင် တဖက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်၏။

ကံသာအသင်း၏ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းတွင်အထက်၌ ဖော်ပြရေးသွင်းခဲ့သည့်အတိုင်းမှာ ၁-၇-၃၁ နေ့တကြိမ်၊ ၁-၉-၃၁ နေ့တကြိမ်၊ ၂၈-၂-၃၂ နေ့တကြိမ်-၃-ကြိမ်သာ အလုပ်ရှိ၏။ လက်တွေ့ အလုပ်တွင် ၃-ကြိမ်မျှ အလုပ်ရှိသော အသင်းဟူ၍ နည်းပါးပေမည်။ သို့သော် စာရင်း ရေးသွင်းနည်းကို ပြရုံမျှသာ ဖြစ်၍-၃-ကြိမ်သာ ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းကို ရေးသွင်းတိုင်းလည်း အခြားသက်ဆိုင်ရာစာရင်းများကို တချိန်ထည်း ရေးသွင်းရသည်။ အစုငွေများအတွက် အစုစာရင်းဟူ၍ ထားရှိရ၏။ ချေးငွေများ အတွက်လည်း ချေး ငွေစာရင်းဟူ၍ ထားရှိရ၏။ အစုစာရင်းတွင်အသင်းသားတိုင်းကို စာမျက်နှာ တခုစီတွင် မှတ်သားရ သည်။ ချေးငွေများကိုလည်း အသင်းသားတိုင်းကို စာမျက်နှာတခုစီတွင် မှတ်သားရသည်။ သို့မှသာ လျှင် အသင်းကပေးရန်ရှိသော အစုငွေများကို မည်သူ့ အား မည်မျှဟု အကျယ်စာရင်း ပြနိုင်မည်။ ချေးငွေများမှာ အသင်းကရရန်ငွေများဖြစ်၏။ တဦးစီအတွက် အကျယ်စာရင်းရှိရန် လိုအပ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် အသင်းစာရင်းများကို တနှစ်တက်ပိတ်၍ နှစ်ချုပ်လုပ်သည့်အခါ အသင်းသား အသီး သီး၏ အစုငွေ ချေးငွေကိုပြသော စာရင်းကျယ်များလည်း တချိန်ထည်း ပြုလုပ်ရ၏။ အပ်ငွေရှင်များ ၏ ဦးစေရမည့်လည်း ထိုအတိုင်း စာရင်းကျယ်လုပ်ရ၏။ နှစ်ကုန်ဆုံး၍ စာရင်းချုပ်သော နေ့တွင်

မှတ်ချက်	ပေးငွေ ကျပ်	ရယူငွေ ကျပ်	အတိုးဆန်	အတိုးဆန်	ပေါင်း	စာရင်းဖွင့်လက်ကျန်	စုစုပေါင်း
အပ်ငွေတိုး	၁၀၀	၁၀၀					
ဦးတုတ်							
ယရိဘောဂ							
စသွဲကုလားထိုင်							
စရိတ်			၅၂၀		၅၂၀	၅၂၀	၇၀၀
ခရီးစရိတ်							
ချေးငွေ							
မောင်နက်		၂၀၀			၂၀၀		
မောင်ဆိုး		၂၀၀			၂၀၀		
မောင်ကောင်း		၁၅၀			၁၅၀		
စာရင်းပိတ်လက်ကျန်	၂၇၀				၆၆၀	၆၆၀	၇၀
စုစုပေါင်း	၂၇၀	၅၅၀	၅၂၀	၅၂၀	၆၆၀	၇၀၀	၇၀

အသင်းကပေးရန်ရှိသော ငွေများ ပစ္စည်းများအတွက် စာရင်းကျယ်များအားဖြင့်- ထောက်ခံရန် လိုအပ်သော်လည်း အသင်း၏ အရင်းငွေကို တိုးစေ-လျော့စေနိုင်သော အမြတ်-အရှုံးနှင့် ဆိုင်သော ငွေများကိုမူ စာရင်းကျယ် ပြုလုပ်ရန်မလိုပေ။

နှစ်လည်စာရင်းချုပ် (ဝါ) နှစ်ချုပ်လုပ်ခြင်း၏ လုပ်ငန်းစဉ်သည် အသင်းကို သြဇာတော စစ်ဆေးသော သြဇာတောစာရင်းစစ်၏ လုပ်ငန်းစဉ်အတိုင်း ဖြစ်၏။ ပဌမ ငွေဝင်-ငွေထွက် အကျယ် စာရင်း၊ ငွေစာရင်းချုပ်၊ တတိယ-အမြတ်-အရှုံးစာရင်း၊ စတုတ္ထ လက်ကျန်ရှင်းတမ်း ဖြစ်၏။ ထိုလက်ကျန် ရှင်းတမ်းသည် အသင်း၏ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေကို ချုပ်ချိပြသော စာရင်းပင်ဖြစ်၏။

ယခုကံသာအသင်း၏ ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းအကျယ်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

၁-၇-၃၁ မှ ၃၀-၆-၃၂ ထိ ဝင်ငွေများ

နေ့စွဲ	အစုငွေ	အပ်ငွေ	ငွေရင်းဆပ်	အတိုးဆပ်	အခြားနည်း	ပေါင်း
၁-၇-၃၁	၂၈၀	၁၀၀၀				၁၂၈၀
၁-၉-၃၁	၁၅၀		၁၀၀	၂၅၀		၅၀၀
၂၀-၂-၃၂			၅၃၀	၁၃၀		၆၆၀
ပေါင်း....	၃၄၀	၁၀၀၀	၆၃၀	၃၈၀		၂၁၉၀
စာရင်းဖွင့်လက်ကျန် စုစုပေါင်း						၂၁၉၀

၁-၇-၃၁ မှ ၃၀-၆-၃၂ ထိ ထွက်ငွေများ

နေ့စွဲ	အစုငွေပြန်ပေး	ချေးငွေ	အပ်ငွေအတိုးပေး	စရိတ်	ပရိဘောဂ	ပေါင်း
၁-၇-၃၁		၁၂၅၀		၁၂		၁၂၆၂
၁-၉-၃၁	၂၀	၂၀၀		၁၀		၂၃၀
၂၀-၂-၃၂		၅၅၀	၁၀၀	၂	၁၀	၆၆၂
ပေါင်း စာရင်းပိတ်လက်ကျန်	၂၀	၂၀၀၀	၁၀၀	၂၄	၁၀	၂၁၅၄
ပေါင်း....						၃၀၅၆

အထက်ပါ ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းအကျယ်မှ ငွေစာရင်းချုပ်*လုပ်လျှင် အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်၏။

စာရင်းများ	ဝင်ငွေများ		စာရင်းများ	ထွက်ငွေများ	
	ကျပ်	ပြား		ကျပ်	ပြား
အစုငွေရ	၄၃၀		အစုငွေ ပြန်ပေး	၂၀	
အပ်ငွေရ	၁၀၀၀		ချေးငွေ ထုတ်ပေး	၂၀၀၀	
ချေးငွေရင်းဆပ်	၆၃၀		အပ်ငွေအတိုးပေး	၁၀၀	
အတိုးဆပ်	၁၃၂	၅၀	စရိတ်ကုန်	၂၄	
			ပရိဘောဂဝယ်	၁၀	
ပေါင်း....	၂၁၉၂	၅၀	ပေါင်း....	၂၁၅၄	
စာရင်းဖွင့်လက်ကျန်	မရှိ		စာရင်းပိတ်လက်ကျန်	၃၀	၅၀
စုစုပေါင်း....	၂၁၉၂	၅၀	စုစုပေါင်း....	၂၁၉၂	၅၀

၁။ Cash Account.

(၂) အရှုံးအမြတ်စာရင်း

အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အောက်ခြေအမှတ် ၁ တွင် ပါသည့်အတိုင်း ခေါ်ဆိုပါလျက် မြန်မာစကားဖြင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်းဟုခေါ်ထားသည်မှာ ဘာသာပြန်မမှန်ဟုဆိုရပေမည်။ အမြတ်အရှုံးစာရင်းဟုခေါ်မှသာမှန်ပေမည်။ သို့သော် စာရင်းကိုင်ပညာအရဆိုသော် ၎င်းအမြတ်အရှုံးစာရင်း လုပ်လျှင် အမြတ်သည် စာရင်းရေးသူ၏ လကျောဖက်၌ ကျသည်။ လက်ဝဲဖက်၌ အရှုံးများသာကျသည် ဖြစ်သောကြောင့် စင်စစ်အားဖြင့်အင်္ဂလိပ် စကားတွင်လည်း အောက်ခြေအမှတ် ၁ အတိုင်း ခေါ်သင့်၏။ မြန်မာစကားတွင်လည်း ယခု ခေါ်ကြသည့် အတိုင်း အရှုံးအမြတ် စာရင်းဟု ပင် ခေါ်သင့်၏။ အရှုံးများသည် လက်ဝဲဖက်၌ မြစ်စားဖြစ်ပြီးလျှင် အမြတ်များသည် လကျောဖက်၌ မြီရှင် ဖြစ်ရသည်။ အကြောင်းမှာ နှစ်ဖက်သွင်းနည်း အခန်း၌ ပေါ်လွင်ပေလိမ့်မည်။

အထက်၌ ရေးသွင်းပြခဲ့သော ကံသာအသင်း၏ငွေစာရင်းချုပ်မှ ရှုံးမည့်မြတ်မည့်ငွေများကို ရှေးထုတ်လျှင် အထက်ဖက်၌ ပါရှိသော အပ်ငွေ၊ အတိုးငွေပေး ၁၀၀ နှင့် စရိတ်ငွေ-၂၄ ကျပ်တို့သည် မိမိအသင်းက ပြန်လည်မရနိုင်သော ငွေများ ဖြစ်ကြ၍ အသင်း၏ အရှုံးငွေများ ဖြစ်ကြ၏။ ထုတ်ပေးသော အစုငွေ ၂၀ သည်လည်း အသင်းက ပြန်မရနိုင်သော ငွေပင် ဖြစ်၏။ သို့သော်လည်း ၎င်းငွေသည် အသင်းသားက အသင်းတွင် ဦးစွာ ထည့်သွင်းထားသော ငွေကို ပြန်ပေး ရခြင်းသာ ဖြစ်၍ အသင်းက မရှုံးပေ။ ချေးငွေ-၂၀၀၀- မှာ ပြန်ရနိုင်သော ငွေဖြစ်၍ မရှုံး။ ပရိဘောဂ ဝယ်ငွေ-၁၀၀-မှာ ပရိဘောဂ ရှိနေသဖြင့် အသင်းက မရှုံးပေ။

ဝင်ငွေဖက်၌ရှိသော အစုငွေ-၄၃၀- မှာ အသင်းသားများသို့ ပြန်ပေးရမည့် ငွေဖြစ်၍ အသင်းက မမြတ်။ အပ်ငွေ-၁၀၀၀-လည်းထိုအတိုင်း ဖြစ်၏။ ချေးငွေအရင်းဆပ်-၆၃၀- မှာ အသင်းက ဦးစွာထုတ်ပေးထားသောငွေကို အသင်းသားများက ပြန်ဆပ်ခြင်းဖြစ်၍ အသင်းက မမြတ်။ အတိုးဆပ်ငွေ-၁၃၂၅၀-ပြားမှာ အသင်းပိုင်ငွေ ဖြစ်သွားပြီးလျှင် ထိုငွေ ပေးသူများအား ပြန်ပေးရန် တာဝန် မရှိသဖြင့် အသင်းက လုံးလုံးမြတ်၏။ ထိုကြောင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်းကို အောက်ပါ အတိုင်း လုပ်ရ၏။

မြီစား မြီရှင်

စာရင်းများ	အရှုံး		စာရင်းများ	အမြတ်	
	ကျပ်	ပြား		ကျပ်	ပြား
အတိုးပေးစရိတ်	၁၀၀		အတိုးရ	၁၃၂	၅၀
ပေါင်း....	၂၄				
အသားတင် မြတ်		၅၀			
စုစုပေါင်း....	၁၃၂	၅၀	စုစုပေါင်း....	၁၃၂	၅၀

မှတ်ရန်။ ။ ရွာသူကြီး ဦးတုတ်က -၂-နှစ်အပ်သော စာရင်းသေ အပ်ငွေ-၁၀၀၀-မှာ တနှစ်လျှင် ငွေ-၁၀၀-ကို ၁၂-ကျပ်တိုးဖြစ်၍ တနှစ်စေ့သော ၃၀-၆-၃၂ နေ့တွင် ၎င်းအားပေးသင့်သော အတိုး တနှစ်အတွက်-၁၂၀-ဖြစ်ရာ အသင်းက ငွေ-၁၀၀-သာပေးပြီးခြင်းကြောင့် ငွေ-၂၀-ကျန်ရှိ၏။ သို့သော်ငွေအပ်စဉ်က အတိုးကို တနှစ်တကြိမ်ဆပ်ရမည်ဟု အဆိုမရှိသဖြင့် ကျန်ငွေကိုအသင်းကပေးလိုသည်အခါ ပေးနိုင်၏။ ပေးသမျှသာအရှုံးပြခြင်းဖြစ်၏။ သို့သော် ဤအရှုံးအမြတ်စာရင်းသည် မပြည့်စုံသည့်အပြင် အသင်း၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေမှန်ကို မပြသောကြောင့် ၎င်းပေးရန် သင့် အတိုးငွေ-၂၀-ကို အရှုံးပြရပေမည်။ အရှုံးပြလျှင်အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်မည်။ အသင်းမှာလည်း ရှုံးနေရပေမည်။

မြီစား မြီရှင်

စာရင်းများ	အရှုံး		စာရင်းများ	အမြတ်	
	ကျပ်	ပြား		ကျပ်	ပြား
အတိုးပေးပြီးစာရင်း	၁၀၀		အတိုးရစာရင်းအရှုံး	၁၃၂	၅၀
အတိုးပေးရန်ကျန်စရိတ်စာရင်း	၂၀				
ပေါင်း....	၂၄				
ပေါင်း....		၁၄၄	ပေါင်း....	၁၄၄	

၁။ Profit and Loss Account.

၂။ Loss and Profit Account.

(၃) လက်ကျန်ရှင်းတမ်း

ရရန် ရှိသော တန်ဖိုးအသီးသီး၊ ပေးရန် ရှိသော တန်ဖိုး အသီးသီးကို ယှဉ်၍ပြသော စာရင်းသည် လက်ကျန်ရှင်းတမ်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ယှဉ်သည့် အခါ ရရန်တန်ဖိုးပေါင်းက ပေးရန် တန်ဖိုးပေါင်း ထက်ပိုလျှင် ထိုပိုသမျှသော ငွေသည် အမြတ်ဖြစ်၏။ လျော့လျှင် လျော့သမျှသည် အရှုံး ဖြစ်၏။ ဤသို့အားဖြင့် လက်ကျန် ရှင်းတမ်း၌ ပြသော အမြတ်၊ သို့မဟုတ် အရှုံးသည် အရှုံး အမြတ် စာရင်း၌ ပြသောအမြတ်၊ သို့မဟုတ် အရှုံးနှင့် ကိုက်ညီ ရမည် ဖြစ်၏။ ဤသို့ ကိုက်ညီလျှင် စာရင်းများသည် မှန်ပြီဟု ယူဆနိုင်၏။ သို့သော် တခါ တရံ အမှားကို ကိုက်ညီတတ်၏။

ယခု ကံသာ အသင်း၏ ၃၀-၆-၃၂ နေ့ရှိ လက်ကျန် ရှင်းတမ်းကို ရေးဆွဲလျှင် အထက်၌ ပြုလုပ်ခဲ့သော ငွေစာရင်းချုပ်မှ ဂဏန်းများကို ကြည့်ပြီး တွက်စစ်ရပေမည်။

ကံသာ အသင်းတွင် အသင်းသားများက ၃၀-၆-၃၂ နေ့အထိ ထည့်သွင်းကြသော အစု ငွေပေါင်း ၄၃၀-ရှိ၏။ ထိုအနက်မှ သေဆုံးသော အသင်းသား တဦး၏ အစုငွေ-၂၀-ကို ပြန်ပေးလိုက်ရသောကြောင့် နှစ်ကုန်သော နေ့တွင် အစုငွေပေါင်း-၄၁၀- သာ ပေးရန် ကျန်ရှိတော့၏။

၃၀-၆-၃၂ နေ့အထိ ရသော အပ်ငွေပေါင်း-၁၀၀၀-ရှိလေရာ ၎င်းအနက်ဘာမျှ ပြန်မပေးရသေးပေ။ ထိုကြောင့် ပေးရန် အပ်ငွေ-၁၀၀၀-ကျန်၏။

ထိုနောက် ချေးငွေရင်းဆပ် ၆၃၀-ရရှိ၏။ အထွက်ဖက်၌ ထုတ်ပေးသော ချေးငွေ-၂၀၀၀-ဖြစ်သောကြောင့် ချေးငွေကျန် အသင်းက ရရန်-၁၃၇၀-ဖြစ်၏။

အတိုးဆပ်၊ အတိုးပေး၊ စရိတ်၊ စာရင်းများမှာ အရှုံး အမြတ်စာရင်းနှင့် သက်ဆိုင်သဖြင့် အရှုံး အမြတ်စာရင်း အကြောင်း၌ ရှင်းခဲ့ပြီ။ သို့သော် ၃၀-၆-၃၂ နေ့တွင် ရက်စေ့သော်လည်း မပေး ရသေးသော အပ်ငွေပေါ်မှ အတိုးငွေ-၂၀-ကို အရှုံးအမြတ်စာရင်းတွင် အရှုံးဖက်၌ ဖော်ပြပြီးဖြစ်၍ ဤလက်ကျန် ရှင်းတမ်း၏ ပေးရန်ဖက်တွင် ထည့်သွင်း ဖော်ပြရန် မမေ့သင့်ပေ။

ဝင်ငွေဖက်စာရင်းများအားလုံးကို ရှင်းပြီးသဖြင့် ထွက်ငွေဖက်၌ မရှင်းရသေးသော စာရင်းများကို ရှာသော်ပရိဘောဂတန်ဖိုးငွေ-၁၀-နှင့်လက်ကျန်ငွေ-၃၀-ပြား-၅၀-ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ ထိုပရိဘောဂနှင့် လက်ကျန်ငွေသည် အသင်းက ရမည့် ပစ္စည်းများနှင့် ငွေများဖြစ်၍ လက်ကျန် ရှင်းတမ်းတွင် ရရန်ဖက်၌ ဖော်ပြရမည် ဖြစ်၏။

အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း ရေးဆွဲသော လက်ကျန် ရှင်းတမ်းမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်မည်။

ကံသာအသင်း၏ လက်ကျန် ရှင်းတမ်း (၃၀-၆-၃၂)

ပေးရန်တာဝန်	တန်ဖိုး		ရရန်အခွင့်	တန်ဖိုး	
	ကျပ်	ပြား		ကျပ်	ပြား
အစုငွေများ			ငွေကျန်	၃၀	၅၀
အပြေပေးပြီး	၄၁၀		ချေးငွေများ	၁၃၇၀	
အပ်ငွေများ			အခြားနည်း		
စာရင်းသေ	၁၀၀၀		ပရိဘောဂ	၁၀	
အခြားနည်း			ပေါင်း....	၁၄၁၀	၅၀
ပေးရန်ကျန်အတိုး		၂၀	အရှုံးငွေ	၁၁	၅၀
စုစုပေါင်း....	၁၄၃၀		စုစုပေါင်း....	၁၄၃၀	

အထက်ပါ လက်ကျန် ရှင်းတမ်းအရမှာ ဤကံသာ အသင်းတွင် အရှုံးပေါ်နေသော်ငြားလည်း စင်စစ် ဆိုလျှင် ဤအသင်းသည် မရှုံးနိုင်ပေ။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ပေးရန် အတိုးငွေကို နှစ်ကုန်သော ၃၀-၆-၃၂ နေ့တွင် အားလုံး အချုံးပြထားသော်လည်း ရရန် အတိုးငွေများကို အရ မပြုရပေ။ နှစ်ကုန်သော နေ့၌ ကျန်သော အသင်းသားချေးငွေပေါင်း-၁၃၇၀-အတွက် မတ်လမှ ဇွန်လကုန် အထိ အတိုး သင့်ငွေသည် ငွေ-၁၀၀၊ တနှစ်-၁၅-ကျပ် တိုးနှင့် သင့်လျှင် -၆၀-၅၀- ပြား ကျ၏။ ထိုအတိုးငွေများကို ရှေ့နှစ် အတွင်း၌ ရနိုင်သော ငွေများ ဖြစ်သော်လည်း စာရင်းကိုင် နိဿည်းအရ ထိုသို့သော အတိုးငွေများကို လက်ရောက် မရမချင်း စာရင်းတွင် အမြတ် မပြနိုင်ပေ။

(၄) ဆက်လက်သော လက်ကျန်ရှင်းတမ်း

ကံသာ အသင်းကို ဆက်လက်၍ အလုပ်လုပ်ရာ ၁-၇-၃၂-မှ-၃၀-၆-၃၃- အထိ အောက်ပါ အတိုင်း အလုပ် ဖြစ်လေသည်။

- (၁) အပ်ငွေရှင်ဦးတုတ်သည် အသင်းက ပေးရန် ကျန်သော အတိုးငွေ-၂၀-ကို မယူဘဲ လျှော့လိုက်သည့် အပြင် ကျန်သော နှစ်တွင်လည်း အတိုးနှုန်းကို-၁၂-ကျပ်မှ -၁၀-သို့ လျှော့လိုက်၏။
- (၂) ၁-၃-၃၃ နေ့၌ အစိုးရထံမှ ချေးငွေ-၁၅၀၀၀-ရရှိ၏။ အတိုးနှုန်းမှာ ငွေ-၁၀၀၀-တနှစ် ၅ ကျပ်ဖြစ်၏။
- (၃) အသင်းသားများက ချေးငွေ အရင်းငွေ-၁၂၀၀၀-နှင့် အတိုးငွေ ၂၃၀၀-၅၀ ပြား ဆပ်ကြသည်။
- (၄) အသင်းသား-၅- ယောက်က ငွေစု အပ်ငွေ-၁၃- ကျပ် ပေးသွင်းသည်။
- (၅) အစုငွေ-၄၀၀- ကို အသင်းသား တယောက် သေ၍ ပြန်ပေးရသည်။
- (၆) ပရိဘောဂ ဝယ်၍ ငွေ-၂၀-ကုန်ကျသည်။ ပဌမ ကုလားထိုင် တလုံး-၄-ကျပ်တန် ကျိုး၍ စာရင်းမှ ပယ်ဖျက်ရသည်။
- (၇) အသေးသုံး စရိတ်ငွေ -၁၅- ကျပ် ကုန်ကျသည်။
- (၈) အသင်းသားများသို့ ချေးငွေ-၁၅၅၀၀-ထုတ်ပေးသည်။
- (၉) အပ်ငွေရှင်သို့ အရင်းငွေ-၁၀၀၀၀-နှင့် အတိုးငွေ-၁၀၀၀-ပေးသည်။
- (၁၀) ပဌမ ဝယ်သော ပရိဘောဂ (ကုလားထိုင်များ) သည်-၃-နှစ်ခံဖြစ်၏။ နောက် ဝယ်သော ပရိဘောဂ (စာပွဲနှင့် ကုလားထိုင်များ) သည်-၅-နှစ် ခံမည်။ သို့သော် နှစ်ကုန်သည့် နေ့တွင်-၆-လမျှ ကြာရှည်သေး၍ တန်ဖိုး မလျော့ဘဲ။

၃၀-၆-၃၃ နေ့ ငွေစာရင်းချုပ် အရှုံး အမြတ် စာရင်းနှင့် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းလုပ်ပါ။
အထက်ပါပုစ္ဆာမှာ စာမေးပွဲများ၌ မေးသော ပုစ္ဆာမျိုးဖြစ်၏။ ထိုပုစ္ဆာမျိုးကို ဖြေရာတွင် ငွေစာရင်းအကျယ်လုပ်၍ မဖြစ်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် နေ့စွဲများကို လီ၍ မဖော်ပြဘဲ တနှစ်လုံး

အတွက် ငွေဝင် ငွေထွက်များကိုသာ ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ငွေစာရင်းအကျယ်လုပ်ရန် မလိုဘဲ ငွေစာရင်းချုပ်ကိုသာ တနှစ်လုံးအတွက် လုပ်၍ ပြရမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော် အမှန် ငွေသား အဝင် အထွက် မရှိသော ကိစ္စများကို ငွေဝင် ငွေထွက်စာရင်း ရေးသွင်းရာတွင် ဖြောင့်ပြသကဲ့သို့ပင် ငွေ စာရင်းချုပ်မှာလည်း ဖြောင့်ပြရသည်။ ငွေစာရင်းချုပ် လုပ်ပုံမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်၏။

စာရင်းများ	ဝင်ငွေများ		စာရင်းများ	ထွက်ငွေများ	
	ကျပ်	ပြား		ကျပ်	ပြား
အပ်ငွေတိုးပြန်ရ	၂၀	အပ်ငွေတိုးကျန်ပေး	၂၀
အစိုးရချေးငွေရ	၁၅၀၀	အစုငွေပြန်ပေး	၄၀
ချေးငွေရင်းပြန်ရ	၁၂၀၀	ပရိဘောဂဝယ်	၂၀
၎င်းအတိုးရ	၂၃၀	ကုလားထိုင်ကျိုးပယ်	၄
ငွေစုအပ်ငွေရ	၁၃	အသေးသုံးစရိတ်	၁၅
ကုလားထိုင်ကျိုး	၄	ချေးငွေထုတ်ပေး	၁၅၅၀
ပစ္စည်းတန်ဖိုးလျော့	၂	အပ်ငွေရင်းဆပ်	၁၀၀၀
			၎င်းအတိုးဆပ်	၁၀၀
			ပစ္စည်းတန်ဖိုးလျော့	၂
ပေါင်း....	၂၉၇၇	၅၀	ပေါင်း....	၂၉၅၁	
စာရင်းဖွင့်လက်ကျန်	၃၀	စာရင်းပိတ်လက်ကျန်	၆၅
စုစုပေါင်း....	၃၀၁၆		စုစုပေါင်း....	၃၀၁၆	

စာရင်းဖြောင့်ခြင်းများ

- (၁) အပ်ငွေ အတိုးကျန်ငွေ-၂၀-မှာ အထက်နှစ်က အရှုံးပြုထား၍၊ ၎င်းငွေကို လျှော့သည့်အခါ ယခုနှစ်တွင် ပြန်၍ အမြတ်ပြရန်စာရင်းဖြောင့်ရသည်။
 - (၂) ကျိုးသောကုလားထိုင် တန်ဘိုးငွေ-၄-ကို အရှုံးပြရန် စာရင်းဖြောင့်ရသည်။
 - (၃) ပစ္စည်းတန်ဘိုးလျှော့ငွေ-၂-ဖြစ်ခြင်းမှာ လွန်ခဲ့သောနှစ် ၃၀-၆-၃၂ နှစ်တွင် ပရိဘောဂတန်ဘိုး-၁၀၀-၆၀-၄-တန်ကုလားထိုင်ကျိုး၍-၆-၀-ဘိုးသာကျန်၏။ ၎င်းပစ္စည်းများမှာ-၃-နှစ်ခံဖြစ်၍ တနှစ်အတွက်-၂-လျှော့ရသည်။
- တဖက်သွင်းနည်းအရ အရှုံးအမြတ် စာရင်းလုပ်သည့်အခါတွင် မေ့၍ ကျန်မည်ကိုစိုးရိမ်ရသောကြောင့် ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းတွင် စာရင်းဖြောင့်၍ ရေးသွင်းရသော်လည်း နှစ်ဖက်သွင်းနည်းအရ တွက်သည့်အခါ ၎င်းငွေများကို ငွေစာရင်းတွင် ဤကဲ့သို့စာရင်းဖြောင့်ရန် လုံးလုံးမလိုဘဲ လယ်ဂျာစာရင်းချုပ်၏သက်ဆိုင်ရာ စာရင်းများတွင်သာ ရေးသွင်းရ၏။

အရှုံးအမြတ် စာရင်းမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်၏။

စာရင်းများ	အရှုံး		စာရင်းများ	အမြတ်	
	ကျပ်	ပြား		ကျပ်	ပြား
အပ်ငွေ အတိုးပေး	၁၀၀		အပ်ငွေ အတိုးပြန်ရ	၂၀	
ကုလားထိုင်ကျိုး	၄		အသင်းသား အတိုးရ	၂၃၈	၅၀
အသေးသုံး	၁၅				
ပစ္စည်းတန်ဘိုးလျှော့	၂				
အစိုးရပေးရန်-၄-လတွက် အတိုး	၂၅				
အထက်နှစ်အရှုံး	၁၁	၅၀			
ပေါင်း.....	၁၅၇	၅၀			
အသားတင်အမြတ်	၁၀၁				
စုစုပေါင်း.....	၂၅၈	၅၀	စုစုပေါင်း.....	၂၅၈	၅၀

၃၀-၆-၃၃ နှစ် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

ပေးရန်တာဝန်	တန်ဘိုး		ရရန်အခွင့်	တန်ဘိုး	
	ကျပ်	ပြား		ကျပ်	ပြား
အစုငွေများ			လက်ကျန်ငွေ	၆၅	
အပြေပေးပြီး	၇၃၀		အသင်းသားချေး		
အပ်ငွေများ			ငွေများ	၁၉၂၀	
စုဆောင်းအပ်ငွေ	၁၃		ပရိဘောဂ		
အစိုးရချေးငွေ	၁၅၀၀		အထက်ကျန်- ၀		
အခြားနည်း			ကျိုးငွေ		
အစိုးရပေးရန်အတိုး	၂၅		တန်ဘိုးလျှော့-၅		
ပေါင်း.....	၁၉၀၈		ကျန်-ငွေ		
အသားတင်အမြတ် (အရှုံးအမြတ်စာရင်းမှ)	၁၀၁		အသစ် ယ်-၂၀	၂၄	
စုစုပေါင်း.....	၂၀၀၉		စုစုပေါင်း.....	၂၀၀၉	

ပေးရန်တာဝန်များ ရှင်းလင်းချက်

အစုငွေ။ ။၃၀-၆-၃၂ နေ့လက်ကျန်ရှင်းတမ်းအရ အစုငွေ-၄၁၀၀-ရှိ၏။ တနှစ်အတွင်း၌ အသစ်ရသော အစုငွေ မရှိ။ ငွေ ၄၀၀ ထုတ်ပေးသဖြင့်၊ ၃၀-၆-၃၃ နေ့တွင် အစုငွေ ၃၇၀၀-ကျန်၏။

အပ်ငွေ။ ။၃၀-၆-၃၂ နေ့တွင် စာရင်းသေအပ်ငွေ ၁၀၀၀ ရှိရာ ၎င်း-၁၀၀၀ လုံးကိုပင် ပြန်ပေး၏။ စုဆောင်းအပ်ငွေ-၁၃၀၀- ရသဖြင့် ၎င်း-၁၃၀၀-ကျန်၏။

အစိုးရချေးငွေ။ ။ အထက်နှစ်၌ မရှိ။ ယခုနှစ်၌ ပြန်ပေးရန် ပြန်မဆပ်သေး၍ ဤအတိုင်း ကျန်၏။

ပေးရန်အတိုး။ ။ ၂၅-မှာ အစိုးရချေးငွေ-၁၅၀၀၀-ပေါ်တွင် ငွေ-၁၀၀၀-လျှင် တနှစ်ကို ၅-နှုန်းနှင့် ၄-လအတွက် သင့်သော အတိုးငွေ ဖြစ်၏။

အသားတင်အမြတ်။ ။ ၁၀၀၀-သည်၊ အရှုံးအမြတ်စာရင်း၌ ဖော်ပြသော အမြတ်ဖြစ်၏။

ရရန်အခွင့်များ ရှင်းလင်းချက်

လက်ကျန်ငွေ။ ။ ၆၅-ကျပ်သည် ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း၌ ဖော်ပြသော စာရင်းပိတ် လက်ကျန် ငွေဖြစ်၏။

အသင်းသားချေးငွေ။ ။ ၃၀-၆-၃၂ နေ့တွင် ကျန်ရှိသော အသင်းသားချေးငွေ-၁၃၇၀၀-ဖြစ်၏။ နှစ်အတွင်း ပြန်ဆပ်ကြသော ချေးငွေ-၁၂၀၀၀-ဖြစ်၍၊ ၁၇၀၀-သာ ကျန်ရာ၊ နောက်ထပ်-၁၇၅၀၀-ထုတ်ချေးသဖြင့် နှစ်ကုန်သော ၃၀-၆-၃၃ နေ့တွင် ၁၉၂၀၀-ကျန်၏။

ပရိဘောဂ။ ။ ၃၀-၆-၃၃ နေ့တွင် ၁၀-ဘိုးရှိ၏။ ၎င်းအနက်-၄-တန်ကုလားထိုင်ကျိုး၍ ပယ်ဖျက်ရသဖြင့် ၆-ဘိုးကျန်၏။ ထိုကျန်သော ပစ္စည်းများမှာ- ၃-နှစ်ခံဖြစ်၍ တန်ဘိုးလျော့ငွေ-၅-အရှုံးပြုရ၏။ ထို့ကြောင့် -၄-ဘိုးသာ ကျန်ရှိရာ နောက်ထပ်ငွေ-၂၀-ဘူးဝယ်သဖြင့် ၎င်းပစ္စည်းအသစ်များမှာ တန်ဘိုးလျော့ရန် အချိန်မကျသေး၍၊ ၃၁-၆-၃၃ နေ့တွင်-၂၄-ဘိုးကျန်၏။

ကုန်ဆိုင်အသင်းစာရင်း

“လယ်ဂျာစာရင်းချုပ်” ခေါ် စာရင်းပေါင်းစုံကို ရေးသွင်းရသော စာရင်းစာအုပ်ကြီးကို မထားတတ်သော အသင်းသားများသည် တဖက်သွင်းနည်းကိုပင် မဖြစ်ဖြစ်အောင် လုပ်ကြရသည်။ ငွေအဝင်အထွက်၊ ကုန်အဝင်အထွက် များလွန်းလှသည့် အခါတွင် အဆိုပါ လယ်ဂျာစာရင်းချုပ်ကို ရေးသွင်းတတ်သော စာရင်းကိုင်နှင့်သာ အလုပ်လုပ်ရမည်ဖြစ်သော်လည်း ငွေအဝင်အထွက်ကုန်အဝင်အထွက် အလွန်မများမီ၊ စာရင်းကိုင် ကောင်းကောင်းကိုလည်း အခကြီးစွာပေး၍ မထားနိုင်မီအခါတွင် တဖက်သွင်းနည်းကိုသာ လျှင်အသုံးပြုကြရမည် ဖြစ်သောကြောင့် တဖက်သွင်းနည်းဖြင့် ကုန်ဆိုင်အသင်းများ စာရင်းကိုင်ပုံကို အောက်၌ ပြပါအံ့။ သို့သော် စာရင်းကိုင်နှစ်ဖက်သွင်းနည်းကို နားလည်သူများအသင်း၌ ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်က အစဦးကပင် နှစ်ဖက်သွင်းနည်းကို အသုံးပြုသွားနိုင်က အကောင်းဆုံးဖြစ်၏။

တဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်းကို အသုံးပြုသည်ဖြစ်စေ၊ လယ်ဂျာစာရင်းချုပ်ဖွင့်လှက် နှစ်ဖက်သွင်းနည်းကို သုံးသည်ဖြစ်စေ၊ အသင်းတိုင်းတွင် ဒေဘွတ်ခေါ် နေ့စဉ်အလုပ်စာရင်းစာအုပ် တအုပ်ကို ဖွင့်၍ အသုံးပြုသင့်သည်။

နေ့စဉ်အလုပ်ဖွင့်သည့်အချိန်မှစ၍ အလုပ်ပိတ်သည့် အချိန်အထိ၊ ဝင်သမျှသော ငွေများ-ကုန်များ ထွက်သမျှသော ငွေများ-ကုန်များနှင့် အခြားမှတ်သားဖွယ် ကိစ္စများကို အသေးစိတ် မှတ်သားထားရမည်။

ညနေအလုပ်ပိတ်ပြီးနောက်မှ ထိုစာရင်းမှ ထုတ်နှုတ်ပြီးလျှင် (၁) ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း၊ (၂) ကုန်ဝယ်စာရင်း၊ (၃) ကုန်ရောင်းစာရင်း၊ (၄) ကုန်ဝင်ကုန်ထွက် စာရင်းချုပ်တို့ကို ရေးသွင်းရမည်။ လယ်ဂျာစာရင်းချုပ်ထားလျှင် ၎င်းစာရင်းချုပ်သို့လည်း ဂဏန်းများကို နေ့ချင်းပို့နိုင်လျှင် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။

(နေ့စဉ်ဝယ်သော ကုန်စာရင်းပုံစံနှင့် ရောင်းသော ကုန်စာရင်းပုံစံဖယားကို စာမျက်နှာ ၃၂ တွင် ကြည့်ပါ။)

အမှန်ဆိုသော် ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းကို ကုန်ဝယ်စာရင်း၊ ကုန်ရောင်းစာရင်းများနှင့် တိုက်ဆိုင်၍ ရေးသွင်း ရမည် ဖြစ်သဖြင့် ၎င်းကုန်ဝယ် စာရင်းနှင့် ကုန်ရောင်း စာရင်းများကို ဦးစွာ ရေးသွင်းပိတ်ပြီးနောက်မှ ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းကို ရေးသွင်းသင့်၏။ ထို့ကြောင့် ကုန်ဝယ် စာရင်းနှင့် ကုန်ရောင်းစာရင်းကို ဦးစွာ ပြပါအံ့။

(၁) နေ့စဉ်ဝယ်သောကုန်စာရင်းပုံစံမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။ ကုန်အမျိုးမျိုးလျှင် မျက်နှာ ပို၍ ဖွင့်ထားသင့်၏။

နေ့စွဲ	ဆီ		သကြား		မီးခြစ်		နို့ဆီဘူး		ဆပ်ပြာတောင့်		ကုန်တိုပေါင်း	
	ကျပ်	ပြား	ကျပ်	ပြား	ကျပ်	ပြား	ကျပ်	ပြား	ကျပ်	ပြား	ကျပ်	ပြား

(၂) နေ့စဉ်ရောင်းသောကုန်စာရင်းပုံစံမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။ ကုန်အမျိုးမျိုးလျှင် မျက်နှာ ပို၍ ဖွင့်ထားသင့်၏။

နေ့စွဲ	ဆီ		သကြား		မီးခြစ်		နို့ဆီဘူး		ဆပ်ပြာတောင့်		ကုန်တိုပေါင်း	
	ကျပ်	ပြား	ကျပ်	ပြား	ကျပ်	ပြား	ကျပ်	ပြား	ကျပ်	ပြား	ကျပ်	ပြား

အမှတ် (၁) နှင့် (၂) စာရင်းများကို နေ့စဉ် ညနေဆိုင်ပိတ်ပြီး စာရင်းပိတ်၍ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း၊ ကုန်ဝင်ကုန်ထွက်စာရင်းများနှင့် တိုက်ဆိုင်ပြီး ရေးသွင်းရမည်။

ကုန်ဆိုင်အသင်းစာရင်း

နေ့စဉ် ရေးမှတ်ရာတွင် အသုံးပြုသော ကုန်ဝင် ကုန်ထွက် စာရင်းများမှာ အောက်ပါ အတိုင်း သုံး မျိုးဖြစ်၏။

- (၁) နေ့စဉ် ဝယ်သောကုန် စာရင်း။
- (၂) နေ့စဉ် ရောင်းသော ကုန်စာရင်း။
- (၃) နေ့စဉ် ကုန်ဝင် ကုန်ထွက်နှင့် ကုန်ကျန် စာရင်းချုပ်။

ကုန်ဝယ် စာရင်းနှင့် ကုန်ရောင်း စာရင်းများ၏ ဒုတိယ ဇယားကို ရေးသွင်းရန်မှာ ကုန်များကို ကုန်တိုက်ကြီး များက ဝယ်လျှင် ထိုကုန်တိုက်ကြီး များက စာရင်းလုပ်၍ ပေးလေ့ ရှိသည်။ ၎င်းစာရင်း ကိုပိုမိုကုန် စာရင်းဟု ခေါ်သည်။ ကုန်ဝယ် စာရင်း၏ ဒုတိယ ဇယားတွင် ထိုအင်အားဖြတ်ပိုင်းပါ အမှတ် ကို ရေးသွင်းရသည်။

ပုံစံ
ကုန်ရောင်း ဖြတ်ပိုင်း

၂၀-စစ်ကဲလမ်း။ ရန်ကုန်မြို့။
နေ့စွဲ မေလ ၁-ရက်၊ ၁၉၄၆-ခု။

ဝယ်သူ ဦးဘ

ခေတ်သစ် ကုမ္ပဏီမှ ဝယ်ယူသည်မှာ

အမှတ်	အကြောင်း	ကျပ်		ပြား	
		ကျပ်	ပြား	ကျပ်	ပြား
၃၄	တို့ရှပ်အင်္ကျီ ၁-ဒါဇင်	၄၀			
	ကော်မရှင်	၀			
	လက်ကိုင်ပုဝါ ၃ ထည်			၄၀	
	ပေါင်း.....			၃	
				၄၃	

အထက်၌ ဖော်ပြသော ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းပုံစံသည် ငွေချေး အသင်း၏ ပုံစံနှင့် ထပ်တူ ဖြစ်သည်။ တဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်း အရသာ အလုပ် လုပ်သော ကုန်ဆိုင် အသင်းဖြစ်မှု အချို့သော ငွေသား အမှန် အဝင်အထွက် မရှိသော ကိစ္စများကို ရေးမှတ်ခြင်း၌ သိနားလည်ရန် အရေးကြီး ပေသည်။ စာရင်းဖြောင့်နည်းကို ကောင်းစွာ နားလည်လျှင် တဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်းသည် နှစ်ဖက် သွင်းစာရင်းကိုင် နည်းကဲ့သို့ပင် တူသော အကျိုးရှိပေမည်။

တဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်း၌ ဖြစ်စေ၊ နှစ်ဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်း၌ ဖြစ်စေ၊ ဒေးဘွတ်ခေါ် နေ့စဉ်အလုပ်စာရင်းကို စံနစ်တကျ မှန်ကန်စွာ ရေးရန် လိုအပ်ပေသည်။ ထိုစာရင်းကို ရေးသွင်းခြင်း၌ စေ့စပ်သေချာလျှင် တဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်းကို အသုံးပြုသော အသင်းသည် ကြီးကျယ်သော အခက်အခဲများကို တွေ့နိုင်ရန် အကြောင်းမရှိပေ။ ထိုဒေးဘွတ်စာအုပ်ကို တချို့ နေရာတွင် ဂျာနယ် စာရင်းဟုလည်း ခေါ်၏။

ကုန်ဝယ်စာရင်း ကုန်ရောင်းစာရင်းနှင့် ကုန်ဝင် ကုန်ထွက်စာရင်းများ အကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ သာမည စာရင်းကိုင် ကျမ်းများတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြခြင်းမပြုကြပေ။ ယခုရှင်းလင်းခြင်း ပြုသကဲ့သို့ တဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်းကိုလည်း ထိုကျမ်းများတွင် တစုံတရာမဖော်ပြသည့်ပြင် ကုန်လက်ငင်း ရောင်းဝယ်ခြင်း အကြောင်းကိုလည်း အသေးစိတ် မရေးသားဘဲကုန်အကြွေးရောင်းခြင်းနှင့် ဝယ်ခြင်း အကြောင်းများကိုသာ ဖော်ပြလေ့ ရှိကြ၏။

သမဝါယမ အသင်းများသည် ထိုကုန်ရောင်း ကုန်ဝယ် ကိစ္စ၌ အကြွေးရောင်းဝယ်ခြင်းကို အား မပေးကြချေ။ လက်ငင်းဝယ်ခြင်းနှင့် လက်ငင်း ရောင်းခြင်းကိုသာ လိုလားကြသည်။ ထိုကြောင့် ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ် ကိစ္စတွင် အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သော စာရင်းသုံးမျိုးကို ရေးမှတ်တတ်ကြပေမည်။ တနေ့တွက် ကုန်ဝယ် ကုန်ရောင်းခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော ငွေပေါင်း များကို နေ့စဉ် ကုန်ဝယ်စာရင်း၏ ဂဏန်းများ ပေါင်းပြီးမှ ငွေထွက်စာရင်းတွင် ရေးသွင်းနိုင်ပြီးလျှင် နေ့စဉ် ကုန်ရောင်းစာရင်း၏ ဂဏန်း များကိုလည်း တနေ့ကုန်၍ ပေါင်းပြီးမှသာ ငွေဝင်စာရင်းတွင် ရေးသွင်း နိုင်သည်။ နှစ်ဖက်သွင်း စာရင်း ကိုင်နည်းကို အသုံးပြုသော အလုပ်တွင် လည်း ထိုငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းမှ တဆင့် လယ်ဂျာစာရင်း ချုပ်ရှိ သက်ဆိုင်ရာ စာရင်းများသို့ ပို့ရ၏။

ကုန် အမည် နှမ်းဆီ

ဝယ်သော ငွေစွဲ	ရောင်းသော ငွေစွဲ	ငွေရအချိန်	နှုန်း	တန်ဖိုး		ငွေရအချိန်	နှုန်း	လက်ကျန်ငွေရအချိန်	တန်ဖိုးပေါင်း	
				ကျပ်	ပြား				ကျပ်	ပြား
၁-၃-၄၇	၁-၃-၄၇	ပိထား-၄၀၀	၃၀၀/-	၁၂၀၀				ပိထား-၃၀၀	၉၃၀	

နေ့စဉ် ကုန်ဝင် ကုန်ထွက် စာရင်းချုပ်

ကုန်အမည် ခိုဆီ

ဝယ်သော ငွေစွဲ	ရောင်းသော ငွေစွဲ	ငွေရအချိန်	နှုန်း	တန်ဖိုး		ငွေရအချိန်	နှုန်း	လက်ကျန်ငွေရအချိန်	တန်ဖိုးပေါင်း	
				ကျပ်	ပြား				ကျပ်	ပြား
၁-၃-၄၇	၁-၃-၄၇ ပြန်ပို့	၁၇၀၀	၁၂/-	၁၂၀၀		၁၇	၁၂	၁၇	၁၂	၈၈၈
								၁၇	၁၂	၈၈၈

အခြားသောကုန်များအတွက်လည်း စာမျက်နှာ သီးခြားဖွဲ့ဖွဲ့လျက် ဤနည်းအတိုင်းစာရင်းဖွင့် ရေးမှတ်ထားလျှင် နေ့စဉ် ဖြစ်ပျက်သော ကုန်ကျန်ကို ငွေရ အချိန် တန်ဖိုးပါ သိနိုင်ပေသည်။

ကုန်ဝယ်စာရင်း

နေ့စွဲ	ကုန်ဝယ် ဖြတ်ပိုင်း	နှမ်းဆီ		သကြား		နို့ဆီ		မီးခြစ်		ဆပ်ပြာစောင့်		လဘက်ခြောက်		တန်ဖိုးပေါင်း
		ပမာဏ	ကျပ် ပြား	ပမာဏ	ကျပ် ပြား	ပမာဏ	ကျပ် ပြား	ပမာဏ	ကျပ် ပြား	ပမာဏ	ကျပ် ပြား	ပမာဏ	ကျပ် ပြား	
၁-၃-၄၇		ပိဿာ ၄၀၀	၁၂၀၀	ပိဿာ ၁၀၀၀	၂၀၀၀	ခါ ၁၀၀	၁၂၀၀	ခါ ၁၀၀	၅၀	ခါ ၁၀	၁၂၀	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	၄၅၇၀

ကုန်ရောင်းစာရင်း

နေ့စွဲ	ကုန်ရောင်း ဖြတ်ပိုင်း	နှမ်းဆီ		သကြား		နို့ဆီ		မီးခြစ်		ဆပ်ပြာစောင့်		လဘက်ခြောက်		တန်ဖိုးပေါင်း
		ပမာဏ	ကျပ် ပြား	ပမာဏ	ကျပ် ပြား	ပမာဏ	ကျပ် ပြား	ပမာဏ	ကျပ် ပြား	ပမာဏ	ကျပ် ပြား	ပမာဏ	ကျပ် ပြား	
၁-၃-၄၇		ပိဿာ ၉၀	၃၁၅	ပိဿာ ၃၀၀	၇၅၀	ခါ ၂၅	၃၂၅	ခါ ၁၀	၇၀	ခါ ၁၀	၁၂၀	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	၁၃၉၇၀

ဒေးဘွတ်ခေါ် နေ့စဉ် အလုပ် စာရင်းတွင် သော်ကား ကုန်ဝယ်ခြင်း၊ ကုန်များကို မကြိုက်၍ ပြန်ပို့ရခြင်း၊ ပြန်ယူရခြင်း၊ ရသော ကော်မရှင်ငွေများကို ရေးမှတ်ရခြင်း နည်းပါးသဖြင့် ၎င်း တို့ကိုချက်ခြင်း ရေးမှတ်နိုင်သော်လည်း ကုန်ရောင်းခြင်းများနှင့် ပေးရသော ကော်မရှင် ငွေများကို ရေးမှတ်ရခြင်း များသောကြောင့် ဒေးဘွတ်တွင် မှတ်သားရန် မလို။ နေ့ကုန်၍ စာရင်းများပိတ်ပြီးမှသာ ရေးမှတ် လိုလျှင် ရေးမှတ်နိုင်၏။

ထိုကုန်ဝယ် ကုန်ရောင်းနှင့် ပတ်သက်သော စာရင်း ၃အုပ်၊ ငွေဝင် ငွေထွက်စာရင်းနှင့် ဒေးဘွတ် ရေးမှတ်ပုံကို အောက်၌ ဖော်ပြပါအံ့။

၁-၃-၄၇ နေ့၌ ကံလှ သမဝါယမ ကုန်စုံဆိုင် အသင်း၏ တနေ့လုံး အလုပ်မှာ အောက်ပါ အတိုင်း (ဒေးဘွတ်စာရင်း အရ) ဖြစ်၏။

- (၁) အထက် လက်ကျန်ငွေ ၃၀ ရှိသည်။
 - (၂) အသင်းသား ၁၀ ဦးထံမှ အစုငွေ ၁၅၀ ရ၏။
 - (၃) ကုန်များ ဝယ်ရန် ငွေထိန်းထံမှ ငွေ ၄,၀၀၀ ထုတ်ယူသည်။
 - (၄) အောက်ပါ ကုန်များကို လက်ငင်း ဝယ်သည်။
- ၁။ နှမ်းဆီ ပိဿာ ၄၀၀။ ငွေ ၃၀၀ ဈေးနှုန်း ၁,၂၀၀
- ၂။ သကြား ပိဿာ ၁,၀၀၀။ ငွေ ၂၀၀ ဈေးနှုန်း ၂,၀၀၀
- ၃။ နို့ဆီ ၁၀၀။ တဒါဇင် ၁၂ ကျပ်နှုန်း ၁,၂၀၀
- ၄။ ဆပ်ပြာစောင့် ၁၀ ဒါဇင်။ တဒါဇင် ၁၂ ကျပ်နှုန်း ၁၂၀
- ၅။ မီးခြစ် အထုပ် ၁၀၀။ တထုပ် ပြား ၅၀ နှုန်း ၅၀

ပေါင်း ၄,၅၇၀

(နေ့စဉ် ကုန်ဝင်၊ ကုန်ထွက်၊ ကုန်ဝယ်၊ ကုန်ရောင်းစာရင်းကို စာမျက်နှာ ၃၇-၃၈ တွင် ကြည့်ပါ။)

(၅) ကော်မရှင်-၁၀-ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ငွေ-၄၅၇၅-ခုနှိမ်ခွင့်ရသည်။

(၆) အောက်ပါ ကုန်များကို လက်ငင်းရောင်းသည်။

	ဈေးနှုန်း	သင့်ငွေ
၁။ နှမ်းဆီပိဿာ	၉၀	၃၅၀
၂။ သကြားပိဿာ	၃၀၀	၇၅၀
၃။ နို့ဆီ	၂၅ ဒါဇင်	၃၂၅
၄။ မီးခြစ်ထုပ်	၁၀ ထုပ်	၅၀ ပြား
	ပေါင်း.....	၁,၃၉၅-ပြား ၅၀

- (၇) လှည်းခနှင့် ကူလီခပေးငွေ-၁၅
- (၈) မန်နေဂျာလခ-၁၀၀၊ ကုန်ရောင်း-၇၅-ညစောင့်-၂၅-ထုတ်ပေးသည်။
- (၉) နို့ဆီဘူး တဒါဇင် မကောင်း၍ ကုန်သည်ထံသို့ ပြန်ပို့ရသည်။ အသစ်လဲ၍ မရသေး။
- (၁၀) ငွေထိန်းထံအပ်ငွေ-၁၂၀၀။

စား		ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း				ရှင်		
နေ့စွဲ	စာရင်းများ	စာမျက်နှာ	ဝင်ငွေ ကျပ်	ပြား	နေ့စွဲ	စာရင်းများ	ထွက်ငွေကျပ်	ပြား
၁-၃-၄၇	အစုစာရင်း အသင်းသား ၁၀ ဦး ငွေထိန်းစာရင်း ထုတ်ယူ ကော်မရှင်စာရင်း ကုန်စာရင်းပို့ အထွေထွေ နို့ဆီပြန်ပို့ ပေါင်း..... စာရင်းပွင့် လက်ကျန် စုစုပေါင်း.....				၁-၃-၄၇	ကုန်စာရင်း သယ်ယူပို့ဆောင် ကူလီလှည်းခ အမှုထမ်းလခ စာရင်း ငွေထိန်းစာရင်း အပ်-- အထွေထွေ နို့ဆီကုန်သည် ပေါင်း..... စာရင်းပိတ် လက်ကျန် စုစုပေါင်း.....	၄၅၇၀	
			၁၅၀				၁၅	
			၄၀၀၀				၂၀၀	
			၄၅၇	၅၀			၁၂၀၀	
			၁၃၉၇	၅၀			၁၂	
				၅၀၁၆	၅၀		၅၉၉၇	
				၃၁			၅၀	၅၀
			၆၀၄၇	၅၀			၆၀၄၇	၅၀

ဝင်ငွေများ ဇယားများနှင့် ထွက်ငွေဇယားများ၏ ရွှေက မျက်နှာဇယားသည် လယ်ဂျာချပ် စာရင်းထားသော အသင်းများတွင်သာ အသုံးကျမည်။

စာရင်းများဟူသော ဇယားတွင် အကြောင်းအရာဟူ၍လည်း ရေးလေ့ရှိကြ၏။

ကုန်ရောင်းရသော ငွေများနှင့် ကုန်ဝယ်ငွေများ ကော်မရှင်ရငွေ ပေါင်းများကို တနေ့တွက်စာရင်း ပိတ်ပြီးနောက်မှ သိနိုင်ပေမည်။

အထက်ဖော်ပြချက်များသည် ကံလှကုန်ဆိုင်အသင်း အလုပ်လုပ်ရာတွင် ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်ကိစ္စ နှင့် ပတ်သက်သော လက်တွေ့ တဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်းဖြစ်သည်။

စာမေးပွဲမေးခွန်း ပြေဆိုနည်းကို ပြရန်အလို့ငှါ အောက်ပါပုစ္ဆာနှင့် ၎င်း၏အဖြေကို ထည့်သွင်း ဖော်ပြလိုက်သည်။

ကံလှကုန်ဆိုင်အသင်း

(စာမေးပွဲပြေဆိုနည်း)

- (၁) ၁-၇-၄၆ နေ့တွင် အသင်းကိုဖွင့်ပြီး အလုပ်လုပ်လေရာ၊ ၃၁-၁၂-၄၆ နေ့အထိ-၆-လအတွင်း အသင်းသား ၁၂၀ က ထည့်သွင်းကြသော အစုငွေပေါင်း-၃၅၀၀-ရ၏။
- (၂) ဆီ၊ ဆား၊ ဆန်၊ ငရုတ်၊ သကြား၊ နို့ဆီ၊ ဖယောင်းတိုင်၊ မီးခြစ်၊ ကြက်သွန်၊ ဆပ်ပြာခဲ ကုန်အမျိုးပေါင်း ၁၀ မျိုးကိုဝယ်၍ ဆိုင်ပေါ်၌ တင်လေရာ၊ ကုန်ဘိုး လက်ငင်း ငွေပေါင်း ၃၁၅၀၀ ကုန်ကျ၏။
- (၃) ကုန်များကိုငွေလက်ငင်းပေး၍ဝယ်သောကြောင့် လက်ကားဆိုင်က ငွေ ၃၁,၅၀၀ အနက် ကော်မရှင်ငွေပေါင်း ၈၅၅၅ လျှော့ယူလိုက်သည်။
- (၄) ထိုကုန်များကို သယ်ယူရာ၌ စရိတ် ငွေပေါင်း-၃၅၀-ကုန်၏။
- (၅) ခရီးစရိတ် အသေးသုံးစရိတ် ငွေပေါင်း-၁၂၅-ကုန်၏။
- (၆) ဆိုင်၌ချိန်ခွင်၊ အလေး၊ သေတ္တာ ခွက် စသော ဆိုင်ကရိယာများဝယ်၍ ငွေ-၁၀၀-ကုန်၏။ ၅-နှစ်ခံဖြစ်၏။
- (၇) စားပွဲတလုံးနှင့် ကုလားထိုင်-၂-လုံးဝယ်၍ ငွေ-၇၀-ကုန်ကျ၏။ -၅-နှစ်ခံဖြစ်၏။
- (၈) ကုန်များကိုရောင်းချလေရာ ၃၁-၁၂-၄၆ နေ့အထိ-၆-လအတွင်း ငွေပေါင်း-၂၅၅၀၀-ရ၏။
- (၉) အခွန်အခပေး၍ ကုန်ငွေ-၅၀၀။
- (၁၀) ၆-လပတ်ကုန်ဆုံးသော ၃၁-၁၂-၄၆ နေ့၌ စာရင်းများပိတ်၊ ငွေကျန်၊ ကုန်ကျန်၊ ပစ္စည်း ကျန်များကို စစ်ဆေးစာရင်းကောက်ယူလေရာ အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရ၏။
- (က) ကုန်ကျန်-ကုန်အမျိုးမျိုးကျန်၊ ကာလပေါက်ဈေးအရ တန်ဘိုးငွေ-၅၅၀၀-တွေ့ရ၏။
- (ခ) ငွေကျန်--ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းအတိုင်း အမှန်တွေ့ရ၏။
- (ဂ) အလုပ်ကရိယာ--အချို့အလေးများပျောက်၍ တန်ဘိုးငွေ ၉၀-သာရှိ၏။
- (ဃ) ပရိဘောဂ--ဝယ်သည့်အတိုင်း တွေ့ရ၏။

၎င်း ၃၁-၁၂-၄၆ နေ့ရှိ အသင်း၏ အခြေအနေပြရှင်းတမ်းကို ၎င်းနှင့်သက်ဆိုင်သော ငွေစာရင်း ချုပ် ကုန်ကူးစာရင်းနှင့် အရှုံးအမြတ် စာရင်းများပါ ပြုလုပ်ပါ။

* စာမျက်နှာ ဆိုရာမှာ ၅ လှ ကော့စ် ၆၀ စာမျက်နှာ
ဒါ အကဲဖြတ်

အထက်ပါ ပုစ္ဆာသည် ကံလှကုန်ဆိုင်၏-၆-လကာလပတ်လုံးအတွင်း ဖြစ်သော အလုပ်များကို လုံးပေါင်း၍ ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုငွေဝင်ငွေထွက်များနှင့် ပစ္စည်းအဝင်အထွက်များသည် သက်ဆိုင်ရာ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းနှင့် ကုန်ဝင်ကုန်ထွက် စာရင်းများတွင်ကား နေ့စဉ်ရေးမှတ်ခြင်းများ ရှိကြရ ပေမည်။

ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းဖြေပုံ

ဝင်ငွေများ	ကျပ်	ပြား	ထွက်ငွေများ	ကျပ်	ပြား
အစုငွေ	၃၅၀၀		ကုန်ဝယ်လက်ငင်း	၃၀၆၄၅	
ကုန်ရောင်း	၂၀၅၀၀		သယ်ယူပို့ဆောင်ခ	၃၅၀	
			ခရီးစရိတ်အသေးသုံး	၁၂၅	
			ဆိုင်ကရိယာဝယ်	၁၀၀	
			ပရိဘောဂဝယ်	၇၀	
			အခွန်အခ	၅၀၀	
			ပေါင်း....	၃၁၇၉၀	
			စာရင်းပိတ်လက်ကျန်	၂၁၀	
စုစုပေါင်း....	၃၂၀၀၀		စုစုပေါင်း....	၃၂၀၀၀	

ငွေစာရင်းပြီးလျှင် ကုန်ကူးစာရင်း လုပ်ရမည်။ ထိုစာရင်းမှသာ ကုန်ကူး၍ သတ်သတ်မြတ်သော ရှုံးသော ငွေများကို သိနိုင်မည်။

အသင်းက ဝယ်သမျှသော ကုန်တန်ဖိုးပေါင်းကို စာရင်း၏ မြီစားဖက်၌ ရေးမှတ်၍ ရောင်းသမျှ သော ကုန်တန်ဖိုးပေါင်းကို မြီရှင်ဖက်၌ ရေးမှတ်ရမည်။ အထက်က ကုန်ကျန်တန်ဖိုးကို မြီစားဖက်၌ ရေးမှတ်ပြီးလျှင် စာရင်းပိတ်သောနေ့၌ ကျန်သော ကုန်တန်ဖိုးကို မြီရှင်ဖက်၌ ရေးမှတ်ရမည်။ ၎င်း စာရင်းပိတ် ကုန်ကျန်တန်ဖိုးကို တွက်စစ်ရာတွင် မူလဝယ်ဈေးနှုန်းနှင့်ဖြစ်စေ၊ ကာလပေါက်ဈေးနှုန်း နှင့်ဖြစ်စေ၊ နည်းရာဈေးနှုန်းနှင့် တွက်စစ်ရမည်။ အကြောင်းကား-အသင်း၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေ တောင့်တင်းရန်ဖြစ်၏။

အချို့သော ဆရာများသည် သယ်ယူပို့ဆောင်ခ ကုန်ငွေများကို ၎င်းစာရင်း၏ မြီစားဖက်တွင် ရေးမှတ်ရန် ဆန္ဒရှိကြ၏။ သို့သော်လည်း ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်နှင့် သတ်သတ်ပတ်သက်သောသယ်ယူ ပို့ဆောင်ခဟူ၍ သီးခြားမှတ်သားခြင်း မပြုသောငွေများကို အရုံးအမြတ် စာရင်းတွင်သာ ပြသင့်၏။

ငွေလက်ငင်းပေးချေသည့်အတွက် ရသော ပေးသော ကော်မရှင်များကို ရသု၏စာရင်း၊ ပေးသူ၏ စာရင်းများတွင် မှတ်သားခြင်းမပြုဘဲ၊ ကုန်တန်ဖိုးမှလျော့ပြုလျှင်လည်းပြီး၏။

အထက်ပါ ကံလှအသင်း၏ အလုပ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ကုန်ကူးစာရင်း ပြုလုပ်ရသည်။

ကုန်ကူး စာရင်း

မြီစား			မြီရှင်		
ကုန်ငွေများ	ကျပ်	ပြား	ရငွေများ	ကျပ်	ပြား
ဝယ်သောကုန်တန်ဖိုး	၃၀၆၄၅*		ရောင်းသောကုန်တန်ဖိုး	၂၀၅၀၀	
ကုန်ပေါ်အမြတ် (အမြတ် စာရင်းသို့ပို့)	၃၃၅၅		၃၁-၁၂-၄၆ နေ့ကုန်ကျန်	၅၅၀၀	
ပေါင်း	၃၄၀၀၀		ပေါင်း	၃၄၀၀၀	

* ကော်မရှင်ရငွေ ၈၅၅ ကို မြီရှင်ဖက်၌မပြုဘဲ၊ ဝယ်သောကုန်တန်ဖိုး ၃၁၅၀၀ မှ၎င်း၊ ၈၅၅ ကို မြီစားဖက်၌ ဝယ်သောကုန်တန်ဖိုး ၃၀၆၄၅ ဟူ၍ပြုလျှင်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။

ထိုနောက် အရုံးအမြတ်စာရင်းကို ပြုလုပ်ရမည်။ ဤသို့ အရုံးအမြတ်စာရင်းကို ပြုလုပ်ရာတွင် အမြတ်ဖက်(ဝါ)စာရင်း၏ မြီရှင်ဖက်တွင်၊ အထက်ပါ ကုန်ကူးစာရင်း၌ မြီသော ကုန်ပေါ် အမြတ် ငွေကို ဦးစွာရေးသွင်းရမည်။ အရုံးဖြစ်လျှင် အရုံးဖက် (ဝါ)စာရင်း၏ မြီစားဖက်တွင် ရေးရမည်။ ပြီးလျှင် အခြား အရုံးအမြတ်ငွေများကို ဝေးဘွတ်မှ၎င်း၊ ငွေစာရင်းမှ၎င်း ထုတ်နှုတ်ရေးသွင်းရမည်။ အထက်ပုစ္ဆာ၏ အရုံးအမြတ်စာရင်းမှာ စာမျက်နှာ ၄၄ ရှိ ပဌမဇယားအတိုင်းဖြစ်၏။

ထိုနောက် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းကို ရေးဆွဲရမည်။ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းရေးဆွဲလျှင် ပုစ္ဆာကိုထပ်မံ၍ ဖတ်ရန်လို၏။ ပုစ္ဆာအောက်ဆုံးနားတွင် အလေးများပျောက်သဖြင့် ငွေ ၁၀၀-ဘိုး ဆုံးရှုံးကြောင်းကို သတိပြုလျှင် ဝယ်ထားသော ဆိုင်ကရိယာ တန်ဖိုးငွေ ၁၀၀ မှ ငွေ ၉၀ ဘိုးသာကျန်သဖြင့် ငွေ ၁၀ ဘိုး လျော့၏။

အရှုံး အမြတ် စာရင်း

မြို့စား

မြို့ရှင်

အရှုံးငွေများ	ကျပ်	ပြား	အမြတ်ငွေများ	ကျပ်	ပြား
ပျောက်သောအလေးတန်ဘိုး	၁၀		ကုန်ပေါ်အမြတ် (ကုန်ကူးစာရင်းမှ)	၃၃၅၅	
သယ်ယူပို့ဆောင်ခ	၃၅၀				
အခွန်အခပေး	၅၀၀				
ခရီးစရိတ် အသေးသုံး	၁၂၅				
ပေါင်း.....	၉၇၅				
အသားတင် အမြတ် (လက်ကျန်ရှင်းတမ်းသို့ပို့)	၂၃၇၀				
စုစုပေါင်း.....	၃၃၅၅		စုစုပေါင်း.....	၃၃၅၅	

ပရိဘောဂငွေ ၇၀၀ ဘိုးကျန်၏။ ကုန်ကျန်မှာလည်း ၅၅၀၀ ဘိုးရှိသည်ဟုဆို၏။ ထိုမှတစ်ပါးအသင်းက ရရန်ရှိသေးသည်မှာ ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းအရ လက်ကျန်ငွေ ၂၁၀၀ ဖြစ်၏။ ရရန်ဖက်၌ အားလုံး ပေါင်း-၅၇၀၀။

ပေးရန်ဖက်ရှိသောငွေမှာ အစုငွေ ၃၅၀၀ သာရှိသဖြင့် ရရန်ဖက်ငွေက ၂၃၇၀ ပိုနေ၏။ ထိုသို့ ပိုသောငွေသည် အသားတင် အမြတ်ဖြစ်၏။ အရှုံးအမြတ်စာရင်း ရေးဆွဲရာတွင်လည်း အသားတင် အမြတ်ငွေ ၂၃၇၀ ပင်ထွက်သဖြင့်၊ ထိုလက်ကျန်ရှင်းတမ်းသည် မှန်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ လက်ကျန် ရှင်းတမ်းမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။ စာရင်းများသည် ၆ လအတွက်သာဖြစ်၍ ပရိဘောဂနှင့် ဆိုင် ကိရိယာများ တန်ဘိုးမလျော့သေးပေ။

လက်ကျန် ရှင်းတမ်း

ပေးရန်များ	ကျပ်	ပြား	ရရန်များ	ကျပ်	ပြား
အစုငွေ အသားတင် အမြတ်	၃၅၀၀		ဆိုင်ကိရိယာ	၉၀	
	၂၃၇၀		ပရိဘောဂ	၇၀	
			ကုန်ကျန်များ	၅၅၀၀	
			ငွေလက်ကျန်	၂၁၀	
စုစုပေါင်း.....	၅၈၇၀		စုစုပေါင်း.....	၅၈၇၀	

အခန်း (၅)

လေ့ကျင့်ရန်ပုစ္ဆာများ

(ငွေချေးအသင်းတဖက်သွင်းနည်း)

အမှတ် (၁)

- ၁။ အောက်ပါ စကားရပ်များကို ရှင်းပြပါ။
မြို့ရှင်၊ မြို့စား၊ လက်ကျန်၊ ပုဂ္ဂလိကစာရင်း၊ စာရင်းဖြောင့်ခြင်း။
- ၂။ အောက်ပါကိစ္စကို စာရင်းဖြောင့်ပြပါ။
အသင်းသား မောင်ကြီးသည် အသင်း၌ အပ်ထားသောငွေ ၁၅၅ ရှိ၏။ အတိုးငွေ ၃၀၀ အသင်း သို့ဆပ်သည့်အခါ အပ်ငွေ ၁၅၅ ကို ခန့်မပြီးလျှင် ကျန်ငွေ ၁၅၅ သာဆပ်၏။
- ၃။ အသင်းတသင်းတွင် တနေ့သ၌ ဝင်ငွေပေါင်း ၁၅၃၀ ရှိ၏။ ထွက်ငွေပေါင်း ၁၄၃၀ ရှိ၏။ လက် ကျန်ငွေကို ကြည့်ရာတွင် ငွေ ၉၀ သာတွေ့ရ၏။ လျော့ငွေ ၁၀၀ ကို ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းတွင် မည်ကဲ့သို့ စာရင်းသွင်းမည်နည်း။ ရေးပြပါ။
- ၄။ ငွေချေး အသင်းတသင်းတွင် တလအလုပ်လုပ်ရာ၌ အတိုးရငွေ ၃၅၀ ရှိ၏။ ကုန်ကျသော စရိတ်ငွေ ၁၅၀ ရှိ၏။ အပ်ငွေရှင်သို့ မပေးရသေးသော အတိုးငွေ ၅၀ နှင့် စာရေး၏လခငွေ ၅၀ လည်း မပေးရသေး။ အသင်းသားများထံမှ ရရန်အတိုးငွေ ၂၀၀ ကျန်ရှိ၏။ ကုလားထိုင် နှစ်လုံးဝယ်၍ ၁၅၅ ကုန်၏။ ၎င်းအလုပ်ကို အရှုံးအမြတ်စာရင်း လုပ်ပြပါ။
- ၅။ တော်ဝင်အသင်း၏ ၃ လအလုပ်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။ ၎င်းတို့ကို ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းပြုလုပ်ပြီး စာရင်းပိတ်ပြပါ။
(က) အသင်းသား ၃ ဦးက အစုငွေ ၂၀၀ စီ၊ ၁၀ ဦးက ၁၅၀ စီ၊ ၅ ဦးက ၁၀၀ စီ ထည့်ကြသည်။
(ခ) စာရင်းအုပ်များဝယ်၍ ငွေ ၂၀၀ ကုန်ကျသည်။
(ဂ) ဥက္ကဋ္ဌ ခရီးစရိတ်ငွေ ၁၀၀ ကုန်သည်။
(ဃ) ကော်မတီလူကြီး တဦးက ငွေ ၅၀၀ အပ်သည်။
(င) အသင်းသားများအား ငွေ ၈၀၀ ထုတ်ချေးသည်။

အမှတ် (၂)

- ၁။ အောက်ပါ စကားရပ်များကို ရှင်းပြပါ။
လက်ကျန်ရှင်းတမ်း၊ အကာအရံငွေ၊ စာရင်းသေအပ်ငွေ၊ မသဲကွဲငွေ။
- ၂။ အသင်းတသင်း၏ တနေ့အလုပ်တွင် အစုငွေ ၆၅၀၊ အပ်ငွေ ၄၀၀ ရသည်။ ချေးငွေ ၁၀၀၀ ထုတ်ပေးသည်။ လက်ကျန်ငွေ ၅၀ ကျန်သည်။ ၎င်းအတွက် လက်ကျန်ရှင်းတမ်း လုပ်ပြပါ။
- ၃။ တောကြီးအသင်း၏ ၆ လအလုပ်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။
 - (က) အသင်းသားများက အစုငွေ ၁၅၀၀ ထည့်ဝင်ကြသည်။
 - (ခ) ဥက္ကဋ္ဌကငွေ ၅၀၀ အပ်သည်။
 - (ဂ) အသင်းသားများသို့ ငွေ ၁၉၀၀ ထုတ်ချေးသည်။
 - (ဃ) အသင်း စာရင်းစာအုပ်များ ဝယ်၍ ငွေ ၃၀ ကျန်ကျသည်။
 - (င) အသင်းသားများက အရင်းငွေ ၄၀၀ နှင့် အတိုးငွေ ၁၁၀၀ ဆပ်သည်။
 - (စ) အပ်ငွေရှင်သို့ ငွေရင်း ၅၀၀ နှင့် အတိုး ၁၅၀ ဆပ်သည်။
 - (ဆ) အစုငွေ ၂၀ ပြန်ထုတ်ပေးသည်။

၎င်းအလုပ်၏ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း၊ အရှုံးအမြတ်စာရင်းနှင့် လက်ကျန်ရှင်းတမ်း ပြုလုပ်ပြပါ။

အမှတ် (၃)

ဗူးကြီးအသင်း၏ ၁-၇-၃၀ နေ့ ရှင်းတမ်းမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

ပေးရန်				ရရန်			
အစုငွေ	၁၀၀၀	လက်ကျန်ငွေ	၅၀၀
အပ်ငွေ	၁၂၀၀	အသင်းသားချေးငွေ	၃၇၀၀
ချေးငွေ	၅၀၀	စားပွဲကုလားထိုင်တန်ဖိုး	၅၀၀
အမြတ်ငွေ	၃၀၀
ပေါင်း..... ၃၀၀၀				ပေါင်း..... ၃၀၀၀			

နောက်-၆-လပတ်တွင် အောက်ပါအတိုင်း အလုပ်ဖြစ်၏။

- ၁။ အသင်းသားများက အရင်းဆပ်ငွေ ၃၀၀၀၊ အတိုးဆပ်ငွေ ၂၂၅၀၊ အစုထည့်ငွေ ၁၀၀။
- ၂။ အပ်ငွေရင်း ၁၂၀၀ နှင့် အတိုး ၃၆၀ ပေးဆပ်သည်။

- ၃။ ချေးငွေရင်း ၅၀၀ နှင့် အတိုး ၂၅၀ အသင်းသားများက နောက်ထပ် ပေးဆပ်သည်။
 - ၄။ ခရီးစရိတ် ၁၅၀ ကျန်ကျသည်။
 - ၅။ အသင်းသားများသို့ ချေးငွေ ၁၄၀၀ ထုတ်ပေးသည်။
- ၎င်းအလုပ်၏ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း၊ အရှုံးအမြတ်စာရင်းနှင့် လက်ကျန်ရှင်းတမ်း ပြုလုပ်ပြပါ။

အမှတ် (၄)

လှေကြီးအသင်း၏ ၁-၇-၄၆ နေ့လက်ကျန်ရှင်းတမ်းမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

ရရန်				ပေးရန်			
အသင်းသားအစုငွေ	၄၅၀၀	လက်ကျန်ငွေ	၅၀၀
စာရင်းသေအပ်ငွေ	၂၀၀၀	အသင်းသားချေးငွေ	၅၆၅၀
စုဆောင်းရံပုံငွေ	၂၅၀	စာတိုက်အပ်ငွေ	၉၅၀
....	၅-နှစ်ခံ စားပွဲ-၁
....	ကုလားထိုင်-၄-လုံး	၁၀၀
ပေါင်း..... ၆၇၅၀				ပေါင်း..... ၆၇၅၀			

၁-၇-၄၆ မှ ၃၀-၆-၄၇ အထိ အောက်ပါအတိုင်း အလုပ်ဖြစ်၏။

- ၁။ အသင်းသားများကအစု ငွေ ၁၀၀ ပေးသွင်းကြ၏။
- ၂။ အသင်းသားများက အရင်းငွေ ၅၅၀၀ နှင့် အတိုးငွေ ၆၇၀ ဆပ်ကြ၏။
- ၃။ စာတိုက်မှ ငွေ ၉၀၀ ထုတ်ယူ၏။ အတိုး ငွေ ၅၀၀ ပြားရ၏။
- ၄။ စာရင်းသေ အပ်ငွေ ၂၀၀၀ နှင့် အတိုးငွေ ၁၆၀ ပေးဆပ်၏။
- ၅။ အသင်းသား များသို့ ချေးငွေ ၄၅၀၀-ထုတ်ချေး၏။
- ၆။ စာတိုက်၌ ငွေ-၅၀၀-အပ်ပြန်၏။

၃၀-၆-၄၇ နေ့တွင် တနှစ်စေ့သဖြင့် စားပွဲ၊ ကုလားထိုင်များကို တန်ဖိုးလျော့ပြီးနောက် အသင်း၏ အလုပ်ကို ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း၊ အရှုံးအမြတ်စာရင်းနှင့် လက်ကျန် ရှင်းတမ်း ပြုလုပ်ပြပါ။

အမှတ် (၅)

လှည်းဆိပ် အသင်း၏ ၁- ၇- ၃၈ နေ့ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေမှာ အောက်ပါ အတိုင်းဖြစ်၏။

ပေးရန်				ရရန်			
အသင်းသားအစုငွေ	၃၂၅၀	လက်ကျန်ငွေ	၆၅
အသင်းသားငွေစုအပ်ငွေ	၁၆၅	အသင်းသားချေးငွေ	၄၉၂၀
အသင်းသားမဟုတ်သူ၏စာရင်းသေအပ်ငွေ	၁၂၀၀			မသဲကဲ့ငွေ	၁၅၀
အသားတင်အမြတ်ငွေ	၆၄၀	ပရိဘောဂ (၁၀ နှစ်ခံ)	၁၂၀
			ပေါင်း..... ၅၂၅၅				ပေါင်း..... ၅၂၅၅

၁၉၃၈ ခု ဇူလိုင်လ ၁၅ ရက်နေ့ အစည်းအဝေးကြီး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ-

(က) အမြတ်ငွေ၏ ၄ ပုံ ၁ ပုံကို စုဆောင်းရုံပုံငွေအဖြစ် စာရင်းပြောင်းပြီးလျှင် ကျန်ငွေ အနက် အစုရှင် တို့အား ၃၂၅ ကျပ် ဝေပေးရန်နှင့် ကျန်ငွေကို အဆောက် အဦ ရုံပုံငွေ ပြုလုပ်ရန်။

(ခ) တောင်းခံ မရနိုင်သော ချေးငွေ ၉၀၀ ကို စာရင်းမှ ပယ်ဖျက်ရန်။
၃၀-၆-၃၉ နေ့အထိ အသင်း၏ အလုပ်မှာ အောက်ပါ အတိုင်းဖြစ်၏။

၁။ အမြတ်ငွေကို အစည်းအဝေး ဆုံးဖြတ်ချက် အတိုင်း ခွဲဝေ၍စာရင်းများ ရေးသွင်းပြီးနောက် အစုရှင်တို့အား အမြတ်ဝေစုငွေ ၃၀၀ သာ ထုတ်ပေးလေသည်။

ငွေ ၂၅ ကျပ်ကို မပေးရသေး။

၂။ တောင်းမရသော ချေးငွေ ၉၀၀ ကို စာရင်းဖြောင့်၍ အရှုံးပြုလိုက်သည်။

၃။ အစုငွေ အသစ် ၁၅၀ ရသည်။

၄။ အသင်းသား များက ချေးငွေရင်း ၄၀၀၀ နှင့် အတိုးငွေ ၇၃၅ ကျပ် ပေးဆပ် ကြ၏။

၅။ အသင်းသား ငွေစု အပ်ငွေ ၆၀၀ ထုတ်ယူကြသည်။ ၁၃၀ အပ်ကြသည်။

၆။ အသင်းသား မဟုတ်သူ၏ အပ်ငွေရင်း ၁၂၀၀ နှင့် အတိုးငွေ ၄၀၀ ကို ပေးဆပ်လိုက်သည်။

၇။ ဥက္ကဋ္ဌကငွေ ၁၀၀ လျှင် တနှစ် ဂီတိုးနှင့် ငွေ ၃၀၀၀ အပ်သည်။

၈။ အသင်းသား များသို့ ချေးငွေ ၆၂၅၀ ထုတ်ပေးသည်။

၉။ စားပွဲ တလုံးကို ငွေ ၅၀၀ ပေး၍ ဝယ်သည်။

၁၀။ စာရေး လခ ငွေ ၃၀၀ ပေးပြီး ဖြစ်သည်။ ၆၀ ကို မပေးရသေး။

၁၁။ အသင်းသား တဦး သေ၍ သူ၏ ချေးငွေရင်း ၁၇၀ အနက် ၂၀-ကို အစုနှင့် နှိမ်ဆပ်သည်။ အရင်းငွေ ၁၅၀ နှင့် အတိုးငွေ ၅၀ ကို ငွေသား ပေးဆပ်သည်။
၃၀-၆-၃၉ နေ့တွင် ပရိဘောဂ တန်ဖိုး ၁၂၀ မှ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း တန်ဖိုး လျော့ရသည်။
၄င်း နေ့ရှိ အသင်း၏ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေကို ပြသော လက်ကျန် ရှင်း တမ်းကို ရေးဆွဲပြပါ။

မှတ်ချက်။ ။ မေးခွန်းတွင် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းကို ရေးဆွဲရန်ဖြစ်သော်လည်း ၎င်း၏ ဂဏန်းများကို ထောက်ပံ့ရန် ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းနှင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်းကိုလည်း ရေးဆွဲပြရသည်။

အမှတ် (၆)

သာယာကုန်း ကုန်ဆိုင် အသင်း၏ အောက်ဖော်ပြပါ အလုပ်ကို ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်း၊ ကုန်ကူး စာရင်းနှင့် အရှုံးအမြတ် စာရင်းများ လုပ်ပြပါ။

၁။ အသင်းသား ၁၅၀ က အစုငွေ ၂၀၀၀ ထည့်ဝင်ကြသည်။

၂။ စာရင်း စာအုပ်များ ဝယ်၍ ငွေ ၃၅ ကျပ် ကုန်ကျသည်။

၃။ ဆိုင်ကရိယာ ဝယ်၍ ငွေ ၈၅ ကျပ် ကုန်သည်။

၄။ ငွေ ၁၆၀၀ တိုး ကုန်များဝယ်သည်။

ကော်မရှင်ငွေ ၁၅၀ ခန့်ခွင့် ရသည်။

၅။ လှည်းခ ကူလီခ ငွေ ၂၀ ကုန်သည်။

၆။ ကုန်များကို ရောင်း၍ ငွေ ၁၇၀၀ ရသည်။

၇။ အသေးသုံး ငွေ ၁၅ ကျပ် ကုန်ကျသည်။

၈။ စာရင်းပိတ်သည့် အခါ ကုန်ကျတန်ဖိုးငွေ ၂၅၀၀ ရှိသည်။

အမှတ် (၇)

အသင်းသား ၂၀၀ တို့ (ခေတ်ဆန်း) ကုန်ဆိုင်အမည်ဖြင့် အသင်းတသင်း တည်ထောင်ကြသည်။ အသင်းသား ၆ ဦးက ငွေ ၅၀၀ စီအစု ထည့်ကြ၏။ အသင်းသား ၉၄ ဦးက ငွေ ၁၀၀ စီ အစု ထည့်ကြ၏။ ကျန်သော အသင်းသား ၁၀၀ က ငွေ ၅ ကျပ်စီ အစုထည့်ကြပြီးလျှင် ၁-၃-၄၆ နေ့က စ၍ အလုပ် လုပ် ကြ၏။

ဆိုင်လုပ်ရန် လခငွေ ၅၀ နှင့် တိုက်ခန်းတခုကို ငှားယူကြသည်။

အလေး၊ ချိန်ခွင် စသော ဆိုင်ကရိယာ ဝယ်၍ ငွေ ၂၀၀ ကုန်ကျသည်။ စားပွဲ ကုလားထိုင် ဝယ်၍ ငွေ ၁၅၀ ကုန်ကျသည်။ စာရင်းစာအုပ်၊ စက္ကူ၊ မင်ဝယ်၍ ငွေ ၅၅ ကျပ် ကုန်သည်။ ကုန်များ ဝယ်ရာ ၃၁-၅-၄၆ နေ့အထိ ငွေပေါင်း...၁၆၅၀၀ ဘိုးဖြစ်၏။ ကော်မရှင် ငွေ ၁၆၅၀ ခန့်ခွင့်ရ၏။ ကုန်များ ရောင်း၍ ၁၉၃၀၀ ရ၏။ လှည်းခနှင့် ကူလီခ ၃၀၅ ကျပ် ကုန်၏။ ၃၁-၅-၄၆-နေ့ ကုန်ကျန်ကို စစ်သည့် အခါ တန်ဘိုးငွေ ၆၃၀ တန် ရှိ၏။

၎င်းအသင်း၏-၃-လချုပ် ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း၊ ကုန်ကူးစာရင်း၊ အရှုံးအမြတ် စာရင်း၊ လက်ကျန် ရှင်းတမ်းများ ရေးဆွဲပြပါ။

အမှတ် (၈)

၁၅-၁-၄၆ နေ့၌ ဒေဝ ကုန်ဆိုင် အသင်း၏ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေမှာ အောက်ပါ လက်ကျန် ရှင်း တမ်း အရ ဖြစ်၏။

ပေးရန်					ရရန်						
အစုငွေ	၄၅၆၀	လက်ကျန်ငွေ	၁၅၀	
အပ်ငွေ	၂၅၀၀	ပရိဘောဂတန်ဘိုး	၈၅	
....		ဆိုင်ကရိယာ ၎င်း	၁၂၀	
....		ကုန်ကျန် ၎င်း	၆၇၀၅	
					ပေါင်း....	၇၀၆၀				ပေါင်း....	၇၀၆၀

၁၆-၁-၄၆ နေ့မှ စ၍ ၃၀-၆-၄၆ နေ့အထိ အောက်ပါ အတိုင်း အလုပ် ဖြစ်သည်။

- (၁) အစုငွေ အသစ် ၃၄၀ ရသည်။
- (၂) ကုန်များ ရောင်းချ၍ ငွေပေါင်း ၄၆၄၀၀ ရရှိသည်။
- (၃) ကုန်များဝယ်ရာ ကုန်၄၀၀၀၀ဘိုးဖြစ်သည်။ ကော်မရှင်ငွေ၄၀၀၀ခန့်ခွင့်ရသည်။
- (၄) မန်နေဂျာ၏ လခ ၅၀၀ ကုန်ကျသည်။
- (၅) ကုန်ရောင်းသမားများ၏ လခငွေ ၄၀၀ ကုန်သည်။
- (၆) လှည်းခနှင့် ကူလီခ ၅၉၀ ကုန်သည်။
- (၇) ဆိုင်ကရိယာ ဝယ်၍ ၁၂၀ ကုန်သည်။
- (၈) ငွေထိန်း ထံ၌ ငွေ ၁၀၀၀ အပ်ထားသည်။

၃၀-၆-၄၆ နေ့ ကုန်ကျန်ကို စစ်ကြည့်ရာ ဈေးရင်းတိုင်း ၅၃၅၀ ဘိုး ရှိ၏။ ၎င်းအသင်း၏ ၃၀-၆-၄၆ နေ့ရှိ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေကို ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း၊ ကုန်ကူး စာရင်း၊ အရှုံး အမြတ် စာရင်းများနှင့် တကွ ပြပါ။

အမှတ် (၉)

မော်လူး ကုန်စုံဆိုင် အသင်း၏ ၁-၇-၄၅ နေ့ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်၏။

ပေးရန်					ရရန်						
အစုငွေ	၆၅၀၀	လက်ကျန်ငွေ	၆၀	
အပ်ငွေ	၂၀၀၀	ဆိုင်ကရိယာ	၂၄၀	
စုဆောင်းရန်ပုံငွေ	၅၂၀	ပရိဘောဂ ၅ နှစ်ခံ	၁၆၀	
အသားတင်အမြတ်	၁၅၀၀	ကုန်ကျန်	၁၀၁၄၀	
					ပေါင်း....	၁၀၆၀၀				ပေါင်း....	၁၀၆၀၀

၁-၇-၄၅ နေ့ အရပ်ရပ် ဆိုင်ရာ အစည်းအဝေး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များမှာ (၁) အသားတင် အမြတ် ၎င်း ၄ ပုံ ၁ ပုံကို စုဆောင်းရန်ပုံငွေ လုပ်ရန်။ (၂) ကျန်သောအမြတ်ငွေမှ ငွေ ၁၀၅ ကျပ်ကို ပညာရေး ရန်ပုံငွေ လုပ်ရန်။ (၃) ကျန်ငွေအနက် အစုရှင် များအား အစုငွေ ၁၀၀ လျှင် ၁၀ နှုန်းပေး၍ (၄) ကျန်ငွေကို ကော်မတီ ရန်ပုံငွေ လုပ်ရန်။

၃၀-၆-၄၆ နေ့ အထိ အောက်ပါ အတိုင်း အလုပ် လုပ်သည်။

- (၁) စာရင်း များကို စည်းဝေး ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း ရေးသွင်း စေသည်။
- (၂) အစုရှင် များအား ပေးရန် အမြတ်ဝေစု အနက် ငွေ ၅၀၀ ထုတ်ပေးသည်။
- (၃) စာသင်ကျောင်း ဆောက်ရန် ပညာရေး ရန်ပုံငွေမှ ငွေ ၁၅ ကျပ် လှူသည်။
- (၄) ကုန်များကို သူ့ခိုး ခိုး၍ တန်ဘိုး ၁၅၀၀ ကုန်များ ပျောက်ဆုံးသည်။
- (၅) ကုန်သစ်ဝယ်၍ ငွေ ၉၀၆၄၀ ကုန်ကျသည်။
- (၆) လှည်းခ၊ ကူလီခ ငွေ ၂၀၅ ကျပ် ကုန်သည်။
- (၇) အိမ်လခနှင့် စာရေး လခငွေ ၁၀၀ ကုန်သည်။
- (၈) ကုန်များကို ရောင်းချ၍ ငွေ ၉၃၀၀၀ ရသည်။
- (၉) ကုန်ဝယ်ရာ၌ ကော်မရှင်ငွေ ၈၂၀၀ ခန့်ခွင့်ရသည်။
- (၁၀) ချိန်ခွင် တခု ကျိုး၍ ငွေ ၃၀ ပယ်ဖျက်ရသည်။

- (၁၁) ချိန်ခွင် အသစ်ဝယ်ရ၍ ငွေ ၅၀၀ ကုန်သည်။
- (၁၂) အပ်ငွေရင်း ၂၀၀၀ နှင့် အတိုး ၁၆၀၀ ဆပ်သည်။
- (၁၃) စာတိုက်သို့ အပ်ငွေ ၅၀၀။

၃၀-၆-၄၅ နေ့ စာရင်းပိတ်ပြီး ကုန်ကျန်ကို စစ်ရာ ကုန်ကျန် တန်ဖိုးငွေ ၁၂၄၀၀ တွေ့ရ၏။ ပရိဘောဂ တန်ဖိုး ၅ ပုံ ၁ ပုံ လျော့ပြုပြီး လျှင် ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း ကုန်ကူး စာရင်း အရှုံးအမြတ် စာရင်းနှင့် လက်ကျန် ရှင်းတမ်း လုပ်ပြပါ။

အမှတ် (၁၀)

စိန်စိန် သမဝါယမ ကုန်ဆိုင်ဟူသော နာမည်နှင့် အသင်းသား ၃၅၀ သည် ၁-၇-၄၆ နေ့မှစ၍ အလုပ်လုပ်ကြလေရာ ၃၀-၆-၄၇ နေ့တွင် ၎င်းအသင်း၏ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေမှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်၏။

ပေးရန်					ရရန်				
အစုငွေ	၇၀၀၀	လက်ကျန်ငွေ	၃၉၀၀
အပ်ငွေ	၁၅၀၀	ငွေထိန်း လက်ကျန်	၂၉၀၀
ကုန်အကြွေး	၂၀၀၀	ဆိုင်ကရိယာ	၁၀၀
အသားတင်အမြတ်	၁၉၀၀	ပရိဘောဂ ၅ နှစ်ခံ	၁၅၀
....		ကုန်ကျန်	၉၅၀၀
ပေါင်း.... ၁၃၂၀၀					ပေါင်း.... ၁၃၂၀၀				

၁၀-၇-၄၇ နေ့ အရပ်ရပ် ဆိုင်ရာ အစည်းအဝေး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ အသားတင် အမြတ်ငွေများမှ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းကို စုဆောင်း ရန်ပုံငွေ အဖြစ် လွှဲပြောင်းပြီးလျှင် ကျန်အမြတ်ငွေကို ယခုနှစ် ခွဲဝေခြင်း မပြုဘဲ အသင်း၌ ရင်းနှီးထားရန် ရှေးအမြတ်နှင့် ပေါင်း၍ ခွဲဝေရန် ဖြစ်၏။

၃၁-၁၂-၄၇ နေ့အထိ ၆ လ အလုပ်မှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်သည်။

- ၁။ ငွေထိန်း ထံမှ ငွေ ၂၅၀၀ ထုတ်သည်။
- ၂။ ကုန်သစ် လက်ငင်း ဝယ်၍ ငွေပေါင်း ၅၄၀၀ ကုန်သည်။
- ၃။ ကုန်အကြွေး ငွေ ၅၀၀၀ ဘိုးဝယ်သည်။
- ၄။ ကော်မရှင်ငွေ ၄၉၀၀ ခုနှိမ်ခွင့်ရသည်။
- ၅။ ကုန်အကြွေး ငွေ ၆၀၀၀ ဆပ်သည်။
- ၆။ ဆိုင်ကရိယာ ဝယ်ငွေ ၃၂၀

- ၇။ ပရိဘောဂ အသစ်ဝယ်ငွေ ၂၀၀။
- ၈။ လှည်းခ၊ ကူလီခ ကုန်ငွေ ၈၀။
- ၉။ အသေးသုံးငွေ ၂၀။
- ၁၀။ ဆိုင်အုပ်၏ လခနှင့် ကုန်ရောင်းသမား ၂ ယောက်၏ လပေါင်း-၅-လအတွက်ငွေ -၁၀၀၀ ကုန်သည်။ ဒီဇင်ဘာလ အတွက် လခ-၂၀၀-ပေးရန် ကျန်သေးသည်။
- ၁၁။ ဆိုင်ခန်း လခ-၅-လအတွက်-၂၅၀-ကုန်သည်။ တလ အတွက် ငွေ-၅၀-ပေးရန် ကျန်သည်။
- ၁၂။ ကုန်ရောင်းရ ငွေပေါင်း-၆၀၅၀-ဖြစ်သည်။
- ၁၃။ ကုန်များ ပျက်စီး၍-၅၃၀-ဘိုး ပယ်ဖျက်ရသည်။
- ၁၄။ ငွေထိန်းသို့ ငွေ-၆၄၀၀-အပ်သည်။ ၎င်းအနက်ငွေ -၆၀၀၀-ကို အစိုးရ ငွေတိုက် ငွေသေတ္တာ ၌ သွင်းထားသည်။

၃၁-၁၂-၄၇ နေ့၌ စာရင်းများ ပိတ်ပြီးနောက် ကုန်ကျန် ကို စစ်ဆေးရာ အောက်ပါ အတိုင်း တွေ့ရ၏။

(က) နှမ်းဆိပုံး-၁၅၀၊ တန်ဖိုး	၄၅၀၀
(ခ) သကြား-၂၄၈-ပိဿာ၊ တန်ဖိုး	၄၉၆
(ဂ) လုံချည် အထည်-၅၀၀၊ တန်ဖိုး	၃၀၀၀
(ဃ) ဆပ်ပြာတောင့်-၃၀၀၊ တန်ဖိုး	၃၀၀
(င) နို့ ဆီဘူး-၉၈၀၊ တန်ဖိုး	၉၈၀
ပေါင်း....									၉၂၇၆

၎င်း ၃၁-၁၂-၄၇ နေ့၏ လက်ကျန် ရှင်းတမ်းကို ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း၊ ကုန်ကူးစာရင်း၊ အရှုံး အမြတ် စာရင်းများပါ ရေးဆွဲပါ။

အမှတ် (၁၁)

တာမေ့ ကုန်ကို အသင်းကို ၁-၇-၄၅ နေ့၌ တည်ထောင်ပြီးလျှင် အလုပ် လုပ်လေရာ ၃၀-၆-၄၆ အထိ ၁၂ လအတွင်း၌ အောက်ပါ အတိုင်း အလုပ် ဖြစ်လေသည်။

- ၁။ အသင်းသားများက ထည့်ဝင်ကြသော အစုငွေ-၁၁၀၀။
- ၂။ စာရင်းသေ အပ်ငွေ-၅၀၀-ရရှိသည်။

- ၃။ ဆန်-၁၀-အိတ်ဝယ်၍ ကုန်ငွေ-၃၀၀။
- ၄။ ဆီ-၁၅-ပုံးဝယ်၍ ကုန်ငွေ-၄၅၀။
- ၅။ ဆားပိဿာ-၁၀၀-ဝယ်၍ ကုန်ငွေ-၁၀၀။
- ၆။ စားပွဲ ကုလားထိုင်နှင့် ဆိုင်ကိရိယာများ ဝယ်ငွေ-၁၅၀။
- ၇။ စက္ကူ၊ မင်အိုး၊ စာအုပ်ဝယ်ငွေ-၃၀။
- ၈။ အသေးသုံး ကုန်ငွေ-၁၀။
- ၉။ ဆန်-၅-အိတ်ရောင်းရငွေ-၁၅၅-ကျပ်။
- ၁၀။ ဆီ-၁၀-ပုံးရောင်းရငွေ-၅၀၀။
- ၁၁။ ဆားပိဿာ-၅၀-ရောင်းရငွေ-၅၀။
- ၁၂။ နို့ ဆီ-၆-ဒါဇင် ဝယ်ငွေ-၇၂-ကျပ်။
- ၁၃။ ကူလီခ ကုန်ငွေ-၅-ကျပ်။
- ၁၄။ စာတိုက်သို့ အပ်ငွေ-၁၀၀၀။
- ၁၅။ ကော်မရှင် ရငွေ-၄၆-ကျပ် ခုနှိမ်ခွင့် ရသည်။

ကုန်ကျန်များကို ဈေးရင်း အတိုင်းသင့်လေရာအားလုံး တန်ဘိုးငွေ-၄၂၂-ကျပ် ရှိလေသည်။
 အရှုံး အမြတ် စာရင်းနှင့် (ဘဲလင်းရှီ) လက်ကျန် ရှင်းတမ်းကို ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းနှင့် ကုန်ကူးစာရင်းများပါ ပြုလုပ်ပြပါ။ (ပရိဘောဂများကို တန်ဘိုး မလျှော့ရသေး)

အမှတ် (၁၂)

တာမေ့အသင်း အဆက်

၃၀-၆-၄၆ နေ့ လက်ကျန် ရှင်းတမ်းကို ဆက်လျက် ၁-၇-၄၆ မှ ၃၁-၁၂-၄၆ အထိ-၆-လ အလုပ်မှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်၏။

- ၁။ စာတိုက်မှ ပြန်ထုတ်ယူငွေ-၅၀၀။
- ၂။ အသင်းသား များက အစုထည့်ငွေ-၄၅၀။
- ၃။ ဆန်ရောင်းရငွေ-၆၀၀။
- ၄။ ဆီရောင်းရငွေ-၈၀၀။
- ၅။ နို့ ဆီရောင်းရငွေ-၁၅၀။

၁။ Balance Sheet.

- ၆။ စားပွဲ ကုလားထိုင်ဝယ်ငွေ-၅၅ ကျပ်။
- ၇။ ဆားဝယ်ငွေ-၁၀၀။
- ၈။ ဆန်အိတ် ဝယ်ငွေ-၆၅၀။
- ၉။ နှမ်းဆီ ဝယ်ငွေ-၉၀၀။
- ၁၀။ နို့ ဆီ ဝယ်ငွေ-၂၁၀။
- ၁၁။ အသေးသုံး ကုန်ကျငွေ-၈၀။
- ၁၂။ အိမ်လခ ပေးငွေ-၃၀၀။

၃၁-၁၂-၄၆ နေ့၌ ကုန်ကျန်များကို စစ်ဆေးရာ၌ အောက်ပါ အတိုင်း တွေ့ရ၏။ (အမြတ်ဟောင်းကို ခွဲဝေပေးရသေး၊ ပရိဘောဂများကိုလည်း တန်ဖိုး မလျှော့ရသေး)

ဆန်တန်ဘိုး	၂၅၀
ဆီတန်ဘိုး	၃၀၀
ဆားတန်ဘိုး	၁၅၀
နို့ ဆီဘူး တန်ဘိုး	၁၃၂
					ပေါင်း....	၈၃၂

ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းနှင့် ကုန်ကူး စာရင်း ပြုလုပ်ပြီးလျှင် အရှုံးအမြတ် စာရင်းနှင့် လက်ကျန် ရှင်းတမ်း ရေးဆွဲပြပါ။

சுதந்திரம்

သမဝါယမစာရင်းကိုင်ပညာ

(ဒုတိယတွဲ)

နိဒါန်း

၁၉၄၇ ခုနှစ်လယ်လောက်ကစ၍ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း သမဝါယမ အသင်းများကို နယ်အနှံ့ အပြားတွင် မြန်မာ လူမျိုးများ ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ကြ ကုန်၏။ သမဝါယမ နည်းစံနှစ်များသည် တိုင်းပြည် လူထု၏ စီးပွားရေး ထူထောင်မှု အတွက် အကောင်းဆုံး ဖြစ်ကြောင်းနှင့် စင်မြင့် ပေါ်က အထွေထွေ၊ ရေဒီယိုမှအခါခါ၊ သတင်းစာမှ အလောလော မည်သို့ပင်ပြောပါသော်လည်း တောရော မြို့ပါ စိတ်မပါဘဲ ဖြစ်နေကြရာတွင် ဇီကုတ်ပြီး နတ်ပြည်တင်သည့် အလား လူအများအား အစိုးရ (ရာရှင်) နှင့်များပြီး သမဝါယမ လောကသို့ လားကြစေရန် စီမံခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား ကွယ်လွန် လေသူ (ဗိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်း) ပင် ဖြစ်ပေသည်။

အသင်းများကား မျှပေါက်သကဲ့သို့ တပြိုင်တည်း ပေါ်ပေါက် ခဲ့ကြပေသည်။ မျှသည် လူအား တနှစ်တွင် တကြိမ်မျှသာ အစာအဖြစ် အသုံးခံသည်ဖြစ်ရာ သမဝါယမ အသင်းများသည်ကား တနှစ်လျှင် တကြိမ် မဟုတ်ဘဲ အမြဲတစေ လူတို့အား သားစဉ် မြေးဆက် နေ့ရက်မကွာ အမှုထမ်း၍ နေကြရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ထိုသို့ အသစ် ပေါ်ပေါက်လာသော သမဝါယမ အသင်းဦးရေမှာ ယခု ဤနိဒါန်းကို ရေးသည့် နေ့ရက်တွင် (၇၀၀၀) ကျော် ရှိပြီဖြစ်၏။ အသင်းများ၏ နှစ်ပတ်လည်အစည်းအဝေးများ လုပ်ရသည့် အချိန်လည်း ဖြစ်နေရကား စာရင်းအင်း မပြည့်စုံသဖြင့် နှစ်ချုပ် စာရင်း မပြီးသောကြောင့် နှစ်ပတ်လည်အစည်းအဝေးပွဲများ ဆင်နွဲ ကျင်းပခြင်း မပြုနိုင်ကြသော အသင်းများစွာ ရှိနေကြောင်း ကိုလည်း ကိုယ်တိုင် သိရပေသည်။

အသင်းများသည် အသင်းဝင် လူတို့အား တကယ်ကျေးဇူးဆောင်ကြောင်းကို အသင်းဝင်လူများ ကိုယ်တိုင် ကောင်းကောင်း သိကြမှ သာလျှင် ရွှေသွားခေါင်းဆောင် များ၏ ဩဝါဒသည် ကေန့် တန် ဘိုးရှိပေမည်။ သို့သော် သမဝါယမ စံနှစ်သည် လူထု၏ စီးပွားရေးကို ဖန်တီး၍ ပေးပြီးသည်နောက် ထိုစီးပွားရေး လုပ်ငန်း တည်တံ့ ခိုင်မြဲမှုမှာ ဩဝါဒ ပေးသူများ၏ တာဝန် လုံးလုံး မဟုတ်တော့ဘဲ အသင်းဝင်သူများ၏ တာဝန်သာ ဖြစ်ပေတော့၏။

လူထု၏ ဖြစ်ပေါ်ပြီးသော စီးပွားရေး မဏ္ဍိုင်ဟု ခေါ်လောက်သည့် ဤသမဝါယမ လုပ်ငန်းကြီး တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုသည် လုပ်ငန်း၏ သွေးကြောနှင့် တူသော အသင်းများ၏ စာရင်းအင်း သန့်ရှင်း မှန်ကန်မှု ပေါ်တွင် အရေးတကြီး တည်မှီပေသည်။

လူတိုင်း တယောက်သည် ကျန်းမာနေသည် ဖြစ်စေ၊ မကျန်းမာသည် ဖြစ်စေ လူ၌ဖြစ်ပေါ်တတ် သောရောဂါဝေဒနာများ မိမိ၌ စွဲကပ်လျက် ရှိမရှိ၊ စွဲကပ်မည့် အရိပ် နိမိတ်များ ရှိ မရှိကို သိတတ်သော ဆေးဆရာ၏ အစစ်အဆေးအစမ်းအသပ်ကို မကြာခဏခံယူနိုင်လျှင် ထိုလူ၌ဥပဒ်အန္တရာယ်ရုတ်တရက် မတုန်မပြိုနိုင်သည့်အလား၊ သမဝါယမ အသင်းများသည်လည်း မိမိတို့၏ အလုပ်သည် ဥပဒ်အန္တရာယ် တစုံတရာ ရှိမရှိကို သိနိုင်ရန် အလို့ငှါ စာရင်း ရေးတတ်သူ စာရင်း စစ်တတ်သူများ၏ အစစ်ဆေး အမေးအမြန်းကို မကြာခဏ ခံယူနိုင်လျှင် မိမိတို့ အသင်း၏ ကျန်းမာရေး အတွက် စိတ်အေး ရပေမည်။

စာရင်းနှင့် တစေ မကင်းမကွာနေရသော သမဝါယမ အသင်းဦးရေ များပြီးလျှင် အသင်းသား ဦးရေလည်း တိုးပွားလျက် ရှိလင့်ကစား ၎င်းစာရင်းများကို စည်းကမ်း နည်းလမ်း မှန်ကန်စွာ ရေးမှတ် တတ်သော သူများ၏ ဦးရေနှင့် နည်းလမ်းတကျ စစ်ဆေးတတ်သော တိုင်းရင်းသားများ၏ ဦးရေမှာ လွန်စွာပင် နည်းပါးလှသေးသည် ဖြစ်ရာ ထိုစာရင်းကို ပညာကို လေ့လာ ဆည်းပူးလိုသော သူများ ပေါများလျက် လေ့လာဆည်းပူးနိုင်ကြရန်အလို့ငှါ ဤစာရင်းကို ပညာ ဒုတိယတွဲ စာစောင်ကို ဆက် လက် ထုတ်ဝေ လိုက်ရပါသတည်း။

ပဌမတွဲကို ထုတ်ဝေရာတွင် ပညာရည်နုသေးသည့် ကလေးများပါမကျန် နားလည်နိုင်ရန်အလို့ငှါ သာမည စာရင်းကိုပညာ ကျမ်းများစွာတွင် ညွှန်ကြားသွန်သင်မှု မပြုဘူးသော တဖက် သွင်းနည်း နှင့်လည်း စာရင်းရေး၍ ဖြစ်ကြောင်းကို ပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်၏။

ယခု ဒုတိယတွဲတွင်သော်ကား တဖက်သွင်းနည်းအကြောင်းကို တစုံတရာ ဝေဖန်ရေးသားခြင်း မပြုတော့ဘဲ နှစ်ဖက်သွင်းစာရင်းကို စံနစ်ကိုသာလျှင် အမြစ်မှစ၍ တထစ်ထက်တထစ် အဆင့်ဆင့် တက်ကာညွှန်ပြ၍ သွားပါအံ့သတည်း။

ဘိုးဝန်
၁၉၅၀-ခု မတ်လ

အခန်း (၁)

၁။ မူလရေးသွင်းသော စာရင်းအုပ်များအကြောင်း

စာရင်းလောကတွင် ရှိကြသော စာရင်းများ၏ဦးရေမှာ များပြား၏။ သို့ဦးရေများပြားသော စာရင်းများအနက်၊ အကြီးအကဲဖြစ်သော စာရင်းသည်ကား အထွေထွေ လယ်ကျာဖြစ်၏။ ၎င်းကို ငွေစာရင်းချုပ်ဟူ၍ အဘိဓာန်ဆရာများက စာသာပြန်ကြ၏။ အမည်မှန်အားဖြင့် လယ်ကျာစာရင်း ချုပ်ဟု ခေါ်သင့်ပေသည်။ အကြောင်းမူကား လယ်ကျာဟုခေါ်သော စာရင်းများတွင် ၎င်းစာရင်း သည် အချုပ်ဖြစ်၏။ (၁) အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ၎င်းအား လယ်ကျာစာရင်းချုပ်ဟူ၍ ခေါ်သင့်၏။

လယ်ကျာစာရင်းချုပ်သည် မည်သည့်အတွက် အရေးကြီးသနည်းဆိုသော်-

- ၁။ အလုပ်အကိုင်တခု၏ အခြေအနေကို ပြလိုလျှင် ထိုစာရင်းချုပ်မှ ထုတ်နုတ်၍ ပြမှသာလျှင် စုံလင်နိုင်ပေမည်။
- ၂။ အလုပ်အကိုင်တခု၌ ရေးမှတ်သမျှသော စာရင်းများသည် ထိုစာရင်းချုပ်သို့သာ ဦးခိုက်ရ သည်။
- ၃။ စာရင်းလောက၌ အရှုပ်အထွေးများဖြစ်ပွားလျှင် ထိုစာရင်းချုပ်ကို အမှီသဟဲပြု၍သာလျှင် ရှင်းလင်းရသည်။

ဤမျှအရေးကြီးသောစာရင်းချုပ်ဖြစ်သော်ငြားလည်း ထိုစာရင်းချုပ်သည် သူ့အလိုအလျောက် ဖြစ်ပေါ်လာသည်မဟုတ်ပေ။ ထိုစာရင်းချုပ်ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ဖန်တီးသော အခြားစာရင်းအုပ်များ ရှိကြကုန်သည်။ အလုပ်အကိုင်တိုင်းတွင် ဖြစ်ပျက်သော ကိစ္စများကို မှတ်သားရာ၌ ဦးစွာရေးမှတ် ရသော စာရင်းအုပ်များဟူ၍ ရှိကြသည်။ ၎င်းတို့ကို ဦးစွာ ရေးမှတ်သော စာရင်းအုပ်များဟူ၍ ခေါ်သည်။ ၎င်းစာရင်းအုပ်များသာလျှင် လယ်ကျာစာရင်းချုပ် (အတိုအားဖြင့် လယ်ကျာချုပ်) ဖြစ်ပေါ်စေရန် ဖန်တီးသော မူလစာရင်းများဖြစ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုစာရင်းအုပ်များကို မူလ ရေး သွင်းသောစာရင်းအုပ်များဟု ခေါ်၏။

၁။ General Ledger. ၂။ Books of original entry.

ငွေစာရင်း အမျိုးမျိုး ရေးသွင်းနည်းကို သိမြင်နိုင်ရန်အလို့ငှါ ဥကော်လံ ငွေစာရင်းသွင်းပုံကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြပါအံ့...။ (ထိုမှ ဥကော်လံ ငွေစာရင်း သွင်းနည်းကိုပါ မြင်နိုင်၏။)

ဘားမားယူနီယံအသင်း၏ အောက်ဖော်ပြပါ အလုပ်များကို ငွေစာရင်းသွင်းပြပါ။

၁၉၄၇-ခု။

မေလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ဘဏ်၌အသင်း၏ အပ်ငွေလက်ကျန် ၄၅၇၀ ရှိသည်။ အသင်း၌ ငွေလက်ကျန်မှာ ၁၇၉ ကျပ် ၄၀ ပြားဖြစ်၏။ စာပုံနှိပ်ခငွေနှင့် စာရေးကရိယာ ဝယ်ငွေ ၁၇ ကျပ် ၆၅ ပြားကုန်ကျသည်။ ဦးဘထံမှ ကုန်ကြေး ၂၅၀ အတွက် ချက်လက်မှတ်ရ၏။ ၎င်းအတွက်လျှော့ငွေ ၂၅ ကျပ်ဖြစ်သည်။ မန်နေဂျာ အသေးသုံးငွေအတွက်-၇၃-ကျပ်တန် ချက်လက်မှတ် ထုတ်ပေးသည်။

မေလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ဘဏ်သို့ ငွေသား ၁၀၀ သွင်းလိုက်သည်။ အေ-ဘီ-စီ ကုမ္ပဏီ၏ အကြွေးငွေ ၁၂၀ ကို ချက်လက်မှတ်နှင့် ဆပ်လိုက်သည်။ ၎င်းအတွက်ရသော လျှော့ငွေမှာ ၁၅ ဖြစ်သည်။ ကုန်လက်ငင်းရောင်းရငွေ ၂၁၃ ကျပ် ၅၀ ပြား ဖြစ်သည်။

မေလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ဘဏ်သို့ငွေသား ၂၀၀ သွင်းသည်။ ကုန်လက်ငင်းရောင်း၍ ငွေ ၉၄-ကျပ် ၇၅ ပြားရသည်။ ကုန်ဘိုး ၁၅၀ ရောင်းရာ ချက်လက်မှတ်ရသည်။ တိုက်လခ ၇၀ ငွေသားပေးသည်။

မေလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ကုန်လက်ငင်းရောင်း၍ ငွေ ၁၃၀ ရ၏။ ကုန်အကြွေးရ ချက်လက်မှတ် ၁၅၀၊ ၎င်းတွင် လျှော့ငွေ ၁၅ ကျပ်ဖြစ်သည်။ ကုန်ငွေ ၃၉၀ ဘိုးဝယ်ရာ ၃၀၀ ကို ချက်လက်မှတ်ပေးလိုက်သည်။ လျှော့ငွေ ၃၉ ကျပ်ဖြစ်သည်။ ဓာတ်မီးခငွေ ၂၀ ချက်လက်မှတ် ပေးလိုက်သည်။ ဦးလှထံမှ အပ်ငွေ ၅၀၀ ချက်လက်မှတ်ရသည်။ အသေးသုံး စရိတ်ငွေ ၉ ကျပ်ကုန်သည်။

စာမျက်နှာ ၅ ရှိ ဥကော်လံငွေစာရင်းသွင်းပုံကိုရှင်းရမည်ဆိုသော်လျှော့ငွေဇယားသည် ထူးခြား၏။ အကြောင်းကား ပေးသော လျှော့ငွေကို မြဲစားဖက်၌ ရေးပြီးလျှင် ရသော လျှော့ငွေကို မြဲရှင်ဖက်၌ ရေးသွင်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် လျှော့ငွေဇယားတွင်ဖော်ပြသောငွေသည် စင်စစ်အားဖြင့် ငွေဝင်ငွေထွက်ကို ထိခိုက်ခြင်း မရှိပေ။ ငွေပြေလျှော့ငွေ ကုန်ကူးလျှော့ငွေဟူ၍ ၂ မျိုး ရှိရာ ဤလျှော့ငွေသည် ငွေပြေလျှော့ငွေဖြစ်၏။ ကုန်အကြွေးရောင်းနှင့် အကြွေးဝယ် လုပ်ပြီးနောက် အကြွေးအပြေဆပ်ကြရာတွင် ထိုငွေမျိုးကို ရေးမှတ်ကြရ၏။ လယ်ဂျာချုပ်သို့ ပို့သည့်အခါတွင်

ထိုလျှော့ငွေများကို တပါတည်းပို့ရသည်။ အောက်ပုံတွင် လျှော့ငွေများကို လယ်ဂျာချုပ်၌ပါဝင်သော 'လျှော့ငွေ' စာရင်းသို့ ပို့လျှင် ပေးသောလျှော့ငွေ ၄၀ သည် လျှော့ငွေပေးစာရင်း၏ မြဲစားဖက်တွင်ပိုပြီးလျှင် ရသောငွေ ၁၅ မှာ 'လျှော့ငွေရ' စာရင်း၏ မြဲရှင်ဖက်တွင် ဝင်လိမ့်မည်။

ရှင်

ဥကော်လံ ငွေစာရင်း

စား

နေ့စွဲ	အကြောင်းအရာ	ပိုလိယို	လျှော့ငွေ	ငွေသား		ဘဏ် ကျပ် ပြား	နေ့စွဲ	အကြောင်းအရာ	ပိုလိယို	လျှော့ငွေ	ငွေသား		ဘဏ် ကျပ် ပြား
				ကျပ်	ပြား						ကျပ်	ပြား	
၄၇-ခု	ငွေကျန်များ			၁၇၉	၄၀	၄၅၇၀	၁၉၄၇-ခု	စာရေးကရိယာ			၁၀	၆၅	၇၃၀
၁-၂၀	ဦးဘကြေး		၂၅		၂၅၀		မေလ-၂၀	အသေးသုံး			၁၀၀		၈၃
"	ဘဏ်ငွေသားအပ်			၂၁၃	၅၀	၁၀၀	"	ဘဏ်ငွေသားအပ်	မြောင်				၁၂၀
၂၀	ကုန်ရောင်း (လက်ငင်း)	မြောင်				၂၀၀	"	အောက်စီဆပ်					၇၀
"	ဘဏ်ငွေသားအပ်	မြောင်		၉၄	၇၅	၂၀၀	"	ဘဏ်ငွေသားအပ်	မြောင်		၁၂		၇၀
၂၂	ကုန်ရောင်း (လက်ငင်း)					၁၅၀	"	တိုက်ခပေး					၂၀၀
"	ဘဏ်ငွေသားအပ်					၅၀၀	"	ကုန်ဝယ် (လက်ငင်း)					၂၀
၂၃	ဦးလှ အပ်ငွေ		၁၅		၅၀၀		"	ဓာတ်မီးခ					၂၀
"	ဥကော်လံ ငွေစာရင်း		၄၀				"	အသေးသုံး					
"	ဥကော်လံ ငွေစာရင်း			၆၂	၆၅	၅၉၃၀		ဥကော်လံ ငွေစာရင်း			၅၁		၅၄၀
	စာရင်းပွင့်ရန်			၁၄၀		၅၄၀		စာရင်းပိတ်လက်ကျန်			၆၂	၆၅	၅၉၃၀

ဘဏ်ဇယားတွင် သတိပြုရမည့်အချက်ကား

ဘဏ်သို့ ငွေသားသွင်းသည့်အခါ ငွေစာရင်း၏ အထွက်ဖက် ငွေသားဇယားတွင် ရေးသွင်းရုံနှင့် ကိစ္စမပြီးပေ။ ထိုငွေသည် ဘဏ်စာရင်းတွင် ဝင်စေခြင်းငှါ အဝင်ဖက်ရှိ 'ဘဏ်ဇယားတွင်တပါတည်း ရေးသွင်းရသည်။ ၎င်းသည် ပေးသောငွေကို (မြီစား) အဝင်ဖက်၌ ရေးသွင်းရသဖြင့် ထူးခြားနေ တော့၏။ သို့သော် အသင်းသို့တိုက်ရိုက်အမှန်ဝင်သောဝင်ငွေမဟုတ်၊ စာရင်းဖြောင့်ငွေသာ ဖြစ်သော ကြောင့် ၎င်းငွေ၏ရှေ့၌မြီစားဖက် မြီရှင်ဖက် ၂ ဖက်လုံးတွင် 'ဖြောင့်' ဟူ၍ ရေးမှတ်ထားရ၏။

“ဖိုလိယို” ဟူသောဇယားတွင် လယ်ဂျာချုပ်သို့ ပို့သောသက်ဆိုင်ရာစာရင်း၏ မျက်နှာအမှတ်ကို ရေးသွင်းရ၏။ ဥပမာ လယ်ဂျာချုပ်တွင်ဦးဘ၏ စာရင်းမျက်နှာသည် အမှတ်-၃၆ ဖြစ်အံ့။ မေလ-၂၀ ရက်နေ့ ဦးဘကြီး ဟူသော ရေးသွင်းချက်၏နောက်က ဖိုလိယိုဇယားတွင် ၃၆ ဟူ၍ ရေးသားရ၏။ စာကြောင်းတခုတည်းစာရင်း ၂ မျိုး ၃ မျိုးရှိလျှင် ဖိုလိယို အမှတ် ၃ မျိုးလုံးကို အစဉ်အတိုင်း ရေး ရသည်။ သို့သော်လျော့ငွေကိုမူ ပေါင်းဂဏန်းကိုသာ ပို့လေ့ရှိ၏။

ကုန်(အကြွေး)ဝယ်စာရင်းအုပ်၊ သို့မဟုတ် ကုန်(အကြွေး)ရောင်းစာရင်းအုပ်၊ ကုန်ပြန်ထွက် စာရင်းအုပ်၊ ကုန်ပြန်ဝင် စာရင်းအုပ်များ၏ပုံစံမှာ အောက်ပါအတိုင်း တမျိုးတည်းသာ ဖြစ်သည်။ ဤပုံစံတမျိုးတည်းကို စာရင်းလေးမျိုးအတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်။

နေ့စွဲ	အမည်နှင့် အကြောင်းအရာ	ဖိုလိယို	အသေးစိတ်	ပေါင်း

ကုန် အကြွေးဝယ် စာရင်းနှင့် ကုန် အကြွေးရောင်း စာရင်း ရေးသွင်းနည်းကို အောက်တွင် ဖော်ပြပါအံ့။

အကြွေးဝယ်စာရင်း

နေ့စွဲ	အကြောင်းအရာ	ဖိုလိယို	အသေးစိတ် ကျန်ငွေများ		ငွေပေါင်း	
၁၉၄၇-ခု မေလ-၂၀	အေ ဘီ စီ မှ- ခရေပွင့်ဆပ်ပြာ-ဒါဇင်-၄၀ တဒါဇင်-၁၂-ကျပ်နှုန်း လက်ကိုင်ပုဝါ-ဒါဇင်-၂၀ တဒါဇင်- ၆ ကျပ်နှုန်း ဩဒီကလုံးရေမွှေး-ဒါဇင်-၂၀ တဒါဇင်-၁၀ နှုန်း		၄၀၀		၇၆၀	
			၁၂၀			
			၃၆၀			
			၉၆၀			
	လျှော့ငွေ-၂၀-ကျပ်ထိုင်နှုန်း		၁၉၂			
။ ၂၁	ဦးဘနှင့်သားများ- ဆန်အိတ်-၁၀၀-၂၆-ကျပ်နှုန်း				၂၆၀၀	
။ ၂၂	ဦးပဏ္ဍဝ- အာလူးပိဿာ-၅၀ ၁၂၅-ကျပ်နှုန်း ရေတ်-ပိဿာ-၅၀ ၇၅-ကျပ်နှုန်း ထန်းလျက်-ပိဿာ-၁၀၀ ၉၀ နှုန်း		၆၂ ၅၀ ၃၇ ၅၀ ၉၀			
	လျှော့ငွေ-၁၀-ထိုင်နှုန်း		၁၉၀ ၁၉			
	ပေါင်း.....				၁၇၁	
					၃၅၃၉	

အကြွေးရောင်းစာရင်း

နေ့စွဲ	အကြောင်းအရာ	ဖိုလိယို	အသေးစိတ် ရငွေများ		ငွေပေါင်း	
၁၉၄၇-ခု မေလ-၂၀	ဦးပါကမ္ဘာဏီ- အရောင်တင်ဆီပုလင်း-၁၀၀ ဝိ-၂၅ ပြားနှုန်း သစ်ကြူချုပ်ရေ-၅၀၀ ၁၀၀-လျှင် ၅-ကျပ်နှုန်း			၁၂၅	၁၃၅	
				၂၅		
				၁၅၀ ၁၅		
	လျှော့ငွေ-၁၀-ထိုင်နှုန်း					
	ဖရန်စစ်အင်ဆန်း- တို့ရုပ်ဒါဇင်-၅၀- ၂၄ ကျပ်နှုန်း ဩဒီကလုံးရေမွှေး-၅-ဒါဇင်၊ ၂၀ ကျပ်နှုန်း ခရေပွင့်ဆပ်ပြာ-၁၀-ဒါဇင်၊ ၁၅ ကျပ်နှုန်း			၁၂၀၀ ၁၀၀ ၁၅၀		
	လျှော့ငွေ-၁၀-ထိုင်နှုန်း			၁၄၅၀ ၁၄၅		
	ဦးရွှေ-ဆန်အိတ်-၁၀၊ ၂၀-ကျပ်နှုန်း အာလူး-၁၀၊ ၁၃-ကျပ်နှုန်း			၂၈၀ ၁၃		၁၃၀၅
	ဦးဖန်၊ နို့ ဆီဒါဇင်-၂၀၊ ၁၂-ကျပ်နှုန်း သကြား-၅၀- ပိဿာ၊ ၃-ကျပ်နှုန်း ဆန်အိတ်-၅-လုံး၊ ၂၉-ကျပ်နှုန်း			၂၄၀ ၁၅၀ ၁၄၅		၂၉၃
	လျှော့ငွေ-၁၀-ထိုင်နှုန်း			၅၃၅ ၅၃	၅၀	
						၄၈၁ ၅၀
	ပေါင်း.....				၂၂၁၄	၅၀

မူလရေးသွင်းသော စာရင်းအုပ်များအနက် အထက်ပါ ကုန်အကြွေးဝယ် စာရင်းအုပ်နှင့် ကုန်အကြွေးရောင်းစာရင်းအုပ် ၂ အုပ်ကို ဒေးဘွတ် ဟူ၍ခေါ်၏။ ရှေးအခါကနှင့် အချို့နေရာများတွင် ယခုအချိန်အထိ ထိုစာရင်းအုပ်များကို ဂျာနယ်ဟူ၍ ခေါ်လျက်ရှိ၏။

ဤစာရင်းအုပ်များကို စာရင်းလောကတွင် မူလစာရင်းအုပ်များဟူ၍ အသိအမှတ်ပြုကြသော်လည်း အမှန်ဆိုလျှင် ၎င်းစာရင်းအုပ်များ၏ ရေးသွင်းချက်များမှာ အခြားသော စာရွက်စာတမ်းများမှ ကူးယူသော မိတ္တူများသာဖြစ်ကြ၏။

ကုန်အကြွေးဝယ်စာရင်းသည် အင်ဗိုက်ခေါ် ကုန်ရောင်းဖြတ်ပိုင်းမှကူးယူရသောစာရင်းဖြစ်၏။ အင်ဗိုက်တစ်စုံတွင် လျှော့ငွေနှုတ်ပြီး အသားတင် ကျန်ငွေကို ပြုလေ့ရှိသည့်အတိုင်း ကုန်ဝယ်စာရင်း၏ ဇယားအမှတ် ၅ တွင် မှတ်သားရကုန်၏။

ကုန်အကြွေးရောင်း စာရင်းတွင် ရေးသောဂဏန်းများသည်ကား ကုန်ဝယ်သူထံသို့ ပို့ရသော အင်ဗိုက်လက်ခံမှကူးယူရသောဂဏန်းများဖြစ်ကြ၏။ ထိုစာရင်းတွင်လည်းအသားတင်ကျန်ငွေကိုသာ ပြရသည်။ ကုန်အကြွေးဝယ်နှင့် ကုန်အကြွေးရောင်းများကို လယ်ဂျာစာရင်းချုပ်သို့ တဆင့် ပို့သည့်အခါ ၎င်းအသားတင် ဂဏန်းများကိုသာ ပို့ရသည်။ ဤသို့ပြရသဖြင့် လျှော့ငွေဂဏန်းများသည် စာရင်းတွင်မပေါ်ပြီ။ ထိုလျှော့ငွေများသည် ကုန်ကူးလျှော့ငွေများဖြစ်၍ လျှော့ငွေစာရင်းတွင် ပါဝင်ရန် မလိုတော့ပြီဟု အဆိုရှိ၏။

လျှော့ငွေနှစ်မျိုးရှိသည်မှာ (၁) ကုန်ကူးလျှော့ငွေနှင့် (၂) ငွေပြေလျှော့ငွေ ဟူ၍ ဖြစ်ကြ၏။ ကုန်ကူးလျှော့ငွေကို အောက်ပါကိစ္စများအတွက် ခွင့်ပြုလေ့ရှိ၏။

၁။ ကုန်များကို လက်ကား ကုန်သည်က လက်လီ စျေးနှင့်သင့်ပြီး ငွေလက်ငင်းနှင့် ရောင်းသည့်အခါ၊

၂။ ကုန်အများအပြား ဝယ်သူများကို ကုန်ထုတ်လုပ်သူများက ငွေလက်ငင်းနှင့် ရောင်းသည့်အခါ၊

၃။ ကုန်များစွာ အိုက်နေသည့်အခါ (ကာလအပိုင်းအခြားနှင့်လျှော့သည်)

၁။ Day book. ၂။ Invoice. ၃။ Trade Discount. ၄။ Cash Discount.

၄။ ကက်တလောက်ခေါ် ကုန်ရောင်းစျေးနှုန်း စာရင်းတွင် ဖော်ပြသော စျေးနှုန်းများကို မထိပါးစေဘဲ ကုန်ဟောင်းကုန်ဆွေးများကို ရှင်းလင်းလိုသည့်အခါ၊

ဤကဲ့သို့သော လျှော့ငွေများကို မည်သည့် စာရင်းတွင်မျှ မှတ်သားခြင်း မပြုရပေ။ နှစ်ကော်လံ ၃ ကော်လံ ငွေစာရင်းများတွင် ရေးသွင်းသော လျှော့ငွေကို ငွေပြေလျှော့ငွေဟု ခေါ်၏။

ငွေပြေလျှော့ငွေဆိုသည်မှာ ဝယ်သော သို့မဟုတ် ရောင်းသော ကုန်ဘိုးငွေကို လက်ငင်းပေးလျှင် သော်၎င်း၊ သတ်မှတ်သည့် နေ့ရက်အတွင်း အပြေပေးလျှင်သော်၎င်း၊ ပြန်၍ပေးရသော ကော်မရှင်ငွေ ဖြစ်၏။ ထိုကြောင့် ထိုလျှော့ငွေကို ရလိုသောသူသည် သတ်မှတ်သော တာဝန်ကို ရွက်ဆောင်မှသာ လျှင် ရနိုင်သည်။ ကုန်ကူးလျှော့ငွေကိစ္စတွင် ဤကဲ့သို့ လုပ်ရန်မလိုပေ။

မှတ်ရန်။ ။ ၁ မျက်နှာ ၁၀ အောက်ခြေအမှတ် ၃ ပါအမည်ကို ပြန်မာဘာသာပြန်သည့်အခါ အမှန်အားဖြင့် ကုန်သွယ်ရေး လျှော့ငွေဟုဖြစ်သင့်သော်လည်း ခေါ်ခေါ်ရာ၌ လွယ်ကူစေခြင်းအလို့ငှါ ကုန်ကူးလျှော့ငွေဟု ပြန်ဆိုလိုက်သည်။

၄။ ကုန်ပြန်ထွက် ကုန်ပြန်ဝင် စာရင်းများအကြောင်း

အခြား မူလစာရင်းအုပ်(မူလရေးသွင်းသော စာရင်းအုပ်) (ဝါ) ဒေးဘွတ်ခေါ် နေ့စဉ်မှတ်တမ်းများကား ကုန်ပြန်ထွက် စာရင်းနှင့် ကုန်ပြန်ဝင်စာရင်းများ ဖြစ်ကြ၏။ ဝယ်ပြီးသောကုန်များကို အကြောင်းတခုကြောင့် ပြန်ပို့ခြင်းနှင့် ရောင်းပြီးသောကုန်များ အကြောင်းတခုကြောင့် ပြန်ဝင်လာခြင်းများဖြစ်၏။ စင်စစ်ဆိုသော် ထိုကုန်များသည် အကြွေးဝယ် အကြွေးရောင်းသော ကုန်များအတွက်သာဖြစ်၏။ လက်ငင်းရောင်းဝယ်ခြင်းများ၌ ကုန်များကို ဤကဲ့သို့ ပြန်ပို့လေ့ရှိလှပေ။

အကြွေးရောင်းဝယ်မှုတွင်လည်း မူလက စကားရှိပြီးမှသာ ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ်လျှင် ကုန်ဝယ်သူက ကုန်များကို ပြန်မပို့မီ စာရေး၍ အကြောင်းကြားရ၏။ ကုန်ပြန်ပို့လေ့ရှိသော အကြောင်းများကား.....

- ၁။ မှာသည့်အတိုင်း အမျိုး၊ အရေအတွက် ဈေးနှုန်းမတူလျှင်-
- ၂။ လမ်းတွင် တစ်စုံတခု အပျက်အစီးရှိလျှင်-
- ၃။ ကုန်နှင့်ပတ်သက်၍ တစ်စုံတခု မှားယွင်းလျှင်-
- ၄။ ရောင်းမရလျှင် ပြန်ပို့မည်ဟူ၍ မူလက စကားရှိပြီးဖြစ်လျှင်-

ကုန်တခုကိုဝယ်သူကရောင်းသူထံသို့ပြန်ပို့လျှင်ကုန်နှင့်အတူကုန်ကြေးဆပ်စာရင်းတခုပါပို့ရသည်။ ကုန်ရောင်းသူက ကုန်ပြန်ရသည့်အခါ ကုန်ဝယ်သူထံသို့ ကုန်ကြေး ပြေစာရင်းတခု လုပ်၍ပို့ရ၏။ ထိုစာရင်းကို မိမိ၏ကုန်အရောင်း (အင်ဗိုက်စာရင်းမှ ထုတ်ယူရသည်) လျော့ငွေနှုန်းသည် မူလရောင်းစဉ်က နှုန်းအတိုင်းပင်ဖြစ်ရသည်။ ကုန်ကြေးဆပ်ဖြတ်ပိုင်းတွင် စာလုံးများသည် အနက်ရောင်၊ ကုန်ကြေးပြေစာဖြတ်ပိုင်းတွင်သော်ကား စာလုံးများကို အနီရောင်လုပ်လေ့ရှိကြသည်။ ဖြတ်ပိုင်းပုံစံမှာ အတူတူပင်ဖြစ်၏။

ဥပမာ-တက္ကသိုလ်အသင်းသို့ ပြည်မြို့ ဦးလှဝက ကုန်မှာရာတွင် သားရေသေတ္တာလုံးရေ ၂၀ ဈေးနှုန်းမှာ တလုံး ၂၅ ကျပ်ဖြစ်၏။ တက္ကသိုလ်အသင်းက တလုံးငွေ ၅၀ နှုန်းနှင့် ၁၀ လုံးကို ပို့လိုက်သဖြင့် ဦးလှဝက မေလ ၂၀ ရက်နေ့၌ ပြန်ပို့လေသည်။ ဦးလှဝ၏ ကုန်ကြေးဆပ် ဖြတ်ပိုင်းသည် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

၁။ Debit. Note. ၂။ Credit Note.

တက္ကသိုလ်အသင်း

ရန်ကုန်မြို့။

ကြေးဆပ်သူ။

ဦးလှဝ

ကုန်သည်-ပြည်မြို့။

နေ့စွဲ.....

နေ့စွဲ	အကြောင်းအရာ	နှုန်း	သင့်ငွေ	ငွေပေါင်း
မေလ-၂၀	သားရေသေတ္တာ-၁၀ လျော့ငွေ-၁၀-ရာခိုင်နှုန်း	၅၀	၅၀၀	
	ထုပ်ပိုးစရိတ်		၄၅၀ ၁၀	
	ပြေလ-၂-ရက်နေ့ကုန်ရောင်းဖြတ်ပိုင်းအရ	ပေါင်း		၄၆၀

အထက်ပါ ဖြတ်ပိုင်းနှင့်တကွကုန်များရလျှင်တက္ကသိုလ်အသင်းက ကြေးပြေဖြတ်ပိုင်းပြန်ပို့ရသည်ကား သို့။

ဦးလှဝ

ကုန်သည်-ပြည်မြို့။

နေ့စွဲ.....

ကြေးလျော့သူ။

တက္ကသိုလ်အသင်း

ရန်ကုန်မြို့။

နေ့စွဲ	အကြောင်းအရာ	နှုန်း	သင့်ငွေ	ငွေပေါင်း
မေလ-၂၅	သားရေသေတ္တာ-၁၀ လျော့ငွေ-၁၀-ရာခိုင်နှုန်း	၅၀	၅၀၀	
	ထုပ်ပိုးစရိတ်		၄၅၀ ၁၀	
		ပေါင်း		၄၆၀

ကုန်ပြန်ထွက်စာရင်းနှင့် ကုန်ပြန်ဝင်စာရင်းများ ရေးသွင်းပုံကို အောက်ပါ ဥပမာဖြင့် ဖော်ပြပါအံ့။

ကုန်ပြန်ထွက်ပုံ

တက္ကသိုလ်အသင်းသည် ဖော်ပြပါ နေ့ရက်များတွင် ကုန်များကို ပြန်ပို့ခဲ့ရလေသည်။

၁၉၄၈-ခု

- မေလ- ၂၀။ မာဒါကုမ္ပဏီသို့ဆပ်ပြာထောင့် ဒါဇင် ၄၀၊ မျိုးမှား၍ ဈေးနှုန်းတဒါဇင် ၁၂။
- ။ ၂၁။ စတီးဘရားသားသို့ ပိတ်အုပ် ၁၀ အုပ်။ ဈေးနှုန်းတအုပ်လျှင် ငွေ ၈၀၊ ဈေးကြီးလွန်း၍ လျှော့ငွေ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း။
- ။ ၂၂။ ဦးသာရသို့ ရှပ်အင်္ကျီ ဒါဇင် ၂၀၊ ဈေးနှုန်း တဒါဇင် ၂၄ ကျပ်။ ပျက်စီးနေ၍ လျှော့ငွေ ၄၀။
- ။ ။ လက်ကိုင်ပုဝါ ဒါဇင် ၂၀၊ ဈေးနှုန်း ၁၂ ကျပ်၊ မကြိုက်၍။

နေ့စွဲ	စာကြောင်းအရာ	ဖိုလီယို	အသေးစိတ် ကုန်ငွေများ		ငွေပေါင်း	
			ကျပ်	ပြား	ကျပ်	ပြား
၁၉၄၈ ခု မေလ ၂၀	မာဒါကုမ္ပဏီသို့- ဆပ်ပြာထောင့် ဒါဇင် ၄၀ ဈေးနှုန်း ၁၂				၄၈၀	
။ ၂၁	စတီးဘရားသားသို့- ပိတ်အုပ် ၁၀ အုပ် ဈေးနှုန်း ၈၀ လျှော့ငွေ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း		၈၀၀	၈၀	၇၂၀	
။ ၂၂	ဦးသာရသို့- ရှပ်အင်္ကျီဒါဇင် ၁၀ ဈေးနှုန်း ၄၀ လျှော့ငွေ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း		၄၈၀	၄၀	၅၂၀	
။	လက်ကိုင်ပုဝါ ဒါဇင် ၂၀ ဈေးနှုန်း ၁၂				၂၄၀	
						ပေါင်း.....
					၁၈၇၂	

ကုန် ပြန် ဝင် ပုံ

တက္ကသိုလ် အသင်းသို့ ဖော်ပြပါ နေ့ရက်များတွင် ရောင်းပြီးကုန်များ ပြန်ရောက်လာသည်မှာ

၁၉၄၈ ခု-

- မေလ ၂၀ ဦးလှဝ ပြည်မြို့မှ သားရေသေတ္တာ ၁၀ လုံး။ ဈေးနှုန်းတလုံး ၅၀။ မျိုးမဟုတ်၍ လျှော့ငွေ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း။
- ။ ၂၁ ဦးသန့် ကြည့်မြင်တိုင်၊ သားရေခါးပတ် ဒါဇင် ၁၀။ ဈေးနှုန်း ၂၄ ကျပ် (မကြိုက်၍)
- ။ ၂၂ အေးကျိုး၊ ဂျူးဘိနပ် တစ် ခု ၃၆ ကျပ် (အနာပါ၍)
- ။ ၂၃ ဒေါ်ဥ သက်န်းကျွန်း၊ သြဒီကလုံးရေမွှေး ၃ ဒါဇင်။ ဈေးနှုန်း ၁၈ ကျပ်။
- ။ ၂၄ ဦးရွှေ ရန်ကုန်၊ လက်ကိုင်ပုဝါ ဒါဇင် ၁၀။ ဈေးနှုန်း ၈ ကျပ်။

နေ့စွဲ	စာကြောင်းအရာ	ဖိုလီယို	ကုန်ငွေများ	ပေါင်း
၁၉၄၈- ခု မေလ- ၂၀	ဦးလှဝ ပြည်မြို့မှ- သားရေသေတ္တာ-၁၀-လုံး၊ နှုန်းငွေ-၅၀ လျှော့ငွေ-၁၀-ရာခိုင်နှုန်း		၅၀၀ ၅၀	
။ ၂၁	ဦးသန့် ကြည့်မြင်တိုင်မှ- သားရေခါးပတ်-၁၀-ဒါဇင်၊ နှုန်း-၂၄-ကျပ်		၂၄၀	၄၅၀
။ ၂၂	အေးကျိုးမှ-ဂျူးဘိနပ်- ၁-ခု ၃၆-ကျပ်		၃၆	
။ ၂၃	ဒေါ်ဥ သက်န်းကျွန်းမှ- သြဒီကလုံးရေမွှေး-၃-ဒါဇင်၊ နှုန်း-၁၈		၅၄	
။ ၂၄	ဦးရွှေ ရန်ကုန်မှ- လက်ကိုင်ပုဝါ-၁၀-ဒါဇင်၊ နှုန်း-၈		၈၀	
				ပေါင်း.....
				၈၆၀

အထက်၌ ပုံစံ ပြခဲ့သော စာရင်းအုပ် ၅ မျိုးသည် မူလရေးသွင်းရသော စာရင်း အုပ်များဖြစ်ကြသည်။ သာမန် ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်အလုပ်အကိုင်များတွင် ထိုစာရင်းအုပ် ၅ အုပ်လုံးပင် အသုံးဝင်ကြ၏။

အကြောင်းမူကား ထိုစာရင်း ၅ အုပ်ကိုမူလပဌမရေးသွင်းပြီးနောက်မှ သာလျှင် ၎င်းတို့၏ ရေးသွင်းချက်များကို လယ်ဂျာချုပ်သို့ တဆင့် ပို့ရခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ သမဝါယမ လုပ်ငန်းတွင်သော်ကား ကုန်ဆိုင် သမဝါယမ ဝါဒ စည်းမျဉ်းအရ ကုန်အကြွေးဝယ်ခြင်း၊ ကုန် အကြွေးရောင်းခြင်း များကို ပြုလုပ်ခွင့် မရှိသောကြောင့် ကုန် (အကြွေး) ဝယ်စာရင်းအုပ်၊ ကုန် (အကြွေး) ရောင်းစာရင်းအုပ်၊ ကုန်ပြန်ထွက်စာရင်းအုပ်၊ ကုန်ပြန်ဝင် စာရင်းအုပ်များသည် လောလော ဆယ်ဆယ် အသုံးမဝင်ကြပေ။ သို့သော် အနာဂတ် ကာလ၌ အလုပ်အကိုင်များ ကြီးကျယ် ဖွံ့ဖြိုး၍ လာသည့် အခါ၌ မူကား ထိုစာရင်းအုပ်များသည် သမဝါယမ လုပ်ငန်း၌လည်း အသုံးဝင်ကောင်း ဝင်ကြပေလိမ့်မည်။

မူလရေးသွင်းရသော စာရင်းအုပ်များ အဖြစ်ဖြင့် အထက်၌ ၅ မျိုးသော စာရင်းအုပ်များကို ပြခဲ့ပြီ။ ထို ၅ မျိုးမှ တပါး အခြား တမျိုး ရှိသေးသည်မှာ ဂျာနယ်ဟုခေါ်သော စာရင်းအုပ် ဖြစ်၏။ ၎င်းစာရင်းအုပ် အကြောင်းကို နောက်အခန်း၌ ဖော်ပြမည်။

အခန်း (၁) အတွက် အစမ်းပုစ္ဆာများ

- ၁။ လယ်ဂျာ စာရင်းချုပ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။
- ၂။ လယ်ဂျာ စာရင်းနှင့် လယ်ဂျာချုပ်စာရင်း မည်ကဲ့သို့ ခြားနားသနည်း။
- ၃။ လယ်ဂျာ စာရင်းချုပ်၏ အရေးကြီးပုံကို ဖော်ပြပါ။
- ၄။ မူလစာရင်းအုပ် ဟူသည် အဘယ်နည်း။
- ၅။ မူလစာရင်းအုပ် ဘယ်နှစ်မျိုး ရှိသနည်း၊ ၎င်းတို့ကို ဖော်ပြပါ။
- ၆။ လယ်ဂျာချုပ် စာရင်းနှင့် လယ်ဂျာစာရင်းချုပ် မည်ကဲ့သို့ ခြားနားသနည်း။
- ၇။ လယ်ဂျာ စာရင်းချုပ်တွင် ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း ပါဝင် ပါသလား၊ လယ်ဂျာချုပ် စာရင်း တခု၏ ပုံစံကို ရေးဆွဲပြပါ။
- ၈။ နှစ်ကော်လံငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း ဘယ်နှစ်မျိုး ရှိသနည်း၊ ၎င်းတို့ကို ဖော်ပြပါ။
- ၉။ ကုန်အကြွေး ဝယ်စာရင်းနှင့် ကုန်အကြွေးရောင်း စာရင်းများတွင် ရေးသွင်းသော ရေးသွင်းချက်များကို မည်သည့် စာရင်းများမှ ရသနည်း။
- ၁၀။ နှစ်ကော်လံငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း၏ လျော့ငွေ ကော်လံ၏ ထူးခြားချက်ကို ဖော်ပြပါ။
- ၁၁။ ဘဏ်ဇယားတွင် ရေးသွင်းသော ဂဏန်းများ၏ ရှေ့၌ “ဖြောင့်” ဟူသော စာလုံးကို အဘယ်ကြောင့် ရေးရသနည်း။

- ၁၂။ ကုန်ကူး လျော့ငွေ ဆိုသည် အဘယ်နည်း၊ ငွေသား လျော့ငွေကို ဘယ်အခါ ပေးသနည်း။
- ၁၃။ မည်သည့် အခါ ကုန်ကူးလျော့ငွေကို ပေးသနည်း။
- ၁၄။ ဝယ်ပြီးသော ကုန်များကို ပြန်ပေးခြင်း၊ ပြန်ယူခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော စည်းကမ်းချက်များကို ဖော်ပြပါ။
- ၁၅။ ကုန် အကြွေးဝယ်သူက ဝယ်ပြီးသော ကုန်ကို ပြန်ပို့သည့် အခါ မည်သည့် စာရင်းကို ရေးသွင်းပေးပို့ ရသနည်း။
- ၁၆။ ကုန်အကြွေးရောင်းသူသည် ရောင်းပြီးသောကုန် ပြန်လာသဖြင့် လက်ခံရရှိသည့် အခါ မည်သည့် စာရင်းကို ရေးသွင်းပေးပို့ ရသနည်း။

အခန်း(၂)

ဂျပာနယ်စာရင်း

များစွာသော အလုပ် အကိုင် တို့တွင် လိုက်နာရေးမှတ်လေ့ ရှိသော နည်းတစ်ခုမှာ အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သော စာရင်း ၅ မျိုးသို့ မဝင်သော အလုပ်များကို ရေးမှတ်ရန် အလို့ငှါ စာအုပ် တမျိုး ဖွဲ့စည်း ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုစာရင်းသည် ဂျပာနယ်စာရင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဂျပာနယ်စာရင်းဆိုသည် မှာ စာရင်း သီးခြား မရှိသော အလုပ်များကို ရေးမှတ်ရသော စာရင်း ဖြစ်၏။

ဂျပာနယ် စာရင်းကို အသုံးပြုခြင်း နှစ်မျိုးရှိသည်မှာ (၁) အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း စာရင်း သီးခြား မရှိသော အလုပ် ကိစ္စများကို ရေးမှတ်ရန် (ဥပမာ ကော်မရှင် ပေးခြင်း ရခြင်း၊ အတိုးပေးခြင်း ရခြင်း) စသည် တို့ဖြစ်၏။ (၂) အခြား တမျိုးကား နှစ်ဖက်သွင်း စာရင်းကို နည်းကို သင်ကြားရန် ဖြစ်၏။ ဤစာရင်းအုပ်အားဖြင့် သာလျှင် စာရင်းကို ပညာသင် တပည့်များသည် မြဲစားဖက်နှင့် မြဲရှင်ဖက်ဟူ၍ နှစ်ဖက် နှစ်ခါ စာရင်း သွင်းရပုံ အကြောင်းကို ကွင်းကွင်း ကွက်ကွက် သိမြင်နိုင် ကြပေ လိမ့်မည်။

ဤသို့ ဂျပာနယ်စာရင်းမှ တဆင့် အခြားစာရင်းများကို ရေးသွင်းသည့် အခါတွင် အထက်၌ ဖော်ပြ ခဲ့သော စာရင်း ၅ မျိုးကို အသုံးပြုရန်ပင် မလိုတော့ပေ။ အကြောင်းမူကား အားလုံးသော ရေးသွင်း ချက်များသည် ဤဂျပာနယ်စာရင်းမှ လယ်ဂျာချုပ်သို့ ပို့နိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်၏။ သို့သော် လက်တွေ့ အလုပ်တွင် ဤမျှ အသုံးမပြုကြချေ။

ဂျပာနယ်စာရင်း ပြုလုပ်ပုံကို အောက်၌ ဖော်ပြလိုက်သည်။ (နှစ်ဖက်သွင်း စာရင်းကို နည်းကို သင်ကြားရန် ဖြစ်၏။)

(၁) ဂျပာနယ်စာရင်းမူကိုပြခြင်း အကြမ်းမှတ်တမ်း

၁၉.....ခု							
ဇူလိုင်	၁	အသင်းသားများထံမှ အစုငွေရ	၂၀၀၀
"	၂	ကုန်များလက်ငင်းဝယ်	၁၃၅၀
"	၁၀	ကုန်များလက်ငင်းရောင်းရ	၉၅၀
"	၁၅	စာရင်းအုပ် စာရေးကရိယာဝယ်	၃၅
"	၂၆	ဆိုင်ကရိယာဝယ်	၁၀၀
"	၂၇	လှည်းခနှင့်ကူလီခပေး	၂၅
"	၂၈	ဘဏ်အပ်ငွေ	၁၀၀၀

ဂျပာနယ်စာရင်း

အထက်ပါ အကြမ်းမှတ်တမ်းအရ ရေးသွင်းချက်များကို လယ်ဂျာချုပ်သို့ ပို့ရန် အလို့ငှါ ဦးစွာ ဂျပာနယ်စာရင်းလုပ်ရမည်။ ထိုဂျပာနယ်စာရင်းမှာ အောက်ပါ ပုံစံအတိုင်းဖြစ်၏။

				စား	ရှင်
၁၉.....ခု					
ဇူလိုင်	၁	ငွေစာရင်း	စား	၂၀၀၀
		အစုစာရင်း	၂၀၀၀
	၂	ကုန်စာရင်း	စား	၁၃၅၀
		ငွေစာရင်း	၁၃၅၀
	၁၀	ငွေစာရင်း	စား	၉၅၀
		ကုန်စာရင်း	၉၅၀
	၁၅	စာရေးကရိယာ	စား	၃၀
		ငွေစာရင်း	၃၀
	၂၆	ဆိုင်ကရိယာ	စား	၁၀၀
		ငွေစာရင်း	၁၀၀
	၂၇	သယ်ယူပို့ဆောင်ခစာရင်း	စား	၂၅
		ငွေစာရင်း	၂၅
	၂၈	ဘဏ်စာရင်း	စား	၁၀၀၀
		ငွေစာရင်း	၁၀၀၀
		ပေါင်း.....			၅၅၅၅
					၅၅၅၅

(၂) ဂျပာနယ်စာရင်း၏ အဓိပ္ပါယ်ရှင်းလင်းခြင်း

အထက်ပါ ဂျပာနယ်စာရင်းတွင် ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့.....ငွေစာရင်း “စား” ဟူသော ရေးသွင်းချက် ၏ အဓိပ္ပါယ်သည်ကား အသင်းသားများထံမှ ရသော အစုငွေ ၂၀၀၀ ကို ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း အတိုအားဖြင့် (ငွေစာရင်း) တွင် မြဲစားဖက်၌ ရေးသွင်းရမည်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်၏။ ၎င်းအစုငွေ ၂၀၀၀ အတွက် စာရင်း နှစ်မျိုး ရှိရမည်မှာ ၎င်းဂဏန်း ၂၀၀၀ ဝင်သော စာရင်းတမျိုးနှင့် ၎င်း ဂဏန်း ၂၀၀၀ ထွက်သော စာရင်း တမျိုးဖြစ်၏။ အထက်ပါအကြမ်းမှတ်တမ်းတွင် ရေးမှတ်သမျှသော ဂဏန်းတိုင်း အတွက် ဤနည်းအတိုင်းပင် ထိုဂဏန်းကို ထုတ်လိုက်သော စာရင်းတမျိုးနှင့် ထိုဂဏန်းကို

လက်ခံသောစာရင်းတမျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။ ရေးသွင်းသူသတိပြုရန်ကား ၎င်းအကြမ်း မှတ်တမ်းတွင် ရေးမှတ်သော ဂဏန်းသည် မည်သည့် စာရင်းနှင့် သက်ဆိုင်လျက် ထိုစာရင်းတွင် ထိုဂဏန်းသည် မြီစား ဖြစ်မည်လား (ဝါ) မြီစားဖက်သို့ ဝင်မည်လား၊ သို့မဟုတ် မြီရှင် ဖြစ်မည်လား၊ (ဝါ) မြီရှင် ဖက်သို့ ဝင်မည်လား ဆိုသည်ကို ရှေးဦးစွာ နားလည်ရန် ဖြစ်၏။

အထက် ဥပမာတွင် အစုငွေ ၂၀၀ဝိ (ဝါ) အသင်းသားများ ထံမှ ရသော အစုငွေ ၂၀၀ဝိ သည် ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းအတိုင်းအားဖြင့် ငွေစာရင်း၌ အဝင် ဖြစ်သည်ဟု နားလည်လျှင် ထိုဂဏန်း ၂၀၀၀ သည် ၎င်းငွေစာရင်း၏ မြီစားဖက်၌ ရေးသွင်းရမည်ဟု နားလည်ရမည်။ အကြောင်းကား ငွေသော်၎င်း၊ ပစ္စည်းသော်၎င်း ဝင်သော စာရင်းကို မြီစားစာရင်းဟု ခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအစုငွေ ၂၀၀ဝိ ၏ မြီစား စာရင်းသည် ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း (ဝါ) ငွေစာရင်း ဖြစ်ကြောင်း သေချာ၏။ တနည်းဆိုသော် ၎င်းဂဏန်း ၂၀၀၀ အတွက် မြီစား စာရင်းသည် ငွေစာရင်းဖြစ်ကြောင်း သေချာ၏။

၎င်းအစုငွေ ၂၀၀ဝိ ကို ရသူသည် အသင်းဖြစ်၏။ ပေးသူသည် အသင်းသားများ ဖြစ်၏။ သို့သော် ထိုဂဏန်း ၂၀၀ဝိ ကို စာရင်းရေးရာတွင်ကား ၎င်းဂဏန်းအတွက် မြီစား စာရင်းသည် ငွေစာရင်း ဖြစ်ကြောင်း သိရပြီ။ အစုငွေ ၂၀၀ဝိ ကို ရသူလည်းရှိ ပေးသူလည်းရှိသကဲ့သို့ ထိုဂဏန်း ၂၀၀ဝိ ကိုရသော စာရင်းနှင့် ပေးသော စာရင်းလည်း ရှိရမည်။ ရသော စာရင်းသည် ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်း (အတိုအားဖြင့် ငွေစာရင်း) ဟု သိရပြီ။ ပေးသော စာရင်းကား အဘယ်နည်း။ ဤငွေ ၂၀၀ဝိ သည် အသင်းသား၏ အစုငွေ ဖြစ်သောကြောင့် ဤဂဏန်း ၂၀၀၀ ကို ပေးသော စာရင်းသည် အသင်းသား အစုစာရင်း (အတိုအားဖြင့် အစုစာရင်း) ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူလေ။ ဤနည်းအားဖြင့် အကြမ်းမှတ် တမ်းတွင် ရေးသွင်းမှတ်သားသော ဂဏန်းတခုစီ အတွက် အမှန်ရေးသွင်းရန် မြီစား စာရင်းတခုနှင့် မြီရှင်စာရင်း တခုကျ အမြဲ နှစ်ခု ရှိသည်။ ရှိရမည်ဟု မှတ်ယူလေ။

အကြမ်းမှတ်တမ်းတွင် ရေးမှတ်သော ဂဏန်းများအနက်- အချို့သည် မြီစားဖြစ်ကြ၏။ အချို့ သည် မြီရှင်ဖြစ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် အချို့ဂဏန်းသည် မြီစားစာရင်းအတွက် အချို့ကား မြီ ရှင်စာရင်း အတွက်ဖြစ်၏။ မြီစား စာရင်းရှိလျှင် ၎င်းအတွက် မြီရှင်စာရင်း ရှိရမည်ဖြစ်သကဲ့သို့ မြီရှင်စာရင်းရှိ လျှင်လည်း ၎င်းနှင့်သက်ဆိုင်သော မြီစားစာရင်း ရှိရမည်ဖြစ်၏။ ဂျာနယ်စာရင်းရေးရာတွင် မည်သည့် အခါမဆို မြီစားစာရင်း၏ အမည်ကိုသာ အပေါ်ကထားလျက် ဂဏန်း၏ ရှေ့တည့်တည့်၌ ဖိုလိယံ ဇယားနားမှာကပ်၍ “စား” ဟု ရေးသားရမည်။ မြီရှင်စာရင်း၏အမည်ကို မြီစားစာရင်း၏ အမည် အောက် တည့်တည့်တွင်မရေးဘဲ အောက်လကျောဘက်သို့ အနည်းငယ်တိုးပြီး ရေးရသည်။ ဤသို့စာ ကြောင်းကို လွှဲရေးခြင်းအားဖြင့် မြီရှင်စာရင်း၏ အမည်၏နောက်၊ ၎င်းဂဏန်း၏ ရှေ့တည့်တည့်၌ ရှင် ဟူ၍ရေးသားရန် မလိုတော့ဘဲ ၎င်း “စား” ၏အောက်စာကြောင်း၌ ကပ်လျက်ပါရှိသော စာရင်းသည် မြီရှင်စာရင်းဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပြီးဖြစ်စေတော့၏။

အထက်ဖော်ပြသော အကြမ်းမှတ်တမ်းအရ ဇူလိုင်လ ၂ ရက်နေ့၌ ကုန်များ လက်ငင်းဝယ်၍ ငွေ ၁၃၅ဝိ ပေးရ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုငွေ ၁၃၅ဝိ ကို အသင်းကပေးသူဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။ ထိုဂဏန်း ၁၃၅ဝိ အတွက် မြီရှင်သည် အသင်းဖြစ်၍ မြီရှင်စာရင်းသည် အသင်း၏ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း (အတို အားဖြင့်ငွေစာရင်း) ဖြစ်ကြောင်းမှာ သေချာ၏။ မြီရှင်စာရင်းကို အလျင်သိရ၍ ၎င်း၏မြီစားစာ ရင်းသည် အဘယ်စာရင်းဖြစ်မည်နည်းဟု ရှာရမည်။ ထိုငွေ ၁၃၅ဝိ ကိုရသူမှာ ကုန်ရောင်းသူဖြစ်ရမည်။ လက်ငင်းကုန်ရောင်းသူများ၏ အမည်များကို မှတ်သားခြင်းမပြုသောကြောင့် ၎င်းတို့အတွက် စာရင်း လည်းဖွင့်ရန်မလိုပေ။ ထို့ကြောင့် ထိုနေရာ၌ ထိုငွေ ၁၃၅ဝိ ကိုလက်ခံသူကို ရှာရန်မလို၊ သို့သော် ထို ဂဏန်း ၁၃၅ဝိ အတွက် မြီရှင်စာရင်းသည် (ဝါ) ထိုဂဏန်း ၁၃၅ဝိ ကိုပေးသော စာရင်းသည် ငွေစာရင်း ဖြစ်ကြောင်း သိရပြီဖြစ်ရာ၊ ထိုဂဏန်းကို ရသောစာရင်း အဘယ်ဖြစ်သည်ကိုသာ စဉ်းစားရန်လိုသည်။ ထိုငွေထွက်သွားရာ ထိုငွေ၏နေရာတွင် ကုန်ဝင်လာသည်။ ငွေ ၁၃၅ဝိ ထွက်သွားရာ ကုန် ၁၃၅ဝိ ဘိုးဝင် လာသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဂဏန်း ၁၃၅ဝိ ကို ရသော စာရင်းသည် ကုန်ဝယ်စာရင်း (အတိုအားဖြင့် ကုန်စာရင်း) ဖြစ်သည်ဟု မှတ်သားရမည်။

သတိရှိရန်မှာ ဂျာနယ်စာရင်း ရေးသွင်းရာတွင် ငွေပေးသူ၊ ငွေရသူ၊ ကုန်ပေးသူ၊ ကုန်ရသူ ဟူ၍ ပုဂ္ဂိုလ်စွဲရန်မလို၊ ၎င်းအတွက် ဂဏန်းဝင်ရာထွက်ရာဖြစ်သော စာရင်းအမည်ကိုသာ စွဲပြီး မှတ်သား ရမည်။

ထိုသို့ဂျာနယ်စာရင်းတွင် ညွှန်ပြသည့် အတိုင်းသာလျှင် ဂဏန်းများကို လယ်ဂျာနယ်အတွင်းရှိ သက်ဆိုင်ရာ စာရင်းအသီးသီးသို့ ရေးသွင်းရ၏။ ဤသို့ရေးသွင်းခြင်းကို လယ်ဂျာနယ်သို့ ပို့သည်မည် ၏။ ဤကဲ့သို့ လယ်ဂျာနယ် စာရင်းအသီးသီးသို့ မြီစားတဖက် မြီရှင်တဖက် ရေးသွင်းခြင်းသည်လျှင် နှစ်ဖက်သွင်း စာရင်းကိုခြင်း ဖြစ်၏။ ဤနေရာတွင် ငွေစာရင်းသည် သီးခြား၍ ဖွင့်ထားသောစာရင်း ပင် ဖြစ်သော်ငြားလည်း နှစ်ဖက်သွင်း စာရင်းကိုနည်းတွင် လယ်ဂျာနယ်ဝင် စာရင်းတခုအဖြစ်သာ မှတ်ယူရသည်။

အခန်း(၂) အတွက် အစမ်းပုစ္ဆာများ

- ၁။ ဂျာနယ်စာရင်းဆိုသည် အဘယ်နည်း။
- ၂။ ဂျာနယ်စာရင်း အသုံးပြုခြင်း ၂ မျိုးကို ရှင်းလင်းဖော်ပြပါ။
- ၃။ လယ်ကျာစာရင်းချုပ်သို့ ရေးသွင်းချက်များကို ပို့ရန်အလို့ငှါ ဂျာနယ်စာရင်းကို ဦးစွာမရေးသွင်းဘဲ ဖြစ်နိုင်ပါ၏လား။ ဖြစ်နိုင်လျှင် အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်နိုင်သနည်း။
- ၄။ ဂျာနယ်စာရင်းသည် မူလစာရင်း ၅ မျိုးတွင် ပါဝင်ပါသလား၊ မပါဝင်လျှင် ပါဝင်သင့်ပါသလား။
- ၅။ အောက်ပါ အလုပ်များကို ဂျာနယ်လုပ်ပြပါ။

၁၉၄၈-ခု	မေလ	၁	ရက်	အသင်းသားအစုငွေ	၂၅၀၀	ရသည်။
	"	၂	"	ဦးဘထံမှအပ်ငွေ	၂၀၀၀	ရသည်။
	"	၃	"	ဆိုင်အလုပ်ကရိယာဝယ်ငွေ		၄၅၀	
	"		"	ကုန်လက်ငင်းဝယ်ငွေ	၃၀၀၀	
	"	၄	"	ကုန်လက်ငင်းရောင်းရငွေ....		၅၀၀	
	"		"	အသေးသုံးကုန်ငွေ	၂၅	
	"		"	လှည်းခနှင့်ကူလီခပေးငွေ	၅၆	
	"	၅	"	ကုန်လက်ငင်းရောင်းရငွေ	၅၀၀	
	"		"	စာတိုက်သို့အပ်ငွေ	၁၀၀၀	
	"	၇	"	ကုန်လက်ငင်းရောင်းရငွေ	၅၅၀	
	"		"	စာတိုက်သို့အပ်ငွေ	၃၅၀	
	"		"	စာပွဲကုလားထိုင်ဝယ်ငွေ	၁၀၀	

- ၆။ အကြမ်းမှတ်တမ်းဆိုသည် အဘယ်နည်း၊ ဂျာနယ်စာရင်းနှင့် မည်ကဲ့သို့ ခြားနားသနည်း။
- ၇။ ဂျာနယ်စာရင်းပုံစံတခုကို ရေးဆွဲပြပါ။

အခန်း(၃)

၁။ ဂျာနယ်စာရင်း ရေးသွင်းချက်များကို လယ်ကျာချုပ်သို့ ပို့ခြင်းအကြောင်း

အထက်ပါ အကြမ်းမှတ်တမ်းအရ ၁၉....ခု ဇူလိုင်လအတွင်း၌ ဖြစ်သော အလုပ် ၇ ခုအတွက် လယ်ကျာချုပ်တွင် စာရင်းဘယ်နှစ်ခု ဖွင့်ရမည်ကို ဦးစွာကြည့်ရမည်။ ပြီးလျှင် လိုအပ်သော စာရင်းများကို ဖွင့်ရမည်။ စာရင်းတွင် အဝင်အထွက် နည်းမည်များမည်ကို ချိန်ဆပြီးလျှင် စာရွက်ရေလိုသမျှ ထားပြီးဖွင့်ရမည်။ စာရင်းတမျိုးအတွက် စာရွက်ရေအနည်းဆုံး ၂ ရွက်ထားသင့်သည်။

အခန်း ၂ တွင်ပါရှိသော အကြမ်းမှတ်တမ်း၌ ပါဝင်သည့် အလုပ်များနှင့် သက်ဆိုင်သော စာရင်းများမှာ (၁) ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း၊ (၂) အစုစာရင်း၊ (၃) ကုန်စာရင်း၊ (၄) စာရေးကရိယာစာရင်း၊ (၅) ဆိုင်အလုပ်ကရိယာစာရင်း၊ (၆) ဘဏ်စာရင်း၊ (၇) သယ်ယူပို့ဆောင်ခ စာရင်း ဖြစ်သည်။ ထိုစာရင်း ၇ မျိုးရှိသည့်အနက် ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းသည် ရေးသွင်းချက်များအလွန်များပြားသော စာရင်းဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းစာရင်းကို အခြားသော စာရင်းများနှင့်အတူ လယ်ကျာချုပ်တွင် မထားဘဲ၊ လယ်ကျာချုပ်၏ အပြင်သို့ ထုတ်၍ ၎င်းအတွက် စာရင်းအုပ်တစ်အုပ် သတ်သတ်ဖွင့်ထားရ၏။ ၎င်းစာရင်း၏ ပုံစံမှာလည်း အခြားသော စာရင်းများနှင့် မတူဘဲ အထက်အခန်း ၁ ၌ ဖော်ပြခဲ့သော ပုံစံအတိုင်းသာ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ပေမည်။ လယ်ကျာချုပ်အတွင်း၌ ဖွင့်ရသော စာရင်းတိုင်း၏ပုံစံမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

စား

ရှင်

အထက်ပါ စာရင်းပုံစံသည် လယ်ကျာချုပ်တွင် ဖွင့်သောစာရင်း အသီးသီးအတွက် ပုံစံဖြစ်သည်။ လယ်ကျာချုပ်ဝင် စာရင်းများဟုခေါ်၏။ လက်တွေ့အလုပ်လုပ်ရာတွင် ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းပုံစံမှာ တမျိုးတပုံ ဖြစ်မည်ဖြစ်သော်လည်း ယခုအခန်းတွင် နှစ်ဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်း၏ ယုတ္တိရုံပုံကို ရှင်းလင်းစွာ သင်ပြနိုင်ရန် အလို့ငှါ ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းပုံစံကို အခြားစာရင်းများ၏ ပုံစံနှင့်အလား တူ အထက်ပါအတိုင်း ရေးဆွဲပြလိုက်သည်။ ကြေးမြီတစ်ခုကို အပေးအယူပြုကြရာတွင် ပေးသော သူကိုမြီရှင်၊ ယူသောသူကိုမြီစားဟူ၍ ခေါ်ဆိုနိုင်သည့်အလား စာရင်းများတွင်လည်း တစ်ခုတစ်ခုကို (ငွေကိုသော်ငိုင်းအခြားဝတ္ထုပစ္စည်းတစ်ခုခုကိုသော်ငိုင်း) အပေးအယူ လုပ်ရာတွင် ထိုဝတ္ထုပစ္စည်းကို ရသော စာရင်းသည် မြီစားစာရင်းဖြစ်၏။ ထိုဝတ္ထုပစ္စည်းကို ထုတ်ပေးသော စာရင်းသည် မြီရှင် စာရင်းဖြစ်၏။ စာရင်းကိုင် လုပ်သူသည် စပ်ကြားကနေပြီးလျှင် (တယ်လီဖုံးဩပရေတာ) စကားပြော ကြေးနန်း ဆက်သမားပမာ သက်ဆိုင်ရာ စာရင်းများသို့ ရေးသွင်းချက်များကို တခုပြီးတခု ပို့ပေးခြင်းသာ ဖြစ်၏။ ၎င်းကို လယ်ကျာပို့ခြင်း ဟုခေါ်၏။

အထက် အကြမ်းမှတ်တမ်းတွင် ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့၌ အစုငွေ ၂၀၀၀ ရခြင်းအတွက် ဂျာနယ်၌ ပြသည်မှာ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း (ငွေစာရင်း) က မြီစား၊ အစုစာရင်းက မြီရှင်ဟု ပြထား၏။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ထိုငွေ ၂၀၀၀ ကို ငွေစာရင်းတွင် မြီစားဖက် (အဝင်ဖက်)၌ ရေးသွင်း၍ အစုစာရင်း (လယ်ကျာချုပ်အတွင်းရှိ အစုစာရင်း) တွင် မြီရှင်ဖက် (အထွက်ဖက်) ၌ ရေးသွင်းရမည်ဟု ညွှန်းခြင်း ဖြစ်၏။ စာရင်းကိုင်က ထိုအတိုင်းရေးသွင်းရ၏။ ကျန်သောနေ့ရက်များအတွက် အလုပ်တစ်ခုစီကိုလည်း ထိုဂျာနယ်တွင် ညွှန်းထားသည့်အတိုင်း စာရင်းကိုင်က ရေးသွင်းရခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ၎င်းအတိုင်း အထက် ပါ ပုံစံအရ လယ်ကျာချုပ် စာရင်းများကို ရေးသွင်းပြလိုက်သည်။ ငွေစာရင်းကို အမှတ် ၁ ထား သော်လည်း လယ်ကျာချုပ်စာရင်းများ ပေါ်လွင်စေရန် ငွေစာရင်းကို နောက်ဆုံး၌ ပြထားသည်။

အစုငွေပြီးလျှင် ကုန်ဝယ်ငွေ ၁၃၅၀ ကို ရေးသွင်းသည့်အခါ လယ်ကျာချုပ်၏ ကုန်စာရင်းတွင် မြီစားဖက်၌သွင်း၍ ငွေစာရင်းတွင် မြီရှင်ဖက်၌သွင်းသည်။ အမှန်မှာ ငွေစာရင်း၏ အထွက်ဖက် (ဝါ)မြီရှင်ဖက်၌ အလျင်ရေးသွင်းပြီး၍ ကုန်စာရင်း၏ မြီစားဖက်တွင် နောက်မှရေးသွင်းခြင်းဖြစ်၏။ ၎င်းရေးသွင်းချက်၏ အဓိပ္ပါယ်ပေါ်ပုံမှာ ငွေထွက်သွားသဖြင့် ၎င်းအစား တန်ဘိုးအလိုက် ကုန်ဝင်လာ ခြင်းပင်ဖြစ်၏။

ဤရေးသွင်းချက်များသည် အထက်၌ရေးဆွဲပြခဲ့သော ဂျာနယ်စာရင်းက ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း ဖြစ်၏။ အကျင့်ရလာသည့်အခါ ဂျာနယ်မပါဘဲ တိုက်ရိုက်ရေးသွင်း နိုင်ပေလိမ့်မည်။

၁။ Ledger posting.

စာရင်း	အစုစာရင်း (၂)	ကုန်စာရင်း (၃)	စာရင်းကိုင်ယာစာရင်း (၄)	စာရင်း
၁၉...ခု ဇူ-၁၅	၁၉...ခု ဇူ-၁၅	၁၉...ခု ဇူ-၁၅	၁၉...ခု ဇူ-၁၅	၁၉...ခု ဇူ-၁၅
၁၀၀၀	၁၃၅၀	၁၃၅၀	၁၃၅၀	၁၀၀၀
မှ-ငွေစာရင်း	သို့-ငွေစာရင်း	မှ-ငွေစာရင်း	သို့-ငွေစာရင်း	မှ-ငွေစာရင်း

စား

ဆိုင်ကရိယာစာရင်း (၅)

ရှင်

၁၉...ခု ၉-၂၆	သို့-ငွေစာရင်း	၁	၁၀၀				

ဘဏ်စာရင်း (၆)

၁၉...ခု -၂၀	မှ-ငွေစာရင်း	၁	၁၀၀၀				

သယ်ယူပို့ဆောင်စာရင်း (၇)

၁၉...ခု ၉-၂၇	သို့-ငွေစာရင်း	၁	၂၅				

စား

ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း (၁)

ရှင်

၁၉...ခု ၉-၁	သို့-စာရင်း	၂	၂၀၀၀	၁၉...ခု ၉-၂	မှ-ကုန်	၃၅၅၀
၉-၁၀	စာရင်း	၃	၉၅၀	၉-၁၅	စာရေးကရိယာ	၃၀
	စာရင်း			၉-၂၆	ဆိုင်ကရိယာ	၁၀၀
				၉-၂၇	သယ်ယူခ	၂၅
				၉-၂၈	ဘဏ်	၁၀၀၀

၂။ စာရင်းများပိတ်ခြင်း အကြောင်း

လယ်ဂျာချပ် စာရင်းများကို အနည်းဆုံး တလလျှင် တကြိမ်ကျ ပိတ်လေ့ရှိကြ၏။ စာရင်းပိတ်သည်ဆိုခြင်းမှာ ငွေစာရင်းနှင့် တကွ လယ်ဂျာချပ်ပင် စာရင်းတိုင်းတွင် မြစားဖက်၌ရှိသော ဂဏန်းအားလုံးကို ပေါင်းခြင်းနှင့် မြရှင်ဖက်၌ရှိသော ဂဏန်းအားလုံးကို ပေါင်းခြင်း၊ ထိုသို့ပေါင်း၍ ရသော ဂဏန်းနှစ်ခု၏ခြားနားခြင်းကို တွက်၍ ငယ်သော ဂဏန်းဖက်တွင် ရေးချပြီး ထပ်မံပေါင်းခြင်း ဖြစ်၏။

ယေဘုယျအားဖြင့် အင်္ဂလိပ်လက်ကုန်သည်နေ့တွင် စာရင်းများကို ပိတ်လေ့ရှိကြ၏။ စာရင်းပိတ်သည့်အခါလည်း ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းကို ဦးစွာပိတ်ရ၏။

အထက်၌ဖော်ပြခဲ့သည့် ဂျာနယ်စာရင်းမှ လယ်ဂျာချပ်သို့ ပို့ခဲ့သောစာရင်းများကိုပိတ်လျှင် ၎င်းတို့နှင့်ဆိုင်သော ငွေဝင် ငွေ ထွက်စာရင်းကို ဦးစွာပိတ်ရမည်။ ထိုစာရင်း၏ ရေးသွင်းချက်များမြစားဖက်၌ ၃ ခုရှိ၏။ မြရှင်ဖက်၌ ၅ ခုရှိ၏။ မြစားဖက်ရှိ ဂဏန်း အားလုံး၏ ပေါင်းခြင်းမှာ ၃၁၀၀ ဖြစ်၏။ မြရှင်ဖက်ရှိ ဂဏန်းအားလုံး၏ ပေါင်းခြင်းမှာ ၂၆၅၅ ဖြစ်၏။ ၎င်းပေါင်း ဂဏန်းနှစ်ခုတွင် မြရှင်ဖက်က ပေါင်းဂဏန်းငယ်သဖြင့် ခြားနားသောငွေ ၄၄၅ ကျပ်ကို ၎င်းမြရှင်ဖက်၌ ရေးချပြီး၊ ထပ်ပေါင်းလျှင် မြစားဖက်ပေါင်း ဂဏန်း ၃၁၀၀ နှင့် ညီမျှ၍ ညီမျှခြင်းလက္ခဏာကို ပေါင်းဂဏန်းများ၏ အောက်က ရေးဆွဲပြရ၏။

လယ်ဂျာချပ်ပင် အခြားသော စာရင်းများကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်း ပိတ်ရ၏။ မြရှင်ဖက်၌ရှိသော ခြားနားငွေကို မြစား လက်ကျန်ဟုခေါ်၏။ မြစားဖက်၌ရှိသော ခြားနားငွေကို မြရှင်လက်ကျန်ဟုခေါ်၏။ အခြားစာရင်းများကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း ပိတ်ပြလိုက်သည်။

စား	စာရင်းပိတ်ကျန်	၂၀၀၀	၁၉...ခု ဇူ - ၁	မှ-ငွေစာရင်း	၁	၂၀၀၀	ရှင်

အစုစာရင်း (၂)

စား	ကုန်စာရင်း	(၃)	ရှင်
၁၉...ခု ဇူ - ၂	သို့-ငွေစာရင်း	၁၉၇၀	၉၅၀ ၄၀၀ ၁၃၅၀

စား	စာရေးကရိယာစာရင်း	(၄)	ရှင်
၁၉...ခု ဇူ - ၁၅	သို့-ငွေစာရင်း	၃၀	၃၀

စား	ဆိုင်ကရိယာစာရင်း	(၅)	ရှင်
၁၉...ခု ဇူ - ၂၆	သို့-ငွေစာရင်း	၁၀၀	၁၀၀

စား

ဘဏ်စာရင်း (၆)

ရှင်

၁၉...ခု ၉-၂၀	သို့-ငွေစာရင်း	၁	၁၀၀၀		စာရင်းပိတ်ကျန်	၁၀၀၀
--------------	----------------	---	------	--	----------------	------

စား

သယ်ယူပို့ဆောင်ခစာရင်း (၇)

ရှင်

၁၉...ခု ၉-၂၇	သို့-ငွေစာရင်း	၁	၂၅		စာရင်းပိတ်ကျန်	၂၅
--------------	----------------	---	----	--	----------------	----

စား

ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း

ရှင်

၁၉...ခု။				၁၉...ခု။		
၉-၁	သို့ - အစု	၁	၂၀၁၀	၉ - ၂	မှ - ကုန်ဝယ်	၃ ၁၃၅၀
၁၀	။ ကုန်ရောင်း	၃	၉၅၀	၂၅	။ စာရေးကရိယာ	၄ ၃၀
				၂၆	။ ဆိုင်ကရိယာ	၅ ၁၀၀
				၂၇	။ သယ်ယူခ	၈ ၂၅
				၂၈	။ ဘဏ်အပ်	၆ ၁၀၀၀
	စုစုပေါင်း-		၂၉၅၀		ပေါင်း-	၂၅၅၅
					စာရင်းပိတ်လက်ကျန် -	၄၄၅
					စုစုပေါင်း-	၂၉၅၀

ငွေစာရင်းနှင့်တကွ လယ်ဂျာချပ်စာရင်းတိုင်းတွင် ငွေပေါင်းစာရင်း၏ရှေ့၌ ဇယားကွက်တစ်ခုပါရှိသည့်မှာ "ဖိုလီယို"ခေါ် စာရင်းမျက်နှာ အမှတ်များကို ရေးသွင်းရန် ဇယားဖြစ်၏။ (ဥပမာ) ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းတွင် အစုငွေ ၂၀၀၀ ကိုရေးသွင်းသော စာမျက်နှာသည် ၉ ဖြစ်ပြီး လျှင် လယ်ဂျာချပ်ရှိ အစုစာရင်းတွင် ၎င်းငွေ ၂၀၀၀ ကို ရေးသွင်းသောစာမျက်နှာသည် ၃ ဖြစ်လျှင် ငွေစာရင်း၌ ၎င်းငွေ ၂၀၀၀ နှင့်တည့်တည့် ရှေ့က ဖိုလီယိုဇယားကွက်တွင် ၃ ဟုရေးပြီးလျှင် အစုစာရင်းတွင် ၎င်းငွေ ၂၀၀၀၏ ရှေ့တည့်တည့်က ဖိုလီယို ဇယားကွက်တွင် ၉ ဟုရေးသွင်းရမည်။ အထက်ပါစာရင်းများတွင် စာမျက်နှာအစား စာရင်းအမှတ်ကို ဖိုလီယိုဇယားကွက်တွင် ရေးသွင်းပြုလိုက်သည်။

ဂျပာနယ်မပါဘဲလယ်ဂျပာချုပ်စာရင်းပို့ပုံ

အထက်အခန်းတွင် အသင်းတသင်း၏ အလုပ်အကိုင်များကို ဦးစွာ ဂျပာနယ်စာရင်း ပြုလုပ်၍ ၎င်းဂျပာနယ်တွင် ညွှန်းသည့်အတိုင်း လယ်ဂျပာချုပ်၏ သက်ဆိုင်ရာစာရင်းများတွင် ရေးသွင်းခဲ့ပုံကို ပြခဲ့ပြီ။ အမှန်မှာ ဂျပာနယ်စာရင်း ပြုလုပ်တတ်လျှင် သက်ဆိုင်ရာဂဏန်းများကို မည်သည့်စာရင်းများ တွင် ရေးသွင်းရမည်ကို သိလျက် သိသည့်အတိုင်း ရေးသွင်းတတ်ရန်သာလျှင် လိုအပ်ပေမည်။ ဤသို့ မည်သည့်စာရင်းများတွင် ရေးသွင်းရကြောင်းကိုသိလျှင် ထိုစာရင်းများကို တိုက်ရိုက်ရေးသွင်းသင့် သည်။

စာမေးပွဲမေးခွန်းများကို ဖြေဆိုရာတွင်လည်း ဂျပာနယ်လုပ်၍ ဂျပာနယ်မှ တဆင့် လယ်ဂျပာချုပ် စာရင်းများသို့ ပို့ပြပါဟူ၍မဆိုလျှင် တိုက်ရိုက်သာလျှင် ရေးသွင်းပြရမည်။ ဂျပာနယ်စာရင်းပြုလုပ်ရန် မလိုပေ။ ထို့ကြောင့် အောက်ပါစိတ္တသုခအသင်း၏အလုပ်အကိုင်များကို လယ်ဂျပာချုပ်သို့တိုက်ရိုက်ပို့ ပုံကိုပြပေအံ့။

စိတ္တသုခကွန်ကိုး၏ ၇ ရက်တပတ် အလုပ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

.....ခု။	မေလ-	၃။	အသင်းသားများထံမှအစုငွေရ	၆၅၀ဝိ။
			ဘဏ်သို့စာရင်းရှင်အပ်ငွေ	၆၀၀ဝိ။
			စာရင်းအုပ်နှင့်စာရေးကရိယာဝယ်ငွေ	၄၅၅။
			ဆိုင်ကရိယာဝယ်ငွေ	၂၅ဝိ။
၄။			ဥက္ကဋ္ဌဦးဘထံမှအပ်ငွေရ	၃၀၀ဝိ။
			ဘဏ်မှထုတ်ငွေ	၅၉၀ဝိ။
			ကုန်များလက်ငင်းဝယ်ငွေ	၈၀၀ဝိ။
၅။			ဝင်းကုမ္ပဏီမှကုန်အကြွေးဝယ်ငွေ	၁၅၀ဝိ။
			ကုန်များလက်ငင်းရောင်းရငွေ	၉၀ဝိ။
			ဘဏ်သို့အပ်ငွေ	၈၀ဝိ။
			သယ်ယူပို့ဆောင်ခပေးငွေ	၂၅၅။
			အသေးသုံးငွေ	၁၅၅။
၆။			ကုန်များလက်ငင်းရောင်းရငွေ	၈၅ဝိ။
			ကုန်လက်ငင်းဝယ်ငွေ	၆၅ဝိ။
			ဘဏ်သို့အပ်ငွေ	၂၀ဝိ။

၇။	ပရိဘောဂဝယ်ငွေ	၁၀ဝိ။
	အသေးသုံးငွေ	၁၅။
	ကုန်လက်ငင်းရောင်းရငွေ	၇၉ဝိ။
	ဘဏ်သို့အပ်ငွေ	၁၈၀ဝိ။
၈။	အသင်းသားများထံမှအစုငွေရ	၁၅ဝိ။
	သယ်ယူပို့ဆောင်ခပေးငွေ	၁ဝိ။
	စာရေးလခပေးငွေ	၁၂၅။

အထက်ပါ အလုပ်များကို လယ်ဂျပာချုပ် စာရင်းများနှင့် ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းတို့တွင် တချိန် တည်း ရေးသွင်းပြလျှင် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ အထက်ပါအလုပ်နှင့် သက်ဆိုင်သော စာရင်းများမှာ ငွေစာရင်းပါ အားလုံးပေါင်း ၁၀ ခုရှိ၏။ အချို့သော အလုပ်များတွင် ကုန်ဝယ်စာရင်း နှင့် ကုန်ရောင်းစာရင်း သီးခြား၍ထား၏။ ယခုကား တခုတည်းပွင့်ပြလိုက်သည်။

မှတ်ရန်။ ။ မြီစားဘက်ရှိ စာရင်းအမည်၏ရှေ့၌ (မှ) မြီရှင်ဘက်ရှိ စာရင်းအမည်၏ရှေ့၌ (သို့) ဟူ၍ရေးခြင်းမှာ လယ်ဂျပာချုပ်ဝင် စာရင်းအချင်းချင်း ဆက်သွယ်ပုံကို ညွှန်ပြခြင်းမျှဖြစ်၏။ အခြားအဓိပ္ပါယ် မရှိလှပေ။
“စာရင်းပိတ်ကျန်” ဟူ၍ ပိုမိုပေါ်လွင်စေသောစကားများကိုအသုံးပြုထား၏။
‘လက်ကျန်’ ဆိုလျှင် လည်းပြီး၏။

၁။ Closing Balance.

နေ့စွဲ	ဝင်ငွေ	ဖို့လိယို	ပေါင်း	နေ့စွဲ	ထွက်ငွေ	ဖို့လိယို	ပေါင်း
..... ၃			 ၃			
မေလ - ၃	သို့-အစု		၆၅၀၀	-	ဘဏ်		၆၀၀၀
"	" ဦးဘ		၃၀၀၀	"	စာရေးကရိယာ		၄၅
"	" ဘဏ်		၅၆၀၀	၄	ဆိုင်ကရိယာ		၂၅၀
"	" ကုန်		၆၀၀	"	ကုန်		၈၀၀၀
"	" ရင်း		၈၅၀	၅	ဘဏ်		၈၀၀
"	" ရင်း		၂၆၀	"	သယ်ယူခ		၂၅
"	" အစု		၁၅၀	၆	အသေးသုံး		၁၅
"				"	ကုန်		၆၅၀
				၇	ဘဏ်		၂၀၀
				၈	ပရိဘောဂ		၁၀၀
					အသေးသုံး		၁၂
					ဘဏ်		၁၈၀၀
					သယ်ယူခ		၁၀
					လခပေး		၁၂၅

စား	အစုစာရင်း	ငွေ
..... ၃		
မေလ - ၃ ၃	၆၅၀၀
"	မေလ - ၃	၁၅၀
"	"	
"	"	
"	"	

စား	ဘဏ်စာရင်း	ငွေ
..... ၃		
မေလ - ၃ ၃	၅၆၀၀
"	မေလ - ၄	၈၀၀
"	"	၂၀၀
"	"	၁၈၀၀

စား	စာရေးကရိယာစာရင်း	ငွေ
..... ၃		
မေလ - ၃	သို့-ငွေစာရင်း	၄၅

စား

ဆိုင်ကရိယာစာရင်း

.....ခု မေလ - ၃	သို့- ငွေစာရင်း	၂၅၀						၅၆
--------------------	-----------------	-----	--	--	--	--	--	----

စား

ဦးတစာရင်း

.....ခု	မေလ - ၄	မှ- ငွေစာရင်း						၃၀၀၀
---------	---------	---------------	--	--	--	--	--	------

စား

ကုန်စာရင်း

.....ခု	မေလ - ၄	သို့- ငွေစာရင်း	၈၀၀၀ခု	မေလ - ၅	မှ- ငွေစာရင်း	၉၀၀
	၅		၁၅၀၀		၆		၈၅၀
	၆		၆၅၀		၇		၇၉၀

စား

ဝင်းကုမ္ပဏီစာရင်း

.....ခု	မေလ - ၅	မှ- ကုန်စာရင်း						၁၅၀၀
---------	---------	----------------	--	--	--	--	--	------

စား

သယ်ယူစာရင်း

.....ခု	မေလ - ၆	သို့- ငွေစာရင်း	၂၅ခု	မေလ - ၅	မှ- ကုန်စာရင်း		၅၆
	၇		၁၀		၆			

စား

အသေးသုံးစာရင်း

.....ခု	မေလ - ၆	သို့- ငွေစာရင်း	၁၅ခု	မေလ - ၇	မှ- ငွေစာရင်း		၅၆
	၇		၁၂		၈			

စား	ပရိဘောဂစာရင်း	ရှင်
	၁၀၀	
	သို့- ငွေစာရင်း	
	၂ - လာ	

စား	လခပေးစာရင်း	ရှင်
	၁၂၅	
	သို့- ငွေစာရင်း	
	၂ - လာ	

အခန်း (၄)

အစမ်းရှင်းတမ်းအကြောင်း

အစမ်းရှင်းတမ်းဆိုသည်မှာ လယ်ဂျာချုပ်ဝင် စာရင်းများနှင့် ငွေစာရင်း ရေးသွင်းချက်များကို မြီစား-မြီရှင် မှန်မှန်ရေးသည် မရေးသည်ကို သိနိုင်ရန်အလို့ငှါ ချိန်ထိုးကြည့်သော စာရင်းဖြစ်၏။ အားလုံးသော ရေးသွင်းချက်များမှာ မြီစားဖက်တွင်တင်ကြိမ်၊ မြီရှင်ဖက်တွင်တင်ကြိမ် (ထိုကြောင့် နှစ်ဖက်သွင်းခေါ်၏)။ ရေးသွင်းရသောကြောင့် အားလုံးသော ရေးသွင်းချက်များ မှန်ကန်ပါလျှင် မြီစားဖက်ဂဏန်းများကို ပေါင်း၍ ရသော အပေါင်းဂဏန်းသည် မြီရှင်ဖက်ဂဏန်းများကို ပေါင်း၍ ရသော အပေါင်းဂဏန်းနှင့် တူညီရမည်။ မတူညီလျှင် တနေရာရာ၌ မရေးသွင်းမိဘဲ ရှိကောင်းရှိမည်။ သို့တည်းမဟုတ် တဖက်ဖက်တွင် တင်ကြိမ်ထက်ပို၍ ရေးမိကောင်းရေးမိမည်။ ရေးသွင်းချက်အားလုံးကို ထပ်မံစစ်ကြည့်ရပေလိမ့်မည်။

အထက်အခန်း(၃)၌ ဂျာနယ်စာရင်း မှုတင်ပါဝင်သော လယ်ဂျာချုပ် ရေးသွင်းချက် များ၏ မြီစားဖက်ဂဏန်းများ၏ ပေါင်းခြင်းဂဏန်းနှင့် မြီရှင်ဖက်ဂဏန်းများ၏ ပေါင်းခြင်းဂဏန်းများကို အစမ်းရှင်းတမ်းလုပ်လျှင် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

အစမ်းရှင်းတမ်း

	စား	ရှင်
ငွေစာရင်း	၂၉၅၀	၂၅၀၅
အစုစာရင်း		၂၀၀၀
ကုန်စာရင်း	၁၃၅၀	၉၅၀
စာရေးကရိယာစာရင်း	၃၀	
ဆိုင်ကရိယာစာရင်း	၁၀၀	
ဘဏ်စာရင်း	၁၀၀၀	
သယ်ယူပို့ဆောင်ခစာရင်း	၂၅	
	၅၅၅၅	၅၅၅၅

အထက်ပါ အစမ်းရှင်းတမ်းကို ပေါင်းခြင်း ဂဏန်းများကို စမ်းသပ်သော အစမ်းရှင်းတမ်းဟု ခေါ်သည်။ ထိုနည်းမှတစ်ပါး လက်ကျန်ဂဏန်းများကို စမ်းသပ်သောနည်းလည်း ရှိသေး၏။ ထိုနည်း အရဆိုသော် လယ်ဂျာချုပ်ဝင် စာရင်းတိုင်း၏ မြီစားလက်ကျန်များကို ဇယားတဖက်၌ ရေးချပြီး ပေါင်းရသည်။ မြီရှင်လက်ကျန်များကို ဇယားတဖက်၌ ရေးချပြီး ပေါင်းရသည်။ နှစ်ဖက်ဇယား၌ ရှိသော လက်ကျန်များ၏ ပေါင်းခြင်းဂဏန်းများ တူညီနေလျှင် လယ်ဂျာချုပ်စာရင်း ရေးသွင်းချက် များနှင့်ငွေစာရင်း ရေးသွင်းချက်များ ပြည့်စုံပြီဟု စိတ်ချရသည်။

မြီစားဖက်၌ရှိသော ဂဏန်းများကို ပေါင်း၍ရသော ပေါင်းခြင်းဂဏန်းသည် မြီရှင်ဖက်၌ရှိသော ပေါင်းခြင်းဂဏန်းထက်များလျှင် ခြားနားသောဂဏန်းကို “မြီစားလက်ကျန်” ဟုခေါ်သည်။ စာရင်း ပိတ်သည့်အခါ ၎င်းလက်ကျန်ဂဏန်းကို မြီရှင်ဖက်၌ ရေးချပြီးပေါင်းလျှင် မြီရှင်ဖက်ပေါင်းခြင်းနှင့် မြီစားဖက်ပေါင်းခြင်း တူညီလိမ့်မည်။ အထက်အခန်း(၃)တွင် ဂျာနယ်မှတစ်ဆင့် ရေးသွင်းပြသော လယ်ဂျာချုပ်ပုံပါရှိသည့် ကုန်စာရင်း ရေးသွင်းပုံကို ကြည့်လေ။

၎င်းကုန်စာရင်းတွင် မြီစားဖက်၌ ပေါင်းခြင်းဂဏန်း ၁၅၀၀ ရှိသည်။ မြီရှင်ဖက်၌ ၉၅၀ ရှိသည်။ ခြားနားသောဂဏန်း ၅၅၀ မှာ မြီစားဖက်ကများပြီး ကျန်သောဂဏန်းဖြစ်သဖြင့် မြီစားလက်ကျန်ဟု ခေါ်သည်။ ၎င်းလက်ကျန် ၅၅၀ ကို အထက်ပေါင်းခြင်းဂဏန်း ၉၅၀ နှင့် ပေါင်းသည့်အခါ မြီစားဖက် ပေါင်းဂဏန်း ၁၅၀၀ နှင့်တူညီနေသည်။

မြီစားဖက် ပေါင်းခြင်းဂဏန်းက များနေသဖြင့် ခြားနားသောငွေကို ‘မြီစားလက်ကျန်’ ဟု ခေါ် လျက်၊ စာရင်းပိတ်သည့်အခါ မြီရှင်ဖက်တွင် ရေးချသည့်နည်းတူ၊ မြီရှင်ဖက် ပေါင်းခြင်းဂဏန်းက များနေသဖြင့် ခြားနားသောငွေကို ‘မြီရှင်လက်ကျန်’ ဟုခေါ်လျက် စာရင်းပိတ်သည့်အခါ မြီစားဖက် တွင် ရေးချရသည်။

ဤသို့အားဖြင့် မြီစားလက်ကျန်များကို မြီစားဇယားတွင် သက်ဆိုင်ရာစာရင်းအမည်များနှင့် တည့်တည့်ရေးချပြီး ပေါင်းရသည်။ မြီရှင်လက်ကျန်များကို မြီရှင်ဇယားတွင် သက်ဆိုင်ရာစာရင်း အမည်များနှင့် တည့်တည့် ရေးချပြီး ပေါင်းရသည်။ ဤသို့မြီစားဇယားတွင်ရေးချသော ဂဏန်းများ ၏ ပေါင်းခြင်းဂဏန်းသည် မြီရှင်ဇယားတွင် ရေးချသော ဂဏန်းများ၏ ပေါင်းခြင်းဂဏန်းနှင့် တူညီ နေလျှင် ငွေစာရင်းနှင့်တကွ လယ်ဂျာချုပ်စာရင်းများ၏ ရေးသွင်းချက်များသည် ပြည့်စုံပြီဟု စိတ်ချ ရ၏။ သို့သော်လည်း ချိန်တိုမည်သည် အမှားကိုကိုင်ကိုင်တတ်သဖြင့် စာရင်းများမှာ အားလုံးမှန်ပြီဟု မဆိုနိုင်သေးပေ။

အထက်အခန်း(၃) ၌ဖော်ပြခဲ့သော လယ်ဂျာချုပ်စာရင်းများနှင့်ငွေစာရင်း၏ လက်ကျန်ဂဏန်း များကို အစမ်းရှင်းတမ်းလုပ်လျှင် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

၁၉...ခု လ	စား			ရှင်	
	ငွေစာရင်း	အစုစာရင်း	ကုန်စာရင်း	စာရေးကရိယာစာရင်း	ဆိုင်ကရိယာစာရင်း
	၄၄၅	
	၄၀၀	၂၀၀၀
	၃၀	
	၁၀၀	
	၂၅	
	၁၀၀၀	
	ပေါင်း....			၂၀၀၀	၂၀၀၀

အခန်း(၄)အတွက် အစမ်းပုစ္ဆာများ

- ၁။ အစမ်းရှင်းတမ်းဟူသည် အဘယ်ကိုခေါ်သနည်း။
- ၂။ အစမ်းရှင်းတမ်းနှင့် လက်ကျန်ရှင်းတမ်း မည်ကဲ့သို့ ခြားနားသနည်း။
- ၃။ အစမ်းရှင်းတမ်းကို မည်သည့်အခါတွင် ရေးဆွဲနိုင်သနည်း။ ၎င်းကိုရေးဆွဲခြင်းအတွက် ရေးဆွဲသည့် ရရှိသော အကျိုးအာနိသင်များကို ဖော်ပြပါ။
- ၄။ အောက်ပါ စကားရပ်များကို ရှင်းပြပါ။
မြီရှင်လက်ကျန်၊ မြီစားလက်ကျန်၊ စုစုပေါင်း။
- ၅။ ဈေးသည်တဦး၏ ကုန်စာရင်းတွင် အဝင်ဖက်၌ ကုန်တန်ဘိုး ၆၅၀ ရှိ၏။ အထွက်ဖက်၌ ကုန် တန်ဘိုး ၆၀၀ ရှိ၏။ ထိုကုန်စာရင်းတွင် မြီစားလက်ကျန်ရှိသလော၊ သို့မဟုတ် မြီရှင်လက်ကျန် ရှိသလော။
- ၆။ လယ်ဂျာချုပ်ဝင် စာရင်းများမှ လက်ကျန်များကို လက်ကျန်ရှင်းတမ်းသို့ပို့လျှင် မည်သည့်အစီ အစဉ်အတိုင်း ပို့သနည်း။

၇။ အောက်ပါ လယ်ဂျာချုပ်ဝင် စာရင်းများ၏ ရေးသွင်းချက်များ မှားသည် မှန်သည်ကို (၁) လက် ကျန်အစမ်းရှင်းတမ်းနည်း (၂) အပေါင်းအစမ်း ရှင်းတမ်းနည်းတို့ဖြင့် ချိန်ထိုးစာရင်းလုပ်ပြပါ။

- ၁။ ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းတွင် မြီစားပေါင်း ၂၅၅၅၀ မြီရှင်ပေါင်း ၂၅၅၅၀။
- ၂။ အစုစာရင်းတွင် မြီစားမရှိ၊ မြီရှင် ၉၀၀၀။
- ၃။ အပ်ငွေစာရင်းတွင် မြီစားမရှိ၊ မြီရှင် ၃၀၀၀။
- ၄။ ရုံးသုံးကရိယာ စာရင်းတွင် မြီစား ၁၂၀၊ မြီရှင်မရှိ။
- ၅။ ဆိုင်ကရိယာ စာရင်းတွင် မြီစား ၄၅၀၊ မြီရှင်မရှိ။
- ၆။ ဘဏ်စာရင်းတွင် မြီစား ၁၅၆၀၀၊ မြီရှင် ၁၀၀၀၀။
- ၇။ ကုန်စာရင်းတွင် မြီစား ၉၅၀၀၊ မြီရှင် ၃၀၀၀။
- ၈။ ကော်မရှင်စာရင်းတွင် မြီရှင် ၉၅၀၊ မြီစားမရှိ။
- ၉။ သယ်ယူပို့ဆောင်ခ စာရင်းတွင် မြီစား ၈၀၊ မြီရှင်မရှိ။

အခန်း (၅)

(၁) ကုန်ကူးစာရင်းအကြောင်း

အစမ်းရှင်းတမ်းလုပ်နိုင်သော အရည်အချင်းနှင့် ပြည့်စုံပြီဖြစ်သော တပည့်တဦးသည် အလုပ် အကိုင်တခု၏စာရင်းရေးသွင်းချက်များကို ကာလအပိုင်းအခြားထား၍ ပြုပြင်နိုင်သော အသိဉာဏ်ကို ရနိုင်ပေပြီ။

လအပိုင်းအခြားနှင့်ဖြစ်စေ၊ နှစ်အပိုင်းအခြားနှင့်ဖြစ်စေ၊ သက်ဆိုင်သမျှ ကာလကုန်ဆုံးလျှင် အဆိုပါအစမ်းရှင်းတမ်းကို ရေးဆွဲရ၏။ ထိုအစမ်းရှင်းတမ်းကို ရေးဆွဲပြီးနောက် ပြုလုပ်ရန်ရှိခြင်းကား (အပြီးသတ်စာရင်းများ) ကို ပြုလုပ်ရန်ဖြစ်၏။ ၎င်းအပြီးသတ်စာရင်းများတွင် ' ကုန်ကူးသို့မဟုတ် ကုန်လုပ်စာရင်းများ ' အမြတ်အရှုံးစာရင်းနှင့် ' လက်ကျန်ရှင်းတမ်းတို့ ' ပါဝင်ကြ၏။

ကုန်ကူးသို့မဟုတ်ကုန်လုပ်စာရင်းနှင့်အမြတ်အရှုံးစာရင်းများအကြောင်းကိုရေးသားခြင်းမပြုမီ အကြမ်းမြတ် (ကုန်ကူးအမြတ် သို့မဟုတ် ကုန်လုပ်အမြတ်) နှင့် အသားတင်အမြတ်တို့ ၏အကြောင်း ကိုဦးစွာ ရှင်းပြရန်လိုပေလိမ့်မည်။

ကုန်ရောင်းသော ကုန်သည်၏အလုပ်တွင် ဝယ်သမျှသောကုန်၏ ဝယ်ရင်းစျေးတန်တိုးကို ထိုကုန် များကို ရောင်းရငွေပေါင်းနှင့် ယှဉ်သည့်အခါ ရောင်းရငွေပေါင်းသည် ဝယ်ငွေပေါင်းထက် များလျှင် ပိုသမျှသောငွေကို အကြမ်းမြတ်ငွေ (ကုန်ကူးအမြတ်) ဟုခေါ်၏။ သို့သော် ထိုရောင်းရငွေပေါင်းက နည်းလျှင် လိုသမျှသောငွေကို အကြမ်းရှုံးငွေ (ကုန်ကူးအရှုံး) ဟုခေါ်၏။

ဤသို့ကုန်ကူးစာရင်းမှ ထွက်ပေါ်သော အကြမ်းအမြတ်ငွေကို အခြားအရပ်ရပ် ကုန်ကျသော စရိတ်ငွေများနှင့် ယှဉ်သည့်အခါ ၎င်းအကြမ်းအမြတ်ငွေကများလျှင် ပိုသမျှသောငွေကို ' အသားတင် မြတ်ငွေ ' ဟုခေါ်၏။ သို့သော် ထိုအကြမ်းမြတ်ငွေက နည်းနေလျှင် လိုသမျှသော ငွေကို ' အသားတင် ရှုံး ' ငွေဟုခေါ်၏။

ဥပမာ-ဝတ္ထုပစ္စည်းတခုကို ငွေ ၁၀၀ ပေး၍ ဝယ်ထား၏။ ၎င်းငွေကို ၁၅၀ နှင့်ရောင်း၏။ ထိုပစ္စည်း ပေါ်မှ ပေါ်ထွက်သော အကြမ်းမြတ်သည် ငွေ ၅၀ ဖြစ်၏။ သို့သော် ထိုပစ္စည်းကို သယ်ယူပို့ဆောင်

၁။ Final Accounts	၂။ Trading (or Manufacturing) Account.	၃။ Profit and Loss Account.
၄။ Balance Sheet.	၅။ Gross Profit.	၆။ Net Profit.

သည့်စရိတ်၊သိမ်းဆည်းရသော စရိတ်နှင့် အခြားစရိတ်စုစုပေါင်းငွေ ၂၀ ကုန်ကျသည်ဖြစ်အံ့။ ထိုပစ္စည်းပေါ်မှ အသားတင်အမြတ်မှာ ငွေ ၃၀ ဖြစ်၏။ အကယ်၍ ၎င်းစရိတ်ပေါင်းသည် ငွေ ၆၀ ဖြစ်အံ့၊ အသားတင် အရှုံးငွေ ၁၀ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

မှတ်ရန်ရှိသည်မှာ ဤကဲ့သို့သော အကြမ်းမြတ်နှင့် အသားတင်အမြတ်များကို ကုန်ပစ္စည်း တခုချင်းပေါ်မှာ တွက်စစ်သော အလေ့မရှိပေ။ သတ်မှတ်သော ကာလအတွင်း၌ဖြစ်သော အဝယ်အရောင်းအားလုံးကို၌ တွက်စစ်ရပေသည်။

(၂) ကုန်ကူးစာရင်းရေးသွင်းခြင်းနည်း

ကုန်ကူးစာရင်းဆိုသည်မှာ ကုန်အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်သော အလုပ်တခုတွင် ၎င်းအလုပ်၏အကျိုးသို့မဟုတ် အပြစ်ကိုဖော်ပြသော စာရင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သက်ဆိုင်သော ကာလပရိစ္ဆာဒအတွင်း ထိုအလုပ်နှင့်ပတ်သက်သမျှသော ကုန်အဝင်အထွက်အပြင်၊ ထိုကုန်ဝင်ခြင်းထွက်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဝင်ငွေထွက်ငွေများကိုပါ အစီအစဉ်ပြု၍ ထိုစာရင်းတွင် ရေးသွင်းဖော်ပြရပေသည်။

ကုန်ကူးစာရင်းတွင် မြီစားဖက် မြီရှင်ဖက်ဟူ၍ နှစ်ဖက်ရှိသည် ဖြစ်ရကား မြီစားဖက်၌ ပါဝင်သော ရေးသွင်းချက်များမှာ အောက်ပါတို့ဖြစ်ကြသည်။

- (၁) သက်ဆိုင်သည့် ကာလအစ၌ အလုပ်တွင်ရှိသော ကုန်ကျန်များတန်ဖိုး။
 - (၂) ထိုကာလအတွင်း၌ အသစ်ဝယ်သော ကုန်များတန်ဖိုး။ (၎င်းအနက် ရောင်းသူထံသို့ပြန်ပို့ပြီးသော ကုန်ကို နုတ်ပစ်ရမည်။)
 - (၃) ကုန်များကို ဝယ်ယူရာတွင် တိုက်ရိုက်ကုန်ကျသော စရိတ်များ၊ ၎င်းတို့မှာ သင်္ဘောခ၊ မီးရထားခ၊ လေယာဉ်ခများ၊ အခြားသယ်ယူခများ၊ အခွန်တော် အကောက်တော်များ၊ ကုန်တင်ကုန်ချခများ စသည်တို့ဖြစ်ကြ၏။
- မြီရှင်ဖက်၌ ပါဝင်သော ရေးသွင်းချက်များမှာ အောက်ပါတို့ဖြစ်ကြသည်။
- (၁) ထိုကာလအတွင်း၌ ရောင်းချပြီးသော ကုန်များတန်ဖိုး (၎င်းတို့အနက် ဝယ်ယူမှုများထံမှ ပြန်ဝင်လာသော ကုန်များကို နုတ်ပစ်ရသည်)
 - (၂) ထိုကာလအဆုံး၌ လက်ရှိဖြစ်သော ကုန်ကျန်များတန်ဖိုး။

အထက်၌ဖော်ပြခဲ့သော အကြောင်းများကို ထောက်၍ ကုန်ရောင်းဝယ်မှုကိစ္စတွင် သက်ဆိုင်သည့် ကုန်စာရင်းများတွင် (၁) ကုန်အကြွေးဝယ်စာရင်း။ (၂) ကုန်လက်ငင်းဝယ်စာရင်း။ (၃) ကုန်ရောင်းသူထံသို့ ပြန်ပို့သော ကုန်စာရင်း။ (၄) ကုန်အကြွေးရောင်းစာရင်း။ (၅) ကုန်လက်ငင်းရောင်းစာရင်း။ (၆) ကုန်ဝယ်ယူမှုပြန်လာသော ကုန်စာရင်းများကို ဖွင့်ထားလျှင် ကုန်ကူးစာရင်းကို အပြည့်အစုံ ပြုလုပ်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

(၃) ကုန်ကျန်များကိုဖော်ပြခြင်း

ကုန်ကူးစာရင်းကို ပြုလုပ်ရာတွင် စာရင်းဖွင့် ကုန်လက်ကျန်နှင့် စာရင်းပိတ် ကုန်လက်ကျန်များကို အမြဲဖော်ပြရန်လိုအပ်လှသည်။ ၎င်းတို့ကို ဖော်ပြခြင်းမပြုလျှင် ကုန်ကူးစာရင်းသည် အလုပ်၏ အခြေအနေကို မှန်ကန်စွာ ဖော်ပြမည်မဟုတ်ချေ။ ဥပမာ-ကုန်ဆိုင်အသင်းတသင်းသည် တအုပ်လျှင် ငွေ ၁၀ တန် စာအုပ် ၁၀၀ စာရင်းဖွင့်လက်ကျန်ရှိ၏။ နောက်ထပ်၍ တအုပ်လျှင် ငွေ ၁၀ တန် စာအုပ် ၅၀၀ ဝယ်၏။ ၎င်းစာအုပ်တအုပ်လျှင် ၁/၅၀ ပြားနှုန်းနှင့် စာအုပ် ၃၀၀ ရောင်း၏။ အကယ်၍ စာရင်းဖွင့်ကုန်ကျန်နှင့် စာရင်းပိတ်ကုန်ကျန်ကို မဖော်ပြလျှင် ၎င်း၏ အခြေအနေမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်မည်။

စာအုပ် ၅၀၀ တအုပ် ၁ နှုန်းနှင့်ဝယ်ငွေ	ကျပ်	၅၀၀
စာအုပ် ၃၀၀ တအုပ် ၁/၅၀ ပြားနှုန်းနှင့်ရောင်းငွေကျပ်			၄၅၀
ခြားနားငွေ	ကျပ် ၅၀

ကုန်ကျန်များကို မထည့်လျှင် ၎င်းအသင်းသည် ငွေ ၅၀၀ ရှုံးနေပြီ။ ကုန်ကျန်များကိုထည့်လျှင် အခြေအနေမှာ တမျိုးဖြစ်မည်။ မှန်လည်းမှန်ကန်ပေမည်။

ကုန်ကျန်စာအုပ် ၁၀၀၊ တအုပ် ၁ နှုန်းနှင့်ငွေ	၁၀၀		
အသစ်ဝယ်စာအုပ် ၅၀၀		၅၀၀	၆၀၀
ကုန်ရောင်းစာအုပ် ၃၀၀ တအုပ် ၁/၅၀ ပြားနှုန်းနှင့်			၄၅၀
ကုန်ကျန် စာအုပ် ၃၀၀၊ တအုပ် ၁ နှုန်းနှင့်	၃၀၀		၇၅၀

အသင်းတွင် ဤစာရင်းအရ ငွေ ၁၅၀ အမြတ်ထွက်နေလေပြီ။ ဤအခြေအနေသည် မှန်သော အခြေအနေဖြစ်၏။

(၄) ကုန်လက်ကျန်တန်ဖိုးသင့်ခြင်း

ကုန်ကူးစာရင်း ပြုလုပ်ရာတွင် မြီစားဖက်၌ စာရင်းဖွင့် ကုန်ကျန်နှင့် ဖွင့်ပြီးလျှင် စာရင်းပိတ်ကုန်ကျန်ကို မြီရှင်ဖက်၌ အမြဲဖော်ပြရသည်ဖြစ်ရာ၊ စာရင်းဖွင့်လက်ကျန်မှာ အထက် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းလုပ်စဉ်က သင့်ခဲ့သော တန်ဖိုးဖြစ်၍ ၎င်းအားပြင်ရန်မရှိပြီ။ သို့သော် စာရင်းပိတ်ကုန်ကျန်သည် အလုပ်တခု၏ အရှုံးအမြတ်ကို သိသိသာသာထိခိုက်နိုင်သည် ဖြစ်သောကြောင့်၊ ၎င်းကုန်ကျန်များကို တန်ဖိုးသင့်ရာတွင် သတိရှိစွာသင့်ရန် လိုအပ်ပေသည်။ တန်ဖိုးကိုလျှော့၍ သင့်မိလျှင် သော်၎င်းပို၍ သင့်မိလျှင်သော်၎င်း မမှန်သော အခြေအနေ ပေါ်ထွက်နေချေမည်။ ထို့ကြောင့် အောက်ပါစည်းကမ်းချက် ၄ ချက်ကို လိုက်နာပြီးလျှင် ကုန်ကျန်များကို တန်ဖိုးသင့်ရမည်။

- (၁) ကုန်များကို အမှန်တကယ် ရောင်းချပြီးမှသာလျှင် ထိုကုန်ပေါ်မှ မြတ်မည့်အမြတ်ကိုအမြတ်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုရသည်။
- (၂) အမြတ်ငွေအဖြစ် အမှန်လက်ရောက်ရရှိပြီးခြင်း မရှိမီ ရလိမ့်မည်ဟု ကြိုတင်မြော်လင့်လျက် အမြတ်မပြုရ။
- (၃) ဆုံးရှုံးရန် အကြောင်း ရှိလာသည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ ထိုအဆုံးအရှုံးကို ကာမိစေရန် အကာအရံ တခုခုကို ချက်ချင်းပြုလုပ်ရမည်။
- (၄) ရောင်းမကုန်သေးသော ကုန်ကျန်များကို တန်ဘိုးသင့်ရာတွင် ဝယ်ရင်းဈေးအတိုင်းဖြစ်စေ၊ ကာလပေါက်ဈေးအတိုင်းဖြစ်စေ၊ နည်းရာလိုက်၍ တန်ဘိုးသင့်ရမည်။

(၅) ကုန်ကူးစာရင်းမူ

သမဝါယမ ကုန်ဆိုင် အသင်းများတွင် အကြွေးရောင်းဝယ်ခြင်း မရှိရဟူသော ဝါဒထားရှိသော်လည်း လက်တွေ့အလုပ်လုပ်ကြရာတွင် မလွဲမကင်းသာသည့်အခါ၌ အကြွေးရောင်းဝယ်ခြင်းများ ရှိတတ်သဖြင့် ယခုကုန်ကူးစာရင်း အကြောင်းကို ရေးသားရာတွင် အကြွေးရောင်းဝယ်ခြင်းများကိုပါ ထည့်သွင်းပြီးလျှင် အောက်ပါဥပမာဖြင့်ပြပေအံ့။

ဣန္ဒြိတံကုန်ဆိုင်အသင်း

၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်လ ၃၀ ရက်နေ့၌ ကုန်တန်ဘိုး ၃၀၀ ကျန်၏။ ဇူလိုင်လ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ဦးလှထံမှ ကုန်အကြွေးငွေ ၁၀၀၀ ဘိုးဝယ်၏။ ၎င်းနေ့ကုန်လက်ငင်းငွေ ၂၀၀၀ ဘိုးဝယ်၏။

ဇူလိုင်လ ၁၁ ရက်နေ့ ကုန်လက်ငင်းငွေ ၃၀၀၀ ဘိုးရောင်း၏။ ၎င်းလ ၁၅ ရက်နေ့၌ ဥက္ကဋ္ဌထံငွေ ၁၀၀၀ ဘိုးကုန်ပေး၏။ ငွေမရသေး။ ၎င်းလ ၂၀ ရက်နေ့နို့ ဆီဘူး ၅၀၊ တန်ဘိုးငွေ ၅၀ မကောင်း၍ လက်ကားကုန်သည်ထံသို့ပြန်ပို့လိုက်သည်။ ငွေပြန်မရသေး။ ၎င်းလ ၂၅ ရက်နေ့ အသင်းသားတဦးက နို့ ဆီမကောင်း၍ ၅ ဘူးပြန်သွင်းသည်။ တန်ဘိုးငွေ ၅၅-ပြန်ပေးလိုက်သည်။ ၎င်းလ ၃၁ ရက်နေ့ ကုန်ကျန်တန်ဘိုးငွေ ၄၀၀ ဖြစ်၏။

အထက်ပါ ၁၉၄၈ ခု-ဇူလိုင်လ အတွင်းဖြစ်သော အလုပ်များကို ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်းနှင့် လယ်ကျာချုပ် စာရင်းများတွင် အောက်ပါအတိုင်း ရေးသွင်းရ၏။

ရှင်

အထက်ကုန်ကျန်စာရင်း

၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်လ-၁၁	သို့-အထက်လက်ကျန် ရှင်းတမ်း	၃၀၀
---------------------	----------------------------	-----

စား

ရှင်

ငွေဝင်ငွေထွက် စာရင်း

၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်လ-၁၁	သို့-ကုန်ရောင်းစာရင်း	၂၀၀၀
		၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်လ ၁၀
		" " ၂၅
		မှ ကုန်ဝယ်စာရင်း
		" ကုန်ပြန်ဝင် "

စား

ရှင်

ကုန်ဝယ်စာရင်း

၁၉၄၈ ခု ဇူလိုင်လ ၁၀	သို့ ငွေ စာရင်း	၂၀၀၀
" " " " ၂၅	" ဦးလှ "	၁၀၀၀
" " " " ၂၅	" ငွေ "	၅

စား

စား

ဦးလှစာရင်း

ရှင်

၁၉၄၈-ခု				၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်လ-၁၀	မှ-ကုန်ဝယ်စာရင်း	၁၀၀
---------	--	--	--	------------------------	------------------	-----

စား

ကုန်ရောင်းစာရင်း

ရှင်

				၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်လ-၁၁	မှ- ငွေ စာရင်း	၃၀၀၀
				" ၁၅	" ဥက္ကဋ္ဌ "	၁၀၀
				" ၂၀	" ကုန်ပြန်ထွက် "	၅၀

စား

ကုန်ပြန်ထွက်စာရင်း

ရှင်

၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်လ-၂၀	သို့-ကုန်ရောင်းစာရင်း	၅၀				
------------------------	-----------------------	----	--	--	--	--

စား

ဥက္ကဋ္ဌစာရင်း

ရှင်

၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်လ-၁၅	သို့-ကုန်ရောင်းစာရင်း	၁၀၀				
------------------------	-----------------------	-----	--	--	--	--

စား

ကုန်ပြန်ဝင်စာရင်း

ရှင်

					ငွေလက်ဝင်းပေးလိုက်၍ ဤစာရင်းရေးသွင်းရန်မလို	
--	--	--	--	--	---	--

အထက်ပါလယ်ကျာချုပ် စာရင်းများသည် ဣစ္ဆိတံကုန်ဆိုင်အသင်း၏ ၁၉၄၇-ခု-ဇူလိုင်လ အတွင်း ဖြစ်သော ကုန်ကူးလုပ်ငန်းဖြစ်၏။ အသင်းသည် ထိုလုပ်ငန်းတွင် အကျိုးရှိသည် မရှိသည်ကို သိလိုပေ မည်။ ဤသို့သိလိုသည်ရှိသော် ကုန်ကူးစာရင်းတစ်ခုကို ပြုလုပ်ရပေမည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ရန်အလို့ငှါ ယံ သောကုန်များ၊ ရောင်းသော ကုန်များ၊ ပြန်ထွက်သောကုန်များနှင့်ပြန်ဝင်သောကုန်များကို ထိုစာရင်း သို့ ရွှေ့ပြောင်းယူရန်အတွက် ထိုစာရင်းများကို ပိတ်ပစ်ရလိမ့်မည်။ ဤသို့ပြောင်းရွှေ့ခြင်းများကို ကျာနယ်လုပ်၍ ပြောင်းရမည်။ (အကျင့်ရလာသည့်အခါ ကျာနယ်မပါဘဲ ပြောင်းနိုင်ပေလိမ့်မည်။)

ပဌမဦးစွာ အထက်ကုန်ကျန်ကို ကုန်ကူးစာရင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ ရမည်။ ကုန်ကူးစာရင်းသို့ ပြောင်း လျှင် ထိုအထက်ကုန်ကျန်သည် ကုန်ကူးစာရင်းတွင်လည်း မြီစားဖက်တွင် ရှိရမည်။ အထက်ကုန်ကျန် စာရင်းတွင်လည်း မြီစားကုန်ကူးစာရင်းတွင်လည်း မြီစားဖြစ်နေရာ စာရင်းနှစ်ခုတွင် မြီစားဂဏန်း တခုတည်း ရောက်နေမည်ဖြစ်သောကြောင့် အထက်ကုန်ကျန်စာရင်းကို မြီရှင် ဂဏန်း သွင်းလျက် ဖျက်ပယ်ပစ်ရမည်။ ၎င်းမြီရှင်ဂဏန်းကား ကုန်ကူးစာရင်းသို့ပို့သော ဂဏန်းဖြစ်၏။ အောက်ပါအတိုင်း ကျာနယ်လုပ်ရမည်။

		စား	ရှင်
၁၉၄၇-ခု ဇူလိုင်လ-၃၁	ကုန်ကူးစာရင်း စား ကုန်စာရင်း	၃၀၀	၃၀၀

၎င်းကျာနယ်အတိုင်း ဂဏန်းများပို့လျှင် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်လာမည်။

စား	အထက်ကုန်ကျန်စာရင်း				ရှင်
၁၉၄၇-ခု ဇူလိုင်လ-၁	သို့-အထက်ကုန်ကျန်	၃၀၀	၁၉၄၇-ခု ဇူလိုင်လ-၃၁	မှ-ကုန်ကူးစာရင်း	၃၀၀

စား	ကုန်ကူးစာရင်း				ရှင်
၁၉၄၇-ခု ဇူလိုင်လ-၃၁	သို့-ကုန်စာရင်း	၃၀၀			

အထက်ကုန်ကျန်စာရင်းကို ဤကဲ့သို့ပြောင်းရွှေ့ပြီးနောက် နောက်ဆုံး ကုန်စာရင်းပိတ်၍ ကုန်ကျန်ကိစ္စသည့်အခါ တွေ့ရသော ကုန်ကျန်တန်ဖိုးငွေ ၄၀၀ ကိုလည်း ကုန်ကူးစာရင်းတွင် ဖော်ပြရမည်။ ကုန်ကျန်သည် ကုန်စာရင်း၏ မြီရှင်ဖက်တွင် ကျန်သဖြင့် ၎င်းသည် ကုန်ကူးစာရင်းတွင်လည်း မြီရှင်ဖက်၌ ကျန်ရမည်။
အားလုံးသော စာရင်းများကို ကုန်ကူးစာရင်းသို့ ပြောင်းရန် ကျာနယ်လုပ်လျှင် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်မည်။

		စား	ရှင်
၁၉၄၈ ခု ဇူလိုင်လ ၃၁	ကုန်ကူးစာရင်း စား	၃၀၀	၃၀၀
	အထက်ကုန်ကျန်စာရင်း		
	။ ကုန်ကူးစာရင်း စား	၃၀၀၅	၃၀၀၅
	ကုန်ဝယ်စာရင်း		
	။ ကုန်ရောင်းစာရင်း စား	၃၁၅၀	၃၁၅၀
ကုန်ကူးစာရင်း			
။ ကုန်လက်ကျန်စာရင်း	၄၀၀	၄၀၀	
ကုန်ကူးစာရင်း			

မှတ်ရန်။ ။ ကုန်ပြန်ထွက်စာရင်းနှင့်ကုန်ပြန်ဝင်စာရင်းများအတွက် သတ်သတ်ရှိသောဂဏန်းများကို မပြောင်းခြင်း အကြောင်းမှာ ပြန်ထုတ်သော ကုန်ကိုရသောသူအတွက် စာရင်းမထားသည့်အပြင် ပြန်ဝင်သောကုန်တန်ဖိုးကိုလည်း ငွေလက်ငင်းထုတ်ပေးသောကြောင့်ဖြစ်၏။ အကယ်၍ထိုကုန်များကို ပြန်ယူသော သူနှင့် ပြန်ပေးသောသူများ၏ စာရင်းထားလျှင် ထို စာရင်းများကိုလည်းပိတ်၍ကုန်ကူး စာရင်းသို့ ပြောင်းရမည်။

အထက်ပါ ဂျာနယ်ညွှန်းသည့်အတိုင်း ကုန်နှင့်ဆိုင်သော စာရင်းများကို ကုန်ကူးစာရင်းသို့ ပြောင်း လျှင် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

စား	ကုန်ကျန်စာရင်း		ရှင်
၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၃၁	သို့-အထက်ကုန်ကျန်	၃၀၀	၃၀၀
	ကုန်လက်ကျန်	၄၀၀	
စား	ကုန်ဝယ်စာရင်း		ရှင်
၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်- ၁၀	သို့- ငွေ စာရင်း	၂၀၀၀	၃၀၀၅
" " "	" ဦးလှ "	၁၀၀၀	
" " ၂၅	" ငွေ "	၅	
စား	သို့- ကုန်ကူးစာရင်း....	၃၀၀၅	ရှင်
၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၃၁	သို့- ကုန်ကူးစာရင်း....	၃၁၅၀	ရှင်
			၃၀၀၀
			၁၀၀
			၅၀
			၃၁၅၀

ကုန်ကူးစာရင်း

ရှင်

စား

၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်- ၃၁ "	သို့- အထက်ကုန်ကျန် " ကုန်ဝယ်စာရင်း	၃၀၀ ၃၀၀၅	၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၃၁ "	မှ-ကုန်ရောင်းစာရင်း " ကုန်လက်ကျန်	၃၁၅၀ ၄၀၀
	ပေါင်း... အကြမ်းမြတ်...	၃၃၀၅ ၂၄၅၅		စုစုပေါင်း....	၃၅၅၀
	စုစုပေါင်း....	၃၅၅၀			

ထို့ပြင် ကုန်ပြန်များကို ကုန်ကူးစာရင်း၌ တခြားတနည်း ရေးနိုင်ခြင်းကို မှတ်သားအပ်၏။ သို့သော် ထိုရေးနည်းမှာ ဂျာနယ် သဘောတွင် မသက်ဝင်၊ အထက်ဥပမာ၌ ဝယ်ယူသောကုန်တန်ဖိုးသည် ၃၀၀၀ ဖြစ်၏။ ၎င်းအနက်မှ ကုန်ပြန်ထွက်ငွေ ၅၀ ကိုကုန်တန်ဖိုး ကုန်ကူးစာရင်း၏ မြီစားဖက်တွင် ၂၉၅၀ သာ ရေးသွင်းမည်။ ကုန်ရောင်းတန်ဖိုး ၃၀၀၀ အနက်မှလည်း ကုန်ပြန်ဝင် ၅၀ ကို နုတ်၍ ကုန်ကူးစာရင်း၏ မြီရှင်ဖက်တွင် ၃၀၉၅ ဟု ရေးသွင်းရမည်။ ၎င်းကဲ့သို့ ရေးသွင်းလျှင် ကုန်ကူးစာရင်းသည် အောက်ပါ အတိုင်းဖြစ်မည်။

စား

ရှင်

ဇူလိုင်-၃၁	သို့- အထက်ကုန်ကျန် " ကုန်ဝယ် ၃၀၀၀ " ကုန်ပြန် ၅၀	၃၀၀ ၂၉၅၀ ၂၄၅၅	ဇူလိုင်-၃၁ "	မှ- ကုန်ရောင်း ၃၁၀၀ " ကုန်လက်ကျန်	၃၀၉၅ ၄၀၀
	အကြမ်းအမြတ် ပေါင်း....	၃၄၅၅		ပေါင်း....	၃၄၅၅

စာရင်းရေးသွင်းခြင်းနည်း ခြားနားသော်လည်း အကြမ်းအမြတ်ငွေမှာ ခြားနားခြင်းမရှိပေ။

မှတ်ရန်။ ။ ကုန်ကျန်တန်ဖိုးသည် ယေဘုယျအားဖြင့် မူလတန်ဖိုးဖြစ်၏။ သို့သော် ထိုတန်ဖိုးသည်မည်သည့်စာရင်းတွင်မျှ အလိုအလျောက် မပေါ်လာပေ။ အလုပ်တစ်ခုနှင့်ဆိုင်ရာ ကာလကုန်ဆုံး၌ (လကုန်၌ဖြစ်စေ၊ ၃-လကုန်၌ဖြစ်စေ၊ ၆-လကုန်၌ဖြစ်စေ) သို့မဟုတ်တနှစ်ကုန်၌ဖြစ်စေ) လက်ကျန်ကုန်များကိုစစ်ဆေးစာရင်းကောက်ယူမှသာလျှင် ပေါ်လာသော တန်ဖိုးဖြစ်၏။

ထိုလက်ကျန်ကုန်များကို တန်ဖိုးသင့်ရာတွင်အလုပ်ခိုင်လုံရေးကိုရှေ့ရှုလျက် မူလတန်ဖိုးကသေးလျှင်မူလတန်ဖိုး သင့်ရမည်။ ကာလတန်ဖိုးကသေးလျှင် ကာလပေါက်ဈေးနှင့် သင့်ပြီးလျှင် ကာလတန်ဖိုးကိုပြုရမည်။

ဤကုန်ကျန်ကို လက်ကျန်ရှင်းတမ်းတွင် တကြိမ်၊ ကုန်ကူးစာရင်းတွင် တကြိမ်ဖော်ပြရသဖြင့် ကုန်ကူးစာရင်းအထွက် ကုန်လက်ကျန်စာရင်းကို 'ယာယီစာရင်း'ဟု အမှတ်ပြုရ၏။

(၆) သယ်ယူပို့ဆောင်ခ

ကုန်ကူးစာရင်း ပြုလုပ်ရာတွင် သယ်ယူပို့ဆောင်ခများသည် ဝယ်သောကုန်များ၏ တန်ဖိုးကို ပြုပြင်တတ်ကြ၏။ ဥပမာ-ပြည်မြို့တွင် ကုန်တစ်ခုကို ကုန်သည်တစ်ဦးသည် ငွေ ၁၀၀ နှင့်ရောင်း၏။ ထိုကုန် မျိုးကို ရန်ကုန်မြို့ကုန်သည်က ငွေ ၉၀ နှင့်ရောင်း၏။ အကယ်၍ ပြည်မြို့တွင်နေထိုင်သော ကုန်သည် တယောက်သည် ထိုကုန်ကို မည်သည့်နေရာ၌ ဝယ်မည်နည်း။ ရန်ကုန်မှပြည်မြို့သို့ ထိုကုန်အတွက် သယ်ယူခနှင့် လူစရိတ်ပါ ငွေ ၅ ကျပ်မျှ ကုန်မည်ဖြစ်လျှင် ထိုကုန်မျိုး ၁၀၀ လျှင် ငွေ ၅၀၀ သက်သာ ပေမည်။ ထို့ကြောင့် ထိုကုန်သည် သည် ထိုကုန်ကို ပြည်မြို့၌မဝယ်၊ ရန်ကုန်မြို့သို့သွားရောက် ဝယ်မည် သာဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ကုန်များကို ဝယ်ယူရာ၌ သယ်ယူပို့ဆောင်သည့်အတွက် ကုန်ကျသောငွေများကို ဝယ် ကုန်တန်ဖိုးအဖြစ် အမှတ်ပြုပြီးလျှင် ကုန်ကူးစာရင်း၏ မြစ်စားဖက် (ဝါ) အဝင်ဖက်၌ ဖော်ပြရ၏။

(၇) ဌာနခွဲကုန်ကူးစာရင်း

အချို့သောကုန်ဆိုင်များတွင် ကုန်များကို ဌာနခွဲခြား၍ ထားကြ၏။ ကုန်အမျိုးအမည် အလွန် များသော လုပ်ငန်းတွင် ကုန်အမျိုးတူရာကို စုပေါင်း၍ခွဲ၏။ ဥပမာ စားကုန် သောက်ကုန်တမျိုး၊ အဝတ်အထည်ကုန်တမျိုး စသည်ဖြင့် ဖြစ်ကြ၏။ ကုန်များအလွန်မများလွန်းလျှင် ကုန်တမျိုးကို တဌာနသတ်မှတ်၏။ ဥပမာ-နို့ ဆီတဌာန၊ သကြားတဌာန၊ ယောက်ျားလုံခြည်တဌာန စသည်ဖြင့် ဖြစ်ကြ၏။

ဥပမာနှင့်ပြရသော် ကုန်အလွန်အမျိုးမများသော တာဝအသင်းတွင် ၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်လအတွင်း အောက်ပါအတိုင်း အရောင်းအဝယ်ဖြစ်လေသည်။ ၎င်းတို့ကိုဌာနခွဲ ကုန်ကူးစာရင်း ပြုလုပ်ပြပါ။

၁၉၄၈-ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့အထက် ကုန်ကျန်ရှိသည်မှာ-

- က။ နို့ ဆီတန်ဖိုးငွေ ၁၆၀၀။
- ခ။ သကြားတန်ဖိုးငွေ ၂၀၀၀။
- ဂ။ ခြည်လုံခြည်တန်ဖိုးငွေ ၈၀၀။

ဇူလိုင်လ ၅ ရက်နေ့၌ ဝယ်သောကုန်များမှာ- နို့ ဆီငွေ ၉၀၀ ဘိုး၊ သကြားငွေ ၅၀၀ ဘိုးနှင့် ခြည်လုံခြည်ငွေ ၁၀၀၀ ဘိုးဖြစ်၏။

၁၉၄၈ ခု ဇူလိုင်လအတွက် စာဝအသင်း၏ ကုန်ကျစာရင်း

စား

	ပုံစံ	ဌာနများ			ငွေပေါင်း		ပုံစံ	ဌာနများ			ငွေပေါင်း
		နို့ဆီ	သကြား	ခြည်လုံခြည်				နို့ဆီ	သကြား	ခြည်လုံခြည်	
၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်လ ၁-ရက်		ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား		ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	
ကုန်ကျန်		၁၆၀၀ - ၀	၂၀၀၀ - ၀	၈၀၀ - ၀	၄၄၀၀ - ၀	ရောင်းသောကုန်များ ဇူလိုင်လ ၃၁-ရက်နေ့ ကုန်ကျန်	၁၅၀၀ - ၀	၂၀၀၀ - ၀	၁၀၅၀ - ၀	၄၅၅၀ - ၀	
ဝယ်သောကုန်များ		၉၀၀ - ၀	၅၀၀ - ၀	၁၀၀၀ - ၀	၂၄၀၀ - ၀		၁၂၀၀ - ၀	၄၈၀ - ၀	၁၀၀၀ - ၀	၂၆၈၀ - ၀	
ပြန်ဝင်ကုန်များ		၂၀ - ၀		၅၀ - ၀	၇၀ - ၀						
အကြမ်းရှုံးမြတ်		+၁၈၀ - ၀	-၂၀ - ၀	+၂၀၀ - ၀	+၃၆၀ - ၀						
ပေါင်း.....		၂၇၀၀ - ၀	၂၄၈၀ - ၀	၂၀၅၀ - ၀	၇၂၃၀ - ၀	ပေါင်း.....	၂၇၀၀ - ၀	၂၄၈၀ - ၀	၂၀၅၀ - ၀	၇၂၃၀ - ၀	

မှတ်ရန်။ + အပေါင်းလက္ခဏာ=အမြတ်ဖြစ်၏။ - အနှုတ်လက္ခဏာ=အရှုံးဖြစ်၏။

အထက်ပါစာရင်းများ၏ လယ်ဂျာစာချုပ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ကြ၏။

ကုန်ဝယ်စာရင်း

နေ့စွဲ	စာရင်း	ပုံစံ	ဌာနများ			ငွေပေါင်း	နေ့စွဲ	စာရင်း	ပုံစံ	ဌာနများ			ငွေပေါင်း
			နို့ဆီ	သကြား	ခြည်လုံခြည်					နို့ဆီ	သကြား	ခြည်လုံခြည်	
၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်- ၅	သို့ငွေစာရင်း		ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်- ၃၁	မှ-ကုန်ကျစာရင်း		ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား
			၉၀၀ - ၀	၅၀၀ - ၀	၁၀၀၀ - ၀	၂၄၀၀ - ၀				၉၀၀ - ၀	၅၀၀ - ၀	၁၀၀၀ - ၀	၂၄၀၀ - ၀

ကုန်ပြန်ဝင်စာရင်း

နေ့စွဲ	ပိုင်ဆိုင်မှု	ဌာနများ			ငွေပေါင်း	နေ့စွဲ	ပိုင်ဆိုင်မှု	ဌာနများ			ငွေပေါင်း
		နိ.ဆီ	သကြား	ခြည်လုံခြည်				နိ.ဆီ	သကြား	ခြည်လုံခြည်	
၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၃၁	သို့ ကုန်ပြန်ဝင် စာရင်း	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ဇူလိုင်-၃၁	၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၃၁ မှ-ကုန်ကူး စာရင်း	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား
		၂၀ - ၀		၅၀ - ၀	၇၀ - ၀			၂၀ - ၀		၅၀ - ၀	၇၀ - ၀

ကုန်ရောင်းစာရင်း

နေ့စွဲ	ပိုင်ဆိုင်မှု	ဌာနများ			ငွေပေါင်း	နေ့စွဲ	ပိုင်ဆိုင်မှု	ဌာနများ			ငွေပေါင်း
		နိ.ဆီ	သကြား	ခြည်လုံခြည်				နိ.ဆီ	သကြား	ခြည်လုံခြည်	
၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၃၁	သို့ ကုန်ကူး စာရင်း	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ဇူလိုင်-၃၁	၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၃၁ မှ-ကုန်ရောင်း စာရင်း	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား	ကျပ် ပြား
		၁၅၀၀ - ၀	၂၀၀၀ - ၀	၁၀၅၀ - ၀	၄၅၅၀ - ၀			၁၅၀၀ - ၀	၂၀၀၀ - ၀	၁၀၅၀ - ၀	၄၅၅၀ - ၀

ဇူလိုင်လ ၃၁ ရက်နေ့အထိ ရောင်းရသောကုန်များမှာ- နို့ ဆီငွေ ၁၅၀၀ ဘိုး၊ သကြားငွေ ၂၀၀၀ ဘိုးနှင့် ခြည်လုံခြည်ငွေ ၁၀၅၀ ဘိုးဖြစ်၏။

ဇူလိုင်လ ၃၁ ရက်နေ့ ဝယ်သူမကြိုက်၍ ပြန်ပို့သော ကုန်များမှာ- နို့ ဆီငွေ ၂၀ ဘိုးနှင့် ခြည်လုံခြည် ငွေ ၅၀ ဘိုးဖြစ်၏။

ဇူလိုင်လ ၃၁ ရက်နေ့ ကုန်များစစ်ရာ တွေ့ရသည်မှာ- နို့ ဆီငွေ ၁၂၀၀ ဘိုး၊ သကြားငွေ ၄၀၀ ဘိုး နှင့် ခြည်လုံခြည်ငွေ ၁၀၀၀ ဘိုးဖြစ်၏။

(၎င်းတာဝန်အသင်း၏ ဌာနခွဲ ကုန်ကူးစာရင်းကို အချုပ်ပို့တွင် ပြထားသည်။)

အခန်း ၅ အတွက် အစမ်း ပုစ္ဆာများ

- ၁။ အပြီးသတ် စာရင်းများဆိုသည် အဘယ်နည်း၊ မည်သည့်စာရင်းများသည် အပြီးသတ်စာရင်း များတွင် ပါဝင်ကြသနည်း။
- ၂။ အကြမ်းမြတ်ဆိုသည် အဘယ်နည်း၊ အသားတင်အမြတ်နှင့် မည်သို့ခြားနားသနည်း။
- ၃။ အကြမ်းရှုံးခြင်းဟူ၍ ရှိနိုင်၏လော၊ ရှိလျှင် အဘယ်ကြောင့် ရှိနိုင်သနည်း။
- ၄။ ကုန်တမျိုးစီအတွက် အရှုံးအမြတ်ကိုသိအောင် အဘယ်ကြောင့် မလုပ်သနည်း။
- ၅။ ကုန်ကူးစာရင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော လယ်ကျာချုပ်စာရင်းများကား အဘယ်တို့နည်း၊ ၎င်းတို့ကို ဖော်ပြပါ။
- ၆။ ကုန်အကြွေးဝယ်ခြင်း၊ ကုန်အကြွေးရောင်းခြင်း မလုပ်သောအသင်း၏စာရင်းများတွင် ကုန်ပြန် စာရင်း သီးသန့်ဖွင့်ထားရန် လိုအပ်သလား၊ အကြောင်းပြပါ။
- ၇။ ကုန်ပြန်များကို ကုန်ကူးစာရင်းသို့ ပို့သည့်အခါ ရေးသွင်းပုံနည်း နှစ်နည်းကိုရှင်းပြပါ။
- ၈။ လယ်ကျာချုပ်စာရင်း၏ ဝဏန်းများကို ကုန်ကူးစာရင်းသို့ ဧည့်ပြောင်းလျှင်ကျာနယ်မလုပ် ဘဲ ပြောင်းနိုင်ပါ၏လော၊ ဥပမာနှင့်ပြောင်းပြပါ။
- ၉။ ကုန်ကျန်များအား မည်ကဲ့သို့ တန်ဖိုးသင့်သနည်း၊ အဘယ်အခါ မူလဈေးရင်းနှင့်သင့်၍ အဘယ် အခါ ပေါက်ဈေးနှင့် သင့်သနည်း။
- ၁၀။ ကော်မရှင်ရငွေ၊ ကော်မရှင်ပေးငွေနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ခများကို အဘယ်သို့သော စာရင်း များတွင် ပြသင့်သနည်း။

အခန်း (၆)

(က) ကုန်လုပ်စာရင်းအကြောင်း

ကုန်လုပ်စာရင်းဆိုသည်မှာ ကုန်လုပ်သော အသင်းများနှင့်သာ သက်ဆိုင်သော စာရင်းဖြစ်၏။ ဆန်စက်အသင်း၊ ရက်ကန်းအသင်း၊ ကျောက်သွေးအသင်း၊ ယွန်းအသင်းစသော စက်မှုလက်မှုအသင်းများတွင် အရှုံးအမြတ်စာရင်းမလုပ်မီ ပြုလုပ်ရသော စာရင်းဖြစ်၏။ ထိုစာရင်းတွင် ရေးသွင်းသော ဂဏန်းများမှာ လယ်ဂျာချုပ်စာရင်းများမှ ရွှေ့ပြောင်းယူရသော ဂဏန်းများဖြစ်ကြ၏။ ဤသို့ဂဏန်းများကိုရွှေ့ပြောင်းယူသည့်အခါ ဂျာနယ်လုပ်၍ ပြောင်းလိုလျှင်ပြောင်း၊ ဂျာနယ်မလုပ်ဘဲ ပြောင်းတတ်လျှင်လည်း ပြောင်းနိုင်သည်။ ကုန်ကူးစာရင်းနှင့် အလားတူဖြစ်၏။

ဥပမာ-ကုန်လုပ်အသင်း တသင်းတွင် ဇူလိုင်လဆန်း ၁ ရက်နေ့တွင် အထက်လက ကုန်ရိုင်းတန်ဖိုးငွေ ၃၀၀ ကျန်ရှိ၏။ ၎င်းဇူလိုင်လအတွင်း ကုန်ရိုင်းတန်ဖိုးငွေ ၄၅၀၀ ဝယ်၏။ ကုန်ချောလုပ်ရာ၌ ကုန်ကျသောစရိတ်များမှာ လုပ်သားအခငွေ ၉၀၀၊ ထင်းစရိတ်ငွေ ၂၀၀၊ အခွန်အခငွေ ၁၀၀၊ မီးအာမခံကြေးငွေ ၁၅၀၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ခငွေ ၁၅၀၊ စက်ကရိယာပြင်ခငွေ ၁၀၀ ဖြစ်ကြ၏။ ၎င်းလအတွင်း လုပ်ပြီးသောကုန်ချောများ ရောင်းရငွေ ပေါင်း ၇၅၀၀ ဖြစ်၏။ လကုန်သောနေ့တွင် ကုန်ကြမ်းတန်ဖိုး ၂၀၀ ကျန်၏။

မှတ်ရန်။ ။ စက်ကိုငှားထားရလျှင် ငှားခကိုပါစရိတ်တွင် ထည့်ရ၏။ စာရင်းဖွင့် ကုန်ကျန်တွင် ဖြစ်စေ၊ စာရင်းပိတ် ကုန်ကျန်တွင်ဖြစ်စေ လုပ်ပြီးသော်လည်း မရောင်းရသေးသော ကုန်ချောများ ကျန်လျှင် ထည့်သွင်းဖော်ပြရမည်။

အထက်ပါဥပမာကို ကုန်လုပ်စာရင်းပြုလုပ်လျှင် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

ကုန်လုပ်စာရင်း

၁၉.....ခု ဇူလိုင်လ-၃၁ ရက်နေ့

ရှင်

စား

ကျပ်	ပြား	ကျပ်	ပြား
....ခု ဇူလိုင်လ ၁-ရက် ကုန်ကြမ်းကျန်
အသစ်ဝယ်သောကုန်ကြမ်း
လုပ်သားအခပေး
ထင်းစရိတ်
အခွန်အခ
မီးအာမခံ
သယ်ယူပို့ဆောင်ခ (အဝင်) ☆
စက်ကရိယာပြင်စရိတ်
		ပေါင်း.....	
		အကြမ်းမြတ် (အရှုံးအမြတ်စာရင်းပို့)	
		၆၄၀၀ - ၀	
		၁၃၀၀ - ၀	
		၇၇၀၀ - ၀	
		စုစုပေါင်း.....	စုစုပေါင်း.....
			၇၇၀၀ - ၀

မှတ်ရန်။ အထက်ပါဂဏန်းများမှာ လယ်ဂျာချုပ် စာရင်းဝင် စာရင်းများမှ ပြောင်းယူခြင်းဖြင့် ဖော်ပြသော ဂဏန်းများဖြစ်ကြ၏။ အထက်ပါစာရင်းကို နောက်တဖူးထွင်၍ ရေးဆွဲကြသည်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။ ☆ အဝင် ဆိုသည်မှာ ကုန်ကြမ်းများ အဝင်တွင် ကုန်ကျသော သယ်ယူပို့ဆောင်ခ ဖြစ်၏။

	ကျပ် မြား	ကျပ် မြား
၁၉ ခု ဇူလိုင်လ ၁ ကုန်ကြမ်းကျွန် အသစ်ဝယ်သောကုန်ကြမ်း	၃၀၀ ၄၅၀၀	
၁၉ ခု ဇူလိုင်လ ၃၁ ကုန်ကြမ်းကျွန်နှုတ်	၂၀၀	
ကုန်ကျသောကုန်ကြမ်းစရိတ်		၄၆၀၀
လုပ်သားအခပေး		၉၀၀
ထင်းစရိတ်		၂၀၀
အခွန်အခ		၁၀၀
မီးအာမခံ		၁၅၀
သယ်ယူပို့ဆောင်ခ (အဝင်)		၁၅၀
စက်ကရိယာပြင်စရိတ်		၁၀၀
အကြမ်းမြတ် (အရှုံးအမြတ်စာရင်းပို့)		၁၃၀၀
ရောင်းပြီးကုန်ချော....		၇၅၀၀

(ခ) သုံးဆယ် သမဝါယမရက်ကန်းအသင်း၏

ကုန်လုပ်စာရင်း

(၁၉၄၇-ခုဇူလိုင်လ)

- ၁။ အထက်လကုန်ကျန်များမှာ ခြည်ခင်ထုပ် ၉၅၀ ဘိုး၊ ဆိုးဆေး ၂၄၅ ကျပ်ဘိုး၊ ရက်ပြီးလုံခြည် ၅၄၀ ဘိုး။
- ၂။ ခြည်ထုပ်အသစ်ဝယ်၍ ကုန်ကျငွေ ၁၂၀၀။
- ၃။ ဆိုးဆေးအသစ်ဝယ်၍ ကုန်ကျငွေ ၃၁၆ ကျပ်။
- ၄။ ရက်ကန်းစင်များပြင်၍ ကုန်ကျငွေ ၁၂၀။
- ၅။ ခြည်ထုပ်များ သယ်ခ ၃၆ ကျပ်။
- ၆။ အသင်းသား အလုပ်သမားများအား လခ ပေးငွေ ၂၅၀။
- ၇။ လအတွင်း ရောင်းရသော လုံခြည်တန်ဘိုးငွေ ၂၉၅၀။
- ၈။ လကုန်သောနေ့၌ ကုန်ကျန်ရှိသည်မှာ ရက်ပြီးလုံခြည် တန်ဘိုးငွေ ၂၉၀။
ခြည်ထုပ်တန်ဘိုးငွေ ၇၅၀။
ဆိုးဆေးတန်ဘိုးငွေ ၁၂၇ ကျပ်။

သုံးဆယ် သမဝါယမ ရက်ကန်းအသင်း လိမ္မိတက်

၁၉၄၇-ခု ဇူလိုင်လ

စာရင်း	ကုန်လုပ်စာရင်း		ရှင်
	ကျပ်	မြား	
အထက်ကုန်ကျန်များ			
ခြည်ခင်	၉၅၀		၂၉၅၀
ဆိုးဆေး	၂၄၅		၂၉၀
ရက်ပြီးလုံခြည်များ	၅၄၀		၇၅၀
အသစ်ဝယ်ကုန်များ			၁၂၇
ခြည်ခင်	၁၂၀၀		
ဆိုးဆေး	၃၁၆		
ရက်ကန်းစင်များပြင်ခ	၁၂၀		
ခြည်ထုပ်ကုန်များသယ်ယူခ	၃၆		
လက်ခပေးငွေပေါင်း	၂၅၀		
	၃၆၅၇		၄၁၁၇
	၄၆၀		
	၄၁၁၇		၄၁၁၇
			စုစုပေါင်း
			စုစုပေါင်း
			စုစုပေါင်း

မှတ်ရန်။ ။ အထက်ပါ ဂဏန်းများသည် လယ်ကျာချုပ်စာရင်းများမှ ပြောင်းရွှေ့လာခြင်းဖြစ်၏။

သမဝါယမစာရင်းကိုင်ပညာ

(ဂ) အိုးဖိုထီးအသင်း၏

ကုန်လုပ်စာရင်း

(၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်လ)

- ၁။ အထက်ကုန်ကျန်များမှာ-
ပိတ်တန်ဘိုးငွေ ၉၀ဝိ၊ သစ်တန်ဘိုးငွေ ၅၀ဝိ၊ ဆိုးဆေးတန်ဘိုး ၁၅ဝိ၊ လုပ်ပြီးပိတ်ထီးတန်ဘိုး
ငွေ ၅၅ဝိ။
- ၂။ လအတွင်းဝယ်သော ကုန်ကြမ်းများမှာ-
ပိတ်ငွေ ၂၀ဝိ ဘိုး၊ အပ်ခြည်ငွေ ၁၀ဝိ ဘိုး၊ ဆိုးဆေးငွေ ၁၃ဝိ ဘိုး။
- ၃။ အသင်းသား အလုပ်သမားများအား ပေးသောလက်ခငွေပေါင်း ၁၅၀ဝိ။
- ၄။ ကုန်ကြမ်းများသယ်ယူပို့ဆောင်ခပေးရငွေ ၅၆ ကျပ်။
- ၅။ ကိုယ်စားလှယ်များအားကော်မရှင်ပေးငွေ ၂၂ဝိ။
- ၆။ ပြီးသောထီးများရောင်းရငွေ ၄၉ဝိ။
- ၇။ လကုန်သောနေ့၌ အောက်ပါကုန်များကျန်ရှိ၏။
လုပ်ပြီးထီးတန်ဘိုးငွေ ၅၀ဝိ၊ ပိတ်တန်ဘိုးငွေ ၁၂ဝိ။
ဆိုးဆေးတန်ဘိုးငွေ ၁၉ဝိ၊ သစ်တန်ဘိုးငွေ ၄ဝိ။

အိုးဖို သမဝါယမ ထိအသင်း လိမိတက်

၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်လ

စား	ကုန်လုပ်စာရင်း		ရှင်
	ကျပ်	ပြား	
<u>အထက်ကုန်ကျန်များ</u>			
ပိတ်	၉၀၀		ကျပ် ၄၉၀၀
သစ်	၅၀၀		
ဆိုးဆေး	၁၅၀		
လုပ်ပြီးထီး	၅၅၀		
<u>အသစ်ဝယ်ကုန်များ</u>			
ပိတ်	၂၀၀၀		၅၀၀
အပ်ခြည်	၁၀၀၀		၁၂၀၀
ဆိုးဆေး	၁၃၀		၁၉၀
အလုပ်သမားလက်ခပေး	၁၅၀၀		၄၀၀
ကုန်ကြမ်းသယ်ယူပို့ဆောင်ခ	၅၆		
ကော်မရှင်ပေး	၂၂၀		
	၆၁၀၆		
	၁၀၈၄		
	၇၁၉၀		၇၁၉၀
			စုစုပေါင်း....
			ပေါင်း....
			အကြမ်းမြတ်....
			စုစုပေါင်း....

စုစုပေါင်း....

မှတ်ရန်။ အထက်ပါဂဏန်းများမှာ လက်ကျန်မှ ပြောင်းယူလာသော ဂဏန်းများဖြစ်ကြ၏။

ကုန်ဝယ်စာရင်း

ရှင်

စား

၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၂	သို့-ငွေစာရင်း	၁၈၀၀			
----------------------	----------------	------	--	--	--

သယ်ယူပို့ဆောင်ခစာရင်း

ရှင်

စား

၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၂	သို့-ငွေစာရင်း	၂၀			
----------------------	----------------	----	--	--	--

ကုန်ရောင်းစာရင်း

ရှင်

စား

၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၂	၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၂	၂၀	၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၂	မှ-ငွေစာရင်း	၁၀၀၀ ၈၀၀
----------------------	----------------------	----	----------------------	--------------	-------------

အခွန်အခစာရင်း

ရှင်

စား

၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၂	သို့-ငွေစာရင်း	၃၀			
----------------------	----------------	----	--	--	--

အတိုးပေးစာရင်း

ရှင်

စား

၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၁၅	သို့-ငွေစာရင်း	၁၅			
-----------------------	----------------	----	--	--	--

အသေးသုံးစာရင်း

ရှင်

စား

၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၂၁	သို့-ငွေစာရင်း	၁၀			
-----------------------	----------------	----	--	--	--

ထိုရေးသွင်းချက်များကို ကုန်ကူးစာရင်းနှင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်းသို့ပို့ရန် ဦးစွာဂျပာနယ်လုပ်လျှင် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

ဂျပာနယ်

စား ရှင်

၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင် - ၃၁	ကုန်ကူးစာရင်း	၂၀၀	
။	ကုန်ကျန်စာရင်း		၂၀၀
။	ကုန်ကူးစာရင်း	၁၈၀၀	
။	ကုန်ဝယ်စာရင်း		၁၈၀၀
။	ကုန်ကူးစာရင်း	၂၀	
။	သယ်ယူပို့ဆောင်ခစာရင်း.....		၂၀
။	ကုန်ရောင်းစာရင်း	၁၈၀၀	
။	ကုန်ကူးစာရင်း		၁၈၀၀
။	အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၃၅	
။	အခွန်အခစာရင်း		၃၅
။	အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၁၅	
။	အတိုးစာရင်း		၁၅
	အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၁၀	
	အသေးသုံးစာရင်း		၁၀
	ကုန်လက်ကျန်	၅၅၀	
	ကုန်ကူးစာရင်း		၅၅၀

အထက်ပါ ဂျပာနယ်အရ လယ်ဂျာချုပ်ဝင်စာရင်းများကို ရေးသွင်းလျှင် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ကြပေလိမ့်မည်။

စား	၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၃၁	သို့-ကုန်ကျန်	၂၀၀	အထက်ကုန်ကျန်စာရင်း	၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၃၁	မှ-ကုန်ကူး	၂၀၀	ရှင်
စား	၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၂	သို့-ငွေစာရင်း	၁၈၀၀	ကုန်ဝယ်စာရင်း	၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၃၁	မှ-ကုန်ကူးစာရင်း	၁၈၀၀	ရှင်
စား	၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၂	သို့-ငွေစာရင်း	၂၀	သယ်ယူပို့ဆောင်ခရိတ်	၁၉၄၈-ခု ဇူလိုင်-၃၁	မှ-ကုန်ကူးစာရင်း	၂၀	ရှင်

စာ:	ကုန်ရောင်းစာရင်း				ရှင်
၁၉၄၈...ခု ဇူလိုင်-၃၁	သို့-ကုန်ကူးစာရင်း	၁၈၀၀	၁၉၄၈...ခု ဇူလိုင်-၃၀ " ၂၀	မှ-ငွေစာရင်း " "	၁၀၀၀ ၈၀၀ ၁၈၀၀

စာ:	အခွန်အခစာရင်း				ရှင်
၁၉၄၈...ခု ဇူလိုင်-၂၈	သို့-ငွေစာရင်း	၃၀ ၅ ၃၅	၁၉၄၈...ခု ဇူလိုင်-၃၁		၃၅

စာ:	အတိုးစာရင်း				ရှင်
၁၉၄၈...ခု ဇူလိုင်-၁၅	သို့-ငွေစာရင်း	၁၅	၁၉၄၈...ခု ဇူလိုင်-၃၁	မှ-ရှုံးမြတ်	၁၅

စာ:	အသေးသုံးစာရင်း				ရှင်
၁၉၄၈...ခု ဇူလိုင်-၂၁	သို့-ငွေစာရင်း	၁၀	၁၉၄၈...ခု ဇူလိုင်-၂၁	မှ-ရှုံးမြတ်	၁၀

စာ:	ကုန်ကျန်စာရင်း				ရှင်
၁၉၄၈...ခု ဇူလိုင်-၃၁	သို့-ကုန်ကျန်	၂၀၀	၁၉၄၈...ခု ဇူလိုင်-၃၁	မှ-ကုန်ကူးစာရင်း	၂၀၀

အထက်ပျာနယ်အရ ကုန်ကူးစာရင်းနှင့် အရှုံးအမြတ် စာရင်းများလုပ်လျှင် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ကြလိမ့်မည်။

စား

		ရှင်	
ကုန်လောင်းကျန်
ကုန်ဝယ်
သယ်ယူခ
အကြမ်းမြတ်
	၂၀၀	၁၀၀၀	၂၀
	၁၀၀၀	၂၅၀	၃၃၀
	၂၅၀		
အခွန်အခ
အတိုး
အသေးသုံး
အသားတင်မြတ်
	၃၅	၁၅	၁၀
	၂၇၀		
	၃၃၀		
ကုန်ရောင်း
ကုန်ကျန်
အကြမ်းမြတ်
	၁၀၀၀	၅၅၀	
	၂၃၅၀		
	၃၃၀		

ကုန်လုပ်အသင်း၏ ကုန်လုပ်စာရင်းနှင့်-အရှုံးအမြတ်စာရင်း

ဆုံးပန်လှဘိနပ်ချုပ်အသင်း၏ အလုပ်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

- ၁။ အထက်ကုန်ကျန်များမှာ နွားသားရေ တန်ဘိုးငွေ ၅၆၀။
ဆိတ်သားရေတန်ဘိုးငွေ ၄၅၀။ အပ်နှင့်အပ်ခြည်တန်ဘိုးငွေ ၅၀။
- ၂။ ကုန်ရိုင်းများဝယ်သည်မှာ နွားသားရေငွေ ၁၄၀၀။ ဆိတ်သားရေငွေ ၈၅၀။ သံဘန်ဘိုးငွေ ၆၀။ အပ်နှင့်အပ်ခြည်ငွေ ၄၅ ကျပ်။
- ၃။ သယ်ယူပို့ဆောင်ခကုန်ငွေ ၃၅ ကျပ်။
- ၄။ အလုပ်သမားများလက်ခပေးငွေ ၆၄၀။
- ၅။ အလုပ်ရုံလခပေး ၁၂၀။
- ၆။ အသေးသုံးငွေ ၅၅ ကျပ်၊ စာရေးလခငွေ ၂၀၀။
- ၇။ ချုပ်ပြီးဘိနပ်ရောင်းလက်ငင်းငွေ ၃၅၀၀။ အကြွေးငွေ ၃၀၀ ဘိုးရောင်းရ၏။
- ၈။ ကော်မရှင်ပေးငွေ ၅၀။
- ၉။ ကုန်များကို စစ်ဆေးရာ လုပ်ပြီးဘိနပ် ငွေ ၉၀၀ ဘိုး၊ နွားသားရေ ငွေ ၃၀၀ ဘိုး၊ ဆိတ်သားရေ ငွေ ၃၅၀ ဘိုး။

အခန်း(၆) အတက်အစမ်းပုစ္ဆာများ

- ၁။ လယ်ကျာစာရင်းချုပ်တွင် မည်သည့်အတွက် အရှုံးအမြတ်စာရင်းဟူ၍ စာရင်းတခုပွင့်ရသနည်း။
- ၂။ လယ်ကျာချုပ်စာရင်းတွင် ဖွင့်သော အရှုံးအမြတ်စာရင်းတွင် မည်သည့် ငွေများကို ရေးမှတ်ရသနည်း။

၃။ ကုန်ကူးစာရင်းမလုပ်ဘဲ အရှုံးအမြတ်စာရင်း လုပ်ရုံမျှနှင့် အသင်းတသင်း၏ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေကို ပြည့်စုံစွာ ပြနိုင်ပါ၏လော။

၄။ အောက်ပါ ကြုံလှကုန်ဆိုင်အသင်း၏ အလုပ်များကို အရှုံးအမြတ်စာရင်း ပြုလုပ်ပါ။

- (က) အထက်ကုန်ကျန်တန်ဘိုးငွေ ၁၅၀၀။
- (ခ) ကုန်သစ်ငွေ ၂၀၀၀ ဘိုး လက်ငင်းဝယ်သည်။
- (ဂ) ကော်မရှင်ငွေ ၂၀၀ ခုနှိမ်ခွင့်ရသည်။
- (ဃ) သယ်ယူပို့ဆောင်ခငွေ ၄၅ ကျပ် ကုန်ကျသည်။
- (င) အသေးသုံးငွေ ၁၅ ကျပ်နှင့် လခပေး၍ ၅၀ ကုန်ကျသည်။
- (စ) ကုန်များလက်ငင်းရောင်း၍ ငွေ ၁၃၅၀ ရသည်။
- (ဆ) ကုန်များကို စစ်ဆေးရာငွေ ၆၅၀ ဘိုးကျန်သည်။

၅။ အောက်ပါ လက်ပန်ရက်ကန်းအသင်း၏ အလုပ်များကို အရှုံးအမြတ် စာရင်းပြုလုပ်ပါ။

- (က) အထက်ကုန်ကျန် ခြည်ခင်ငွေ ၂၅၀၊ ဆိုးဆေးငွေ ၁၈၅ ကျပ်။
- (ခ) ကုန်သစ်ဝယ်ခြည်ခင် ၁၉၄၀၊ ဆိုးဆေးငွေ ၄၅၀။
- (ဂ) လက်ခပေးငွေ ၅၆၀၊ ကော်မရှင်ပေးငွေ ၂၅၀။
- (ဃ) ရက်ပြီးလုံခြည်ရောင်းရငွေ ၂၅၀၀။
- (င) အသေးသုံးကုန်ငွေ ၃၅ ကျပ်၊ စာရေးလခ ၂၂၀။
- (စ) အပ်ငွေ အတိုးပေးငွေ ၁၂၅ ကျပ်။
- (ဆ) ကုန်များကို စစ်ဆေးရာ ရက်ပြီးလုံခြည် ငွေ ၅၀၀။ ဆိုးဆေးငွေ ၄၂၀၊ ခြည်ခင်ငွေ ၃၄၀။

မှတ်ချက်။ ။ အထက်ပါကုန်များမှာ လယ်ကျာချုပ်မှ ခြောင်းယူလာသော ကုန်များဖြစ်ကြ၏။

အထက်ကုန်ကျန်များ	ချုပ်ပြီးတိန်ပရောင်းရ	ကုန်ကျန်များ	ချုပ်ပြီးတိန်ပရောင်းရ
နွားသားရေ	၅၆၀	ချုပ်ပြီးတိန်ပရောင်းရ	၉၀၀
ဆိတ်သားရေ	၄၅၀	နွားသားရေ	၃၀၀
အပ်နှင့်အပ်ခြည်	၅၀	ဆိတ်သားရေ	၃၅၀
ကုန်ရိုင်းသစ်များဝယ်	၁၀၆၀		
နွားသားရေ	၁၄၀၀		
ဆိတ်သားရေ	၈၅၀		
သံ	၆၀		
အပ်နှင့်အပ်ခြည်	၄၅		
သယ်ယူပို့ဆောင်ခ	၂၃၅		
အလုပ်သမားလက်ခ	၃၅		
အလုပ်ရုံလခ	၅၀		
ကော်မရှင်ပေး	၂၅၀		
	အကြမ်းမြတ်		ပေါင်း
			၅၅၀
			၇၅၀
အသေးသုံး	၂၅		
စာရေးလခ	၂၀၀		
အသားတင်အမြတ်	၅၆၅		
	ပေါင်း		၇၅၀

အခန်း (၈)

ပစ္စည်းတန်ဖိုးယုတ်လျော့ခြင်းအကြောင်း

အရုံးအမြတ်စာရင်းနှင့် ပတ်သက်သော စာရင်းအမျိုးမျိုး အကြောင်းကို အထက်အခန်းတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီ။ လယ်ကျာချုပ်တွင် စာရင်းတစ်ခုနှင့် ရှိသေးသည်မှာ ထိုအရုံးအမြတ် စာရင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော စာရင်းတစ်ခုပင်ဖြစ်၏။ ၎င်းကား တန်ဖိုးယုတ်လျော့စာရင်းဖြစ်၏။ ပစ္စည်းတစ်ခုတည်းမရှိဘဲ မိမိ၏ မူလတန်ဖိုးအတိုင်း အမြဲတည်ရှိနေနိုင်သည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။ တန်ဖိုးသည် တဖြည်းဖြည်း ယုတ်လျော့သွားခြင်းမှာ ဓမ္မတာဖြစ်၏။ ထိုသို့ယုတ်လျော့သမျှသည် ၎င်းပစ္စည်း၏ပိုင်ရှင်အား အရုံးသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် တန်ဖိုးယုတ်လျော့စာရင်းဟူသော စာရင်းတစ်ခုနှင့် လိုအပ်ပေသည်။

သို့သော် ဤကဲ့သို့ယုတ်လျော့သော တန်ဖိုးကို မည်ကဲ့သို့ တွက်ရကြောင်းကိုလည်း နားလည်တားရန် လိုအပ်ပေသေး၏။ အချို့ကိစ္စများတွင် (၁) သတ်မှတ်သော ကာလအပိုင်းအခြားအားဖြင့် ထွက်ရ၏။ အချို့ကိစ္စများတွင် (၂) သတ်မှတ်သော ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် တွက်ရ၏။

ဥပမာ-တိုက်တလုံးကိုငွေ ၇၀၀၀ ပေး၍ ၇-နှစ်စာချုပ်ပြုလုပ်ပြီး ငှားယူထား၏။ ၎င်းတိုက်သည် တနှစ်ကြာသည့်အခါ ငှားယူသူအား ငွေ ၇၀၀၀ မတန်တော့ပေ။ ငှားခကို နှစ်အရေအတွက်နှင့်စားသော် တနှစ်၏တန်ဖိုးကိုရ၏။ ထို့ကြောင့် တနှစ်လျှင် တန်ဖိုးယုတ်လျော့ငွေသည် ၁၀၀၀ ဖြစ်၏။ ၎င်းငွေ ၁၀၀၀ ကို မူလတန်ဖိုး ၇၀၀၀ မှ လျော့ပစ်ရမည်။ တနှစ်ငွေ ၁၀၀၀ လျော့လျှင် ၇-နှစ်ကြာသော် ၎င်းတိုက်သည် ငှားယူထားသူအား တန်ဖိုးမရှိတော့ပေ။

အခြားဥပမာတစ်ခုမှာ အပိုင်ဝယ်ထားသော သို့မဟုတ် ဆောက်လုပ်ထားသော ပစ္စည်းတစ်ခုကိုလည်း ဤကဲ့သို့ပင် ကာလသတ်မှတ်၍ တန်ဖိုးလျော့ခြင်းဖြစ်၏။ ဥပမာ လက်နှိပ်စက်တစ်ခုကို ငွေ ၅၀၀၀ ပေး၍ အပိုင်ဝယ်ထား၏။ ကျွမ်းကျင်သော သူတစ်ဦးက ထိုလက်နှိပ်စက်သည် ၁၀ နှစ်ခံမည်ဟု ကန့်သတ်၏။ ဤသို့ဖြစ်လျှင် ဤလက်နှိပ်စက်၏ နှစ်စဉ်ယုတ်လျော့မည့်တန်ဖိုးမှာ (၅၀၀ ÷ ၁၀ = ၅၀) ငွေ ၅၀ ဖြစ်၏။ အကယ်၍ ၁၀ နှစ်ကုန်သည့်အခါ ထိုလက်နှိပ်စက်သည် တန်ဖိုးရှိသေးသည်ဖြစ်လျှင် တန်ဖိုးအသစ် သတ်မှတ်၍ နောက်ခံမည့်နှစ်ကိုလည်း ကန့်သတ်ရမည်။ သို့အသစ်သတ်မှတ်သော တန်ဖိုးကိုမူအမြတ်စာရင်းသွင်းလျက် နှုန်းသစ်အတိုင်း နှစ်စဉ်တန်ဖိုး ယုတ်လျော့ပေးရပြန်၏။

၁၀-နှစ်ခံမည့် လက်နှိပ်စက်ကို တန်ဖိုးယုတ်လျော့ပြုလျှင် ကျန်လှပ်၍ အောက်ပါအတိုင်းပြုရ၏။

စား		ရှင်	
၁၉...ခု ငွေ-၃၀	တန်ဖိုးယုတ်လျော့စာရင်း	စား	၅၀
	ပရိဘောဂစာရင်း		၅၀

ဂဏန်းများကို လယ်ကျာချုပ်သို့ပို့လျှင် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

စား	ရှင်	စား	ရှင်
၁၉...ခု ငွေ-၃၀	တန်ဖိုးယုတ်လျော့စာရင်း	စား	၅၀
	ပရိဘောဂစာရင်း		၅၀
	မှ-တန်ဖိုးယုတ်လျော့စာရင်း လက်ကျန်... ပေါင်း...		
	၁၉...ခု ငွေ-၃၀		

အထက်ပါ ဥပမာမှာ ပစ္စည်းတစ်ခုတစ်ရာ၏ ခံမည့်နှစ် ပရိစ္ဆေဒ အားဖြင့် တန်ဖိုးယုတ်လျော့သော နည်းဖြစ်၏။ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် တန်ဖိုးယုတ်လျော့ပုံမှာ ပစ္စည်းတမျိုးစီအတွက် ရာခိုင်နှုန်းအတူဖြစ် စေ၊ ခွဲခြား၍ဖြစ်စေ၊ ကန့်သတ်နိုင်၏။ ဥပမာ အသင်းတသင်းသည် ငွေ ၂၀၀၀ တန် မော်တော်လော် ရီတစ်စီး ငွေ ၂၅၀ တန် စာပွဲတလုံးကိုဝယ်၏။ ကော်မတီ အစည်းအဝေးတခုတွင် မော်တော်လော်ရီ ကို တနှစ် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းလျော့ရန်၊ စာပွဲကိုတနှစ် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းလျော့ရန် ဆုံးဖြတ်ကြ၏။ ထိုအခါ မော်တော်လော်ရီ၏အတွက်ပဌမနှစ်တွင် ငွေ ၂၀၀၊ ဒုတိယနှစ်တွင် ငွေ ၁၈၀၊ စသည်ဖြင့် အရှုံးပြုပြီး လျော့ရမည်။ စာပွဲအတွက် ပဌမနှစ်တွင် ငွေ ၅၀၊ ဒုတိယနှစ်တွင် ငွေ ၄၀ စသည်ဖြင့် အရှုံးပြုပြီးလျော့ ရမည်။ စာရင်းရေးသွင်းပုံမှာ လက်နှိပ်စက်မှာကဲ့သို့ပင် ရေးသွင်းရမည်။

အခန်း (၈) အတွက်အစမ်းပုစ္ဆာများ

- ၁။ တန်ဖိုးယုတ်လျော့သည် ဆိုခြင်းမှာ အဘယ်နည်း။
- ၂။ တန်ဖိုးယုတ်လျော့သောနည်းများကို ဥပမာနှင့်ပြပါ။
- ၃။ အောက်ပါ အလုပ်ကို လယ်ကျာချုပ်သွင်းပြပါ။
 - (က) စက်ဘီးတစ်စီးကို ငွေ ၂၀၀ ပေး၍ဝယ်၏။
 - (ခ) ကုလားထိုင် ၄ လုံးကို ငွေ ၂၀ ပေး၍ဝယ်၏။
 - (ဂ) အိမ်တဆောင်ကို ငွေ ၂၀၀၀ ပေး၍ဝယ်၏။
 စက်ဘီးကိုတနှစ် ၅ ရာခိုင်နှုန်းလျော့ပါ။ ကုလားထိုင်များမှာ ၅ နှစ်ခံမည်၊ အိမ်မှာ နှစ် ၂၀ ခံမည်။
- ၄။ ကန့်သတ်သော နှစ်ဆုံးသော်လည်း ပစ္စည်းမှာ တန်ဖိုးရှိနေလျှင် မည်ကဲ့သို့လုပ်ရသနည်း။

အခန်း (၉)

(က) လက်ကျန်ရှင်းတမ်းအကြောင်း

ရရန်တန်ဖိုးအသီးသီး၊ ပေးရန်တန်ဖိုးအသီးသီးကို အမြတ်၊ သို့မဟုတ် အရှုံးနှင့်တကွ ပြသော ရှင်းတမ်းကို လက်ကျန်ရှင်းတမ်းဟုခေါ်သည်။ ရှင်းတမ်းမည်သည် စာရင်းမဟုတ်၊ သို့သော် စာရင်း များမှ ထွက်ပေါ်လာသော ဂဏန်းများသာလျှင် ရှင်းတမ်းတွင် ပါဝင်ပေသည်။

အလုပ်အကိုင်တခု၏ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းသည် ၎င်းအလုပ်အကိုင်၏ လက်ရှိဘဏ္ဍာရေး အခြေ အနေကို ပြခြင်းဖြစ်၏။ အလုပ်အကိုင်တခု၏ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းကို ရေးဆွဲရမည်ဖြစ်လျှင် ၎င်းအလုပ် အကိုင်တွင် ရေးမှတ်သော စာရင်းအားလုံးကို ပိတ်ပြီးမှသာ ရေးဆွဲနိုင်သည်။

လက်ကျန်ရှင်းတမ်းကို မရေးဆွဲမီ ပိတ်ပြီးသော စာရင်းများ၏ရေးသွင်းချက် ပေါင်းဂဏန်းများ၊ သို့မဟုတ် လက်ကျန်ပေါင်းဂဏန်းများကို ယှဉ်ပြသော အစမ်းရှင်းတမ်းကို ဦးစွာရေးဆွဲပြီးလျှင် ၎င်း အစမ်းရှင်းတမ်း ကိုက်ညီသည့်အခါမှလက်ကျန်ရှင်းတမ်းကိုရေးဆွဲလျှင် စာရင်းရေးသွင်းချက်များသည် မှန်ကန်ပြီဟု စိတ်ချရသည့်အပြင် ပို၍လည်း လွယ်ကူပေလိမ့်မည်။

လက်ကျန်ရှင်းတမ်း အမျိုးအစားသည် အလုပ်အကိုင်၏ သဘောအလိုက်ဖြစ်၏။ ငွေချေးအသင်း၊ သို့မဟုတ် ဘဏ်၏လက်ကျန်ရှင်းတမ်းကို ပြုပြင်ရာတွင် ကုန်ကူးစာရင်း ကုန်လုပ်စာရင်းများနှင့် မသက် ဆိုင်သဖြင့် ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်းချုပ်နှင့် အရှုံးအမြတ် စာရင်းများပါလျှင် ပြီး၏။ သို့သော် ကုန် ရောင်းကုန်ဝယ်နှင့် ကုန်လုပ်အသင်းများ၏ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းတွင် ကုန်ကူးစာရင်းနှင့် ကုန်လုပ်စာရင်း များပါမှသာ ပြည့်စုံပေသည်။

(ခ) လက်ကျန်ရှင်းတမ်းပြုလုပ်ပုံ

အောက်ပါ နေ့စဉ် အကြမ်းမှတ်တမ်းစာအုပ်မှ ဂျာနယ်စာရင်း၊ လယ်ကျာချုပ်စာရင်းများအစမ်း ရှင်းတမ်း၊ ကုန်ကူးစာရင်း၊ အရှုံးအမြတ်စာရင်းနှင့် လက်ကျန်ရှင်းတမ်း အထိရေးဆွဲပြမည်။

ထိပ်တန်းကုန်ဆိုင်အသင်း

အကြမ်းမှတ်တမ်း

၁၉၄၆-ခုမေလ

မေလ-၁။ အသင်းသားများက အစုထည့်ငွေ ၁၆၀၀ ရသဖြင့် ငွေထိန်းလူကြီးထံ အပ်ငွေ ၁၆၀၀။
၂။ ငွေထိန်းထံ၌ရှိသောငွေ ၁၆၀၀ ကို ထုတ်ယူပြီးလျှင် ကုန်လက်ငင်း ဝယ်ငွေ ၁၃၀၀၊ သယ်ယူ ပို့ဆောင်စရိတ်ငွေ ၂၅ ကျပ် ကုန်သည်။

- ၃။ အသင်းဆိုင်သုံး ကတ္တားတခုဝယ်၍ ငွေ ၁၅၀ ကုန်သည်။
- ၇။ ကုန်များလက်ငင်းရောင်း၍ ငွေ ၁၅၀၀ ရသည်။ ဥက္ကဋ္ဌ၏ အာမခံဖြင့် အသင်းလူကြီးဦးမဲထံ ကုန် ငွေ ၈၀ ဘိုး ပို့ရသည်။ လကုန်သည့်နေ့၌ ငွေမရသေးချေ။
- ၁၀။ လက်ဖက်ခြောက်ကုန်သည် ဦးဖေက လက်ဖက်ခြောက် ငွေ ၅၀၀ ဘိုးပို့ထားသည်။ လကုန်သောနေ့၌ ၎င်းကြွေးမဆပ်ရသေးချေ။
- ၁၂။ အသင်းသားဦးပုက မကောင်း၍ နို့ ဆီဘူး ငွေ ၂၅ ကျပ်ဘိုး ပြန်ပို့ထားသည်။ ၎င်း၏တန်ဘိုးကို မပေးသေး။
- ၁၃။ ထိုနို့ ဆီဘူးများကို လက်ကားကုန်သည် ဦးဘထံ ပြန်ပို့ထားသည်။ တန်ဘိုးငွေ ၂၄ ကျပ်ကို မရသေး။
- ၂၀။ ဘဏ်အပ်ငွေ ၁၇၀၀။
- ၃၁။ စာရင်းများပိတ်သည့်အခါ ကုန်ကျန်တန်ဘိုးငွေ ၅၅၀ ရှိသည်။
အထက်ပါ အကြမ်းမှတ်တမ်းတွင် ပါရှိသော အလုပ်ကို လယ်ကျာချုပ်သို့ မသွင်းမီ ဂျာနယ်ကို အောက်ပါအတိုင်း လုပ်ရမည်။

		စား	ရှင်
၁၉၄၈ ခု မေလ - ၁	ငွေစာရင်း	စား	၁၆၀၀
	အစုစာရင်း	၁၆၀၀
	ငွေထိန်းစာရင်း	စား	၁၆၀၀
	ငွေစာရင်း	၁၆၀၀
၂	ငွေစာရင်း	စား	၁၆၀၀
	ငွေထိန်းစာရင်း	၁၆၀၀
	ကုန်ဝယ်စာရင်း	စား	၁၁၇၀
	ငွေစာရင်း	၁၁၇၀
	သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်	စား	၂၅
	ငွေစာရင်း	၂၅
၃	ဆိုင်ကရိယာစာရင်း	စား	၁၅၀
	ငွေစာရင်း	၁၅၀
၇	ငွေစာရင်း	စား	၁၅၀၀
	ကုန်ရောင်းစာရင်း	၁၅၀၀
	ဦးမဲစာရင်း	စား	၈၀
	ကုန်ရောင်းစာရင်း	၈၀
၁၀	ကုန်ဝယ်စာရင်း	စား	၅၀၀
	ဦးဖေစာရင်း	၅၀၀
၁၂	ကုန်ပြန်ဝင်စာရင်း	စား	၂၅
	ဦးပုစာရင်း	၂၅
၁၃	ဦးဘစာရင်း	စား	၂၄
	ကုန်ပြန်ထွက်စာရင်း	၂၄
၂၀	ဘဏ်စာရင်း	စား	၁၇၀၀
	ငွေစာရင်း	၁၇၀၀
၃၁	ကုန်ကျန်တန်ဘိုးငွေ- ၅၅၀		

စား

ငွေစာရင်း

ရှင်

၁-၅-၄၆	သို့-အစု ငွေထိန်း ကုန်ရောင်း စာရင်း	၁၆၀၀	၁-၅-၄၆	မှ-ငွေထိန်း ကုန်ဝယ် သယ်ယူပို့ဆောင် ဆိုင်ကရိယာ အစု	၁၆၀၀
၂-၅-၄၆		၁၆၀၀	၂-၅-၄၆		၁၁၇၀
၂-၅-၄၆		၁၅၀၀	"		၂၅
					၃-၅-၄၆		၁၅၀
					၁-၅-၄၆		၁၇၀၀
			စုစုပေါင်း	၄၇၀၀			လက်ကျန်	၄၆၄၅
								၅၅

စား

အစုစာရင်း

ရှင်

၃၁-၅-၄၆	လက်ကျန်	၁၆၀၀	၁-၅-၄၆	မှ-ငွေစာရင်း	၁၆၀၀
---------	---------	------	------	------	--------	--------------	------	------

စား

ငွေထိန်းစာရင်း

ရှင်

၁-၅-၄၆	သို့- ငွေစာရင်း	၁၆၀၀				၁၆၀၀
					၂-၅-၄၆	မှ- ငွေစာရင်း	

စား

ကုန်ဝယ်စာရင်း

ရှင်

၂-၅-၄၆	သို့- ငွေစာရင်း	၁၁၇၀				
၁၀-၅-၄၆	ဦးဖေ	၅၀၀				
				၁၆၇၀	၃၁-၅-၄၆	လက်ကျန်	၁၆၇၀

သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်စာရင်း

စာ:	၂၅-၄၆	သို့-ငွေစာရင်း	၂၅	၂၅	ရှင်
					မှ-လက်ကျန်
						၁၅၀

ဆိုင်ကရိယာစာရင်း

စာ:	၃၅-၄၆	သို့-ငွေစာရင်း	၁၅၀	၁၅၀	ရှင်
					လက်ကျန်
						၁၅၀

ကုန်ရောင်းစာရင်း

စာ:	၇၅-၄၆	လက်ကျန်	၁၅၀၀	၁၅၀၀	ရှင်
					မှ-ငွေစာရင်း
					ဦးမဲ
						၁၅၀၀

ဦးမဲစာရင်း

စာ:	၇၅-၄၆	သို့-ကုန်ရောင်းစာရင်း	၀၀	၀၀	ရှင်
					လက်ကျန်
						၀၀

ဦးပေစာရင်း

စာ:	၃၀-၅-၄၆	လက်ကျန်	၅၀၀	၅၀၀	ရှင်
					မှ-ကုန်လယ်စာရင်း
						၅၀၀

ကုန်ပြန်ဝင်စာရင်း

စာ:	၁၂-၅-၄၆	သို့-ဦးပေစာရင်း	၂၅	၂၅	ရှင်
					လက်ကျန်
						၂၅

စား	၂၀-၅-၄၆	လက်ကျန်	၂၄	၁၃-၅-၄၆	မှ ဦးဘစာရင်း	၂၄	ရှင်
စား	၂၀-၅-၄၆	လက်ကျန်	၂၅	၁၂-၅-၄၆	မှ ကုန်ပြန်ဝင်စာရင်း	၂၅	ရှင်
စား	၁၃-၅-၄၆	သို့-ကုန်ပြန်ထွက်စာရင်း	၂၄	၂၀-၅-၄၆	လက်ကျန်	၂၄	ရှင်
စား	၂၀-၅-၄၆	သို့-ငွေစာရင်း	၁၇၀၀	၂၀-၅-၄၆	လက်ကျန်	၁၇၀၀	ရှင်

အစမ်းရှင်းတမ်း

အထက်ပါ လယ်ကျာချုပ်ရေးသွင်းချက်များ မှန်သည်မမှန်သည်ကို ချိန်ထိုးရန် လက်ကျန်ပေါင်းပြ အစမ်းရှင်းတမ်းလုပ်လျှင် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်မည်။ သတိပြုရန်မှာ မြီစားဖက်ကများ၍ မြီရှင် ဖက်၌လက်ကျန်ပြုလျှင် ၎င်းသည် မြီစားလက်ကျန်ဖြစ်၏။ မြီရှင်ဖက်ကများ၍ မြီစားဖက်၌ လက်ကျန်ပြုလျှင် ၎င်းသည် မြီရှင်လက်ကျန်ဖြစ်၏။

အစမ်းရှင်းတမ်း

		စား	ရှင်
၂၁-၅-၄၆	ငွေစာရင်း	၅၅	၁၆၀၀
	အစုစာရင်း	၁၆၇၀	
	ကုန်ဝယ်စာရင်း	၂၅	
	သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်	၁၅၀	
	ဆိုင်ကရိယာစာရင်း	၈၀	
	ကုန်ရောင်းစာရင်း	၅၀၀	
	ဦးမဲစာရင်း	၂၅	
	ဦးဖေစာရင်း	၂၄	
	ကုန်ပြန်ဝင်စာရင်း	၁၇၀၀	
	ကုန်ပြန်ထွက်စာရင်း		
	ဦးပုစာရင်း		
	ဦးဘစာရင်း		
	ဘဏ်စာရင်း		
	၃၇၂၉	၃၇၂၉	

အထက်ပါအတိုင်း အစမ်းရှင်းတမ်းလုပ်ပြီးနောက် မြီစားလက်ကျန်များပေါင်းခြင်းနှင့် မြီရှင် လက်ကျန်များပေါင်းခြင်းတို့ ကိုက်ညီနေပြီဖြစ်သောကြောင့် လယ်ကျာချုပ် ရေးသွင်းချက်များသည် မှန်ပြီဟု ယူဆနိုင်သည်။ ပေါင်းခြင်းတို့ ကိုက်ညီနေပြီဖြစ်သော်လည်း အမှားကိုက် ကိုက်တတ်ပေသည်။ သတိရှိရန်လိုလှသည်။

အစမ်းရှင်းတမ်းလုပ်ပြီးလျှင် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းကို ဆက်လက်၍ လုပ်လိုလျှင်လည်း လုပ်နိုင် သည်။ သို့တည်းမဟုတ်- လက်ကျန်သည့်အခါတိုင်း ကုန်ခဲ့သောတလအတွင်း လယ်ကျာချုပ် ရေးသွင်း

ချက်များ မှန်သည်မမှန်သည်ကို လစဉ်အစမ်းရှင်းတမ်းထုတ်ပြီး စာတွဲပြုလုပ်ထားရသည်။

အထက်ပါ ဥဒါဟရုဏ်ပစ္စည်းကို အစမ်းရှင်းတမ်းလုပ်ရုံမျှနှင့် အပြီးမသတ်သေးဘဲ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းလုပ်ရမည်ဖြစ်သော် ၎င်းလက်ကျန်ရှင်းတမ်းမလုပ်မီ ကုန်ကူးစာရင်းနှင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်းများကို ဦးစွာလုပ်ရသည်။

ဤသို့ကုန်ကူးစာရင်းနှင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်းများ လုပ်ရန်အလို့ငှါ ၎င်းတို့နှင့်ဆိုင်သောစာရင်းများမှ ဂဏန်းများကို သက်ဆိုင်ရာကုန်ကူးစာရင်းသို့ဖြစ်စေ၊ အရှုံးအမြတ်စာရင်းသို့ဖြစ်စေ ရွှေ့ပြောင်းပေးရမည်။ ရွှေ့ပြောင်းရန် ဂျာနယ်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

ဂျာနယ်

		စား	ရှင်
၃၁-၅-၄၆	ကုန်ကူးစာရင်း စား	၁၆၇၀	
	ကုန်ဝယ်စာရင်း		၁၆၇၀
	အရှုံးအမြတ်စာရင်း စား	၂၅	
	သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်စာရင်း		၂၅
	ကုန်ရောင်းစာရင်း စား	၁၅၈၀	
	ကုန်ကူးစာရင်း		၁၅၈၀
	ကုန်ကူးစာရင်း စား	၂၅	
	ကုန်ပြန်ဝင်စာရင်း		၂၅
	ကုန်ပြန်ထွက်စာရင်း စား	၂၄	
ကုန်ကူးစာရင်း		၂၄	

အထက်ပါ ဂျာနယ်အရ ငွေစာရင်းနှင့်တကွ လယ်ဂျာချုပ်စာရင်းများကို အောက်ဖော်ပြပါ အတိုင်း ရေးသွင်းလိမ့်မည်။

၁။ Balance Sheet.

စား	ရှင်	စား	ရှင်
၃၁-၅-၄၆	၁၁၆၀	၃၁-၅-၄၆	၂၅
ပေါင်း.....	၁၁၆၀	သို့-အရှုံးအမြတ်စာရင်း	
		၃၁-၅-၄၆	
		၂၅	
		ပေါင်း.....	
		သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်စာရင်း	
		၃၁-၅-၄၆	
		၁၅၈၀	
		သို့-ကုန်ကူးစာရင်း.....	
		၃၁-၅-၄၆	
		၁၅၈၀	
		၃၁-၅-၄၆	
		၂၄	
		၁၅၈၀	

ကုန်ပြန်ဝင်စာရင်း

ရှင်

စား

၃၁-၅-၄၆	၂၅	၃၁-၅-၄၆	မှ-ကုန်ကူးစာရင်း	၂၅
---------	----	---------	------------------	----

ကုန်ပြန်ထွက်စာရင်း

ရှင်

စား

၃၁-၅-၄၆	၂၄	၃၁-၅-၄၆	သို့-ကုန်ကူးစာရင်း	၂၄
---------	----	---------	-------------------------	----

အထက်ပါ ဂျပန်နယ်လုပ်ငန်းများကို ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ကုန်ကူးစာရင်းနှင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်းလုပ်လျှင် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်မည်။

ရှင်

စား	ပေါင်း	၂၁၅၄	ကုန်ရောင်း (လက်ငင်း)	၁၅၀၀
ကုန်ဟောင်းကျန်		ရင်း အကြွေး	၈၀
ကုန်ဝယ် (လက်ငင်း)	၁၁၇၀	ကုန်ပြန်ထွက်	၂၄
ရင်း (အကြွေး)	၅၀၀	ကုန်ကျန်	၅၅၀
ကုန်ပြန်ဝင်	၂၅			
အကြမ်းမြတ်	၄၅၉			
(အရှုံးအမြတ်စာရင်းသို့)					
ပေါင်း	၂၁၅၄		ပေါင်း	၂၁၅၄	
သယ်ယူပို့ဆောင်စရိတ်	၂၅	အကြမ်းမြတ်	၄၅၉
အစားအသွယ်အမြတ်	၄၃၄	(ကုန်ကူးစာရင်း)		
(လက်ကျန်ရှင်းတမ်းသို့)					
ပေါင်း	၄၅၉		ပေါင်း	၄၅၉	

ယခုအခန်းသည် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းနှင့် သက်ဆိုင်သောအခန်းဖြစ်သည်။

သတ်မှတ်သောနေ့တနေ့တွင်အလုပ်ရှင်၏ (၇၂) အသင်းတသင်း၏ ပေးရန်ရှိ တန်ဖိုးအသီးသီးကို ရရန်ရှိ တန်ဖိုးအသီးသီးနှင့်ယှဉ်လျက် ၎င်းအလုပ်၏ အမြတ်၊ သို့မဟုတ် အရှုံးကိုပါ တချိန်တည်း ပြသောစာရင်းသည် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းဖြစ်၏။

လယ်ကျာချုပ်စာရင်းဖွင့်၍ နှစ်ဖက်သွင်းနည်းအရ စာရင်းကိုင်သော အလုပ်များတွင် လက်ကျန် ရှင်းတမ်းသည် တဖက်သွင်းနည်းမှာကဲ့သို့တွက်၍ ယူရသည်မဟုတ်ဘဲ အလိုလိုပေါ်လျက်လာပေသည်။ အနည်းငယ်ပြုပြင်ယူရုံသာဖြစ်သည်။

လက်ကျန်ဆိုသည်မှာ စာရင်းတိုင်း၏နောက်ဆုံးကျန်သောဂဏန်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထို နောက်ဆုံးကျန်သောဂဏန်းများသည် ပေးရန်နှင့်ဆိုင်သည်၊ ရရန်နှင့်ဆိုင်သည် ဟူသောအကြောင်းကို တဖက်သွင်းနည်းတွင် စာရင်းကိုင်လုပ်သူသည် အတန်စဉ်းစားယူရသည်ဖြစ်သော်လည်း နှစ်ဖက်သွင်း နည်းအရမှာ များစွာစဉ်းစားရန်မရှိဘဲ ဂဏန်းများ အလိုအလျောက် စက်နှင့်လုပ်သကဲ့သို့ပေါ်လာ၏။

နှစ်ဖက်သွင်းနည်းအရဖွင့်သော လယ်ကျာချုပ်တွင် သက်ဆိုင်သော စာရင်းများ အားလုံးပါပြီးဖြစ် ၏။ သတ်မှတ်သောနေ့တနေ့တွင် ထိုစာရင်းများ အသီးသီးကို ပိတ်လျှင် လက်ကျန်များ ပေါ်လာ တော့၏။

ထိုသို့ပေါ်လာသောဂဏန်းများကို အစမ်းရှင်းတမ်းလုပ်လိုက်လျှင် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းအတွက် ဂဏန်းများကိုသိရပေတော့သည်။ အစမ်းရှင်းတမ်းသည် ပေါင်းခြင်းကို စစ်သောအစမ်းရှင်းတမ်းနှင့် လက်ကျန်ကိုစစ်သောအစမ်းရှင်းတမ်းဟူ၍နှစ်မျိုးရှိရကား။ ပေါင်းခြင်း အစမ်းရှင်းတမ်း၌ပေါ်သော ပေါင်းခြင်းဂဏန်းများသည် ကုန်ကူးစာရင်းနှင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်းများသို့သွား၏။ လက်ကျန်အစမ်း ရှင်းတမ်း၌ ပေါ်သောလက်ကျန်ဂဏန်းများသည် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းသို့သွား၏။

အထက်၌ပါရှိသော ထိပ်တန်းကုန်ဆိုင်အသင်း၏ စာရင်းများတွင် လက်ကျန်ဂဏန်းများကို စစ် သော အစမ်းရှင်းတမ်းကိုပြခဲ့သည်။ ထိုရှင်းတမ်းတွင် ပြသောဂဏန်းများသည် လက်ကျန်များသာ ဖြစ်သော်လည်း အစမ်းရှင်းတမ်းသည် အစမ်းရှင်းတမ်းမျှဖြစ်သည်။ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းမဟုတ်ပေ။ သို့သော် ထိုအစမ်းရှင်းတမ်းတွင်ပါရှိသော ဂဏန်းများအနက် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းနှင့် သက်ဆိုင်သော ဂဏန်းများသည်ပေါ်ပြီးဖြစ်သည်။ အစမ်းရှင်းတမ်းတွင် မြီစားဖြစ်လျှင် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းတွင် မြီရှင်ဖက်၌၎င်း၊ အစမ်းရှင်းတမ်းတွင် မြီရှင်ဖြစ်လျှင် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းတွင် မြီစားဖက်၌၎င်း ပြောင်း ပြန်ရေးချရုံသာဖြစ်သည်။ ဤသို့ပြောင်းပြန်ရေးချရသော်လည်း အဓိပ္ပါယ်မရှိမဟုတ်ပေ။ အဓိပ္ပါယ်

ရှိကား။ လယ်ကျာချုပ်စာရင်းတွင် မြီစားဖက်၌ကျန်လျှင် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းတွင်လည်း မြီစားဖက် (ပေးရန်ဖက်) ၌ရေးရခြင်းဖြစ်၏။ လယ်ကျာချုပ်စာရင်းတွင် မြီရှင်ဖက်၌ကျန်လျှင် လက်ကျန်ရှင်း တမ်း၌လည်း မြီရှင်ဖက် (ရရန်ဖက်) ၌ရေးရခြင်းဖြစ်၏။

အထက်၌ဥပဒေပြုသော ထိပ်တန်းအသင်း၏စာရင်းများကိုကြည့်လေ။ ငွေစာရင်းတွင် လက် ကျန်ငွေ ၅၅၅ သည် မြီရှင်ဖက်၌ကျန်၏။ ထိုကြောင့် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းတွင် ထိုလက်ကျန်ငွေ ၅၅၅ ကို လက်ကျန်ရှင်းတမ်း၏မြီရှင်ဖက် (ရရန်ဖက်) ၌ရေးရ၏။ အစုငွေ ၁၆၀၀ မှာ အစုစာရင်းတွင် မြီစားဖက် ၌ကျန်၏။ ထိုကြောင့် ထိုအစုငွေ ၁၆၀၀ ကို လက်ကျန်ရှင်းတမ်း၏ မြီစားဖက် (ပေးရန်ဖက်) ၌ ရေးရ ခြင်းဖြစ်၏။ အခြားဂဏန်းများလည်း ဤနည်းအတိုင်းဖြစ်ကြ၏။

အထူးမှတ်ရန်မှာ ကုန်ရောင်းကုန်ဝယ်နှင့်ကုန်ကျန်များသည် ကုန်ကူးစာရင်းနှင့်သာ သက်ဆိုင်ကြ ၏။ ၎င်းကုန်ကူးစာရင်း၌ပြသောနောက်ဆုံးကုန်ကျန်သာလျှင် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းနှင့် သက်ဆိုင်ပေ သည်။ ထိုသို့ကုန်ကူးစာရင်းနှင့်အရှုံးအမြတ်စာရင်းတို့နှင့်သက်ဆိုင်သော ဂဏန်းများသည် လက်ကျန် ရှင်းတမ်းသို့ တိုက်ရိုက်မရောက်ပေ။ ကုန်ကူးစာရင်း၏လက်ကျန်ကို အရှုံးအမြတ်စာရင်းသို့ပို့ အရှုံး ရှင်းတမ်း၏လက်ကျန်ကို လက်ကျန်ရှင်းတမ်းသို့ပို့ရသည်။ ဤသို့ပို့သောဂဏန်းသည် လက်ကျန် အမြတ်စာရင်း၏လက်ကျန်ကို လက်ကျန်ရှင်းတမ်းသို့ပို့ရသည်။ ဤသို့ပို့သောဂဏန်းသည် လက်ကျန် ရှင်းတမ်းသို့ရောက်သည့်အခါ အမြတ်သော်၎င်း အရှုံးသော်၎င်း ဖြစ်လာ၏။

သို့သော်မှတ်ရန်တချက်ရှိပြန်သည်မှာ-- မပြီးဆုံးသေးဘဲ လက်ရှိတန်းလန်းဖြစ်သောစာရင်းများ၏ လက်ကျန်များသည် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းတွင် ဆက်လက်၍ပါရှိရသည်။

ဥပမာ။ ။ အမှုတမ်းများသို့ပေးရန်ကျန်သော လခငွေများ အစိုးရထံမှဖြစ်စေ၊ ဘဏ်များမှဖြစ်စေ ရမည်ဟုပေးစာရထားသောအစိုးရငွေ အမြတ်ငွေ အခငွေများသည် မပေးသေးသော်လည်း၊ မရသေး သော်လည်း အရှုံးအမြတ်စာရင်းတွင်လည်း ဖော်ပြရသည်။ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းတွင်လည်း ဖော်ပြရ သည်။

ကုန်ကူးစာရင်းတွင် ပြသောနောက်ဆုံးကုန်ကျန်တန်ဖိုးကို၎င်း၊ ရရန် ကုန်အကြွေးငွေများနှင့် ပေးရန် ကုန်အကြွေးငွေများ၊ ပေးရန်ကျန်သော ကော်မရှင်ငွေများနှင့် လျှော့ငွေများကို၎င်း လက် ကျန်ရှင်းတမ်းတွင် ဖော်ပြရသည်။

အထက်ထိပ်တန်း ကုန်ဆိုင်၏ စာရင်းများကို လက်ကျန်ရှင်းတမ်းလုပ်လျှင် အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ထိပ်တန်းကျန်ဆိုင်

လက်ကျန်ရှင်းတန်း

(၃၁-၅-၄၆)

ပေးရန်	ငွေပေါင်း	ရရန်	ငွေပေါင်း	စုစုပေါင်း...	
				စုစုပေါင်း...	၂၅၀၉
အစုငွေ	၁၆၀၀	၅၅	၅၅
အထွေထွေပေးရန်များ	၅၀၀	၁၇၀၀	၁၇၀၀
ဦးဖေ	၂၅	၁၅၀	၁၅၀
ဦးပု	၄၃၄	၅၅၀	၅၅၀
အသားတင်အမြတ် (အရှုံးအမြတ်စာရင်းမှ)		၈၀	၂၄
					၂၅၀၉

အခန်း ၁၀

လက်ကျန်ဟောင်းများနှင့် ဆက်လျက် တွက်ပုံကို ပြခြင်း

ထိပ်တန်းကျန်ဆိုင်အသင်း၏ ၁၉၄၆-ခုမေလ ၃၁ ရက်နေ့ရှိ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းကို ရေးဆွဲပြီးခဲ့လေပြီ။ ၎င်းထိပ်တန်းကျန်ဆိုင်အသင်း၏ ဇွန်လအလုပ်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

၁၉၄၆-ခု ဇွန်လ

၁-ရက်။ ဘဏ်မှငွေ ၉၀၀ ထုတ်လျက်၊ ဦးဖေ၏အကြွေးငွေ ၅၀၀ နှင့်ဦးပု၏ နို့ဆီအတွက်ငွေ ၂၅ ပေးသည်။

၂။ ။ ဦးဖေထံမှလက်ဖက်ခြောက် ငွေ ၈၀၀ ဘိုးစိန်မော်ကုမ္ပဏီမှ သကြား ငွေ ၁၀၀၀ ဘိုးအကြွေးရရှိသည်။

၄။ ။ ဦးမဲက အကြွေးငွေ ၈၀ ကိုဆပ်သည်။ ဦးဘကပြန်ပို့သော မကောင်းသည့်နို့ဆီအတွက် ငွေ ၁၅ သာလျော်သဖြင့် ကျန်ငွေကို အသင်းက အရှုံးခံရ၏။

၅။ ။ ကုန်များကိုလက်ငင်းရောင်းရာ ငွေ ၂၅၀ ရ၏။

၆။ ။ အစုအသစ် ငွေ ၃၀၀ ဝင်၏။ သို့သော်နှစ်ကုန်သောလဖြစ်၍လက်မခံသေး။ စာရေးကရိယာ ဝယ်ငွေ ၃၀၀။

၉။ ။ ကော်မတီ ဦးနီက သကြားငွေ ၁၅ ဘိုးယူထား၏။ လက်ကျန်အထိ ငွေမပေးသေး။

၁၀။ ။ ကုန်ဆိုင်ကို ညသူခိုးဖောက်၍ သကြား ငွေ ၂၀၀ ဘိုးနှင့်ဆပ်ပြာ ငွေ ၃၀ ဘိုးပျောက်၏။

၁၁။ ။ ဘဏ်သို့ ငွေ ၅၅၀ အပ်သည်။

၁၅။ ။ ကုန်များကို လက်ငင်းရောင်း၍ ငွေ ၆၅၀ ရသည်။ ကုန်များကို ဦးလှအား ငွေ ၁၀၀ ဘိုး၊ ဦးမဲအား ၁၅၀ ဘိုးပေးထားသည်။ ငွေမရသေး။

၁၆။ ။ ကုန်များကိုလက်ငင်းဝယ်၍ ငွေ ၄၅၀ ကုန်၏။ ကော်မရှင်ငွေ ၅၀၀ ရ၏။ ဆိုင်ကရိယာ ဝယ်ငွေ ၁၀၀။

ထို့နောက် ဆိုင်ပိတ်စာရင်းများကို ပိတ်ပြီး ငွေစာရင်း၊ ကုန်ကူးစာရင်း၊ အရှုံးအမြတ်စာရင်းနှင့် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းပြုလုပ်ရမည်။

စား ငွေစာရင်း ရှင်

၃၀-၅-၄၆	အထက်ကျန် ☆	၅၅	၁-၆-၄၆	မှ-ဦးဖေစာရင်း	၅၀၀
၁-၆-၄၆	သို့ ဘဏ်စာရင်း	၉၀၀	"	" ဦးပု စာရင်း	၂၅
၄-၆-၄၆	" ဦးမဲ	၈၀	၆-၆-၄၆	" စာရေးကရိယာ	၃၀
"	" ဦးဘ	၁၂	၁၁-၆-၄၆	" ဘဏ်	၂၅၀
၅-၆-၄၆	" ကုန်ရောင်း	၂၅၀	၁၆-၆-၄၆	" ကုန်ဝယ်	၄၅၀
၁၅-၆-၄၆	" "	၆၅၀	"	" ဆိုင်ကရိယာ	၁၀၀
	စုစုပေါင်း.....	၁၉၄၇		ပေါင်း.....	၁,၀၅၅
				လက်ကျန်	၉၂
				စုစုပေါင်း.....	၁၉၄၇

☆ လက်တွေ့ စာရင်းရေးရာတွင် အထက်လက်ကျန်ကို တနေ့တွက် ဝင်ငွေများကို ပေါင်းပြီးမှ အောက်က ထည့်သွင်းပြုလျှင် ပို၍ကောင်း၏။

စား အစုစာရင်း ရှင်

၃၀-၆-၄၆	လက်ကျန်	၁၆၀၀	၃၀-၅-၄၆	အထက်ကျန်	၁၆၀၀
စား	ဦးဖေစာရင်း		ရှင်		
၁-၆-၄၆	သို့-ငွေစာရင်း	၅၀၀	၅၀၀	အထက်ကျန်	၅၀၀
	လက်ကျန်	၈၀၀	၈၀၀	မှ-ကုန်စာရင်း	၈၀၀
	ပေါင်း.....	၁၃၀၀	၁၃၀၀	ပေါင်း.....	၁၃၀၀
စား	ဦးပုစာရင်း		ရှင်		
၁-၆-၄၆	သို့-ငွေစာရင်း	၂၅	၂၅	အထက်ကျန်	၂၅

စိန်ပေါ်စာရင်း

ရှင်

စား

၃၀-၆-၄၆	လက်ကျန်	၁၀၀၀	၁-၆-၄၆	မှ-ကုန်ဝယ်စာရင်း	၁၀၀၀
---------	---------	------	--------	------------------	------

စား

ဘဏ်စာရင်း

ရှင်

၃၁-၅-၄၆	အထက်ကျန်	၁၇၀၀	၁-၆-၄၆	မှ-ငွေစာရင်း	၉၀၀
၁၁-၆-၄၆	သို့-ငွေစာရင်း	၇၅၀	၃၀-၆-၄၆	လက်ကျန်	၁၅၅၀
	ပေါင်း.....	၂၄၅၀		ပေါင်း.....	၂၄၅၀

စား

ဆိုင်ကရိယာစာရင်း

ရှင်

၃၁-၅-၄၆	အထက်ကျန်	၁၅၀			
၁၆-၆-၄၆	သို့-ငွေစာရင်း	၁၀၀	၃၀-၆-၄၆	လက်ကျန်	၂၅၀
	ပေါင်း.....	၂၅၀		ပေါင်း.....	၂၅၀

စား

ဦးမဲစာရင်း

ရှင်

၃၁-၅-၄၆	အထက်ကျန်	၈၀	၄-၆-၄၆	မှ-ငွေစာရင်း	၈၀
၁၅-၆-၄၆	သို့-ကုန်ရောင်းစာရင်း	၁၅၀	၃၀-၆-၄၆	လက်ကျန်	၁၅၀
	ပေါင်း.....	၂၃၀		ပေါင်း.....	၂၃၀

စား

ဦးဘစာရင်း

ရှင်

၃၁-၅-၄၆	အထက်ကျန်	၂၄	၄-၆-၄၆	မှ-ငွေစာရင်း	၁၂
			"	" ခွဲမြတ်	၁၂
				ပေါင်း.....	၂၄

စား

ဦးနီစာရင်း

ရှင်

၉-၆-၄၆	သို့-ကုန်ရောင်းစာရင်း	၁၅	၃၀-၆-၄၆	လက်ကျန်	၁၅
--------	-----------------------	----	---------	---------	----

ဦးလှစာရင်း

စား	သို့-ကုန်ရောင်းစာရင်း	၁၀၀	၂၀-၆-၄၆	လက်ကျန်	၁၀၀
၁၅-၆-၄၆					

စာရေးကရိယာစာရင်း

စား	သို့-ငွေစာရင်း	၃၀	၃၀-၆-၄၆	ရှုံးမြတ်ပို့	၃၀
၆-၆-၄၆					

ကုန်ပျက်ကုန်ပျော့ဘက်စာရင်း

စား	သို့-ဦးဘစာရင်း ကုန်ရောင်း ပေါင်း.....	၁၂ ၂၃၀	၂၆-၆-၄၆	ရှုံးမြတ်ပို့	၂၆၂
၄-၆-၄၆ ၁၀-၆-၄၆					

ကုန်ဝယ်စာရင်း

စား	သို့-ဦးပေစာရင်း စိန်မော်ကိုး ငွေ ပေါင်း.....	၈၀၀ ၁၀၀၀ ၄၅၀ ၂၂၅၀	၃၀-၆-၄၆	ကုန်ကူးပို့	၂၂၅၀
၃-၆-၄၆					

ကုန်ရောင်းစာရင်း

စား	၅-၆-၄၆ ၉-၆-၄၆ ၁၀-၆-၄၆ ၁၅-၆-၄၆ 	၂၅၀ ၁၅၀ ၂၃၀ ၆၅၀ ၁၀၀ ၁၅၀	၅-၆-၄၆ ၉-၆-၄၆ ၁၀-၆-၄၆ ၁၅-၆-၄၆ ပေါင်း.....	ကုန်ကူးပို့	၁၃၉၅
၃၀-၆-၄၆					

၃၀-၆-၄၆ နေ့ကျန်ကျန်တန်ဘိုး (၁၀၅၀) ဖြစ်၏။
 လယ်ကျာချုပ်စာရင်းများနှင့်ငွေစာရင်းများကိုပိတ်ပြီးနောက် ကျန်ကူးစာရင်းနှင့်အရှုံးအမြတ်စာရင်းများကို
 အောက်ပါအတိုင်းလုပ်သည်။

စာအုပ် ကျန်ကူးစာရင်းနှင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်း

စာအုပ်	ကျန်ကူးစာရင်းနှင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်း	ရှင်
အထက်ကျန်ကျန်	ရောင်းကုန် (ကုန်ရောင်းစာရင်းမှ)	၁၃၉၅
ကျန်သစ် (ကုန်ဝယ်စာရင်းမှ)	၃၀-၆-၄၆ နေ့ ကျန်ကျန်	၁၀၅၀
အကြမ်းမြတ် (ရှုံးမြတ်ပို့)	ပေါင်း.....	၃၂၄၅
စာရေးကရိယာ	အကြမ်းမြတ် (ကုန်ကူးစာရင်းမှ)	၄၄၅
ကျန်ပျက်ကုန်ပျောက်	အထက်အမြတ်ဟောင်း	၄၃၄
အသားတင်အမြတ်		
(လက်ကျန်ရှင်းတမ်းသို့ပို့)		
	ပေါင်း.....	၈၇၉

အထက်စာရင်းများမှ လက်ကျန်ရှင်းတမ်းရေးဆွဲလျှင် အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်လိမ့်မည်။

ထိပ်တန်းကျန်ဆိုင်း

လက်ကျန်ရှင်းတမ်း
 (၃၀-၆-၄၆)

ပေးရန်	ငွေပေါင်း	ရရန်	ငွေပေါင်း
အစုငွေ	၁၆၀၀	လက်ကျန်ငွေ	၆၂
စိန်မော်ကုမ္ပဏီ	၁၀၀၀	ဘဏ်အပ်ငွေ	၁၅၅၀
ဦးဖေ	၈၀၀	ဆိုင်ကရိယာ	၂၅၀
	၃၄၀၀	ကျန်ကျန်	၁၀၅၀
		အထွေထွေကြေးများ	
အသားတင်အမြတ်	၆၀၇	ဦးမဲ	၁၅၀
(အရှုံးအမြတ်စာရင်းမှ)		ဦးနီ	၁၅
	၄၀၀၇	ဦးလှ	၁၀၀
		စုစုပေါင်း.....	၂၆၅
	စုစုပေါင်း.....		၄၀၀၇

အမှတ် ၁

ဆိတ်ကြီးရွာတွင် ကုန်ကိုးအသင်း တသင်းကို(၁၅-၁-၄၇)နေ့တွင် တည်ထောင်လျက် အသင်းသား ၈၉ ဦးနှင့် ဆိုင်ကို စတင်ဖွင့်လေသည်။ (၃၀-၆-၄၇)နေ့ အထိ အောက်ပါအလုပ်များ ဖြစ်လေသည်။

- ၁။ အသင်းသားများကထည့်သော အစုငွေ ၂၆၅၀ ရ၏။
- ၂။ ငွေထိန်းထံအပ်သောငွေပေါင်းမှာ ၇၈၀၀ဖြစ်လျက်ပြန်ထုတ်သောငွေပေါင်းမှာ၅၂၀၀။
- ၃။ ကုန်လက်ငင်းဝယ်ငွေပေါင်း ၈၂၅၀ ဖြစ်လျက် အကြွေးငွေ ၂၃၀၀ ဘိုးဝယ်၏။
- ၄။ ကုန်များသယ်ယူပို့ဆောင်ခငွေ ၁၄၀ ကုန်၏။
- ၅။ စာရေးနှင့်ကုန်ရောင်း၏ လခငွေ ၈၀ ကို ကျပ်ကျ၏။ အသေးသုံးနှင့် ခရီးစရိတ်ငွေ ၅၃ ကျပ် ကုန်၏။
- ၆။ စာရေးကရိယာဝယ်၍ ငွေ ၅၄ ကျပ်ကုန်၏။
- ၇။ ဆိုင်ကရိယာနှင့် ပရိဘောဂတွက်ငွေ ၁၉၅ ကျပ်ကုန်၏။
- ၈။ ကုန်လက်ငင်းရောင်းရငွေပေါင်း ၉၇၅၀ ဖြစ်၏။
- ၉။ အိမ်တလုံး ၁၅၀၀ နှင့်ဝယ်ရန် စရံငွေ ၃၀၀ ပေး၏။

၃၀-၆-၄၇ နေ့၌ စာရင်းပိတ်၍ ကုန်လက်ကျန်စာရင်း ကောက်ယူရာ ကုန်ကျန်တန်ဘိုးငွေ ၁၅၀၀ ရှိ၏။ ထိုအလုပ်၏ ငွေစာရင်း။ကုန်ကူးစာရင်း။အရှုံးအမြတ်စာရင်းနှင့် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းလုပ်ပြပါ။

အမှတ် ၂

ဆိတ်ကြီးအသင်းသည် ၁၉၄၇-ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ၌ ဆက်လက်အလုပ်လုပ်ရာ အောက်ပါအလုပ်များ ဖြစ်၏။

- ၁။ အစုအသစ်ငွေ ၃၅၀ ရ၏။
- ၂။ ငွေထိန်းလူကြီးထံအပ်ငွေ ၃၀၀၀ နှင့် ၎င်းထံမှထုတ်ငွေ ၅၅၀၀။
- ၃။ ကုန်လက်ငင်းဝယ်ငွေပေါင်း ၄၅၀၀၊ အကြွေးဝယ်ငွေ ၂၇၀၀။
- ၄။ ကုန်အကြွေးဆပ်ငွေပေါင်း ၂၉၀၀။
- ၅။ ကုန်လက်ငင်းရောင်းရငွေပေါင်း ၅၆၂၀။

- ၆။ ကော်မတီလူကြီး ဦးဘ ကုန်ငွေ ၁၅၀ ဘိုးယူသွားရာလက်ကျန်သည့်နေ့တွင်ငွေမဆပ်သေး။
 - ၇။ ကုန်သယ်ယူပို့ဆောင်ခ ၈၉ ကျပ် ကုန်ကျ၏။
 - ၈။ စာရေးနှင့်ကုန်ရောင်းအား လခပေးငွေ ၂၂၀ နှင့် ခရီးစရိတ်ကုန်ငွေ ၃၅ ကျပ်၊ အသေးသုံး ၁၂ ကျပ်။
 - ၉။ အိမ်ဘိုးကျန်ငွေ ၁၂၀၀ ကို ပေးလိုက်သည်။
 - ၁၀။ ဥက္ကဋ္ဌထံမှ ခေတ္တအပ်ငွေ ၅၀၀ ရသည်။
 - ၁၁။ ပရိဘောဂဝယ်၍ ၁၂၀ ကုန်သည်။
- လက်ကျန်သောနေ့၌ ကုန်များကို စစ်ဆေးရာ ကုန်ကျန်ငွေ ၄၅၀၀ ဘိုးတွေ့ရသည်။
အထက်ပါအလုပ်၏ ငွေစာရင်း ကုန်ကူးစာရင်း အရှုံးအမြတ်စာရင်းနှင့် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းလုပ်

ပြပါ။

အခန်း (၁၁)

ကုန်လုပ်အသင်း၏ လက်ကျန် ရှင်းတမ်း

အထက် အခန်း ၇ တွင် ကုန်လုပ်အသင်း၏ ကုန်လုပ်စာရင်းနှင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်းများ ပြုလုပ်ပုံကိုပြခဲ့ပြီ။ ယခုအခန်းတွင် ကုန်လုပ်အသင်းတောင်း၏ အလုပ်များကို ငွေစာရင်းနှင့်တကွ ကုန်လုပ်စာရင်း၊ အရှုံးအမြတ်စာရင်းနှင့် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းပါ ပြုလုပ်ပုံကိုပြပေအံ့။။

ကုန်လုပ်အသင်းဆိုသည်မှာ လုပ်သောကုန်ကိုလိုက်၍ အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ယခုအချိန် (၁၉၄၉ ခုနှစ်) အထိ ကုန်လုပ်အသင်းစစ်စစ်ဟူ၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မရှိသေးပေ။ ရက်ကန်းအသင်းဟူသော အမည်ကို ခံယူနေသော အသင်းများရှိကြ၏။ သို့သော်လည်း ၎င်းအသင်းများ၏ ကုန်လုပ်ခြင်းတွင် သမဝါယမသဘောမပါဘဲ ရက်ကန်းသည်များ၏ ကွန်ကိုးအဖြစ်သာ သက်ရောက်သေးပေ၏။

ကုန်လုပ်အသင်းတွင် ၁။ ကုန်ရိုင်းလုပ်ခြင်း- ၂။ ကုန်ချောလုပ်ခြင်း- ၃။ ဝမ်းထမ်းမှုကိုလုပ်ခြင်း ဟူ၍ အချုပ်အားဖြင့် သုံးစားရှိရကား ကုန်ရိုင်းလုပ်သော သမဝါယမ လယ်ယာအသင်း၊ အင်းအသင်းစသည်တို့မှာ ပရိုကိုဟုခေါ်၏။ ကုန်ချောလုပ်သော ရက်ကန်းအသင်း၊ ထီးအသင်း စသည်တို့မှာ အင်ဒ(စ)ကိုဟုခေါ်၏။ ဝန်ထမ်းအလုပ်ကိုလုပ်သော မော်တော်ယာဉ်အသင်း၊ မြင်းလှည်းအသင်း စသည်တို့ကို ထရန်(စ)ကိုဟု ခေါ်၏။

အောက်တွင် (၁)အင်းအသင်း (၂)ရက်ကန်းအသင်းနှင့် (၃)မော်တော်ယာဉ်အသင်းတို့၏ စာရင်းများကို လက်ကျန်ရှင်းတမ်း ထုတ်၍ပြပါအံ့။

{က} သဲမြူအင်းအသင်း

၃၀-၆-၄၆ နေ့ရှိ သဲမြူအင်းအသင်း၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

ပေးရန်များ			ရရန်များ		
	ကျပ်	ပြား		ကျပ်	ပြား
အသင်းသားအစု	၁၅၀၀	၀	လက်ကျန်ငွေ	၅၀၀	၀
စာရင်းသေအပ်ငွေ	၂၀၀၀	၀	အင်းကရိယာများ	၁၀၀၀	၀
ခေတ္တအပ်ငွေ	၁၅၀၀	၀	ငါးအကြွေးများ	၁၅၀၀	၀
			အသင်းသားချေးငွေ	၁၀၀၀	၀
			ပေါင်း.....	၄၀၀၀	၀
			အရှုံး.....	၂၀၀	၀
စုစုပေါင်း.....	၅၀၀၀	၀	စုစုပေါင်း.....	၅၀၀၀	၀

၁။ Proco, ၂။ Lndusco, ၃။ Transco.

၁-၇-၄၆ မှ ၃၀-၆-၄၇ အထိ အောက်ပါအတိုင်း အလုပ်လုပ်လေသည်။

- ၁။ အင်းကရိယာဝယ်၍ ကုန်ကျငွေ ၃၀၀။
- ၂။ ငါးအကြွေးများရငွေ ၁၅၀၀။
- ၃။ အသင်းသားများချေးငွေ အရင်းဆပ် ၈၉၀။
- ၄။ အသင်းသားများအတိုးဆပ်ငွေ ၁၂၀။
- ၅။ အင်းခွန်တော်ဆောင်ငွေ ၁၀၀၀။
- ၆။ ငါးများရောင်းချ၍ရငွေ ၅၅၀၀။
- ၇။ ငါးများရောင်းရသော အကြွေးငွေ ၁၂၀၀ မရသေး။
- ၈။ အသင်းသားများလုပ်ခပေးငွေ ၂၀၀၀။
- ၉။ စာရေးလခပေးငွေ ၉၆၀။
- ၁၀။ ခရီးစရိတ်ကုန်ငွေ ၈၅ ကျပ်။
- ၁၁။ စာတိုက်အပ်ငွေ ၁၅၀၀။
- ၁၂။ ခေတ္တအပ်ငွေဆပ် ၁၅၀၀။
- ၁၃။ ပွဲခပေးရငွေ ၃၀၀။

၃၀-၆-၄၇ နေ့တွင် မရောင်းရသေးသော ငါး ၆၀၀ ဘိုးကျန်ရှိနေ၏။ အင်းကရိယာများ၏ တန်ဖိုးကို ငွေ ၁၀၀၀ လျှော့ရ၏။ ၎င်းအလုပ်၏ ငွေစာရင်း ကုန်လုပ်စာရင်း အရှုံးအမြတ်စာရင်းနှင့် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

စာ: ၁-၇-၄၆

ငွေစာရင်း

ရှင်

၁-၇-၄၆	အထက်လက်ကျန် ... ငါးအကြွေးဆပ်ရ ... အရင်းဆပ်ရ ... အတိုးဆပ်ရ ... ငါးရောင်းရ ...	၅၀၀ ၁၅၀၀ ၈၉၀ ၁၂၀ ၅၅၀၀			အင်းကရိယာဝယ် ... ခေတ္တအပ်ငွေဆပ် ... အင်းခွန်တော်ဆောင် အင်းသမားလုပ်ခပေး စာရေးလခပေး ... ခရီးစရိတ်ပေး ... ပဲခပေး ... စာတိုက်အပ် ...	၃၈၀ ၁၅၀၀ ၁၀၀၀ ၂၈၀၀ ၉၆၀ ၈၅ ၃၀၀ ၁၅၀၀
	စုစုပေါင်း:....	၈၅၉၀	၃၀-၆-၄၇	ပေါင်း:.... လက်ကျန်:.... စုစုပေါင်း:....	၈၅၅၅ ၆၅ ၈၅၉၀	

စာ: ၂၀-၆-၄၇

အစုငွေစာရင်း

ရှင်

၂၀-၆-၄၇	လက်ကျန်:....	၁၅၀၀	၁-၇-၄၆	အထက်ကျန်:....	၁၅၀၀
---------	--------------	------	--------	---------------	------

စာ: ၁-၇-၄၆

စာရင်းသေ အပ်ငွေစာရင်း

ရှင်

၂၀-၆-၄၇	လက်ကျန်	၂၀၀၀	၁-၇-၄၆	အထက်ကျန်	၂၀၀၀
---------	---------	------	--------	----------	------

စာ: ၃၀-၆-၄၇

ခေတ္တအပ်ငွေစာရင်း

ရှင်

၃၀-၆-၄၇	သို့-ငွေစာရင်း	၁၅၀၀	၁-၇-၄၆	အထက်ကျန်	၁၅၀၀
---------	----------------	------	--------	----------	------

စာ: ၃၀-၆-၄၇

အရှုံးအမြတ်စာရင်း

ရှင်

၃၀-၆-၄၇	ရှုံးမြတ်ပို့	၂၀၀	၁-၇-၄၆	အထက်ကျန်	၂၀၀
---------	---------------	-----	--------	----------	-----

စား

စာရေးလစာရင်း

၅၆

မှ-ငွေစာရင်း	၉၆၀	၃၀-၆-၄၇	ရှုံးမြတ်ပို့	၉၆၀
--------------	-----	---------	---------------	-----

စား

ခရီးစရိတ်စာရင်း

၅၆

မှ-ငွေစာရင်း	၈၅	၃၀-၆-၄၇	ရှုံးမြတ်ပို့	၈၅
--------------	----	---------	---------------	----

စား

အသင်းသားချေးငွေစာရင်း

၅၆

၁၇-၂-၆၅	အထက်ကျန်	၁၀၀၀	သို့...ငွေစာရင်း... လက်ကျန်... ပေါင်း...	၈၉၀ ၁၁၀ ၁၀၀၀
---------	----------	------	--	--------------------

စား

အတိုးရ စာရင်း

၅၆

၃၀-၆-၄၇	ရှုံးမြတ်ပို့	၁၂၀	မှ-ငွေစာရင်း	၁၂၀
---------	---------------	-----	--------------	-----

စား

အင်းခွန်တော်စာရင်း

၅၆

မှ-ငွေစာရင်း	၁၀၀၀	၃၀-၆-၄၇	ကုန်လုပ်စာရင်းပို့	၁၀၀၀
--------------	------	---------	--------------------	------

စား

ငါးရောင်းစာရင်း

၅၆

၃၀-၆-၄၇	ကုန်လုပ်စာရင်းပို့	၆၇၀၀	မှ...ငွေစာရင်း... အကြွေးစာရင်း... ပေါင်း...	၅၅၀၀ ၁၂၀၀ ၆၇၀၀
---------	--------------------	------	---	----------------------

ပွဲခပေးစာရင်း					ရှင်
စား	သို့-ငွေစာရင်း	၃၀၀	၃၀-၆-၄၇	ကုန်လုပ်စာရင်းပို့	၃၀၀

အကြွေးရန်စာရင်း					ရှင်
စား	အထက်ကျန် သို့-ငါးရောင်းစာရင်း ပေါင်း....	၁၅၀၀ ၁၂၀၀ ၂၇၀၀		မှ-ငွေစာရင်း.... လက်ကျန်.... ပေါင်း....	၁၅၀၀ ၁၂၀၀ ၂၇၀၀

လုပ်ခပေးစာရင်း					ရှင်
စား	သို့-ငွေစာရင်း	၂၀၀၀	၃၀-၆-၄၇	ကုန်လုပ်စာရင်းပို့	၂၀၀၀

အင်းကရိယာစာရင်း					ရှင်
စား	အထက်ကျန် သို့-ငွေစာရင်း ပေါင်း....	၁၀၀၀ ၃၀၀ ၂၇၀၀	၃၀-၆-၄၇	မှ-အင်းကရိယာ ပျက်စာရင်း လက်ကျန် ပေါင်း....	၁၀၀၀ ၂၇၀၀ ၂၇၀၀

စာတိုက်အပ်စာရင်း					ရှင်
စား	သို့-ငွေစာရင်း	၁၅၀၀	၃၀-၆-၄၇	လက်ကျန်	၁၅၀၀

အင်းကရိယာပျက်စာရင်း					ရှင်
စား	သို့-အင်းကရိယာ စာရင်း....	၁၀၀၀	၃၀-၆-၄၇	မှ-ကုန်လုပ်စာရင်း	၁၀၀၀

စား

ကုန်လုပ်စာရင်းနှင့်အနှံ့အမြတ်စာရင်း

၅၆

အင်းကရိယာပျက်စာရင်း	၁၀၀	ငါးရောင်းရငွေ	၆၇၀၀
အသင်းသားလုပ်ခပေး	၂၀၀၀	ငါးလက်ကျန်	၆၀၀
အင်းခွန်တော်ဆောင်	၁၀၀၀				
ပွဲခပေး	၃၀၀				
		ပေါင်း....		၄၂၀၀				
အကြမ်းမြတ် (အနှံ့အမြတ်စာရင်းပို့)			၃၁၀၀				
		စုစုပေါင်း	၇၃၀၀			စုစုပေါင်း....	၇၃၀၀
စာရေးလခပေး	အထက်ကအနှံ့....		၂၀၀	အကြမ်းမြတ် (ကုန်လုပ်စာရင်းမှ)	၃၁၀၀
ခရီးစရိတ်ပေး	၆၆၀	အတိုးရစာရင်း	၁၂၀
		၈၅				
		ပေါင်း....		၁၂၄၅				
အသားတင်အမြတ် (လက်ကျန်ရှင်းတမ်းပို့)			၂၀၅၅				
		စုစုပေါင်း....		၃၃၀၀			စုစုပေါင်း....	၃၃၀၀

လက်ကျန်ရှင်းတမ်း

ရရန်များ

ပေးရန်များ

အသင်းသားများအစု	၁၅၀၀	လက်ကျန်ငွေ	၆၅
စာရင်းသေအပ်ငွေ	၂၀၀၀	ငါးလက်ကျန်တန်ဖိုး	၆၀၀
		ပေါင်း	၃၅၀၀	ငါးအကြွေး	၁၂၀၀
					အသင်းသားချေးငွေ	၁၁၀
အသားတင် (ရှုံးမြတ်စာရင်းမှ)	၂၀၅၅	အင်းကရိယာတန်ဖိုး	၂၀၀၀
		စုစုပေါင်း	၅၅၅၅	စာတိုက်အပ်ငွေ	၁၅၀၀
		စုစုပေါင်း	၅၅၅၅			စုစုပေါင်း	၅၅၅၅

(ခ) ယုဇနရက်ကန်းအသင်း

ယုဇနရက်ကန်းအသင်း၏ ၃၀-၆-၄၇ နေ့ရှိ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

ရရန်များ			ပေးရန်များ		
	ကျပ်	ပြား		ကျပ်	ပြား
အစု	၅၅၀၀	၀	လက်ကျန်ငွေ	၁၉၀	၀
စာရင်းသေအပ်ငွေ	၃၀၀၀	၀	ရက်ကန်းစင်များ(၁၀ နှစ်ခံ) ၉၅၀၀		၀
စုဆောင်းရန်ပုံ	၁၂၁၀	၀	ရက်ကန်းကရိယာများ	၁၄၀၀	၀
လုပ်ခကျန်.....	၄၈၀	၀	ဆိုးဆေးများ	၁၆၅၀	၀
အသားတင်အမြတ်.....	၄၇၀၀	၀	ခြည်ခင်များ	၁၈၁၀	၀
			ရက်ပြီးအထည်များ	၃၅၀	၀
စုစုပေါင်း.....	၁၄၈၉၀	၀	စုစုပေါင်း.....	၁၄၈၉၀	၀

လွန်ခဲ့သောနှစ်၏ အမြတ်ငွေ ၄၇၀၀ ကို ခွဲဝေရန် အရပ်ရပ်ဆိုင်ရာ အစည်းအဝေး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ

- (က) ၄ ပုံတပုံကို စုဆောင်း ရန်ပုံသို့ သွင်းရန်။
- (ခ) ကျန်ငွေမှ အစုရှင်အား အစုပေါ် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းပေးရန်။
- (ဂ) ကျန်ငွေမှ အမှုဆောင်လူကြီးများအား ဆုအဖြစ်ငွေ ၈၅၀ ခြီးမြှင့်ရန်။
- (ဃ) ရက်ကန်းပညာနှင့်သမဝါယမပညာအားပေးရန် ပညာရေးရုံးပုံငွေအတွက် ငွေ ၃၂၅ ကျပ်။
- (င) ကျန်ငွေအမြတ်ငွေကို အသင်းသား ရက်ကန်းသည်များအား တနှစ်အတွင်းရသော လုပ်ခအချိုးအစားအတိုင်း ခွဲဝေရန်။

၁-၇-၄၆ မှ ၃၀-၆-၄၇ အထိ တနှစ်အတွင်းအောက်ပါအတိုင်း အလုပ်များဖြစ်ကြ၏။

- ၁။ အစည်းအဝေးကြီး၏ ဆုံးဖြတ်ချက် အတိုင်း အမြတ်ငွေကို ခွဲဝေရန် စာရင်းများကို ရေးသွင်းလိုက်သည်။
- ၂။ လုပ်ခကျန်ငွေအားလုံးနှင့် အလုပ်ပေါ် အမြတ်ပေးရန် ငွေထဲမှ ငွေ ၁၅၀၀ ထုတ်ပေးသည်။
- ၃။ အစုပေါ် အမြတ်အားလုံးနှင့် အမှုဆောင်ဆုငွေမှ ငွေ ၇၀၀ ထုတ်ပေးသည်။
- ၄။ ရက်ပြီးအထည်များ ရောင်းရငွေပေါင်း ၁၆၄၅၀။
- ၅။ ခြည်ခင်ဝယ်ငွေ ၅၈၀၀။
- ၆။ ဆိုးဆေးဝယ်ငွေ ၅၉၀။
- ၇။ ရက်ကန်းစင်များပြင်ခကျန်ငွေ ၁၂၅ ကျပ်။
- ၈။ ရက်ကန်းကရိယာဝယ်ငွေ ၂၃၀။
- ၉။ အလုပ်သမားများ လုပ်ခပေးငွေ ၅၅၀။
- ၁၀။ ခရီးစရိတ်ကုန်ငွေ ၁၅၆ ကျပ်။
- ၁၁။ အသေးသုံးကုန်ငွေ ၄၀။
- ၁၂။ စာရင်းသေအပ်ငွေအားလုံးနှင့် အတိုးငွေ ၃၀၀ ဆပ်သည်။
- ၁၃။ ကြွက်ကိုက်၍ ရက်ပြီးအထည် ၂၀၀ ဘိုးနှင့် ခြည်ခင် ၁၅၀ ဘိုးပျက်စီးကုန်သည်။
- ၁၄။ ရက်ကန်းစင်များကို ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း တန်ဘိုးလျှော့ရန်။

၃၀-၆-၄၇ နေ့

စာရင်းများပိတ်ပြီး ပစ္စည်းများကို စစ်ဆေးရာ အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရ၏။

- ၁။ ရက်ပြီးအထည်တန်ဘိုး ၁၅၀၀။
- ၂။ ခြည်ခင်တန်ဘိုး ၃၁၀၀။
- ၃။ ဆိုးဆေးတန်ဘိုး ၈၂၀။
- ၄။ ရက်ကန်းကရိယာတန်ဘိုး ၁၂၀၀။
- ၅။ ငွေလက်ကျန် ၅၈၀။

အထက်ပါ အလုပ်ကုန်ဆုံးသော ၃၀-၆-၄၇ နေ့ရှိ ယုဇနရက်ကန်းအသင်း၏ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေ ပြု လက်ကျန်ရှင်းတမ်းကို ငွေစာရင်း ကုန်ကူးစာရင်းနှင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်းများပါ လုပ်ပြပေအံ့။

စာ:

ငွေစာရင်း

၁-၇-၄၆	အထက် လက်ကျန်ငွေ အထည်ရောင်းရ	၁၉၀ ၁၆၄၅၀	၁၉၄၆-ခု	လုပ်ကျွန်း အလုပ်ပေါ် အမြတ်ပေး အစုပေါ် အမြတ်ပေး ကော်မတီဆုပေး ခြည်ခင်ဝယ် ဆိုးဆေးဝယ် ပြင်ခပေး ရက်ကန်းကရိယာဝယ် လုပ်ခပေး ခရီးစရိတ်ပေး အသေးသုံး အပ်ငွေဆပ် အပ်ငွေအတိုးဆပ်	၄၀၀ ၁၅၀၀ ၅၅၀ ၇၀၀ ၅၀၀၀ ၅၉၀ ၁၂၅ ၂၃၀ ၂၅၀၀ ၁၅၆ ၄၀ ၃၀၀၀ ၃၀၀
				ပေါင်း....	၁၆၀၅၉
	စုစုပေါင်း	၁၆၆၄၀	၃၀-၆-၄၇	လက်ကျန်	၅၀၁
				စုစုပေါင်း....	၁၆၆၄၀

စာ:

အစုစာရင်း

			၁-၇-၄၆	အထက်ကျန်	၅၅၀၀
၃၀-၆-၄၇	လက်ကျန်	၅၅၀၀			
စာ:					
	အပ်ငွေစာရင်း				
		၃၀၀၀	၁-၇-၄၆	အထက်ကျန်	၃၀၀၀
စာ:	လုပ်ခပေးရန်စာရင်း				
		၄၀၀			
			၁-၇-၄၆	အထက်ကျန်	၄၀၀
	ထုတ်ပေး				

၀၁:

ခြည်ခင်စာရင်း

၅၆

၅၆-၇-၀	အထက်ကျန် သို့-ငွေစာရင်း ပေါင်း:....	၁၀၀၀ ၅၀၀၀ ၇၆၀၀	၃၀-၅-၇၇	မှ-အထည်ပျက်စာရင်း " ကျန်လုပ်စာရင်း လက်ကျန် ပေါင်း:....	၁၅၀ ၄၃၅၀ ၃၁၀၀ ၇၆၀၀
--------	---	----------------------	---------	---	-----------------------------

၀၁:

အထည်လက်ကျန်စာရင်း

၅၆

၁-၇-၇၇	အထက်ကျန်	၃၅၀	၃၀-၅-၇၇	မှ-အထည်စာရင်း	၃၅၀
--------	----------	-----	---------	---------------	-----

၀၁:

အစုပေါ်အမြတ်စာရင်း

၅၆

	သို့-ငွေစာရင်း	၅၅၀	၁-၇-၇၆	မှ-အမြတ်ဟောင်း	၅၅၀
--	----------------	-----	--------	----------------	-----

၀၁:

ကော်မတီဆုစာရင်း

၅၆

၃၀-၅-၇၇	သို့-ငွေစာရင်း လက်ကျန် ပေါင်း:....	၇၀၀ ၁၅၀ ၈၅၀	၁-၇-၇၆	မှ-အမြတ်ဟောင်း	၈၅၀
---------	--	-------------------	--------	----------------	-----

၀၁:

ပညာရေးရန်ပုံစာရင်း

၅၆

၃၀-၅-၇၇	လက်ကျန်	၃၅၀	၁-၇-၇၆	သို့-အမြတ်ဟောင်း	၃၅၀
---------	---------	-----	--------	------------------	-----

၀၁:

အထည်ရောင်းစာရင်း

၅၆

၃၀-၅-၇၇	သို့-ကျန်လုပ်စာရင်း	၁၆၆၅၀		မှ-ငွေစာရင်း အထည်ပျက်စာရင်း ပေါင်း:	၁၆၆၅၀ ၂၀၀ ၁၆၆၅၀
---------	---------------------	-------	--	--	-----------------------

အထည်ပျက်စာရင်း

စား	သို့-အထည်ပျက်စာရင်း ခြည့်ခင်ပျက် ပေါင်း:....	၂၀၀ ၁၅၀ ၃၅၀	၃၀-၆-၄၇	မှ-အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၃၅၀
-----	--	-------------------	---------	----------------------	-----

ပြင်ခစာရင်း

စား	သို့-ငွေစာရင်း	၁၅၅	၃၀-၆-၄၇	မှ-ကုန်လုပ်စာရင်း	၁၅၅
-----	----------------	-----	---------	-------------------	-----

လုပ်ခပေးစာရင်း

စား	သို့-ငွေစာရင်း	၂၅၀၀	၃၀-၆-၄၇	မှ-ကုန်လုပ်စာရင်း	၂၅၀၀
-----	----------------	------	---------	-------------------	------

ခရီးစရိတ်စာရင်း

စား	သို့-ငွေစာရင်း	၁၅၆	၃၀-၆-၄၇	မှ-အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၁၅၆
-----	----------------	-----	---------	----------------------	-----

အသေးသုံးစာရင်း

စား	သို့-ငွေစာရင်း	၄၀	၃၀-၆-၄၇	မှ-အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၄၀
-----	----------------	----	---------	----------------------	----

အတိုးပေးစာရင်း

စား	သို့-ငွေစာရင်း	၃၀၀	၃၀-၆-၄၇	မှ-အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၃၀၀
-----	----------------	-----	---------	----------------------	-----

တန်ဖိုးလျှော့စာရင်း

စာ:

သို့-ရက်ကန်းစင်စာရင်း	၂၅၀	၃၀-၆-၄၇	မှ-အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၂၅၀
-----------------------	-----	---------	----------------------	-----

အထည်စာရင်း

စာ:

သို့-အထည်လက်ကျန်	၃၅၀	၃၀-၆-၄၇	မှ-ကုန်လုပ်စာရင်း	၃၅၀
လက်ကျန်...	၁၅၀၀			

အလုပ်အပေါ်အမြတ်စေပေးစာရင်း

စာ:

သို့-ငွေစာရင်း	၁,၅၀၀	၁-၇-၄၆	မှ-အမြတ်ဟောင်း	၁၀၀၀
လက်ကျန်	၃၀၀			
ပေါင်း....	၁,၈၀၀			

ကုန်လုပ်စာရင်း နှင့် အရှုံးအမြတ်စာရင်း

အထက်ကျန်အထည်	၃၅၀	အထည်ရောင်းစာရင်း	၁၆၆၅၀
ဆုံးဆေးစာရင်း	၁၄၂၀	ကုန်လက်ကျန်	၁၅၀၀
ခြည်ခင်	၄၃၅၀			
ရက်ကန်းကရိယာ	၄၃၀			
လုပ်ခပေး	၂၅၀၀			
ပြင်ခပေး	၁၂၅			
အကြမ်းမြတ် (ရှုံးမြတ်စာရင်းပို့)	၈၈၅၅			
ပေါင်း....	၁၈၁၅၀		ပေါင်း....	၁၈၁၅၀
တန်ဖိုးလျှော့ စာရင်း	၂၅၀	အကြမ်းမြတ် (ကုန်လုပ်စာရင်းမှ)		၈၈၅၅
အတိုးပေး	၃၀၀			
ခရီးစရိတ်ပေး	၁၅၆			
အသေးသုံး	၄၈			
အထည်ပျက်	၃၅၀			
အသားတင်မြတ် (လက်ကျန်ရှင်းတမ်းပို့)	၇၀၉၁			
ပေါင်း....	၈၈၅၅			၈၈၅၅

လက်ကျန် ရှင်းတန်း

ပေးရန်များ

၃၀-၆-၄၇

ရရန်များ

အသင်းသားများအစု	၅၅၀၀	၅၅၀၀
စုဆောင်းရန်ပုံ	၂၃၀၅	၀၅၅၀
ပညာရေးရန်ပုံ	၃၂၅	၀၅၀၀
အလုပ်ပေါ်အမြတ်ဝေစု	၃၀၀	၃၀၀၀
ကော်မတီဆု	၁၅၀	၀၅၀
အသားတင်အမြတ် (အရှုံးအမြတ်စာရင်းမှ)	၇၀၉၀	၁၂၀၀
					၅၅၅၀
					ပေါင်း....
					၁၅၅၅၀

အခန်း (၁၂) ဘဏ်စာရင်း

(က) ချက်လက်မှတ်အကြောင်း

ဘဏ်ဆိုသည်မှာ ၃မျိုးရှိကြ၏။ ၎င်းတို့သည်ကား

- ၁။ အစုစပ်ဘဏ်
- ၂။ တကိုယ်ကောင်းဘဏ်
- ၃။ သမဝါယမဘဏ်

ဤစာအုပ်သည် သမဝါယမ အသင်းများ၏ စာရင်းအင်းကို ခြင်းနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည်ဖြစ်သောကြောင့် သမဝါယမဘဏ်၏ စာရင်းများအကြောင်းကိုသာ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုရန် ရှိပေသည်။
 ဈေးမည်သည်မှာ လူအသုံးအဆောင် ကုန်စည်များကို ရောင်းဝယ်ရာဌာန ဖြစ်သကဲ့သို့ ဘဏ်မည်သည် လူတို့၏ ကြွေးမြီတာဝန်များကို ရောင်းဝယ်ရာဌာန ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံ အက်လိပ်အစိုးရ၏ အားပေးမှု ကင်းခဲ့သဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော သမဝါယမဘဏ်များသည် အဆိုပါကြွေးမြီတာဝန်များကို ရောင်းရုံမျှသာ ရောင်းတတ်ကြ၏။
 ဥပမာ-လူတယောက်သည် ချစ်တီးငွေချေးဆိုင်မှ ငွေ ၁၀၀၀ ချေးယူနိုင်သည်ဖြစ်အံ့။ ထိုသူသည် မိမိ၏ကြွေးမြီတာဝန်ကို ထိုချစ်တီးဆိုင်အား ငွေ ၁၀၀၀ နှင့်ရောင်းသည်မည်၏။ အကယ်၍ ၎င်းသူ၏ ကြွေးမြီတာဝန်သည် ခိုင်လုံသည်ဖြစ်အံ့။ ချစ်တီးဆိုင်သည် ထိုသူ၏ကြွေးမြီတာဝန်ကို တဆင့်ရောင်းနိုင်၏။ ၎င်း၏ကြွေးမြီတာဝန်သည် ကုန်ပစ္စည်းတခုခုရှိ အဆင့်ဆင့်လက်ပြောင်း၍ သွားနိုင်၏။
 ဘဏ်လုပ်ငန်းဆိုသည် ၎င်းကြွေးမြီတာဝန်များကို ရောင်းဝယ်ခြင်း၊ ဖလယ်ခြင်းအလုပ်ပင် ဖြစ်၏။ ထိုကြွေးမြီတာဝန်များကို မည်သို့အားဖြင့် ထင်ရှားစေသနည်းဆိုသော်၊ စာချုပ်စာတမ်းများအားဖြင့်သာ ထင်ရှားစေ၏။ ထိုစာချုပ်စာတမ်းများသည်လည်း အများအားဖြင့် စက္ကူပေါ်တွင် ရေးသားကြသဖြင့် စက္ကူအဖြစ်နှင့်သာ တည်ရှိကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ကြွေးမြီတာဝန်များကို ရောင်းဝယ်ခြင်းဆိုသည်မှာ ထိုစာချုပ်စက္ကူများကို ရောင်းဝယ်ခြင်းပင်ဖြစ်၏။
 ဘဏ်၏အခြားသော လုပ်ငန်းတခုမှာ တိုင်းသူပြည်သားများ၏ ဘဏ္ဍာငွေများ ပစ္စည်းဥစ္စာများကို ထိန်းသိမ်းရသော အလုပ်ဖြစ်၏။ ဘဏ်က ထိန်းသိမ်းပေးရန် အပ်သောငွေကို ၃ မျိုးခွဲခြားထားသည်မှာ.....

၁။ Joint Stock Bank. ၂။ Private Bank. ၃။ Co-operative Bank. ၄။ Credit.

- (၁) စာရင်းသေအပ်ငွေ။
- (၂) ငွေစုဘဏ်အပ်ငွေ။
- (၃) စာရင်းရှင်အပ်ငွေ။

စာရင်းသေအပ်ငွေဆိုသည်မှာ နှစ်အကန့်အသတ်ထား၍ အပ်သောငွေဖြစ်၏။ ၁-နှစ်၊ ၂-နှစ်၊ ၃-နှစ် စသဖြင့်အပ်ရ၏။ ၎င်းအပ်ငွေမျိုးအတွက် ပေးရသော အတိုးနှုန်းသည် အခြားအပ်ငွေမျိုးအတွက် ပေးသောနှုန်းထက်မြင့်၏။ အကြောင်းကား အပ်ငွေအပ်သောသူသည် တကြိမ်လျှင် ငွေ ၁၀၀ အောက် မလျော့ဘဲ အပ်ရသည့်အပြင်၊ ကန့်သတ်သော ကာလမတိုင်မီ ၎င်း၏အပ်ငွေကို ပြန်မထုတ်နိုင်သောကြောင့် အပ်ငွေလက်ခံသူသည် ထိုအပ်ငွေမျိုးကို စိတ်ချလက်ချ သုံးထားနိုင်၍ဖြစ်၏။

ငွေစုဘဏ်အပ်ငွေဆိုသည်မှာ.... ပြန်ထုတ်လိုလျှင် ကြိုတင်အကြောင်းကြားရသည့်အပြင် ၇-ရက် တပတ်လျှင် တကြိမ်သာ ထုတ်နိုင်သော အပ်ငွေဖြစ်၏။ ထို့ပြင် အပ်သည့်အခါမှာ ငွေ ၁ အောက်ပင် ဖြစ်သော်လည်း မည်သည့်အခါမဆို အကြိမ်ပေါင်းမည်မျှဖြစ်စေ အပ်နိုင်၏။ အပ်ငွေလက်ခံထားသော ဘဏ်သည် ထိုအပ်ငွေမျိုးအနက် အချို့အဝက်ကို အခြားလုံခြုံပြီး ချက်ချင်းပြန်ရနိုင်သော နေရာ၌ တဆင့်အပ်ထားရ၏။

စာရင်းရှင်အပ်ငွေဆိုသည်မှာ... အထက်အပ်ငွေနှစ်မျိုးကဲ့သို့ ငွေသားအပ်ပြီး အပ်သူကိုယ်တိုင် ပြန် ထုတ်မှ ပြန်ပေးရသော ငွေမျိုးမဟုတ်၊ အပ်ငွေရှင်ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ ၎င်းကညွှန်ကြားသော သူကဖြစ် စေ အပ်ငွေရှင်ကိုယ်တိုင် လက်မှတ်ထိုးသော စာတမ်းအားဖြင့် ထုတ်ယူရသော အပ်ငွေဖြစ်၏။ ထိုသို့ ငွေထုတ်ပေးရန်အပ်ငွေရှင်က ညွှန်ကြားသောစာတမ်းကို ချက်လက်မှတ်ဟုခေါ်၏။

ချက်လက်မှတ် ၃ မျိုးရှိသည်။ ၎င်းတို့ကား....

- (၁) “ဘဲယားရား” ချက်လက်မှတ်။
- (၂) “အော်ဒါ” ချက်လက်မှတ်။
- (၃) “ကရော့(စ)” ချက်လက်မှတ်။

ချက်လက်မှတ်ပုံစံ

နံပါတ်.....	ရန်ကုန်မြို့	မေလ-၄ ရက်၊ ၁၉၄၉-ခု
၄-၅-၄၉	အမျိုးသား ဘဏ် လီမိတက်	
မောင်သန်း	သို့မဟုတ်၊ ဤချက်လက်မှတ်ရှိသူအား	
အိမ်ခ	ငါးဆယ်ကျပ် တိတိ	
၄၈	ကို ထုတ်ပေးလိုက် ။	ခိန်ကြီးကွန်ကုန်း
၄၈	၅၀/---/---	၅၀/---/---

အထက်ပါ အမှတ်(၁) ဘဲယားရား ချက်လက်မှတ် ဆိုသည်မှာ အထက်ပါ ပုံစံအတိုင်း မည်သူမဆိုထုတ်ရန် အခွင့်ရသော ချက်လက်မှတ်မျိုး ဖြစ်၏။

အထက်ပါ အမှတ် (၂) အော်ဒါချက်လက်မှတ် ဆိုသည်မှာ အထက်ပါ ပုံစံအတိုင်းမဟုတ်ဘဲ ထုတ်ရန် အမိန့်ပေးထားသူမှသာ လျှင် ငွေထုတ်နိုင်ခွင့်ရသော ချက်လက်မှတ်ဖြစ်၏။ အထက်ပုံစံတွင် “ဤချက်လက်မှတ်ရှိသူ” ဟူသော စာလုံးများကို မင်နှင့်မျှပြီးသား ပျက်ပြီးလျှင် “အမိန့်ရသူ” ဟူသော စကားများကို မင်နှင့်ရေးထည့်ရပေသည်။ ၎င်းအော်ဒါချက်လက်မှတ်ဖြင့် လူတိုင်းငွေထုတ်ခွင့်မရချေ။ ချက်လက်မှတ်တွင် ရေးထည့်သော နာမည်ရှင်ဖြစ်သည့် လူကိုယ်တိုင်သော်၎င်း၊ သို့မဟုတ်၎င်းကတဆင့် ချက်လက်မှတ်၏ ကျောဘက်တွင် အမိန့်ပေးလိုက်သူသော်၎င်း ကိုယ်တိုင်လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးမှ ငွေထုတ်ယူနိုင်၏။

အမှတ်(၃)ဖြစ်သော “ကရော(စ)”ချက်လက်မှတ်ဆိုသည်မှာ ဘဏ်တိုက်အချင်းချင်းသာ ငွေထုတ်ယူနိုင်သော ချက်လက်မှတ်ဖြစ်၏။ အထက်၌ဖော်ပြခဲ့သော “ဘဲယားရားချက်” ၌ဖြစ်စေ “အော်ဒါချက်” ၌ဖြစ်စေ လက်မှတ်မျက်နှာပေါ်တွင် ဖြတ်သန်း၍ လက်မဝက်ခန့်ခွါ၍ ကန့်လန့်ဖြတ်ပြီး မျဉ်းကြောင်းနှစ်ကြောင်း ဆွဲသားပေးသော ချက်လက်မှတ်ဖြစ်၏။ ထိုချက်လက်မှတ်ဖြင့် မည်သူတစ်ဦး တယောက်မျှ ဘဏ်တွင်ငွေထုတ်မယူနိုင်ပေ။ ဘဏ်အချင်းချင်းသာလျှင် တဦးနှင့်တဦး စာရင်းရှင်းယူရသော ငွေဖြစ်၏။

(ခ) ငွေလွှဲလက်မှတ် (ဟွန်ဒီအကြောင်း)

ငွေလွှဲလက်မှတ်ဆိုသည်မှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ‘ဟုဒေါ’ ၏။ အိန္ဒိယလူမျိုးများက “ဟွန်ဒီ” ဟူ၍ ခေါ်ရကား၊ မြန်မာကုန်သည်များကလည်း ၎င်းငွေလွှဲလက်မှတ်ကို မြန်မာစကားတို့ အသုံးမပြုကြဘဲ “ဟွန်ဒီ” ဟူ၍ပင် ခေါ်ဝေါ်လျက်ရှိကြ၏။

ငွေလွှဲလက်မှတ်ကို အသုံးပြုခြင်းနှစ်မျိုးရှိ၏။ ၎င်းတို့ကား

- (၁) ကုန်များကိုဝယ်ယူသည့်အခါ။
- (၂) တနေရာမှ တနေရာသို့ ငွေပို့သည့်အခါ။

ငွေလွှဲလက်မှတ်-အမှတ်(၃)	သင့်ငွေ-၁၀၀၀
	ပြည်မြို့-မေလ-၅-ရက်၊ ၁၉၄၉-ခု။
ဤငွေလွှဲလက်မှတ်ကို တွေ့ရှိသည့်နေ့မှစ၍ နောက်ရက်ပေါင်း (၃၀) ကျရောက်သည်ကလ မောင်သန်းအားဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် ၎င်းက(အမိန့်ပေးသူ)ကိုဖြစ်စေ၊ ငွေပေါင်းတထောင်တိတိကို ထုတ်ပေးလိုက်ပြီးစာရင်းတွင်ရေးမှတ်စေလိုကြောင်း၊ ၎င်းငွေအတွက် ကုန်များရရှိပြီးဖြစ်ကြောင်း။	
သို့-မောင်ဘ	မောင်လှ
၃၆-လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။	

အထက်ပါ ငွေလွှဲလက်မှတ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကား- ပြည်မြို့၌နေသော မောင်လှက ရန်ကုန်မြို့နေ မောင်သန်းထံမှ ကုန်များဝယ်ယူသဖြင့် ၎င်းကုန်တိုးငွေကို ဆပ်လိုသောကြောင့် မိမိက ရန်ကုန်မြို့ ၃၆-လမ်းနေ မောင်ဘထံမှ ရရန်ရှိသောကုန်တိုးငွေ ၁၀၀၀ ကိုလှည့်၍ မောင်သန်းအား ပေးဆပ်လိုက်ရန် ရေးပေးသော အမိန့်စာဖြစ်၏။

ဤလက်မှတ်ကို အသုံးပြုရာတွင် မောင်ဘသည် အကယ်ပင် မောင်လှအား ငွေပေးရန် တာဝန်ရှိနေသောသူ ဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်။ သို့မဟုတ် မောင်ဘသည် မောင်လှနှင့် အဆက်ဖြစ်ပြီး၊ မောင်လှအား ယုံကြည်စိတ်ချနေသူ ဖြစ်ချင်ဖြစ်မည်။ မောင်ဘ၏နေရာတွင် ဘဏ်တခုခုကိုလည်း အသုံးပြုနိုင်၏။ သို့သော် ထိုဘဏ်သည် မောင်လှနှင့် ဆက်ဆံနေသော ဘဏ် ဖြစ်ရပေမည်။

၁။ Bill of Exchange.

ငွေပို့ရန်ပုံစံ

ငွေလွှဲလက်မှတ်။ အမှတ်-၂	သင့်ငွေ-၅၀၀။
	ရန်ကုန်မြို့။ မေလ-၃-ရက်။ ၁၉၄၉-ခု
ရန်ကုန်မြို့ သမဝါယမဘဏ် လိမ္မိတက်	
ဤငွေလွှဲလက်မှတ်ကို ပြသတောင်းဆိုသည့်အခါ မောင်ဘ သို့မဟုတ် ၎င်းက(အမိန့်ပေးသူ)အား ငွေပေါင်း ငါးရာကျပ် တိတိကို ထုတ်ပေးလိုက်ပါ။ ၎င်းထံမှ အထက်ပါငွေများကို ကျွန်ုပ်ရရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။	
သို့-မန်နေဂျာ	မောင်ပု-မန်နေဂျာ
မန္တလေးသမဝါယမဘဏ်	ရန်ကုန်သမဝါယမဘဏ်လိမ္မိတက်

အထက်ပါ ငွေလွှဲလက်မှတ်၏အဓိပ္ပါယ်ကား...ရန်ကုန်မြို့ရှိမောင်စိန်က မန္တလေးမြို့ရှိမောင်ဘအား ငွေ ၅၀၀ ပေးရန်ရှိရာ စာပို့တိုက်မှ မန်နီအော်ဒါနှင့် ပို့မည့်အစား ရန်ကုန် သမဝါယမဘဏ်မှ ငွေလွှဲလက်မှတ်ဝယ်ပြီးလျှင် ထိုလက်မှတ်ကို ပောင်ဘထံသို့ပို့၍ မန္တလေး သမဝါယမဘဏ်မှ ငွေထုတ်ယူရန် ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ ပြုလုပ်နိုင်ရန်အလို့ငှါ ရန်ကုန်သမဝါယမဘဏ်နှင့် မန္တလေး သမဝါယမဘဏ်တို့ အချင်းချင်း နားလည်မှုရှိပြီး ဖြစ်ရမည်။ ဤသို့မရှိလျှင် ကုမ္ပဏီဘဏ်များနှင့် ချစ်တီးဘဏ်များက လုပ်ကြမည်ဖြစ်၏။ ရှေးကလည်း ဤအလုပ်မျိုးကို ၎င်းတို့ပင် လုပ်လျက်ရှိခဲ့ကြ၏။

(ဂ) သမဝါယမဘဏ်

သမဝါယမဘဏ်ဟူ၍ ၄ မျိုးရှိကြသည်။ ၎င်းတို့မှာ.....

- (၁) ကျေးလက်လယ်ယာဘဏ် (သို့မဟုတ် ငွေချေးအသင်း)
- (၂) ခရိုင် သို့မဟုတ် မြို့နယ် ဗဟိုဘဏ်
- (၃) မြေပေါင်ခံဘဏ်
- (၄) မြို့မဘဏ်

ဤသို့အားဖြင့် သမဝါယမ လုပ်ငန်းတွင် ဘဏ် ၄ မျိုးရှိသော်ငြားလည်း ကြွေးမြီတာဝန်ခံ စာချုပ်စာတမ်းများကို ရောင်းခြင်းဝယ်ခြင်းအလုပ်ကို ရှေးအခါကမှစ၍ ယနေ့တိုင် မည်သည့်

သမဝါယမ ဘဏ်မှ ထမြောက်အောင်မြင်စွာ မလုပ်ခဲ့နိုင်ပေ။ လျှင် ပု ကျော် ပါတီဝင် ဦးထွန်းအောင် ကျော် ဦးစီးသော မြို့မသမဝါယမ ဗဟိုဘဏ်သည် ၁၉၂၀ နှစ်လောက်၌ အနည်းအကျဉ်း စမ်းသပ် လုပ်ခဲ့သော်လည်း အင်္ဂလိပ်အစိုးရ၏ အားပေးကူညီမှုကို မရ၍ အထမမြောက်ချေ။

သမဝါယမဘဏ်များလုပ်ခဲ့သော ဘဏ်လုပ်ငန်းများကား ခရိုင်ဗဟိုဘဏ်များသည် စာရင်းသေ အပ်ငွေနှင့် ငွေစုဘဏ်အပ်ငွေများကို လက်ခံခဲ့၏။ နိုင်ငံသမဝါယမဘဏ်ကြီးသည် အပ်ငွေသုံးမျိုးလုံး ကို လက်ခံခဲ့၏။ မြို့မဘဏ်များသည် စာရင်းသေအပ်ငွေနှင့် ငွေစုဘဏ်အပ်ငွေများကိုလက်ခံ၏။ ကျေး လက်ငွေချေးအသင်းများသည် ရန်ငွေလျှင် စာရင်းသေအပ်ငွေများကို လက်ခံကြ၏။ သို့သော် အများ အားဖြင့် ဗဟိုဘဏ်များမှ၎င်း၊ အစိုးရမှ၎င်း ချေးငွေများကိုသာ အားကိုးခဲ့ကြကုန်၏။

ထိုသို့ရှိသော အပ်ငွေ ချေးငွေများကို မိမိတို့၏ အသင်းသားများသို့ ငွေသားထုတ်ချေးခဲ့ကြကုန် ၏။ ကျေးလက်ငွေချေးအသင်းများ၊ မြေပေါင်ခံဘဏ်များနှင့် မြို့မဘဏ်များမှ ငွေချေးယူသော အသင်းသားများမှာ လူတိုင်းစီဖြစ်ကြသော်လည်း ဗဟိုဘဏ်များ၏ ငွေချေးသောအသင်းသားများ မှာ လူများမဟုတ်ကြဘဲ ကျေးလက်အသင်းများသာ ဖြစ်ကြ၏။

ဤမျှသာ မြန်မာနိုင်ငံ၏သမဝါယမဘဏ်လုပ်ငန်းကို အကျဉ်းချုပ်၍ ဖော်ပြလိုက်သည်။ ဤစာအုပ် မှာ စာရင်းကိုင်ပညာအကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် စာရင်းကိုင်ခြင်း အကြောင်းကိုသာ ဖော်ပြပါမည်။

(သ) ဘဏ်စာရင်းများ

ကျေးလက်ဘဏ်ခေါ် လယ်ယာဆိုင်ရာ ငွေချေး အသင်းကလေးများတွင် စာရင်းကိုင် လုပ်သူများ ၏ အရည်အချင်းကို လိုက်လျက် ထိုအသင်းများတွင် သာမန် စာရင်းကိုင်နည်း မဟုတ်သော တဖက် သွင်းနည်းကိုသာ အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ဤစာအုပ်ရေးသူ ထုတ်ဝေပြီးသော စာရင်းကိုင်ပညာ ပဌမတွဲ တွင် အစုံအလင်ဖော်ပြခဲ့ပါပြီ။ ထို့ကြောင့် ဤစာအုပ်တွင် ဗဟိုဘဏ်များနှင့်မြို့မဘဏ်များတွင် အသုံး ပြုခဲ့သော နှစ်ဖက်သွင်း စာရင်းကိုင်နည်းကိုသာ ဖော်ပြပါမည်။

ထားရှိရသော စာရင်းများမှာ ကုန်လုပ်ကုန်ရောင်းအသင်း များကဲ့သို့ ကုန်နှင့် ဆိုင်သော စာရင်း များ မပါရှိသော်လည်း (ဒေးဘွတ်)ခေါ် စာအုပ်ရှိ၏။ ၎င်းကို အချို့ဘဏ်များတွင် ဂျာနယ်အဖြစ် အသုံးပြုကြ၏။ အချို့ဘဏ်များ၌ကား ဂျာနယ်ဟူ၍ သတ်သတ် ထားပြီးလျှင် ငွေစာရင်းမှ လယ်ဂျာ ချုပ်သို့ မသွားနိုင်သော ရေးသွင်းချက်များကို ၎င်းဂျာနယ်တွင် မှတ်သားပြီးမှ လယ်ဂျာချုပ်သို့ ပို့ လေ့ရှိ၏။

အရေးတကြီး ရေးမှတ်ရသော စာရင်းအုပ်များကား ချေးငွေ လယ်ဂျာများ ဖြစ်၏။

အပြီးသတ် စာရင်းများတွင် ကုန်ကူးစာရင်း သို့မဟုတ် ကုန်လုပ်စာရင်း ဟူ၍ မပါရှိချေ။ ငွေဝင် ငွေထွက် စာရင်းချုပ် အရုံးအမြတ် စာရင်းနှင့် လက်ကျန် ရှင်းတမ်းများသာ ပြုလုပ်ရန် ရှိ၏။ စာရင်း များပြုလုပ်ပုံကို အောက်ပါ ဥပမာဖြင့် ပြအံ့။

ကျိုက်လပ် မြို့မဘဏ် လိမိတက်

၃၀-၆-၃၅ နေ့ ဘဏ်၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေမှာ အောက်ပါ လက်ကျန်ရှင်းတမ်း အတိုင်းဖြစ်၏။

ပေးရန်	ကျပ်	ရရန်	ကျပ်
အစုငွေ....	၆၄၅၀	ငွေလက်ကျန်....
စာရင်းသေအပ်ငွေ	၃၀၀၀	အသင်းသားချေးငွေ
ငွေစုဘဏ်အပ်ငွေ	၆၇၆	ပရိဘောဂ (၁၀ နှစ်ခံ)
မန်နေဂျာလခ	၁၅၀	မသဲကွဲငွေ
အသားဝင်အမြတ်	၁၂၀၄	ဘဏ်ပိုင်အိမ် (နှစ်-၃၀-ခံ)
			ပေါင်း.... ၁၂၃၆၀

၁၉၃၅ ခုနှစ်ဇူလိုင်လ ၃၁ ရက်နေ့ အရပ်ရပ်ဆိုင်ရာအစည်းအဝေး၏ဆုံးဖြတ်ချက်အရ အသားတင် အမြတ်ထဲမှ (၁) စုဆောင်းရန်ပုံသို့ငွေ ၄၂၄ ကျပ်၊ (၂) ကော်မတီရန်ပုံသို့ငွေ ၁၀၀ (၃) အဆောက်အဦ ရန်ပုံသို့ငွေ ၁၂၀၊ (၄) ကျန်ငွေကို အစုရှင်များအား ပေးရန် ဖြစ်၏။ ထိုအတိုင်း စာရင်းများအသီးသီး တွင် ဖွင့်ပြီးနောက် ၃၀-၆-၃၆ နေ့အထိ ဘဏ်တွင် အောက်ပါအတိုင်း အလုပ် ဖြစ်လေသည်။

- (၁) အသင်းသားများ ဆပ်သောချေးငွေ အရင်း ၄၉၁၀ နှင့် အတိုးငွေ ၉၅၀။
- (၂) အသင်းသား တဦးအား ကြွေးမဆပ်၍ တရားစွဲရာ တရားနိုင်သော်လည်း ငွေအပြေမရ၊ ငွေ ရင်း ၁၂၀ နှင့် အတိုး ၄၅ ကျပ် ဆုံးရှုံးလေသည်။
- (၃) မသဲကွဲငွေ ၁၉၀ အနက် ငွေ ၁၀၀ မှာ အပ်ငွေရှင်အားအတိုးဆပ်ဖြစ်၍ စာရင်းသွင်းရသည်။ ငွေ ၉၀ ကိုမသိရသေး။
- (၄) အစုရှင် အမြတ်ဝေစု အားလုံးကို ထုတ်ပေးလိုက်သည်။
- (၅) မန်နေဂျာ လအေဟောင်း ၁၅၀ နှင့် အသစ် ၃၅၀ ပါ ထုတ်ပေးသည်။
- (၆) အသင်းသား တဦးအား ငွေရင်း ၃၀၀ နှင့် အတိုး ၉၆ ကျပ် အတွက် တရားစွဲထား၏။ တရား စရိတ်ငွေ ၅၀ ကုန်ကျသည်။ အမှုမပြီးသေး။
- (၇) ကုလားထိုင် တလုံးငွေ (၁၀ တန်) ကျိုး၍ စာရင်းမှ ပယ်ရ၏။
- (၈) အိမ်ကို ရေနံသုတ်၍ ငွေ ၁၅ ကျပ် ကုန်ကျသည်။

- (၉) အသေးသုံးရန် မန်နေဂျာအား ငွေ ၅၀ ထုတ်ပေးထားရာ ငွေ ၃၀ သာ ကုန်လေသည်။
- (၁၀) ပယ်ဖျက်ပြီး ချေးငွေရင်း ၁၆၀ နှင့် အတိုး ၃၀ ကို အာမခံသူ က ဆပ်၍ ပြန်ရသည်။
- (၁၁) အသင်းသားများသို့ ထုတ်ချေးသော ငွေသစ် ၄၀၀၀။

၃၀-၆-၃၆ နေ့ရှိ ဘဏ်၏ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေကို (၁) ငွေဝင် ငွေထွက်စာရင်း ချုပ် (၂) အရှုံးအမြတ် စာရင်း (၃) လက်ကျန်ရှင်းတမ်း လုပ်ပြပါ။

ပရိဘောဂနှင့် အိမ်တန်ဘိုး လျော့ပြပါ။

အထက်ပါ ကျိုက်လပ် ဘဏ်၏ အခြေအနေကို ရှာရန် အလို့ငှါ ပဌမ ဦးစွာ လက်ကျန် ရှင်းတမ်း ဟောင်းကို လယ်ဂျာချုပ်ဖွင့်ရပေမည်။ ဖွင့်ပြီးသည့် အခါ ငွေစာရင်းနှင့် အခြား လယ်ဂျာချုပ် စာရင်းများသို့ အထက်ပါ အကြမ်းမှတ်တမ်းတွင် ဖော်ပြသော အလုပ် အကိုင်များနှင့် ပတ်သက်သော ဂဏန်းများကို ဦးစွာ ဂျာနယ်လုပ်ပြီး ရေးသွင်းပြမည်။

စာရင်း	ငွေဝင်ငွေထွက်စာရင်း	ရှင်း
	၅၂၅	
	၅၀၀	
စာရင်း	အစုစာရင်း	ရှင်း
		၆၄၅၀
		၅၀၀
စာရင်း	စာရင်းသေအပ်ငွေစာရင်း	ရှင်း
		၅၀၀
		၅၀၀
စာရင်း	ငွေစုဘဏ်အပ်ငွေစာရင်း	ရှင်း
		၅၀၀
		၅၀၀

၀၁၈

မန်နေဂျာလစာကျန်

၅၆

၁၅၀

ဖွင့်

၀၁၉

အမြတ်စာရင်း

၅၆

၆၀၆

ဖွင့်

၀၂၀

ချေးငွေစာရင်း

၅၆

၆၉၁၀

ဖွင့်

၀၂၁

ပရိဘောဂစာရင်း

၅၆

၄၀၀

ဖွင့်

၀၂၂

မသဲကွဲစာရင်း

၅၆

ဖွင့်

၁၉၀

၀၂၃

အိမ်စာရင်း

၅၆

ဖွင့်

၄၅၀၀

အထက်၌ ရေးဆွဲပြုလိုက်သောကျေနပ်သည် စာရင်းကိုင် လုပ်သူအား လမ်းပြသောစာရင်းဖြစ်၏။ ဖြစ်ပေါ်လာသမျှသော အလုပ်နှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဂဏန်းတိုင်း၏ မြှစားစာရင်းက...အဘယ်စာရင်းဖြစ်သည်၊ မြှရှင်စာရင်းက အဘယ်စာရင်းဖြစ်သည်ကို ညွှန်ပြသောစာရင်းဖြစ်၏။

ထိုကျေနပ်က လမ်းညွှန်သည့်အတိုင်း လယ်ကျာချုပ်စာရင်းများကို ရေးသွင်းခြင်းသည် လယ်ကျာပို့ခြင်းဟု ခေါ်ဝေါ်ရကား ယခုပို၍ ပြပါအံ့။

စာ: ရှင်

ငွေစာရင်း

ဖွင့်					
မှ-ချေးငွေစာရင်း	၂၀၀				၆၄၀
အတိုးရ	၄၉၀၀				၅၀၀
အရှုံးအမြတ်။	၉၅၀				၅၀
	၁၉၀				၁၅
					၅၀
					၄၀၀၀
စုစုပေါင်း.....					၆၀၅၅
					၂၇၅
စုစုပေါင်း.....	၆၃၃၀				၆၃၃၀

စာ: ရှင်

အစုစာရင်း

				ဖွင့်	၆၄၅၀
လက်ကျန်			၆၄၅၀		

စာ: ရှင်

စာရင်းသေအပ်ငွေစာရင်း

				ဖွင့်	၃၀၀၀
လက်ကျန်			၃၀၀၀		

စာ: ရှင်

ငွေစုစုစာရင်း

				ဖွင့်	၆၇၆
လက်ကျန်			၆၇၆		

လယ်ကျာချုပ် စာရင်းများကို လက်ကျန်ရှင်းတမ်းဟောင်းအတိုင်း ဖွင့်ပြီးဖြစ်သဖြင့် အထက် အကြမ်းမှတ်တမ်းတွင် ဖော်ပြသော အလုပ်များကို လယ်ကျာချုပ်၏ သက်ဆိုင်ရာ စာရင်းသို့ပို့ရန် အလိုငှါ၊ ဦးစွာ ကျာနယ်လုပ်၍ ပြုမည်။

ကျာနယ်စာရင်းဆိုသည်မှာ အမှန်ပြောရသော် စာရင်းကိုင်လုပ်သူအား ညွှန်ကြားသော (ဝါ) အမိန့်ပေးသော စာချုပ်ပင်ဖြစ်၏။ အကြောင်းမူကား စာရင်းကိုင်အား စာရင်းတွင် ရေးမှတ်ရန် ဂဏန်းတခုပေါ်လာသည့်အခါ ၎င်းဂဏန်းကို မည်သည့်စာရင်းများတွင် ရေးရမည်ဟု ကျာနယ်က ညွှန်ကြား (ဝါ) အမိန့်ပေးခြင်းပြု၏။

အထက်ပါအကြမ်းမှတ်တမ်းကို အောက်ပါအတိုင်း ကျာနယ်စာရင်း လုပ်ရ၏။

ကျာနယ်စာရင်း စား ရှင်

ကျာနယ်စာရင်း	စား	ရှင်
အမြတ်ဟောင်းစာရင်း	၄၂၄	
စုဆောင်းရန်ပုံစာရင်း		၄၂၄
အမြတ်ဟောင်းစာရင်း	၁၀၀	
ကော်မတီရန်ပုံစာရင်း		၁၀၀
အမြတ်ဟောင်းစာရင်း	၁၂၀	
အဆောက်အဦး ရန်ပုံစာရင်း		၁၂၀
အမြတ်ဟောင်းစာရင်း	၆၄၀	
အစုရှင် အမြတ်စာရင်း		၆၄၀
ငွေစာရင်း	၄၉၁၀	
ချေးငွေစာရင်း		၄၉၁၀
ငွေစာရင်း	၉၅၀	
အတိုးရစာရင်း		၉၅၀
အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၁၂၀	
ချေးငွေစာရင်း		၁၂၀
အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၄၅	
အတိုးရစာရင်း		၄၅
အတိုးပေးစာရင်း	၁၀၀	
မသဲကွဲစာရင်း		၁၀၀
အစုရှင်အမြတ်စာရင်း	၆၄၀	
ငွေစာရင်း		၆၄၀
မန်နေဂျာလခကျန်	၁၅၀	
လခပေးစာရင်း	၃၅၀	

ငွေစာရင်း	၅၀၀
တရားစရိတ်	၅၀
ငွေစာရင်း	၅၀
အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၁၀
ပရိဘောဂစာရင်း	၁၀
အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၁၅
ငွေစာရင်း	၁၅
မန်နေဂျာအသုံးစဘော်	၅၀
ငွေစာရင်း	၅၀
အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၃၀
မန်နေဂျာအသုံးစဘော်	၃၀
ငွေစာရင်း	၁၉၀
အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၁၉၀
ချေးငွေစာရင်း	၄၀၀၀
ငွေစာရင်း	၄၀၀၀
အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၄၇
ပရိဘောဂစာရင်း	၄၇
အရှုံးအမြတ်စာရင်း	၁၅၀
ဘဏ်ပိုင်အိမ်စာရင်း	၁၅၀
ပေါင်း.....	၁၃၀၉၁	၁၃၀၉၁

မန်နေဂျာလကျန်စာရင်း

စား	သို့-ငွေစာရင်း	၁၅၀		ဖွင့်	၁၅၀
စား	အမြတ်ဟောင်းစာရင်း				
	သို့-စုဆောင်းချန်ပုံစာရင်း	၄၂၄		ဖွင့်	၁၂၀၄
	ကော်မတီ	၁၀၀			
	အဆောက်အဦ	၁၂၀			
	အစုရှင်စာရင်း	၆၄၀			
	ပေါင်း....	၁၂၀၄		ပေါင်း....	၁၂၀၄
စား	စုဆောင်းချန်ပုံစာရင်း				
	လက်ကျန်	၄၂၄		မှ-အမြတ်စာရင်း	၄၂၄
စား	ကော်မတီရန်ပုံစာရင်း				
	လက်ကျန်	၁၀၀		မှ-အမြတ်စာရင်း	၁၀၀

အဆောက်အဦ ရန်ပုံစာရင်း

စား				ဖွင့်	၁၂၀
	လက်ကျန်	၁၂၀		မှ-အမြတ်စာရင်း	၁၂၀

အစုရှင်အမြတ်စာရင်း

စား	သို့-ငွေစာရင်း	၆၄၀		ဖွင့်	၆၄၀
-----	----------------	-----	--	-------	-----

ချေးငွေစာရင်း

စား	ဖွင့်	၆၉၀၀	မှ-ငွေစာရင်း	၄၉၀၀
	သို့-ငွေစာရင်း	၄၀၀၀	အရှုံးအမြတ်	၁၂၀
			ပေါင်း....	၅၀၂၀
	စုစုပေါင်း....	၁၁၇၀၀	လက်ကျန်	၆၆၈၀
			စုစုပေါင်း....	၁၁၇၀၀

စား

ပရိဘောဂစာရင်း

ဖွင့်	၄၈၀	မှ-အရှုံးအမြတ်စာရင်း " တန်ဆိုးလျှော့	၁၀
		ပေါင်း....	၄၇
		" လက်ကျန်	၄၂၃
		စုစုပေါင်း....	၄၈၀

စား

မသဲကွဲစာရင်း

ဖွင့်	၁၉၀	မှ-အတိုးပေးစာရင်း လက်ကျန်	၁၀၀
		ပေါင်း....	၉၀
			၁၉၀

စား

ဘဏ်ပိုင်အိမ်စာရင်း

ဖွင့်	၄၅၀၀	မှ-အရှုံးအမြတ်စာရင်း (တန်ဆိုးလျှော့) လက်ကျန်	၁၅၀
		ပေါင်း....	၄၃၅၀
			၄၅၀၀

စား

လခပေးစာရင်း

သို့-ငွေစာရင်း	၃၅၀	မှ-အရှုံးအမြတ်	၃၅၀
----------------	-----	----------------	-----

စား

တရားစရိတ်စာရင်း

သို့-ငွေစာရင်း	၅၀	လက်ကျန်	၅၀
----------------	----	---------	----

စား

အတိုးရစာရင်း

သို့-အရှုံးအမြတ်	၉၉၅	မှ-ငွေစာရင်း " အရှုံးအမြတ်	၉၅၀
		ပေါင်း....	၄၅
			၉၉၅

စား

အတိုးပေးစာရင်း

သို့-မသဲကွဲစာရင်း	၁၀၀	မှ-အရှုံးအမြတ်	၁၀၀
-------------------	-----	----------------	-----

စား

အသေးသုံးစားစာရင်း

သို့-ငွေစာရင်း	၅၀	မှ-ရှုံးမြတ်စာရင်း လက်ကျန်	၃၀
		ပေါင်း.....	၅၀

စား

အရှုံးအမြတ်စာရင်း

	၁၂၀	၄၅	၁၀	၁၅	၃၀	၄၇	၁၅၀
ချေးငွေစာရင်း							၁၈၀
အတိုးရစာရင်း							၉၉
ပရိဘောဂ စာရင်း							
ငွေ (ရန်သူတ်ခ)							
အသေးသုံး							
ပရိဘောဂ							
ဘဏ်ပိုင်ဆိုင်							
လခပေးစာရင်း							
အတိုးပေး							
ပေါင်း	၈၆၇						
အသားတင်အမြတ်	၃၁၈						
စုစုပေါင်း.....	၁၁၈၅						၁၁၈၅

လက်ကျန်ရှင်းတမ်း

(၃၀ - ၆ - ၃၆)

ပေးရန်	ငွေပေါင်း	ရရန်	ငွေပေါင်း
အစုငွေ	၆၄၅၀	လက်ကျန်ငွေ	၂၇၅
စာရင်းသေအပ်ငွေ	၃၈၀၀	အသင်းသားချေးငွေ	၆၆၈၀
ငွေစုဘဏ်အပ်ငွေ	၆၇၆	ပရိဘောဂ (၄၇၀) ၁၀ နာရီခွန်ငွေ	၄၂၃
စုဆောင်းရန်ပုံငွေ	၄၂၄	မသဲကွဲငွေ	၉၀
ကော်မတီရန်ပုံငွေ	၁၀၀	အိမ် (၁၅၀) ချေး	၄၃၅၀
အဆောက်အဦရန်ပုံငွေ	၁၂၀	တရားစရိတ်	၅၀
		အသေးသုံးစားစာရင်း	၂၀
ပေါင်း	၁၁၅၇၀		
အသားတင်အမြတ်	၃၁၈		
စုစုပေါင်း	၁၁၈၈၈	စုစုပေါင်း	၁၁၈၈၈

အခန်း (၁၂) အတွက် အစမ်းပုစ္ဆာများ

- (၁) ကြွေးမြီတာဝန်ဆိုသည် အဘယ်နည်း။
- (၂) ဘဏ်လုပ်ငန်းဟူသည် မည်သည့်ကိစ္စများ ပါဝင်ကြသနည်း။
- (၃) ကြွေးမြီတာဝန်ကို ဝယ်သည် ရောင်းသည်ဆိုခြင်း၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းလင်းဖော်ပြပါ။
- (၄) အပ်ငွေဘယ်နှစ်မျိုးရှိသနည်း၊ ၎င်းတို့ကိုဖော်ပြပါ။
- (၅) စာရင်းရှင်အပ်ငွေ၏ အတိုးနှင့် စာရင်းသေအပ်ငွေ၏အတိုး မည်သို့က ကြီးမြင့်သနည်း အဘယ်ကြောင့် ကြီးမြင့်သနည်း။
- (၆) ချက်လက်မှတ်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
- (၇) ချက်လက်မှတ် ဘယ်နှစ်မျိုးရှိသနည်း၊ ၎င်းတို့ကိုဖော်ပြပါ။
- (၈) “ကရော့(စ)” ချက်လက်မှတ်နှင့် မည်သူထုတ်နိုင်သနည်း၊ မည်ကဲ့သို့ထုတ်ရသနည်း။
- (၉) “ဟွန်ဒီ” ဆိုသောစကားကို ရှင်းပြပါ။ ဟွန်ဒီကိုအသုံးပြုခြင်း၏ အကျိုးများကို ဖော်ပြပါ။
- (၁၀) သမဝါယမဘဏ် ဘယ်နှစ်မျိုးရှိသနည်း၊ ၎င်းတို့ကိုဖော်ပြပါ။
- (၁၁) သမဝါယမ ဘဏ်များသည် ကြွေးမြီတာဝန် စာချုပ်များကို ရောင်းဝယ်ခဲ့ကြပါ၏လော၊ ကောင်းစွာအထမမြောက်ခဲ့ခြင်းအကြောင်းကို ဖော်ပြပါ။
- (၁၂) သမဝါယမဘဏ်များသည် ရင်းနှီးငွေများကို မည်ကဲ့သို့ရခဲ့ကြသနည်း။
- (၁၃) သမဝါယမဘဏ်များ၏ ရင်းနှီးငွေများကို မည်ကဲ့သို့အသုံးပြုကြသနည်း။
- (၁၄) မြို့မဘဏ်တစ်ခု၏ အောက်ပါအလုပ်အကိုင်ကို အခွဲအမြတ်စာရင်းလုပ်ပြပါ။
 - ၁။ အစုငွေများ အစုလက်မှတ်ပုံနှိပ်ခငွေ ၁၀၀ ကုန်ကျ၏။
 - ၂။ အသေးသုံးကုန်ကျရန် မန်နေဂျာအား ငွေ ၅၀ စတော်ထုတ်ပေး၏။
 - ၃။ အတိုးရငွေ စုစုပေါင်း ၉၀၀ ရ၏။ သို့သော် ငွေ ၁၀၀ ပိုနေ၍ ချေးငွေအရင်းဆပ်အဖြစ် မှတ်လိုက်ရ၏။
 - ၄။ အပ်ငွေရှင်အား အတိုးငွေ ၁၃၀ ပေးလိုက်၏။ သို့သော် အပ်ငွေရှင်က ငွေ ၃၀ လျှော့လိုက်သည်။
 - ၅။ ၅၀ တန် ပရိဘောဂကို ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း တန်တိုးလျှော့ရ၏။
- (၁၅) ဟင်္သာတမြို့မဘဏ်၏ ၃၀-၆-၃၆ နေ့ အခြေအနေမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်၏။

အခန်း ၁၂ အတွက် အစမ်းပုစ္ဆာများ

ပေးရန်	ကျပ်	ရရန်	ကျပ်
အစုငွေ....	၁၂၆၅
စာရင်းသေအပ်ငွေ	၂၄၅၀	လက်ကျန်....	...
ကော်မတီရန်ပုံ	၅၀၀	ဘဏ်ပိုင်အိမ်များ	၅၄၂၀
စုဆောင်းရန်ပုံ	၃၄၉၀	ပရိဘောဂ(၅ နှစ်ခံ)	၂၄၆
အသားတင်မြတ်ငွေ	၁၂၃၀	ချေးငွေများ	၉၂၅
		မသဲကွဲငွေ	၅၆၄
	ပေါင်း... ၁၆၇၀၀		ပေါင်း... ၁၆၇၀၀

• ၁၉၃၆ ခု၊ ဇူလိုင်လ အရပ်ရပ်ဆိုင်ရာ အစည်းအဝေး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ (က) ငွေ ၃၃၀ ကို စုဆောင်းရန်ပုံသို့၊ ငွေ ၁၀၀ ကို ကော်မတီရန်ပုံသို့၊ ကျန်ငွေ ၈၀၀ ကို အစုရှင်များသို့ ခွဲဝေပေးရန် ဖြစ်၏။

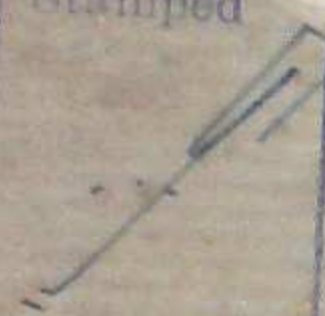
- ၃၀-၆-၃၇ နေ့အထိ အောက်ပါအတိုင်း ဘဏ်၌အလုပ်ဖြစ်လေသည်။
- ၁။ ချေးငွေရင်း ဆပ်ငွေ ၄၉၀၀ နှင့် အတိုးငွေ ၅၅၆ ရရှိ၏။ ၎င်းအနက် မသဲကွဲငွေ ၅၆၄ မှာ ငွေရင်းဆပ် ၅၀၀ နှင့် အတိုးဆပ် ၆၆ ပါဝင်နေ၏။
- ၂။ အစည်းအဝေးဆုံးဖြတ်ချက်အရ စာရင်းများကို ရေးသွင်းလျက် အစုရှင်အမြတ်ငွေများ အနက် ငွေ ၆၀၀ ကို ထုတ်ပေးလေသည်။
- ၃။ ဘဏ်အမှုထမ်းများသို့ လခပေးငွေ ၃၆၀။ အသေးသုံး ကုန်ကျငွေ ၅၆။ ဘဏ်အဆောက်အဦငှါးခ ၆၀။ ဓာတ်မီးခငွေ ၁၂၀ ထုတ်ပေး၏။
- ၄။ ဘဏ်ပိုင်အိမ်များကို လေလံပစ်ရောင်းချရာ တလီ၌ ငွေ ၃၆၀၀။ နောက်တလီ၌ ငွေ ၄၀၀၀ ရ၏။ သို့သော် လေလံစရိတ်ငွေ ၈၅ ကုန်ကျ၏။
- ၅။ ချေးငွေပေါင်း ၂၃၀ နှင့် အတိုးငွေ ၅၆ ကို ပြန်မရနိုင်၍ ပယ်ဖျက်ရ၏။
- ၆။ ငွေ ၆ တန် ကုလားထိုင်ကျိုးသွား၏။
- ၇။ စာရင်းသေ အပ်ငွေအားလုံးနှင့် အတိုးငွေ ၁၉၆ ဆပ်၏။ သို့သော် ငွေရှင်က အတိုးငွေ ၄၆ လျှော့ယူလေသည်။
- ၈။ ဘဏ်တိုက်လုပ်ရန် အသောက်အဦတစ်ခုကို ဘဏ်ငွေရင်းမှ ၅၅၀၀။ ကော်မတီရန်ပုံ ၅၄၂၀ ထုတ်၍ ငွေ ၆၀၀၀ နှင့် အပိုင်ဝယ်လိုက်၏။
- ၉။ အသင်းသားများသို့ ထုတ်ချေးငွေ ၄၁၀၀။
- ၃၀-၆-၃၇ နေ့အထိ ငွေစာရင်းအခွဲအမြတ်စာရင်းနှင့် လက်ကျန်ရှင်းတမ်းလုပ်ပါ။ ပရိဘောဂကို တန်တိုးလျှော့ပါ။

မေတ္တာရပ်ခံချက်

ပြည်သူလူထု၏မျက်စိကို ဖွင့်ပေးမည်ဖြစ်သော မြန်မာနိုင်ငံဘာသာပြန်
စာပေအသင်းထုတ် အစိုးရပိုင် စာအုပ် စာတမ်းများကို ဖြတ်စား လျှပ်စား
ပြုလုပ်သည်ကိုတွေ့ရှိပါလျှင် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ပြန်ကြားရေးဌာန
အမှတ် ၂၂-၂၄ ပန်းဆိုးတန်း၊ ရန်ကုန်မြို့သို့ဖြစ်စေ၊ အသင်း၏ ပြန်ချိရေးပူး
ထံသို့ဖြစ်စေ၊ အမြန်ဆုံး အကြောင်းကြားပါရန် မေတ္တာရပ်ခံပါသည်။

အစိုးရပိုင် စာအုပ်စာတမ်းများကို သိသာစေရန် အစိုးရပိုင် ဟု
စာ အုပ် စာ တမ်း တိုင်း တွင် ထင်ရှားစွာ ထည့်သွင်း ပုံနှိပ်ထားပါကြောင်း။

မြန်မာနိုင်ငံဘာသာပြန်စာပေအသင်း
၃၆၁-ပြည်လမ်း၊ ရန်ကုန်။

Numbered	Cut	Stamped
Process lab	SL	
Book-Plate	6p.	Checked
Accessioned	Book-card	Finally Checked and Issued
12732		6p.

Process Stamp.

